

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

14,360

~~14,360~~

242

213

03 3641 UB AMSTERDAM

IN 'T VELD.

~~Geometrie III 36 386~~

J. H. van der Pijl

de W. van der Pijl

Z. K. H. DEN PRINS VAN ORANJE,
VELDMAARSHALK BIJ HET NEDERLANDSCHE LEGER IN 1830 en 1831.
(IN 1841 ALS KONING WILLEM II GEHULDIGD.)

IN 'T VELD.

HERINNERINGEN EN INDRUKKEN

UIT DE

ONVERGETELIJKE JAREN

VAN

1830 EN 1831,

EN WAT DAAROP BETREKKING HEEFT.

DOOR

**EEN OUD LID VAN DE VRIJWILLIGE JAGER-KOMPAGNIE
DER UTRECHTSCHER HOOGESCHOOL.**

OPGEDRAGEN

AAN DE

LEDEN VAN HET METALEN KRUIS.

Wat stormt daar den berg af op 't veld en in 't dal,
Hoor het dond'ren en rommelen en klateren,
't Is gejoel en rumoer, 't is horengoschal,
't Is hinneken en brieschen en schateren;
Hoor toch wat de echo der bergen weërkaatst:
Dat was, dat was Hollands,
Dappra en vermeteale Heldenschaar!

Een oorlogskreet.

TE DORDRECHT, BIJ
H. L A G E R W E I J.

VOORREDE.

Het werk, dat de schrijver zijnen Lezers aanbiedt, bevat: Herinneringen uit den dusgenoemden „Tiendaagschen Veldtogt“. Hij schreef ze uit het volle gevoel van liefde voor het Vaderland, van hoog opgewonden geestdrift voor de zaak, die het Nederlandsche Volk in 1830/31, tegen België ten strijde riep, en van eerbied voor en gehechtheid aan den Koning, die toenmaals zulk een schitterend voorbeeld aan de Natie gaf van volharding en liefde voor zijn Volk.

Men verwachtte hier geene naauwkeurige historische of stratégische beschrijving van den gevoerden krijg; neen! het zijn slechts mededeelingen van ontmoetingen door den schrijver, òf persoonlijk, òf in vereeniging met zijne Utrechtsche Akademie-broeders ondervonden. Ontmoetingen van verschillenden aard: nu vrolijk, dan somber; hier verrassend, daar te gemoet gezien, ginds hoogst gevaarlijk, elders bijzonder opmerkelijk, withoofde der gelegenheid van plaats en tijd waarin zij voorvielen; doch echter allen in dat ééne punt te zamen loopende,

waaruit een algemeen overzicht van den togt, van den strijd en van het leven der moedige vrijwilligers en soldaten ons tegenstraalt. Natuurlijk zal de lezer hierdoor zeer veel verschil van toon en stijl aantreffen. De meer deftige verhaaltrant wordt nu en dan met den eenvoudigen verteltoon afgewisseld, doch op zulk eene wijze, dat men overal dien gloed zal verspreid vinden, die getuigt van liefde voor den Vaderlandschen grond, van gehoorzaamheid aan orde en wet, en van een gevoel van afhankelijkheid dier Hoogere beschikking en bewaring, waaraan zoo velen, het krijgsmansleven ongewoon, het gelukkig ten einde brengen van den gedenkwaardigen krijgstogt te danken hebben.

't Is waar, een vierde van eene eeuw heeft, door de verschillende toestanden waarin Europa verkeerde, deze gebeurtenissen eenigermate op den achtergrond geplaatst, doch men zegge daarom niet: "het gebeurde is al zoo verouderd; waartoe nog deze aanteekeningen en opmerkingen?" Integendeel, men bedenke veelal dat het herinneringen zijn, die te allen tijde diep — onuitwischaar diep in de harten der Nederlanders moeten blijven ingedrukt, en wel waard dat zij tot de verste nakomelingschap overgaan. En; ware het mogelijk dat zij ooit te onpas zouden kunnen komen, dan voorzeker in dit jaar — in het jaar 1856 — niet, hetwelk de krijgsbedrijven van 1830/31 heeft vereeuwigd door de oprigting van een gedenkteeken, dat in de hoofdstad des Rijks den roem dier dagen door alle tijden heen, verkondigen en verbreiden zal. Ja! wanneer er geen borst met het Metalen Kruis meer versierd zal zijn, en geen mond of pen meer zal gewagen van den volksgeest, die 'zich toen ontwikkelde, dan zal het beeld der Eendragt,

*dat het monument op het Damplein te Amsterdam ver-
siert, aan dien volksgeest gewijd, ieder, die het aan-
staart, als 't ware toefluisteren: „Ik snoerde allen,
aanzienlijken en geringen, armen en rijken, geleerden
en ongeletterden te zamen door dien band, die scharen
van dapperen, uit liefde voor Vaderland en Koning, tot
dat zelfde ééne, schoone en lofwaardige doel voerde, na-
melijk: tot handhaving en bescherming van vrijheid en
orde.”*

*Hoezeer echter bij dit alles de opgerigte eerezuil al-
gemeener en duurzamer dan alle schriftelijke gedenktee-
kenen den moed, de vaderlandsliefde en den eendragtszin
des Nederlandschen volks vermelden zal: zoo moeten de
laatsten toch nimmer in den stroom der vergetelheid weg-
zinken; maar blijven verstrekken om ieder, tijdgenoot of
nakomeling, die naar het „waarom” dier oprigting vra-
gen mogt, voor te lichten, door hem de merkwaardige
tafereelen van dit roemrijk tijdperk niet alleen af te
malen, maar om tevens zijne liefde te ontvlammen voor
den Vaderlandschen grond en hem op te wekken, om
bloed en leven veil te hebben voor al die onschatbare
voorregten, die steeds door alle edelen in den Lande op
hoogen prijs werden gesteld. Die geschriften zullen dan
in breede, maar niet minder levendige en juiste trekken
afschilderen, wat Mr. A. BOGAERS in zijn dichtstuk:
„het Metalen Kruis”, zoo meesterlijk en krachtig in
weinige regelen te zamenvat:*

Op 't noodgelarm was groot, gering,
En oud en jong, met roer en kling
Naar 't seinend vaandel toegevlogen;
„Voort, mannen!” riepen maagd en vrouw,
Den traan verbergend in haar oogen,
Opdat hun 't hart niet weeken zou;

En wie er schaamlen achterliet —
 Geen nood! — de zorg becroop hem niet,
 Zij wierden 't kroost van hen die bleven,
 Elk offerde voor 's Lands behoud;
 Wie niet vermogt zijn arm te geven,
 Die gaf zijn uitgespaarde goud.

O, dat was schoon! 't mag wèl herdacht,
 De tijd was waard aan 't voorgeslacht,
 En wekt nog deugd in later dagen.
 Wie ons verdacht, sloeg de oogen neêr;
 Europa kon niet langer vragen . . .
 Het zag in 't kroost de vaadren weêr.

Dat, Braven, ja, dat 's waard gevierd,
 Het doet het brons dat u versiert,
 Meer, meer dan goud zijn in onze oogen.
 Wat kalmer tijd misprijze of doem',
 Uw doel was rein, manhaft uw pogen;
 Gij deedt uw pligt . . . Aan u de roem!

Werke ter vermelding van dien roem ook deze Herinneringen mede, dan zal de arbeid des schrijvers beloond zijn, die, met vertrouwen op de toegevende beoordeeling zijner lezers, dit voorberigt besluit met den wensch, dat het Vaderland moge bloeijen; en het Nederlandsche Volk steeds om zedelijkheid en deugd, om liefde en verdraagzaamheid, om Christelijke verlichting en beschaving eene waardige plaats moge blijven bekleeden onder de volken van Europa.

IN 'T VELD.

—•••••

GEENE VOORREDE, MAAR EENE VOORSTELLING.

Oude krijgsmakkers!

„Wat nuttigheid heeft het, om, na vijf en twintig jaren, ons te herinneren aan eene gebeurtenis, die, hoe meer zij door den tijd op den achtergrond der geschiedenis wordt geschoven, des te meer aan belangrijkheid verliest?“ Zoo vraagt welligt menigeen, die, uit luim of uit nieuwsgierigheid, op deze bladen heeft ingeteekend. Geen wonder, dat het gewigt van de taak, die de schrijver op zich heeft genomen, dubbel zijne schouders drukt, want het zegt wat, het heeft wat in zoo vele Excellenties, Weledelgestrengen, Edelachtbaren, Edelmogenden, Weleerwaarden, en wat de menschelijke maatschappij zoo al meer aanzienlijks en verhevens heeft, aan hunne jeugd te herinneren. Mij dunkt ik zie menig statig voorhoofd rimpelelen, menigen blik zamentrekken op het aanschouwen dezer bladen; ik hoor den een' zeggen: „Dat had wel achterwege kunnen blijven;“ den ander.... doch weg met de uitvloeisels van mijne vrees! Neen, krijgsmakkers! uwe laatste réunies zijn mij een waarborg, dat gij

aan dat tijdvak van uw jeugdig leven nog wat meer hecht dan de sleur der gewoonte. Welkom, driewerf welkom zullen u dan deze herinneringen en indrukken zijn! Vreest ook niet dat ik het *decorum* van het heden zal ontsieren door te klappen van het verledene; wij schrijven geene physiologie, geene studententypen. Neen! allen, zonder aanzien des persoons, allen, zonder onderscheid van rang en stand, moeten zich hier, als oudstudenten, als krijgsmakkers, als vrijwilligers, natuurlijk, ongekunsteld als zij eenmaal waren, terugvinden. „Maar wat beoogt gij, wie zijt gij?” hoor ik mij toeroepen. Stelt u voor, edele en eerwaarde heeren! een oud student en oud jager, wiens hairen vergrijsd zijn en wiens schedel half ontbloot is; doch aan wiens regtlijnige houding en vluggen gang men zijn vroegeren krijgsmansstand kan herkennen; wien het grillig lot zonder rang en zonder titel heeft gelaten, en wiens eenig tijdverdrijf en hulpmiddel thans eene pen is, om, even als een andere Xenophon of als een lid van de oude garde van Napoleon, in de herinnering te leven, door de heldendaden van het voorgeslacht of van zijne tijdgenooten te boeken!

Al ben ik dan een *traineur*, al heb ik wat te veel in de achterhoede gemarcheerd, ieder, die bij ervaring weet dat voorspoed en grootheid in het leven niet altijd aan eigene verdiensten zijn toe te schrijven, zal dus ook mijn vergeten leven en lot niet geheel aan eigene dwaasheid wijten; en welk een afstand van rang en stand er tusschen de meesten mijner lezers en mij moge bestaan, toch vinden wij elkander telkens als oudstudenten en krijgsmakkers weder. En zoo eindelijk menig deftig papa, met een ernstigen blik, na dit boek gelezen te hebben, tegen zijnen zoon zegt: „daar, jongenlief! in

dat boek kunt gij lezen van onzen dapperen veldmaarschalk, koning Willem II, en van de brave Schutterijen, en van die dappere soldaten, en van de studenten der Hoogeschoolen.... maar maak dat gij verder in de wereld komt dan de schrijver...." dan zal deze overtuigd en tevreden zijn dat zijn schrijven och eenig nut had, en zijn voorbeeld eene les was voor het opvolgende geslacht.

HET DANKBAAR VADERLAND AAN ZIJNE ONTSLAPENE
HELDEN.

Neen, zij leven in ons harte,
Want de braven sterven niet.

Utrechtsch Studenten zangen.

Zóó stierven zij!.... indien dat sterven heet.

LAMARTINE.

Wat vermeet ik mij, in eenen tijd als de tegenwoordige, de daden van het verledene en wel van de krijgsverrigtingen van 1830 en 1831 aan de vergetelheid te willen ontrukken? Welk eene taak, welk een last, welk eene verantwoordelijkheid laad ik op mij. Maar neen! de daadzaken dier gebeurtenis zijn te algemeen en te juist bekend, dan dat ik het zoude wagen geschiedschrijvers als Van Kampen, als Bosscha en anderen te willen verbeteren: het is slechts mijn streven om mijne tijdgenooten, maar vooral mijne krijgsmakkers, in vlugtige schetsen te herinneren aan de indrukken, die dat tijdvak bij ons allen heeft achterge-

laten; en wanneer ik hunne gewaarwordingen aan de mijne toets, dan, voorzeker! is een der eerste indrukken: dankbare, weemoedige herinnering aan de schimmen der gevallen of ontslapene helden, en aan hen, die ons uit den strijd des levens naar de oorden van rust en vrede zijn voorgegaan. Of is het te verwonderen, mijne oude krijgsmakkers! dat op den somberen herfstdag, waarop ik deze herinneringen aanvang, een ernstig en weemoedig gevoel mij in het verledene verplaatst en mij terugvoert tot den tijd, toen de krachtvolle en jeugdige helden, aan wier hoofd destijds nog de onsterfelijke held Willem II, Hollands glorie, prijkte, alles veil hadden voor het behoud en de eer des dierbaren vaderlands? Ziet! zij zijn afgevallen gelijk de bladeren in den herfst; de adem des doods heeft over die veldbloemen geblazen en het thans levende geslacht kent alleen hunne onsterfelijke namen, hunne grootsche daden, door de veder der historie opgeteekend. Doch in onze harten heeft de dankbare liefde hen eene onverwelkelijke eerzuil opgericht: en in die oogenblikken, waarin geheel de natuur ons het beeld der vergankelijkheid predikt, waarin zelfs de nog levende zoo ernstig aan zijne eigene broosheid wordt herinnerd, in die heilige, plegtige oogenblikken rijzen hunne schimmen voor mijne verbeelding op en roepen mij, roepen ons allen toe:

„Blijft getrouw aan de beginselen, voor wier handhaving wij den strijd der eer gestreden hebben en den dood der braven gestorven zijn.

„Prent diezelfde beginselen tot in het verste gelid aan uwe nakomelingschap in, en indien dan ooit, wat ook verandere of verkeere, oud-Holland, hetzij uit- of inwendig, in zijne regten wordt gekrenkt, dan zal onze

geest u omzweven, ons voorbeeld u aanvuren en ten strijde voeren en — oud-Holland zal nooit vergaan ! ”

Neen ! oud-Holland zal nooit vergaan, zoo lang nog de laatste vrijwilliger van het roemrijk tijdvak van 1830 en 1831 ademt, zoo lang zijne gevoelens en zijne beginselen, aan zijn kroost ingeprent, voortwerken en onder het volk voortleven ! Mogten dan deze herinneringen en indrukken op nieuw die edele gewaarwordingen verlevendigen en opwekken, en zweren wij allen, zoo velen wij met dankbare belangstelling en geestdrift aan dat tijdperk terugdenken, trouw aan Vaderland en Oranje ! En wanneer ooit de heilige grond, die met het bloed onzer vaderen gedrenkt is, ter handhaving of verdediging zijner regten, met woord of daad, onze hulpe noodig heeft, dan moge niemand onzer in zijnen plicht achterblijven ; maar eenmaal moge eene dankbare nakomelingschap met eerbied ook op onze graven staren en aan het nakroost verkondigen :
 „ Ziet op de helden, op de edelen, op de getrouwen van 1830 en 1831 ; zij bleven pal staan voor de beginselen van recht en plicht, zij hebben den strijd gestreden tegen heerschzucht en geweld, zij waren lichtende sterren in den donkeren nacht van wanorde en bijgeloof, zij waren vrienden en vertroosters der lijdende menschheid. Door hen is Nederland even moedig van den afgrond zijns ondergangs gered als in het tijdvak, toen zij met jeugdigen moed tegen de listen van staatkunde en bedrog te velde trokken. Zacht ruste hunne assche ! Eere zij hunne namen ! ”

Wapenbroeders ! blijve de hope op eene betere toekomst maar levendig voor onzen geest ; ja ! een nieuwe dageraad van licht en welvaart voor ons vaderland zal verrijzen ; uit verwarring zal orde worden geboren en Willem III,

de zoon van onzen koninklijken wapenbroeder, zal in de vrijwilligers van 1830 en 1831 altijd getrouwe onderdanen en beschermers van troon en sceppter vinden!

TE WAPEN ! TE WAPEN !

Wapenkreet van koning WILLEM I in 1830.

Hoe meer ik de taak overweeg, die ik op mij heb genomen, des te moeilijker valt het mij, mijne lezers behoorlijk in te leiden in het tafereel van het verledene. En geen wonder! vooral, wanneer men, na de kennisgeving der onderneming, welwillende wenken ontvangt als de volgende:

„ Uwe onderneming komt mij voor geene gemakkelijke te zijn. Ik ben huiverig voor romantisch-historische verhalen; te meer als ze gedenkstukken zullen heeten. Ik herdenk alleen gaarne wat waarheid, wat feit is. Verdichtingen gaan bij mij niet op. — Intusschen, uw werk kan ik niet beoordeelen. Wilt gij echter eene romantische inkleeding, vergeet dan toch niet, het *vrai, qui doit régner partout et même dans la fable*. En de waarheid van 1830 en 1831, is voor 1856 eene hoogstbelangrijke waarheid. Gij zult dat wel vooral voor den geest moeten houden. „ Voeg ik nu bij zulke gegronde opmerkingen nog andere soortgelijke meeningen en wenken; stel ik mij al mijne wapenbroeders, na 1830 en 1831, vijf en twintig jaren, zegge vijf en twintig jaren, ouder voor, gerimpeld, gebrild, gebruikt, de meeste papa's; o! dan voorzeker, dan

ontzinkt mij, even als de Belgen in 1830 en 1831, den moed, en ik had reeds het voornemen om in het Handelsblad of in onze (en in waarheid) opregte Haarlemmer te anonceren: „Aangezien de intekening niet genoegzaam voor de onkosten der uitgave is gedekt geworden, zal het werk „In 't Veld „ geen voortgang hebben; doch wanneer publiek en recensent, student en lansier, fuselier, kurassier en kanonnier, artillerist en jager geduld met mijne gebreken, met den vorm en inhoud mijner „ herinneringen en indrukken „ willen nemen, dan zal ik, tusschen de geschiedenis en den roman, de waarheid in het midden laten, en mijn eenigst streven zal zijn, om mijne lezers in den tijd hunner jeugd te verplaatsen, en voor een oogenblik, van den tegenwoordigen ernst des levens door het terugdenken aan het onbezorgd verleden, te verpoozen en te ontspannen.“

Alvorens echter tot deze meer bevallige schilderingen over te gaan, moet ik hen, die welligt dit minder duidelijk mogt zijn, in korte trekken herinneren, wat toch wel aanleiding gaf, dat twee zulke bloeiende, door staats- en handelsbelangen willekeurig toteen vereenigde rijken in zoo korten tijd plotseling vaneen gescheurd en voor altijd van elkander afgescheiden werden.

De hoofdoorzaak dezer scheuring was het verschil der drie levensbeginsels van een volk: verschil van godsdienst, taal en zeden. België, het wêerspanning kind, dat noch aan het willekeurig gezag van Oostenrijk, noch aan het eigenmagtig gezag van eigene leen-heeren en meesters had willen gehoorzamen, bleef even dartel en overmoedig onder het zachtaardige en vaderlijke bestuur van koning Willem I. En niettegenstaande elk nieuw jaar van de vereeniging der beide rijken nieuwe bewijzen opleverde, hoe stiefmoederlijk oud-Holland ten koste van

het vertroetelde en geliefde België geregeerd werd, bleef niettemin de oud-Hollandsche natie dezen toenemenden bloei van België geduldig aanzien, totdat eindelijk het, door de al meer en meer stijgende weelde, brooddronken geworden volk zich in zijne verblindheid, bovendien nog door bedriegelijke ingevingen liet opruijen door mannen, wier wachtwoord steeds *liefde* en *vrede* zijn moest. Wij herhalen hier ons vroeger geuit gezegde: „ De waarheid van 1830 en 1831 is voor ons eene hoogstbelangrijke waarheid. „ Dit blijkt vooreerst uit de gebeurtenissen die de omwenteling van 1830 en 1831 voorafgingen.

Zij waren bijna in oorzaak en uitwerking dezelfde verschijnselen als die welke 1848 voorafgingen. Even toch als vóór 1848 in geheel Europa, zagen wij vóór 1830 in Frankrijk tooneelen van woeling en wanorde, die, vreeselijk in hunnen aard, in hunne gevolgen ons hart met vrees en schrik vervulden. In beide tijdperken zagen wij het onregt, overal in strijd met het regt, de zege behalen; de troonen der vorsten op hunne grondzuilen wankelen, de volken, door een bedriegelijk dwaallicht misleid, voorthollen naar den afgrond van hun verderf; godsdienst en vrijheid, beurtelings vereenigd, misbruikt tot een dekkleed der snoodste ontwerpen, en de maatschappij, door de verstrooijing van welvaart, orde en rust, in hare hartader aangetast. Met dat kenmerkend onderscheid echter dat dezelfde Belgen, die zich vóór 1830 door hoogst verderfelijke inblazingen lieten misleiden, om tegen het wettig gezag op te staan, in 1848 niet tot ontrouw aan hunne overheid waren te bewegen.

Doch bij den schok der omwenteling in 1830 en 1831, bleef de grond onzer geboorte niet verschoond, en ook ons dierbaar vaderland moest een duren tol betalen aan

dien geest des tijds; gelukkig dat wij alleen de slagtoffers, geenszins de bewerkers, waren van het kwaad, en dat, bij eene besmetting door geheel Europa verspreid, ons eerlijk hart rein en onbezoedeld bleef. Bij het trouwelooze volk, vroeger met ons vereenigd, werd de standaard des oproers geplant: het smeulend vuur der miltzucht breidde zich weldra in verwoestende vlammen uit, die aan alle zijden om zich heen grepen, overal eerbied voor orde en regt in hare woede vernielden en het land in opstand zetten tegen het wettig gezag. Thans, nu orde en vrede tusschen oud-Holland en België zijn teruggekeerd, en beide rijken, door een dubbelen band van handel- en letterkundige belangen vereenigd, vaster en inniger aaneen zijn verbonden, dan vroeger onder éenen scepster, thans is het hier nog minder de plaats dan vroeger om de regten der volken en de verpligting der vorsten te bepalen; doch wat in vele landen van Europa ook aanleiding moge gegeven hebben tot de staatkundige schokken onzes leeftijds — de geschiedenis heeft slechts eene stem om den opstand in België te veroordeelen; het is nog dezelfde stem van heden, de stem van alles wat goed en edel denkt.

Het was dan ook geene onverschilligheid voor het geluk en de onafhankelijkheid van zijn land, of voor de eer zijns konings, die het zwaard des Hollanders in de schede liet rusten, toen beiden werden gehoond en verguisd: er waren hoogere pligten te vervullen, dan in onberadene drift eene muitende menigte voor de aangedane belediging te straffen; het geluk en de eer van onzen geboortegrond stonden in de waagschaal; maar onze landgenooten wisten het, dat ontijdige ijver evenzeer kan schaden als overdrevene voorzigtigheid, en dat beraden-

heid, eendragt en standvastigheid de eenige middelen waren, om de geteisterde staatshulk voor een wissen ondergang te beveiligen. Daarom verduurden zij den grievendsten smaad liever, dan de maatregelen der hooge regering vooruit te loopen; daarom schaarden zij zich, als een eenig man, om den geliefden koning en ondersteunden met ijver en volharding de heilzame bedoelingen van de bestuurders des lands, daarom rustte het zwaard in de schede tot dat het vorstelijk woord het teeken zou geven tot den aanval; en terwijl de Belgen de naeven der Mauritsen en de Ruiters lafhartigen, en het land, dat het bloed der vaderen, in tachtig jaren strijds vergoten, van vreemd geweld bevrijdde, een land van slaven noemden, ontwikkelde het oude Holland eene zedelijke kracht, die de bewondering van geheel Europa opwekte, terwijl het den Belg alleen met het stilzwijgen der verachting beantwoordde. Maar toen de wapenkreet des konings door het land geklonken had, toen hij het getrouw gebleven volk had opgeroepen tot den heiligen strijd, toen hij dat volk gewezen had op God, als den wreker en beschermer der regtvaardige zaak, toen was het als of een straal van weldadig licht in den nacht der onzekerheid zijnen glans verspreidde, elks boezem ademde vrijer, de boeijen vielen af, die den wreken arm hadden weêrhouden, en terwijl al wat wapenen dragen kon naar wapenen greep, werd in elks hart het voornemen versterkt en bevestigd, om in dezen strijd den laatsten droppel bloeds te wagen.

Hoedanig de kweekelingen der vaderlandsche Hoogeschoolen, hoedanig alle vrijwilligers van onderscheiden rang en stand der maatschappij aan dezen wapenkreet beantwoordden, heeft de ondervinding genoegzaam geboekstaafd en zal grootendeels het onderwerp dezer herinne-

ringen en indrukken uitmaken, maar het is hier vooral belangrijk op te merken, dat ook onze tijd een wapenkreet heeft, hoewel die van genen vorst, maar van den tijdgeest zelven uitgaat.

„Te wapen! Te wapen!” zoo roept die geest des tijds tegen regeringloosheid en tegen de overmatige eischen eener zich aan het eigendom vergrijpende bandelooze menigte! „Te wapen! Te wapen!” tegen den heerschezucht en de onverdraagzaamheid van hen, die door dwang en kerkelijk gezag ons geloof en onze gewetensvrijheid aan banden zouden willen leggen; tegen den meer en meer toenemenden kanker der armoede, tegen — dronkenschap en overvoerde weelde; en, Broeders! het is aan ons om, zoodra wij die wapenkreet hooren, als een eenig man op onze, door de Voorzienigheid ons aangewezenen posten te staan; vroed en trouw, standvastig en moedig, als onze voorvaderen, opdat geen tijdgeest, hoe boos of hoe sterk, ons doe wankelen of verschrikken, of in staat moge zijn ons uit onze stelling te verdrijven, of in den strijd te doen bezwijken. O neen! hij moge in ons dezelfde vinden, als in 1830 en 1831.

VOORWAARTS! VOORWAARTS!

WILLEM II in 1831.

Op den vorstelijken noodkreet: „Te wapen!” was het eenig antwoord „Beschik! bepaal! wij geven 't goud en grijpen 't staal!” Ja! daar stonden zij pal en hadden bloed en leven veil, even als eenmaal onze vaders bij het

afzweren der Spaansche tyrannij of bij het bekampen van den bloeddorstigen Alba.

Reeds bij het uitbarsten van den opstand, hadden alle schutterijen vaderland en koning hunne diensten aangeboden; thans stonden zij gereed om naar de bedreigde plaatsen heen te snellen. Gedachtig aan de grootsche daden van het voorgeslacht, trad elk, die de wapens voeren konde, in de gelederen der strijders; duizende vrijwilligers verdrongen elkander, om hunnen naam het eerst in de rijen der verdedigers te doen opnemen. Even als in den bevrijdigingskrijg der Grieken tegen de Turken, vormden zich hier, als door een tooverslag, vrijwillige jagerkorpsen, onder bevelhebbers als eenen Van Dam van Isselt, die zijne, in 's lands vergaderzaal, met nadruk ontboezemde vaderlandsliefde met roem op het slagveld bekrachtigde; onder eenen Rookmaker, die de echte teelt van Noordhollands koopmanszonen onder zijn vaandel telde; aan dezen sloten zich de koninklijke jagers en die uit Noordbrabant onder Geusau, meest allen uitstekende scherpschutters aan. Voeg hierbij ten slotte de Groningsche en Zeeuwsche jagers en al die scharen vrijwilligers, die zich uit onderscheidene gewesten onder verschillende korpsen deden opnemen, en gij staart met bewondering op dat kleine plekje op de wereldkaart, op het vergeten Holland, waar godsdienstzin, eerbied voor overheid, voor orde en wet zulk eene vaderlandsliefde kon uitwerken; doch bovenal schitterden in het helderste licht van moed en trouw de voedsterzonen der wetenschappen, de oud-Hollandsche akademieburgers, ja! zoolang nog eenig nut der wetenschappen, eenig gevoel van plicht en regt zal erkend en gehuldigd worden, zoolang zal de roem van de kweekelingen der Hooge- en

Illustrescholen tot bij het verste nageslacht blijven voortduren. Terwijl elders, bij alle pogingen om de gevestigde orde om te keeren en de rust te verstoren, de studenten een hoofdrol speelden, vereenigde zich hier, als door eenen geest bezield, de bloem der Hollandsche natie, om door daad en woord, maar bovenal door het voorbeeld van ondenkelijke zedelijke kracht, den voorvaderlijken grond tegen drieste opstandelingen te verdedigen.

Te allen tijde heeft de Nederlandsche studerende jeugd niet minder door heldenmoed, als door vlijtige beoefening der wetenschappen uitgeblonken, getuige voor het eerste telkenreize, wanneer de bedreiging van Hollands zelfstandigheid hunne letteroefeningen stoorde; zoo waren het de Groningsche studenten, die, toen in het noodjaar van 1672, het laatste uur voor den staat scheen te hebben geslagen, bij den schandelijken aanval van een heerschzuchtigen Lodewijk XIV, en van een trouweloozen Karel van Engeland; met hunne snoode helpers, zoo dapper den moordzuchtigen bisschop van Munster en dien van Keulen, voor Groningens vesten stuitte en hem tot een schandelijken aftogt noopten; die, kort daarna, met een handvol dapperen vereenigd, het onverwinbaar-geachte Koevorden hem, bij verrassing, hielpen ontwringen; was het dan wonder dat de zonen en naneven van diezelfde Friso's en Gruno's, dat de kweekelingen van Groningen en Franeker, in 1830 en 1831, dezelfde geestkracht als hunne voorvaderen en voorgangers ontwikkelden?

Niet minder groot betoonden zich de kweekelingen van Leijden, Utrecht, Harderwijk, Franeker en Deventer, tijdens Napoleons laatste poging, om den ontwongen wereldschepter te hernemen, in het volvaardig aangorden der wapenen, en mogt alstoen hun de gelengen-

heid zijn ontzegd geworden om hunnen moed en hunne trouw te staven, thans, in 1830 en 1831 grepen zij met verhoogde geestdrift de gelegenheid aan, om van deze en wat nog meer zegt van volharding in de vermoeijenissen van den krijg, in het stoffelijk en zedelijk bekampen van gevaren voor ziel en ligchaam, blijken te geven. Ja, niemand onder mijne onderscheidene wapenbroeders van alle vrijwilligers zal het ontkennen, de studenten der Hoogeschoolen hebben stoffelijk en zedelijk een schitterend voorbeeld in dit tijdperk gegeven.

Dezelfde geest bezielde alle Academiën. Aan die van Leijden, Groningen en Utrecht, die afzonderlijke korpsen vormden, sloten zich de kweekelingen der doorluchte scholen van Deventer, Franeker en Amsterdam aan. Waarlijk! het was aandoenlijk te zien, hoe deze edele jongelingschaar, de bloem der Nederlandsche geslachten, de verwachting van het vaderland, zich met stillen ernst tot den gewigtigen kamp bereidden, en zich met ridderlijk gevoel onder de banieren schaarde, die, door de hand der edelste jonkvrouwen vervaardigd, hun plegtig uitgereikt waren geworden. Onder aanvoerders van beleid en erkenden moed, op hun verzoek, door den koning, hun uit de kaders van het staande leger toegevoegd, zag men zelfs hunne geachte hoogleeraars plaats nemen; van welke sommigen reeds in 1815 de pen met het zwaard hadden verwisseld, en die thans op nieuw de gehoorzalen voor het veldleger, den tempel der wijsheid voor het slagveld verlieten. Met eerbied zal de geschiedenis de namen vermelden van mannen als Van Oordt, Vrolik, De Fremery, die als officieren aan hunne kweekelingen het bewijs leverden, dat hooge geestbeschaving en ware krijgsdeugd in de schoonste overeenkomst kunnen gebragt worden.

Geen wonder dus dat in een land, waar de edele zonen des volks het voorbeeld en de geschiedenis der vaderen zoo schoon wisten te waarderen, ook het volk, waaruit die zonen voortsproten, eene geestdrift, eene kracht, een moed en eene volhardende zelfopoffering ontwikkelde, waarvan in de nieuwere wereldgeschiedenis geene wedergade te vinden is. Met eenen wedijver, die aan het ongeloofelijke grenst, zag men duizenden, door levensstand, opvoeding en betrekking vreemd aan den krijgsstand, door vermogen of geboorte buitendien boven den gewonen soldaat verheven, zich naast dezen in het gelid plaatsen, zich op eigene kosten wapenen, uitrusten en onderhouden, menige rijke aanzienlijke hiermede niet voldaan, rustte nog verscheidene anderen uit, minvermogende lands- en handwerkslieden bragten de spaarpenningen van hunnen arbeid in de schatkist, om gezamenlijk een ruiter of voetknecht te leveren. Nimmer zag men een treffender schouwspel, dan dat zich thans voor het oog opdeed: de vader met zijne zonen, de aanzienlijke met zijnen bediende, de regter, de hooge ambtenaar, de geleerde, de kunstenaar, de handelaar in denzelfden rang, en met den gewonen soldaat in hetzelfde gelid geschaard, door niets van dezen onderscheiden, geene andere onderscheiding genietende, dan de vergunning om in de gevaren en moeilijkheden met hem te wedijveren, hem tot voorbeeld van orde en ondergeschiktheid aan den minsten bevelvoerenden te verstreken. Dezelfde grove kleeding omsloot den aanzienlijke, even als den minvermogende, beiden droegen dezelfde wapenen, deelden in dezelfde ontberingen en gevaren. De oude krijgslieden, met eervolle likteekenen bedekt, snelden toe om in de gelederen hunner voormalige korpsen of in die der schutterijen plaats te nemen; hoofd-officieren vulden

als gewoon soldaat de door verraad gedunde rijen aan. Maar, waartoe meer! ik zou te weinig van het herinneringsvermogen mijner lezers verwachten, wanneer ik al de voorbeelden van zelfopoffering in alle rangen en standen des volks hier wilde opsommen; genoeg! dat de onvergetelijke en roemvolle dagen der Republiek werden teruggeroepen. Het nationaal karakter trad thans in al zijn glans te voorschijn. Allen, met één woord, van wat rang of stand, naam of kunne, allen, bragten hunne offers op het altaar van het benarde vaderland; roerend vooral was de aanblik, hoe Hollandsche vrouwen en dochteren in haren kring en op hare wijze werkzaam waren, om met de mannen, in het redden des vaderlands te wedijveren, treffend was de toestand van het zoo stille nijvere Holland; het was alsof de wapenkreet op eens het voormalig Carthago in een Sparta had herschapen. Heerlijke bevestiging van der vaderen spreuk: „Eendragt maakt magt!“ Elders mogt partijzucht in blinde hartsogt verderfelijke rollen spelen, hier was alles één hart, één zin, voor elk slechts één gevoel! Het gold de redding van het vaderland, en dit alles vereenigde zich in één brandpunt, onder ééne banier, onder die van Oranje; één denkbeeld, dat zoo innig in het volksbestaan was ingeweven, Holland en Oranje, Koning en Vaderland! was de leus, het strijdwoord, dat nu, gelijk vroeger, den Hollanderen ten beginsel, ten noordstar strekte.

Door al deze opofferingen in bloed en goed nam onze staande legermagt weldra een ontzagwekkend voorkomen aan; doch ontoereikend zou deze magt zijn geweest, zonder de krachtadige en vermogende hulp van den kern der natie, van de zoo bereidwillig opgetredene schuttenrijen; maar, wat alles afdeed, hoe ook door bondgenooten

en vijanden verlaten en bedreigd, de moed en het vertrouwen der Hollanders op den God hunner vaderen wankelde niet, en met eenen vorst, wiens vast geloof zich uitdrukte in de eeuwig gedenkwaardige woorden: „mijn lot is hierboven beslist, ik heb de grondwet bezworen en zal ze handhaven” kon oud-Holland thans gerust de toekomst en het oogenblik van den strijd afwachten, en dit oogenblik bleef niet uit.

Zoo ergens, dan is het voorzeker hier de plaats, om, na uit geschiedkundige bronnen geputte daadzaken, den sluier op te ligten, die tot hertoe, na het uitbarsten van den opstand, op het door Willem II gehouden gedrag bij sommigen gerust heeft. Wij zijn dit in de eerste plaats aan de nagedachtenis van den onsterfelijken held, en tevens aan onze eigene eer, en aan de eer van het Hollandsche leger verschuldigd. De held van Waterloo, wiens „voorwaarts!” onze Hollandsche dapperen welkom in de ooren klonk, heeft ter goeder trouw en uit zuivere bedoelingen gehandeld. Oranje, wiens bloed bij Waterloo voor oud-Holland is gestort, wiens leven bij Hasselt en Leuven in gevaar was, kon nooit een verrader zijn! Zoo ooit op een vorstentelg de hoedanigheden van een doorluchtig stamhoofd waren overgegaan, zoo waren het voorzeker die van den onvergetelijken grondlegger van Nederlands staat: „Willem den Zwijger,” op zijnen naneef, den Prins van Oranje; in hem vereenigde zich de ridderlijke dapperheid van zijnen oudoom Lodewijk van Nassau, en het kriegsbeleid van prins Maurits, met dien schranderen geest, die het verborgenste ontsloot en die innemendheid, waarmede vorst Willem aller harten, vooral dat van den soldaat, aan zich wist te boeijen. Slechts met een handvol dapperen, had hij bij Quatre-Bras Napoleons reuzenmagt

gestuit, en bij Waterloo den roem van het Nederlandsche leger met zijn bloed betaald. Bijna vergood door de nieuwe Belgische benden, die hij zelf had aangevoerd, door gulle gemeenzaamheid en weldadigheid het voorwerp der algemeene genegenheid, was zijn naam in ieders mond, zijne liefde in ieders hart, hij zelf het ideaal van een, bij hooge en lage standen in België, wenschenswaardig vorst; en mogten ook al de helsche kunstnarigen van geestelijken of andere partijen in staat zijn geweest, om bij een verblind gedeelte der inwoners, dit geliefde beeld op den achtergrond te schuiven; voorzeker had het toch bij het grootste gedeelte deszelfs vollen glans behouden. Ongelukkig echter, dat de magt slechts bij onopregten en opgeruiden heerschte, en deze, ter bereiking van hun schandelijk doel, zelfs den geheelen ondergang des lands niet te dierbaar achtten.

Edele gemoederen beoordeelen anderen naar zichzelf, hoe kon dus Willem II vooronderstellen, dat de erkenning voor menigvuldige weldaden zoo geheel uitgedoofd, de betuigingen van verkleefdheid zoo volstrekt valsch, de nauwe betrekking der schutterijen, die hem als hunnen kolonel-generaal eerbiedigden, die hem nog zoo onlangs bij zijne wapenschouwingen met voorbeeldelooze geestdrift hadden toegejuicht, zoo te eenemale en plotseling verbroken zou zijn, dat zijne tegenwoordigheid niet voldoende zou wezen om de orde te herstellen, de verdwaalden tot hunnen plicht te doen terugkeeren; en zoo ondernam de edele vorst een waagstuk, dat, slagende, hem oneindig heerlijker met de burgerkroon, dan den grootsten veldheer met den bloedigen lauwerkrans versierd zou hebben (*).

(*) Bijaldien wij de door een vriendschappelijk vertrouwen ons medegedeelde bewijsstukken uit dat tijdvak hier wereldkundig mogten

Zoodra was niet het gerucht van den aanmarsch der Hollandsche troepen in het ondankbare Brussel verspreid, of de partijhoofden bragten alle raderen in beweging, om de bevolking tot een wanhopigen weerstand op te winden, en maar al te wel slaagden zij bij een opgeruid gemeen, terwijl angstige vrees de waarlijk trouwe en betergezinden van alle tegenkanting afschrikte.

Op het voorbeeld van Parijs, werden alom de straten met afgravingen doorsneden, de toegangen met versperingen afgesloten, de huizen tot verdediging ingerigt; terwijl een opgeworpen bestuur aan de handeloze muiterij eene zekere regelmatigheid bijzette, en de stoutheid zo verre dreef om zich tot de vorstelijke broeders te vervoegen en deze de overdrevenste eischen voor te leggen, met bijgevoegde weigering om de troepen in de stad te ontvangen. Zij noodigden echter den Prins van Oranje uit, om zich in persoon, van de gesteldheid der zaken te komen overtuigen, met de plegtigste verzekering, dat zij voor de veiligheid zijns persoons, en voor den eerbiedigsten ontvangst alles verpandden, onder bijvoeging: dat de beste gevolgen van des vorsten tegenwoordigheid, tot het der ontevredenheid en tot herstel der orde, waren stille wachten; steeds voorwendende dat zij slechts opheffing van bezwaren verlangden, geene verandering van stamhuis of vereeniging met Frankrijk begeerden, en dat, ten beteeken daarvan, bij de komst des prinsen, geen opstandsteeken meer zou gezien worden.

Vertrouwende op de welgezindheid van de meerderheid van Brussels bewoners; de schroomelijke gevolgen van

maken, zou het maar al te zeer blijken, dat Willem II het slagtoffer is geweest van listig gesponnen kuiperijen en verraad.

den opstand, indien deze veld won, vooruitziende, en daarentegen de heerlijke uitkomsten, die van eene herstelling der rust te wachten waren, berekenende; geperst door dringende hulpbenden, gevoegd bij de opregte, of misschien ook wel verraderlijke verzekering van medewerking tot herstel van orde, sloot de Prins van Oranje het oor voor alle raadgevingen der bezorgdheid, het oog voor alle gevaren, die hem dreigden, om het alleen op het gewenschte doel te vestigen, dat zich ter bereiking aanbood. Dat doel was ook niet minder dan om de hoofdstad des Rijks, met de rijke bezittingen van bijzondere personen, de vorstelijke paleizen, de bank en de munt met millioenen schats, te redden, en ze niet aan het onwettigst gebruik prijs te geven; en nog bijna meer dan dit alles, om den noodangst der welgezinden, den beklemden toestand der bezetting te doen eindigen, die, van alle zijden omringd, aan de woede van eene razende volkmenigte blootstond, zonder in staat te zijn, zich tegen deze met nadruk te verdedigen.

Slechts van zijne adjudanten vergezeld, begaf zich de Prins van Oranje (1 September 1830) naar Brussel, waar hem de eerste aanblik der algemeene oproërleus, reeds overtuigde, hoe weinig gevoel de veinzerij voor een zoo gadeloos blijk van vertrouwen bezat, en tot welke uitersten het volk in staat zou zijn. De burgerwacht, door wier gelederen hij binnenreed, toonde eene onderdrukte verlegenheid door mokkend zwijgen, zoo al niet openlijk eene vijandelijke gezindheid. Overal ontmoette hij afsnijdingen en versperringen; de poort werd dadelijk na zijne binnenkomst gesloten en van alle zijden vertoonden zich drommen wezens, wier gehavend voorkomen en onheilspellende blikken, hen meer naar helsche wezens, dan

naar redelijke menschen deden gelijken. Allerlei woeste kreten en smaadwoorden vervingen de vroegere toejuichingen. Men belemmerde den voortgang van den vorst, die men van den weg naar het paleis, naar dien van het stadhuis zocht te dwingen. Was het lot onbekend, dat hem daar verbeidde; zeker echter was het dat zijn leven, ten minste zijne vrijheid, gevaar zou hebben geloopt, indien niet de hem zoo eigene koelbloedige stoutmoedigheid hem hieraan onttrokken, en den Belgen, de schandvlek van de voorbeeldelooste misleiding bespaard had. Reeds had zich het dreigend gemor in aanvankelijk geweld beginnen te uiten; vijandig was reeds meer dan een moordtuig op hem gericht, menig bajonetpunt tegen hem gekeerd geworden, toen hij, wiens kalm gelaat geen zweem vertoonde van die onrust, die elk zijner volgelingen beklemde, terwijl het zelfs den grootsten woest-aard ontzag inboezemde, juist het oogenblik waarnam, om door een stouten sprong met zijn paard over eene versperring het toenemend gedrang te ontwijken, en, hoe ver door de teleurgestelden met steenworpen vervolgd, ook langs eene zijstraat naar de bij de paleizen staande zetting te begeven, die hem als haren verlosser zich be-welkom heette. En niet zonder rede! Want het voorwaar een wonder dat de gruweltaak der zamenzweers niet door een prinsenkoor de kroon was opgezet. Elk had voor het gevaar gebeefd, dat hij echter niet had schijnen op te merken! Misschien is wel daarom eens schanddaad achterwege gebleven — wijl men de omzigtige prins Frederik niet mede in hetzelfde lot kon deelen — om beiden als gijzelaars van afgeperste voorwaarden te doen dienen.

Al wat de uiterste grenzen van toegevendheid toeliet,

ja, meer dan men ooit had kunnen verwachten, werd door den prins toegezegd; wat slechts de waardigheid en heilige pligten van een grondwettig vorst veroorloofde, werd door den koning aangewend, om de opstandelingen tot hunnen plicht te doen terugkeeren. Vruchteloos! het was der zamenzwering niet om eene toenadering, maar om eene onherstelbare breuk, om den ondergang van Holland te doen en daartoe waren geene middelen te snood! Het ongehoorde blijk van vertrouwen, door het wagen van zijn leven, was door den Prins van Oranje te vergeefs gegeven, en had geene andere beantwoording gevonden dan een doller voorthollen, op den weg van oproer en van schennis van gezag. Des namiddags van den 3den September verliet de prins de oproerige stad, na den veiligen aftogt der bezettings-troepen, die des avonds volgden, verzekerd te hebben. Zijne terugkomst in het hoofdkwartier deed de angstvallige zorg verdwijnen, die, wegens zijn onvoorzigtig wagen te midden eener bandelooze menigte, ieders hart beklemd had gehouden. Miskend en teleurgesteld, begaf de prins zich naar Engeland, doch verscheen het volgend jaar, toen eindelijk het uur der wraak had geslagen, als veldmaarschalk aan de spits van het Hollandsche leger, om met zijn hem eigenaardig „Voorwaarts“ de zoo lang verdoofde geestdrift tot leeuwenmoed te ontvonken. Wapenbroeders van 1830 en 1831, bijaldien u het vaderlandsche getrouwe hart nog even warm slaat als nu bij deze herinneringen, dan staat u dat grootsche en verheven oogenblik nog levendig voor den geest, toen de grijze Willem I, in het kamp bij Reijen, den zoo lang miskenden oudsten zoon, den grootsten veldheer zijner eeuw, als opperbevelhebber aan het leger voorstelde, en de onverschrokken held van Waterloo, met zijnen vederbos

wuivende in de rigting van het verraderlijk België, het pad van roem en eer aanwees, en zijn donderend "Voorwaarts!" hooren deed. Wapenbroeders, krijgskameraden van 1830 en 1831! nog klinkt ons dat voorwaarts in de ooren, want de klanken door dien mond gesproken, zullen nooit geheel voor ons wegsterven: nog vindt dat "Voorwaarts" weêrklank in onze harten.

Trotsch zijn wij er op, dat woord te hebben hooren uitspreken, om gemak en voordeel ten offer te brengen, aan de heiligste, aan de duurste verplichtingen, aan den nood van het vaderland. Ja! nog gloeit mij de borst van geestdrift en vaderlandsch gevoel. En gaat het u gelijk mij, dan zult gij, edele wapenbroeders! uit vol gemoed het mij nazeggen: Holland, dierbaar vaderland! uw dierbare naam zal ik het eerst mijnen kinderen leeren stamelen. Land van roem en eer, vereeuwigd en verheerlijkt door de schimmen van de voor vrijheid van geweten gevallen helden; wieg en bakermat van waarachtige verlichting! als maal mijn stof op uw luttel plekje gronds, den morgen opstanding te gemoet zal sluimeren, al siert dan praalgesteente mijn nederig graf, dan moge mijne geen belooning deze zijn, dat mijne oude mij overlevende eenige penbroeders van 1830 en 1831 elkander toeroepen: "wa- in hem sloeg een getrouw hart, voor den roem en Ook vrijheid des vaderlands; zijne asche ruste in vrede. de

EERSTE EN LAATSTE KANTONNEMENTS-LIEFDE.

Voor een klein anachronisme moet ik hier de welwiltende verschooning mijner wapenbroeders inroepen. Het

was in het voorjaar van 1836, dat ik met een eskadron van een regiment ligte ruitery gedetacheerd was, in het zoo schilderachtig gelegen dorp Valkenswaard. Ieder uwer weet bij ondervinding hoe eentoonig de velddienst wordt, vooral in het voorjaar, zoolang de zomer-manoeuvres nog niet zijn begonnen. Schijfschieten met de pistool of karabijn, wandel-rijden, om de twee of drie dagen 24 uren op wacht, patrouilles, veldontdekkingen, ziedaar de spil, waarom de velddienst geregeld draait; voeg hierbij fourageren en exerceren, en, met de uitspanningen in de herberg, of des avonds bij den haard in het kwartier, kan men zich voorstellen hoedanig de soldaat, in het veld zijnen tijd doorbrengt; al spoedig wordt men aan dit werktuigelijke plantenleven gewoon en geen wonder, dat de order, om van kantonnement te veranderen als een elektrische schok, den soldaat uit zijne werkeloosheid opwekt; hem als het ware een nieuwen prikkel geeft, en reikhalzende doet verlangen naar het oogenblik dat de trompet of de hoorn, het uur van den afmarsch blaast. Zoover echter was het nog niet gekomen tijdens ik te Valkenswaard, op den hoek van den straatweg naar Hasselt, in kwartier lag. Noch mijn hospes, een gewezen wachtmeester van mijn regiment, die, met eene van de dochteren des lands gehuwd, zich te laat den dwazen stap beklagde, dat hij zijn ontslag uit de dienst had gevraagd, en om een paar gitzwarte oogen, zijne beperkte vrijheid in de dienst voor nog grooter huiselijken dwang had verruild, en thans als de getrouwste cliënt van zijn buffet (de man hield eene herberg op voor zijne oude wapenbroeders), ten nadeele zijner slijterij, in den drank zijnen troost zocht; noch zijne, niet zeer onvriendelijke echtvriendin en hare niet minder bevallige

kinderen waren in staat, mij aan mijne zwaarmoedige stem-
 ming te kunnen ontrukken. Ik vermeed zelfs de bijeenkom-
 sten der werkelijk-fatsoenlijke, en voor mij zeer voorkomen-
 de, onder-officieren, onder welke zeer vele welopgevoede
 jongelieden van rang en geboorte zich bevonden, en die
 mij allen, menig vervelend uur buiten dienst, door hun
 gul verkeer, alleraangenaamst hebben doen slijten. Meer dan
 eens dwaalde ik gedachteloos langs de buitenwegen van het
 dorp, waarvan de meesten naar de grenszijde op woeste
 heidevelden of onafzienbare moerassen en boschstreken uit-
 loopen; mijne meest geliefkoosde wandeling werd eindelijk
 de zich zoo romantisch — en pittoresk — kronkelende
 weg naar de Belgische kluis (*), destijds eene boerehoeve
 met eene herberg, waarbij de ruïne van een vervallen
 klooster en kapel gelegen was. In de laan, die
 tot aan de ruïne uitstrekke, bevond zich bij den tienden
 boom de grensscheiding, die onze patrouilles bij de
 ontdekking niet mogten overschrijden, alhoewel den
 ten tijd, onnadenkend en ligtzinnig tegen deze gestrenge-
 order onzer chefs, werd gezondigd; en geen wonder,
 meeste patrouilles bezweken voor de tooverkracht van de
 Belgische bier, dat in de herberg aan de kluis, als het
 Belgisch grondgebied, zuiver en onvervalscht geschonken
 werd. Wij willen of mogen toch hier niet te veel
 kening onzer kameraden schuiven, maar bij de tooverkracht
 van het bier, ook die van gitzwarte kijkers en rozenroode
 wangen en nog rooder lippen van de dochter des kaste-
 leins voegen; of ik zelf onder den bedwelmenden invloed
 dier verleidelijke aantrekkingskracht tegen wil en
 naar de kluis werd getrokken, weet ik niet; maar dank
 wel,

(*) *Clastrum*, klooster, verbasterd kluis.

dat ik mij op den bewusten avond op het erf bevond, eer ik wist dat mijne wandeling zich reeds zoo ver had uitgestrekt. Op den oogenblik dat ik de alleen door een helder vlamvend vuur verlichte tapkamer wilde binnentreden, waarin ik een meer dan buitengewoon rumoer van stemmen hoorde, gevoelde ik mij van achter bij den sabelkoppel getrokken, en omziende, staarde ik op het beminnelijke gelaat der schoone Mieke, de dochter van den norschen kastelein.

„ Stil, Seffens Kadè, zeg ik oe? „ voegde zij mij geheimzinnig met een fluisterende stem te gemoet, en trok mij tevens met zich den trap op, naar eene kelderkamer. „ Als ge nog plesier wil hebben van oe jonklevens, marchiert ge, seffens, naar ouw kantonnement, want hier vinde ge de douaniers van Weert en Bree, en zoo fluskes kan de patrouille van Hasselt of Turnhout komen opzetten. „

Was het ernst, of schertste de dartele en moedwillige landelijke schoone? Ik kende hare listen, en wist niet wat te antwoorden.

Dit bragt haar in het denkbeeld dat ik beangst was. „ Awel zulle, kaik me mijn fraai Hollandeker eens een courage vertoonen; maar op main paròle, kadè! ik raillier met oe niet, en als gai mij niet geleuft, zoo is hier main nièce, dat schoon jonk uit Valkenswaard, gai marchiert seffens weer terug, en als ge heel galant zait, meugden gai hoar plaisant te hois brengen. „

En nu aanschouwde ik waarlijk met stomme verbazing een dier zeldzame bekoorlijke schoonheden, zoo als wij die alleen zeldzaam op het land en nog zeldzamer in de schilderingen van Gesner en Florian wedervinden. Veelal worden hier en daar in Noordbrabant zoodanige zeld-

zame bloemen gevonden; jammer maar als ook deze naauw ontloken bloesen knakt en voor den tijd verwelkt is. A ik in de nicht van Mieke, mijn buu van een reeds bejaarden naaldridder o had ik het schoone kind over het thans stak hare schuchtere blootheid bij heid van Mieke, hare donkerblauwe haar, bij de gitzwarte oogen en het Mieke zoo zeer af, dat het mij was, het eerst; mij dacht ik zag het ideaal mijner jeugd, het volmaakste pronkstuklijke schoonheid. En dit was veel van denen, met de duurste eeden gezworen te zullen aanzien voor dat de epaulettsierden. Dwaze eeden der jeugd, gij paar schoone oogen als kaf voor den deze nitroep meer bewaarheid, dan toen blik mij in de schemering, met Johanicht van Mieke, naar Valkenswaard alleen gij, mijne krijgsmakkers, wi herinneringsvermogen niet te veel door is, om u die waarlijk Noordbrabantsch het lot ons hier of daar heeft doen ongeest te brengen, zult mij verontschulbeken niet in staat te zijn, naar waard het beminnelijk kind van zestien lenter Onderweg vertelde zij mij van hare hare ouders, en — was het haar schu lieden, die bij haren vader ingekwarti Zij kende immers geene andere wereld! veel reparatie gehad zoo lang er troepe

neerd geweest. Nog echter was zij onschuldig: dat getuigden hare oogen, die spiegels der ziel. Zij noodigde mij haar toch dagelijks te komen bezoeken. Ik deed het niet. Ik wantrouwde mijzelf; ik vermeed Johanna en hare woning. Zoo verliepen er dagen, de winter was een-toonig voorbij gegleden en het voorjaar stond voor de deur. Dagelijks reed ik welligt drie- viermaal voorbij de woning van den kleedermaker; Johanna zag mij en ik zag haar, zoo als wij beiden meenden, onverschillig. Nog had ik haar niet weder gesproken. Eindelijk waagde ik het in persoon mijnen rijmantel te laten herstellen. Ik zag haar, doch sprak tot haren vader en niet tot haar; zij scheen afgetrokken in zichzelf gekeerd. Weinige dagen hierna wilde ik mij voorbij hare woning naar mijnen fourier begeven; eensklaps word ik bij mijnen naam geroepen, en tot mijne verwondering aanschouw ik eenen krijgsmakker, die, bij het wapen der infanterie als onder-officier dienende, des morgens van Maastricht gekomen, thans hier uitrustte en nachtverblijf hield, en in eene vertrouwelijke houding met Johanna aan de deur stond te kouten. Ik werd verstoord op mijzelf, doch het gezicht hiervan ergerde mij en toch met een gedwongen lach beantwoordde ik de vraag van mijnen vriend: „Wat zegt gij van mijn oud kwartier, ben ik hier niet goed gelogeerd?” op een stroeven en norschen toon. Nadat wij nog over het een en ander hadden geschertst, begaf voornoemde onderofficier zich naar het appèl en liet mij thans, met de dwaze ijverzucht in het hart, met de schoone Johanna alleen. Ja, ik was overtuigd: noch was zij onschuldig, rein en goed gebleven, doch hoe meer moest mij dan hare vraag verrukken, „geefde gai nou niet een dröpke anisette op de gezondheid van ouw pays?”

Het hart kromp mij ineen, ongelukkig slagtoffer, en ik, onschuldig slagtoffer eener bekrompene en verwoerde opvoeding! Bedelt gijzelve om het vergif, u moet verleiden en bedwelmelen? Ik wendde dienstzucht en gemis aan tijd voor, beloofde een volgende keer terug zullen komen, niets baatte, niets hielp; met vleijende verleidelijk vermogen hield zij mij terug, ik gaf aan het gesprek eene andere wending, eindelijk verloor mij de terugkomst van mijnen vriend uit dit pijnlijk oogenblik. Nu zagen Johanna en ik elkander dagelijks; argeloos onschuldig, vertrouwde zij mij hare geringste gedachten; ik leerde den geheelen rijken inhoud harer schoone en diepen rijkdom van haar blank gemoed kennen.

Ik maakte haar opmerkzaam op den afstand, die tusschen ons bestond, op het verschil tusschen godsdiensdienst, dat eene onvereenigbare kloof tusschen ons en haar was; helaas! zij was voor geene overreding vatbaar; ik bleef echter hare onschuld, en die bezwaars nog werkelijk, eerbiedigen. Begrijpt gij nu, krijgsknagers, die dit leest, dat ik verheugd was toen eindelijk het trompet het sein gaf om te marcheren? Het afscheid van Johanna was hartstogtelijk, doch ik bleef kalm en gelaten, want ik had mij ten haren opzichten niets te verwijten; voor het laatst wierp ik haar een vaarwel toe: het was de laatste maal dat ik haar in zonden toestand aanschouwde. En toch in lang was ik niet zoo tevreden met mijzelven geweest. Nog nooit had ik zulk eene tevredenheid gesmaakt. Ik was trotsch dan mijne makkers, die vanwege hunne dapperheid onderscheidingsteeken hadden verworven, want ik had een grooter overwinning behaald dan zij: ik had de onverschrokken geëerbiedigd, ik had eene overwinning behaald op

driften. En toch stond er in het boek mijner lotgevallen geschreven, dat ik nog menige bloedige traan om de schoone Johanna zoude weenen; welligt, zoo troostte ik mij en dacht, als ik na jaar en dag terugkeer, zijt gij al gehuwd met een eerlijken, werkzamen handwerksman en gij zijt in uwen kring gelukkig, voor mij is zoo veel onschuld en schoonheid niet weggelegd; ik wil die niet aan mijn zwervend en ongelukkig gesternte kluis-teren. Maar! Jaren verliepen, vijftien lenten waren wederom voorbijgegaan, met haar bedriegelijk schoon, en in iedere lente had ik bij het uitbotten der bloesemknoppen aan Johanna en aan de rozen op hare wangen gedacht, en iedere herfstavond, wanneer de huilende stormwind mij doodschimmen toelispde, had ik mij hare smart herinnerd, toen de hoogere ernst des levens mij wegens handelszaken voor het eerst weder naar Noordbrabant riep en mij het tooneel deed betreden, waar ik vroeger zooveel lief en zooveel leed gesmaakt had. Op mijnen togt kwam ik dan ook te Valkenswaard; geen wonder, dat mij, hoewel thans gelukkig gehuwd, nog het hart klopte bij de herinnering aan Johanna, het kind van zestien lenten. Mijmerend over alles wat vergankelijk is en voorbij gaat, dwaal ik uit mijn logement het marktplein af, den uitweg in, waar vroeger de woning van Johanna gelegen was. Daar ontmoet mij eene armoedige, krankzinnige vrouw, die met moeite op eenen stok voortstropelde. Onwillekeurig rees in mij de vraag op: Wie zou dat kunnen geweest zijn? Nieuwsgierig herhaalde ik deze vraag in mijn logement. Helaas! zij was het, het was Johanna, eenmaal het schoone kind van zestien lenten! Een jaar, nadat ons regement vertrokken was, had zij, met eenen smidsgezel van een ander regement, Eindhovensche kermis gehouden. Be-

dwelmende dranken hadden haar doen vallen, de vrucht
 van dit wrange en kortstondig genot was gestorven, de
 verleider had haar, zoo als gewoonlijk, verlaten; haar va-
 der was van hartzeer gestorven, zij was krankzinnig ge-
 worden, en ik — ik schaam het niet te bekennen — ik
 wijdde haar aandenken een traan — en God alleen weet
 wat er omging in mijn gemoed, bij de herdenking aan
 de jaren mijner jeugd en ik dankte Hem, dat Hij mij
 had bijgestaan, om, bij de ontmoeting der schoone Johanna,
 eene overwinning op mijzelven te kunnen behalen (*).

GEVAARVOL AFDWALEN EN EEN NACHTVERBLIJF
 TEGEN WIL EN DANK.

Ik zoude haast durven beweren, dat men jaren lang
 strooper of grensjager en dan nog wel in dezelfde streken
 zoude moeten geweest zijn, om naauwkeurig de paden
 sporen en eindelooze holle wegen op de Noordbrabantsche
 grenzen, vooral tegen het Limburgsche, in den
 te leeren kennen. Geruimen tijd toch hadden wij
 met onze kompagnie aan de kanten van Büdel en
 gedetacheerd gelegen. Meer dan eens hadden wij
 heime, zoogenaamde togten op den pof, naar het digt ge-
 de andere zijde der grenzen gelegen Hamond, of vermomd
 naar het kamp van Beverloo, ondernomen. Tot nog toe

(*) Nog kort voor ik deze indrukken nederschreef, bevond ik mij
 te V....., de dood had haar uit haar lijden verlost. Ik vond mij
 kruis op den Godsakker. waar zij rustte.

was dit altijd met eenen gunstigen afloop bekroond geworden. Velen van mijne lezers weten toch, hoe men op bovengemelde punten, des avonds, bij windstilte, duidelijk de taptoe in het kamp van Beverloo kon hooren. En toch bleek het dat de profane Hollander op dezen gewijden grond kon verdwalen. Met huivering komt mij nog altijd de volgende ontmoeting voor den geest, die, thans herdacht, welligt dezen of genen, die er in deelde eenen glimlach zal afpersen.

Op zekeren nacht, dat wij met de geestigste en vrolijkste vrijwilligers onzer sectie op wacht waren, werd ik gekommandeerd met zes manschappen eene verkenning te doen langs de grenzen van Büdel naar de zijde van het Belgisch stadje Hamont. Daar de keus der manschappen aan mij, als kommandant der wacht, was overgelaten, koos ik natuurlijk de vrolijkste en moedigste der op wacht zijnde dragonders. Gelukkig, dat onze luitenant de strengste orders had medegegeven bij ons afrijden van de hoofdwacht, om bij het verlaten van het dorp noch op onzen verderen togt te zingen; maar de striktste stilzwijgendheid in acht te nemen. De lucht was bewolkt, geen ster flonkerde door den nachtelijken nevel; onze paarden stapten instinctmatig den gewonen heiweg op. Al spoedig bemerkte ik, dat wij niet op het regte spoor waren, doch ik verborg mijne gegronde vrees voor mijne makkers, teneinde niet op nog onzekerder dwaalspoor te vervallen. Het duurde echter niet lang, of ook zij kenden het gevaar waarin wij ons bevonden, doordien wij in een zoogenaamden ven- of veenpoel gezakt waren, gelijk die op de Noordbrabantsche heidevelden in menigte worden aangetroffen. Er was niets anders op, dan er moedig doorheen te waden; niemand onzer bleef achter,

en thans ontdekte ik op verren afst licht. „Dat is een dorp of boerenhc houden, kameraden! Op het gevoel grond meer effen was geworden, beva en dat elk zijn paard bij den teugel trokken wij voorwaarts en naderden al schemerlicht, dat ons helderder begon t Plotseling echter verdween het geheel verzekerde, dat wij ten speelbal strekten licht, de overigen lachten hem dappe paard eensklaps bleef stilstaan. Wij wa het achterste gedeelte der schapenschuur vandaar had het licht ons toegelikkerd. duur. Niet verzekerd, of wij ons op eig delijk terrein bevonden, klopte ik met den sabel tegen de schuurdeur. Er blafte een l gekleed in een blaauwe kiel, met een han scheen in de geopende deur. Voor dat zijden nog een woord gesproken was, be mijne blijdschap, dat hij, toen hij ons ze „gelijk gij ziet, zijn wij eene Hollandsche het spoor mis zijn gereden, op wat hoogte ons hier?“ dit was de eerste vraag, die hutsten kerel deed.

„Nog eene halve mijl van Heeksel,“ was

Dit was in onze ooren een donderslag; het eerste Belgische dorp tusschen Valkensw selt, de eerste plaats waar een sterk detachet op den voorpost lag! Hemel! hoe zouden doorslaan, doch met het bewustzijn van het g ook de moed. Ik beval den blaauwkiel, ons taarn, achterom naar het dorp tot gids te

De man scheen geen verrader te zijn; hij bragt ons er zoo nabij, dat wij reeds een half uur lang de verstrooide lichten volgden, die ons elk oogenblik schenen te ontvlugten, even als dwaallichten, die den vermoeiden wandelaar bedriegen. Eindelijk werden wij den klank van den straatweg onder de hoeven onzer paarden gewaar, zoodat ons geen twijfel overbleef, of wij hadden reeds het dorp bereikt. Aan de rechterzijde ontdekten wij weldra eene rij van gebouwen, zonder dak en onbewoond, zonder deuren en vensters, niet het schilderachtige schouwspel van eenen, door den tijd verwoesten bouwval opleverende; maar het treurig beeld eener door de verwoestingen van den oorlog tot nog toe onopgebouwen puinhoop. Wij reden een marktplein over, wendden regts om, kwamen buiten het dorp, hielden onze paarden in, stegen af, en lazen bij het schijnsel der inmiddels opgekome maan: „In den hertog van Brabant.“ Tot onzen grooten schrik was in de herberg nog alles op de been. Wij hadden ons niet vergist. Eenige Belgische lansiers lagen hier in kwartier, en de kasteleins was bezig het avondeten voor hen gereed te maken. Ach, kameraden! gij, die goede Hollanders zijt, treedt nooit eene Brabandsche herberg binnen, wanneer er Belgen in kwartier zijn; gij zult uit deze waarschuwing kunnen opmaken, dat de kastelein ons vrij koel ontving: en waarlijk, hij verklaarde ons ronduit, dat hij geen tijd had voor ons avondmaal en nachtkwartier te zorgen.

Welligt zal menig lezer zich reeds verwonderd hebben hoe de verstandhouding tusschen de Belgen en ons op het zien onzer wapenen zoo rustig kon blijven, doch vooreerst liepen in den laatsten tijd, bij de troepen, die op de grenzen lagen, zoodanige ontmoetingen meestal zonder

bloedvergieten af; ook hadden wij een trouwe, die getrouw was gebleven, een onder-officier, zijnen broeder (*), ontme een bloedbad ontstond er weldra eene verwenschte onderling het vervelende toonige veldleven, verlangde vurig dat schen de beide landen geteekend, een wapenstilstand niet zoude verbroken, en eerst wilde ik mij uit argwaan met mijne deren, doch daar wij eenmaal in den val achtte ik 't het raadzaamst op mijne mijne tegenwoordigheid van geest te beware rond te zien of ik en mijne manschappen konden bekomen.

Nu is er iets dat ik niet kan toestemmen dat men, wanneer men om reizigers uit te den hertog van Brabant, " boven zijne deur het regt heeft, de door dit uithangbord verdwaalde reizigers in te nemen. Ik zette lein een norsch gezicht toe, en riep alstoem in dier Lans.

" Beste jongen, " fluisterde ik hem toe, " met karabijn mede, telt gij zes karabijnen, maak hare karabijnschoenen, wapen u daarmee, dan binnen om u bij den haard te warmen; want u vraagt waarom gij dit doet, zoo antwoord: bevreesd zijt dat uwe karabijnen zullen bevroezen

" Ik begrijp u! " antwoordde Lans, terwijl de deur ging en de Vries, Max, Drabbels en A.

(*) Eene daadzaak, waarvan ik ooggetuige ben geweest; eene aandoenlijke ontmoeting.

een wenk gaf hem te volgen. „ Nu, Bakker! „ ging ik voort, „ gij zijt iemand die geen kind kwaad doet, neem de dienstmaagd mede en ga met haar, als gijzelaars, op eene verkenningstreue uit, om twee groote of vier kleine kamers in huis te ontdekken. „

„ Goed, „ zeide Bakker, terwijl hij met de dienstmaagd weg ging.

De kastelein van den „ hertog van Brabant „ volgde met de oogen al deze beweging.

„ Zoo! „ snaauwde hij zijne vrouw toe, „ nu zijn zij weg, die verdoemde stroopers van Hollanders. „

De kastelein had mij, die door een vooruitspringenden hoek van den schoorsteen voor zijne bliken verborgen was, niet ontdekt. Zijne vrouw gaf hem een wenk dat ik nog in de kamer was, en hij liet zijne bierkruik en glazen staan om mij te naderen. In dien tusschentijd hadden de aanwezige Belgische lansiers alles met stomme verbazing aangehoord.

„ Wat doet gij hier? „ begon hij.

„ Ik zoek een rooster. „

„ Waarvoor? „

„ Enige coteletten te braden. „

„ Enige coteletten? „

„ Neen! „

„ Waar dan? „

„ Daar! „ en ik wees op een lamsbout die in den schoorsteen hing.

„ Dat is voor de Belgische lansiers en niet voor u. „

„ Gij vergist u; hij is voor ons en niet voor de Belgen. Gij hebt hun zoo even een twaalfstal coteletten voorgezet, dat is voor hen genoeg, en deze, hier, moeten wij hebben. „

„ Daar moeten de Belgen morgen mede ontbijten. „

„ Volstrekt niet. Die zullen wij zoo straks etc.
 „ Dat meent gij ? „
 „ Daar ben ik zeker van. „
 „ Zoo ! zoo ! „

In dit oogenblik kwam Lans binnen met zijn
 bij in den arm, de Vries, Max, Drabbels en Ale
 volgden hem insgelijks gewapend.

„ Kameraad ! „ zeide ik tot Lans, „ hier ziet
 kastelein uit den „ hertog van Braband, „ die de
 heid heeft ons dien lamsbout af te staan, geef
 karabijn en vraag slechts hoe veel het kost; bet
 koninklijk, behandel het kunstmatig, en snij het aan r,

„ Drie hoogstgewichtige vereischten, „ merkte M
 die het vuur genaderd was.

„ Kom niet te dicht bij het vuur, kameraad,
 dat deze karabijnen geladen zijn. „

„ Hoe veel vraagt gij voor den lamsbout ? „
 Lans, terwijl hij een keukenmes van de tafel opna

„ Een Brabandsche kroon, antwoordde de
 met het eene oog op de karabijn, en met het
 den bout gerigt.

„ Gij zult er zes hebben, want er moet nog me
 gen, „ zeide ik.

Lans haalde zes gulden van onder zijn borst
 liet daarbij nog meer geld op den grond vallen.
 de kastelein zette groote oogen op, toen hij het
 den grond hoorde rammelen. Lans raapte het
 den kastelein zes gulden, die ze aan zijne
 hand stelde, en die hier ook al den broek
 te hebben.

Nu maakte Lans zich van den lamsbout
 dien met eene vlugheid aan reepen, die meester
 zijne

kundige bekwaamheid eere aandeed, bestrooide hem met de noodige hoeveelheid peper en zout en legde de coteletten voorzigtig op den rooster, dien ik hem toereikte en zette dezen op eene laag gloeiende kolen, door de kunstige hand van Drabbels ordelijk aangelegd. In een oogenblik sisten de eerste vetdruppels in de vlammen !

„ Nu, Max ! „ zeide ik, „ geef mevrouw de kasteleines uw arm en verzoek haar, u naar de plaats te brengen, waar zij hare aardappelen bewaart, en wanneer gij onderweg op eijeren stoot, zoo laat een paar dozijn daarvan met uwen zak kennis maken. Vergeet daarbij niet, goede vriend, behoorlijk naar de gezondheid van haren vader, hare moeder en hare kinderen te vernemen; dat zal haar streelen en gij zult het des te beter zamen kunnen vinden. „

Met eene deftige, ja, eerbiedige houding, naderde Max de kasteleines. Reeds een weinig door het gezigt van het geld bevredigd, nam zij er genoeg in den haar aangeboden arm aan te nemen en beiden verdwenen door eene deur, die naar onderaardsche gewelven scheen te voeren.

Bakker en de dienstmaagd keerden insgelijks van hunne verkenningsreis terug; zij hadden een tegenovergestelden togt gemaakt en tegenwind gehad, die hen in een gang had gebragt, aan welks einde zij eene kamer ontdekten, die zoo ruim was, dat er wel acht bedden in konden staan. Als een man met gezond verstand had Bakker de deur gesloten en den sleutel bij zich gestoken.

De coteletten waren juist goed aan het braden.

„ Nu, „ riep ik, „ moet ik een sauskom en eene braadpan hebben. „

Drabbels greep dadelijk eene braadpan en Lans eene sauskom; geheel verbluft staarden de kastelein en de

Belgische lansiers ons aan , terwijl de wacht
houdelijk bromde :

„ Ces bougres Hollandais , ce sont des furib
vous êtes des coquins ! Ciel , -c'est pour rire !

Wij waren nu één tegen zeven en hij (de
had slechts één soeplepel tegen vijf geladen gev
oogenblik , geloof ik , was hij wel geneigd hulp
doch sinjeur de kastelein had de geschiedenis
en hij wist , dat de Brabanders altijd meer te l
den van hunne eigene troepen dan van hunne
de Hollanders ; hij besloot dus den bijstand zijne
ttering maar te laten varen.

Max keerde terug met zijn haverzak vol e
zijne zakken vol aardappelen. Drabbels kreeg
eijeren te kloppen. Lans om de aardappelen te
Max moest zoo lang den verliefde jegens de ka
spelen , totdat de tafel voor acht man gedekt wa
heldhaftige opoffering wijdde hij zich aan dezen
een kwartier later keerde hij met het blijde berigt
dat de tafel gereed was. Tien minuten later
men den eijerkoek nog maar eenmaal om te kee
coteletten nog maar een oogenblik te braden
appelen nog maar eenige minuten te koken.

Op dezen oogenblik leverde de keuken van de
lein „ In den Hertog van Braband „ een merl
schouwspel op.

Vooreerst stond uw gehoorzame dienaar , de s
met een blaasbalk in de hand , om den noodigen
onderhouden voor het kolenvuur , waarop de cotel
braden en de aardappelen gekookt werden. La
zich onledig eene tweede editie aardappelen
die op de eerste zoude volgen. Max hield te
zi

hij met de kasteleines knipoogde, doch snuffelde steeds-gewijze naar den rooster en loerde met een oog naar de braadpan. Drabbels hield den steel der laatste vast. De Vries was door vermoeijenis ingesluimerd. Bakker zat met de dienstmaagd bij den haard te fluisteren; en Alexander rookte met smaak eene sigaar en onderhield zich met de Belgische lansiers. De kastelein, nog altijd overbluft door dezen inval der lompe Hollanders, bemerkte zijne vrouw niet, die Max door het venster een wenk gaf dat er nog iets gewigtigs aan de tafel ontbrak, namelijk, wijn of bier. Gelukkig bewaakte ik den kastelein, en zond Max op zijn post.

Tien minuten later zaten wij allen rondom de tafel, die met een dozijn coteletten, twee pyramiden met aard-appelen en een reusachtigen eijerkoek prijkte; ons schaterend gelach lokte de kasteleines binnen; achter wie zich twee, drie dienstmaagden uit de keuken en ten laatste, op den achtergrond, de verbaasde gezigten van de Belgische lansiers vertoonden. Ik maakte van de gelegenheid gebruik om Max den sleutel der slaapkamer in de hand te drukken; dit was echter een voorwendsel om de ligtgeloovigheid der Belgische lansiers in slaap te wiegen, daar ik hem reeds eene geheime order had gegeven om deze in hunne kamers op te sluiten en ons vervolgens ijlings uit de voeten te maken.

Naauwelijks echter waren de niets kwaads vermoedende Belgen hunne nachtverblijven gaan opzoeken of Max stond op, nam eene lantaarn, gaf Bakker een wenk hem te volgen, en terwijl deze, die zich in de gunst der dienstmaagd had weten te nestelen, zich met Lans naar den stal begaf om de paarden op te zadelen, had Max reeds den weg naar de slaapkamers gevonden en in een

oogenblik waren de Belgen in hun
 Plotseling wierp ik den kastelein eer
 den hals; de kasteleines en de dienst
 Bakker en Alexander in de turfschuu
 de wind waren wij op onze paarden, 1
 als gids voorop.

VERRAAD EN UITREDDING

Allengs kwam de maan op en wierp een
 sehijnsel op het landschap — een land
 metelijke uitgestrektheid een bijna ijzingw
 veroorzaakte. Aan onze rechterzijde was
 begrensd, tusschen welke van tijd tot tijd
 zen in den maneschijn schitterden. Lin
 geene grenzen te hebben; het was het oog
 aan den gezigteinder door te dringen,
 schreden van den straatweg hield alle groe
 stuitte de blik op eene laan van boomen.
 draafden onze paarden van den straatweg
 zagen wij eens om, doch ontdekten niets de
 of verraad zweemde. Eindelijk hield ik het
 stil te houden. De maan scheen voortduren
 meen helder; doch geen geluid was in deze
 vlakke te vernemen; zelfs niet het blaffen
 verwijderden hond op eene afgelegene boeren
 paarden spitsten nogtans hunne ooren, alsof zij
 werden, dat wij niet hoorden. Een oogen
 bragt de wind een onbestemd geluid tot on
 echo eener menschelijke stem, die zich in de
 ruimte verloor.

„Wat is dat?“ vroeg ik den kastelein, die als een arme gids, met een strik om den hals, onze troep vooruit stapte. Alexander en Drabbels hadden iets gehoord, doch zij wisten niet wat: wij bleven zwijgend en roerloos, totdat eenige minuten daarna het geluid ons andermaal bereikte. Het klonk als hulpgeschrei, wij verdubbelden onze oplettendheid. Eindelijk hoorden wij duidelijk een naam uitspreken door eene stem, die ons scheen te naderen.

„Het is uw naam — gij wordt geroepen!“ zef de Vries.

„Het is een onzer kameraden!“ voegde Alexander er bij.

„Gij zult zien,“ merkte ik met een gedwongen lach aan, „dat zij door Belgen worden aangehouden, die hen hebben verboden een kreet te slaken, en daarom schreeuwen zij juist zoo.... Doch, zij roepen mij werkelijk,“ ging ik eenige oogenblikken daarna voort. „Voorwaarts, mijnheeren! in deze rigting!“

Wij gaven onzen paarden de sporen, terwijl wij intusschen denzelfden kreet hoorden, die zich thans onmiskenbaar als een noodkreet deed onderkennen.

„Er is zeker iets voorgevallen,“ zeide ik. „In galop!“ en wij galoppeerden voort, terwijl wij het roepen zochten te beantwoorden; doch de wind woei tegen ons in en kaatste de echo onzer stemmen terug. Op nieuw lieten zich dezelfde kreten hooren, ditmaal echter op een uitgeputten, stervenden toon. Eene huivering beving ons. Wij spanden nog eenmaal onze krachten in om te antwoorden, doch bevonden thans dat het te vergeefs was; en weldra ontwaarden wij, dat de persoon, van wie het geroep kwam, buiten adem op ons kwam aanloopen.

Deze persoon was niemand anders dan de brigadier

Lans, die ons berigtte
raakt, in een moeras wa
gekwetst, en nadat wij
hadden verlost en de pl
gebeurd was, scheen het
dan louter toeval in
denking versterkt werd
zijne lantaarn greep e
ging veroorzaakte een
onzen reizigers echter

Lans hield dadelijk
kastelein bij den kra
toe. De kastelein g
slagen; hij verdedigd
had een ijzeren v
kant van het moer
" Wanneer gij mij
het dan dadelijk, "

Deze onderwerpi
op dezen oogenbli
hoop krijgsvolk o

" Drie, vier, v
blonk in het m
schitterden de spi
lansiers. " Zij
zullen eene gra
gens! " komm
iedereen versto
op den grou
lansiers ware
ons verwijde
zeide ik, "

te leggen. " De meesten onzer waren goede schutters en zouden hinnen man niet gemist hebben.

"Nu," zeide ik tot Drabbels, "gij zijt ook een Waal, wees zoo goed en vraag deze mannen in uw Koeterwaalsch, wat er van hunne dienst is, en geef hun een beleefden wenk, dat wij den eerste, die zich verroert, zullen ter neder schieten."

In dezen oogenblik liet de kastelein, hetzij bij ongeluk of niet, zijne lantaarn vallen, die wij hem gedwongen hadden weder op te steken. Drabbels vertolkte het compliment, hetwelk ik aan onze bezoekers had gerigt, in het fransch. Ik kon bemerken dat het eene krachtige uitwerking deed.

"Geef nu," zoo ging ik voort, "den kastelein te kennen, dat het juist in ons belang is, goed te kunnen zien, en dat het dus niet het geschikte tijdstip is, om de lantaarn uit te blazen."

Ik weet niet hoe het verder toeging, doch de kastelein verstond dit zonder nadere uitlegging en raapte de lantaarn op. Eene minuut lang heerschte er een plechtig stilzwijgen. Wij waren in twee gelederen gesplitst. Drabbels een weinig vooruit als een voorpost. De Belgische lansiers stonden in de schaduw, de onzen werden door het schijnsel der lantaarn beschenen, dat van de looplen onzer karabijns en van de scheden onzer sabels terugkaatste. "Nu," zeide ik tot Drabbels, "vraag deze heeren aan welk toeval wij de eer hunner kennismaking te danken hebben?"

Zij antwoordden dat zij gekomen waren om ons uitgeleide te doen tot aan de grensscheiding. "Zeer beleefd," antwoordde ik, doch het komediespel begon mij te vervelen; plotseling liet ik een schel gefluit hooren, en paarden en manschappen spitsten de ooren, en pijlsnel, als een

stormwind, ging het nu op de barrière af, de arme mel van een kastelein had zich reeds vooraf uit de v gemaakt; ik had den fourrage-strik losgelaten. De B hielden getrouw hun woord, zij deden ons ook beho uitgeleide; het tooneel had veel van een geesten-we reeds waren onze paarden over de barrière, zijnd scheiding tusschen het Belgische en Hollandsche gebied, gesprongen, toen nog de Belgen tot tekeer hun laatst vaarwel, ons hunne kogels langs de ooren fluiten. Wij hadden vooreerst den lust tot alle avon verloren en bekwamen tot overmaat van ramp nog dagen arrest, omdat wij ons zoo onvoorzigtig gewaag blootgesteld hadden. Ook toen verkregen wij een verblijf tegen wil en dank, doch ditmaal niet bij de kasteleines "In den Hertog van Brabant" te Hee maar op de spekkamer in de hoofdwacht; "Das mir selige Tagen."

IJZERARM OF DE GEESTELIJKE SPITSROEDE.

Het was in het voorjaar van het jaar 1831, met de compagnie Utrechtsche studentenjagers gekantonneerd lag. Veeltijds zaten wij in de Leeuw" bij Donders, ons te verpoozen van het wacht-leven. Uitgenomen onze geïmproviseerde, zellige sociëteit in "de Roskam", was dit levendige en drukst bezochte koffijhuis, omdat officieren van alle wapenen lieten vinden. dag zat ik aldaar met eenige Groninger-flankeurs, sse jagers en een dragonder-officier, den

baron van V....., 1ste luitenant bij genoemd regiment, over het nieuws van den dag te keuvelen, toen een 2de luitenant der infanterie, die te Riel gedetacheerd lag, de zaal binnentrad en zich bij ons gezelschap voegde.

Na de gewone begroeting: „ bonjour, hoe gaat het? hoe bevalt het u op de grenzen? ” en wat dies meer zij, verhaalde hij het volgende, aan het ongeloofelijke grenzende feit, dat weldra andere nieuwsgierigen van de speel- en billardtafels naderbij lokte.

„ Niet lang nog, ” zoo verhaalde hij, „ was de kommandant van het aflossend detachement te Riel aangekomen, of deze had hem, verhaler, de wachten doen overnemen, de biljetten doen uitreiken en had zich vervolgens naar het hem aangewezen kwartier, de pastory, begeven. Na verloop van nog geen uur, dat de 2de luitenant de hoofdwacht, zijnde de school van het dorp, had betrokken, of de kommandant was, tot aller schrik, bebloed en gekneusd, in een deerniswaardigen toestand in de wacht komen vlugten en ter naauwernood in staat het volgende, omtrent zijn wedervaren in de pastory, mede te deelen.

„ Aldaar aangekomen was hij door eene oude en norsche huishoudster ontvangen, die hem eene zijkamer aanwees, waarin zich niet de minste gemakken, zelfs geen handdoek of waschwater bevond. Daar zijn oppasser nog bezig was, zijne goederen van de caisson af te laden, had hij zichzelf trachten te helpen, doch juist toen hij zich achter naar het huis had willen begeven, om zich van het stof en zweet van den marsch te reinigen, ontmoette hem de pastoor, een pootige, stevige Hercules, die hem bij de keel greep, hem, door dezen morgengroet ontsteld, zijne ridderorde afrukte, zijn degen ontworstelde,

de eerste vertrapte en de tweede voor de voeten doormidden brak en den armen drommel zoodanig toetakelde, dat hij blijde was, met voetschoppen de deur uit te geraken.

„ De diepste verontwaardiging over den, eenen officier van 's konings leger, aangedanen hoon, was op aller gelaat zichtbaar; en was oorzaak dat niemand een woord kon uitbrengen. Eindelijk gaf zich dat gevoel lucht, en de luitenant der dragonders, de dappere van V.... sprong op en riep uit:

„ Kameraden! Als dat waar is, dan zal deze daad gewroken worden, ik ga hiertoe het verlof van den hertog van Saxon-Weimar vragen. „

En de daad volgde op deze woorden: In een oogenblik was van V.... terug, een glans van genoegen lag op zijn gelaat, doch hij verzocht ons hem naar niets te vragen; hij verbond zich alles mede te deelen wanneer zijn plan gelukt zoude zijn. Het duurde niet lang of wij zagen een dragonder te paard naderen, die van naderbij den regementsmid IJzerarm bleek te zijn, een ijzersterke Waal met breede schouders en kortgedrongen hals, doch op wiens trouw van V.... zich als op zijn strijddros kon verlaten.

„ Wat is er van uwe orders, luitenant? „ vroeg IJzerarm op eene militaire wijze zijn hand aan zijn chapska brengende.

„ Gij zijt gedetacheerd als ordonnance te Riel, en daar is een biljet voor den pastoor van het dorp. Gij zult daar een uitmuntend kwartier vinden, eene knappe huishoudster, bij wie gij de absolutie gratis op den koop toe krijgt; bovendien is de pastoor een fideele jongen en heeft een bijzonder goed voorziene kelder. Nu maak het maar niet te erg, IJzerman. „

„Awel, mon lieutenant,“ zeide de ijzersterke Waal, „nous verrons! gai zult bai Got content over mai zain,“ en in een oogwenk was hij om den hoek van de straat verdwenen.

„Die weet wat hem te doen staat,“ bromde van V.... in den baard, „en zal dien brutalen heeroom wel op zijn voorman zetten.“

Na den middag was de afspraak, zoude men gezamenlijk een uitstapje maken naar de voorposten van Riel. De heer van de V...., een gepensioneerd officier, die zich sedert jaren te Tilburg had gevestigd, een liefhebber van de muziek en daardoor gunstig bij ons korps bekend, leende beleefdelyk aan vier onzer zijn smaakvol rijtuig met twee vlugge bruinen, en als de wind ging het door het westen naar Riel. Aldaar gekomen, vonden wij de kom van het dorp in volslagen opstand.

De gedetacheerde kompagnie had genoeg te doen zich tegen de boeren te verdedigen, die de pastory hadden omsingeld en grooten lust schenen te hebben, ook de hoofdwacht, de school, te belegeren; de luitenant van V.... deed niets als lagchen, hij scheen reeds het geheim te doorgronden. Door den hoop dringende, naderden wij de pastory en zagen daar IJzerarm in al den glans van zynen roem, als in zyn element werkzaam. Met de eene hand hield hij met een geladen pistool de opdringende boeren op een eerbiedigen afstand, met de andere hield hij ~~ene~~ volle flesch met omgekeerden hals voor den mond en slingerde die, geledigd, in eenen hoek, waar de reusachtige pastoor al roepende en schreeuwende nederlag. Deze geestelyke held was voor den ijzeren arm van den smid bezweken. Enkele kamers in de pastory moest men doorwaden. Zij dreven even als de kelder letterlyk van wijn

en bier; al het huisraad was verbroken; schier alle glasruiten stuk gesmeten, ja, het was alsof de helsche geesten hier hadden gehuild. De pastoor was zijne mishandeling vreeselijk opgebroken. IJzerarm had geducht den smaad, een Hollandsch officier aangedaan, gewroken, en hij deed dit straffeloos, want zijn supperieur had hem hiertoe volle vrijheid verleend. Nadat de getuchtigde pastoor zijne bewustheid had teruggekregen, maakte hij zich uit de voeten, doordien hij zelf van zijne geestelijke overheid eene zeer gestrengre berisping had ontvangen en voor nog gestrenger kastijding van de verbolgene Hollandsche soldaten bevreemd was.

DE DESERTEUR.

Zonder aanleidende oorzaken van dronkenschap of ligginnigheid, levert de tiendaagsche veldtocht, in den aanvang ten minste, weinig voorbeelden van desertie op, uitgenomen een enkel mij bekend geval, dat ik hier tot leering aan de vergetelijkheid ontruk. En hoewel het eene ontegenzeggelijke waarheid blijft dat alleen de verdenking, zelfs de schijn onteerend zoude zijn vóór die edele vrijwilligers, die alles veil hadden voor de eer en verdediging van den vaderlandschen grond, zoo zoude ik nochtans bij magte zijn daadzaken aan te voeren, waaruit duidelijk blijkt hoezeer men met de dool- en kroukelwegen van het menschelijk hart en met de geschiedenis der menschelijke afdwalingen, en wat meer zegt, met de aanleidende omstandigheden, moet bekend zijn, vóór dat men velen dier ongelukkigen onregtvaardig en onmeedoogend

veroordeelt. Ik vermeen dus den menschenkenner, vooral hem, die er eene studie van maakt de raadselen en diepten van het menschelijk gemoed op te sporen, geene ondienst te doen aan dit onderwerp eenige oogenblikken toe te wijden.

Ontrouw te worden aan zijnen, op het vaandel en aan de krijgsartikelen, eenmaal gezworen eed, vaderland en vorst lafhartig en schandelijk te verraden en te verlaten, blijft op zich-zelfen beschouwd eene schandelijke daad; en hij, die eenmaal dit verraad heeft gepleegd, blijft eeuwig gebrandmerkt. Hem ontbreekt het aan den waren moed, geen nieuwe meester kan den zoodanige ooit vertrouwen, maar door de ondervinding voorgelicht zouden wij durven beweren, dat het besluit tot desertie bij de minsten in koele beradenheid of met volle bewustheid, maar integendeel in bedwelming of verstandsverbijstering plaats greep en tot rijpheid kwam. Getuige hiervan zoo vele voorbeelden, die ik in later tijd bij het leger te velde heb bijgewoond en van sommige zelf getuige ben geweest. Immers, het gaat met deze als met de meeste ondeugden, niet op eens wordt de zwarte daad gepleegd, maar tragsgewijze; de eene verkeerdheid is de oorzaak van de andere, het einde is het verderf. O! dat dit zoo gewichtig onderwerp, vooral door hen onder mijne lezers, ter harte werd genomen, die zich aangorden voor de krijgsdienst om het vaderland, overeenkomstig eer en plicht, te dienen. Dat zij toch vooral toezien, hoe zij dat vaderland, vooral in tijd van vrede, reeds in het garnizoensleven dienen. Dan voornamelijk kunnen zij niet naauwlettend genoeg zijn op hunne gedragingen, op hunne verteringen, op hunnen omgang. En hoe zal de krijgsman, die niet gehoorzaam is aan de wetten van deugd

en godsdienst, getrouw zijn aan de wetten van den krijg? Hoe zal hij, die der zedewet, der stem van God ongehoorzaam is, gehoorzaam kunnen zijn aan zijne overheid, aan de stem der eer? Hoe eindelijk zal hij, die een verrader is van vriendschap, liefde, van goede trouw en zedelijkheid, waakzaam blijven om niet zijnen vorst te verraden? Waarheid, eeuwige waarheid echter blijft het dat de meeste gevallen van desertie het gevolg waren van eigen schuld, zelden ten minste in onzen tijd van te ver gedrevene gestrengheid in de krijgsdienst, waarmede de meeste deserteurs hun vergrijp tegen de hoogste verplichting in de dienst: „Gehoorzaamheid en getrouwheid aan eed en pligt,“ willen goed maken.

Kort vóór het vertrek der kompagnie jagers uit T..... naar O..... in 1831, bevond ik mij met sommigen hunner in de geïmproviseerde studenten-societeit „de Roskam,“ alwaar de opgeschikte dochter der kasteleines, eene aardsche Hébé, de heetste punch schonk, en de ex-kapelmeeester V..., onuitputtelijk in gezang en compositie, als eerste kamer-virtuoos, altijd aan het klavier post had gevat. V... had juist voor de twaalfde maal den doodsangst van Körner uitgedalmd, met het in zijn sterfied zoo sterk sprekende: „Hier stehe ich am Marke meiner Tage;“ en zich met het dertiende glas punch gerestaureerd, toen de deur der societeitszaal werd opengerukt, en een dikke jager van het ... peleton met een onheilspellend gelaat binnen trad.

„Wat nieuws?“ vroeg ik hem, „de uitdrukking van uw gelaat geeft niet veel goeds te kennen.“

„Dat hebt gij geraden! R..... is gedeserteerd, er is wel niet veel aan verbeurd, doch het is en blijft altijd jammer, al was het maar alleen voor de eer van het corps.“

„ Ik zie nog niet in hoe de eer der compagnie door de desertie van zoo iemand, kan gecompromitteerd worden; doch hoe heeft zich dit toegedragen? „

„ Dood eenvoudig en zeer gemakkelijk: gij weet wellicht hoe lang hij reeds de *malenger* (*) heeft uitgehangen en welke middelen de kapitein, de officieren en de onderofficieren al beproefd hebben om hem tot zijnen pligt terug te brengen. Zachte noch harde middelen konden baten. Hierbij kwam nog, dat hij eindelijk door den doctor in waarheid kwartierziek werd gemeld, het gevolg van zijn door buitensporigheden verwoest gestel: de kerel kon immers, op den laatsten marsch naar E....., geen kwartier ver marcheren, en moest al spoedig op eene kar geladen worden. De compagnie heeft geene dienst, maar wel last van hem. Daar hij kwartierziek was en, uitgenomen de doctor, niemand bij hem kwam — de overigen lieten hem aan zijn lot over — moet hij gisteren na den middag in 't geheim zijn kwartier hebben verlaten, terwijl de sergeant K....., met wien hij in kwartier lag, op wacht was. „

„ Maar, hoe is hij van hier de grenzen overgekomen? Een kerel, die half dood was en van ziekte en zwakte ter naauwernood loopen kon! „

„ Volgens heden ingewonnen berigten met eene bierkar, die geregeld op Turnhout rijdt, is hij, nadat hij zijn kwartier en het dorp had verlaten, met eene kar over de hei naar Turnhout gereden en is aldaar dadelijk bij het corps Étrangers als fourier aangenomen. Hij moest reeds zelfs als zoodanig dienst doen op de ziekenzaal aldaar. „

(*) Scheldnaam voor een soldaat, die zich aan de dienst op allerlei wijze tracht te onttrekken.

„Eene fraaije promotie voorwaar! Nu ik feliciteer onze compagnie, en ik condoleer de arme zieken van de Étrangers; maar wat is toch de aanleidende oorzaak dezer desertie? „

„Die is, helaas! niet ver te zoeken. R.... was een Belg, uit Fransch-Zwitsersche ouders te V..... in België geboren. Zijn vader bekleedt aldaar een achtingswaardig ambt. Tijdens toen hij de hoogeschool van ***** betrok, was zijne ziel en zijn ligchaam reeds verpest en bedorven door al de ligtzinnige ondeugden van de zuidelijke hoogeschoolen. Hij was dus ook op onze vaderlandsche hoogeschool niet te huis, de meer ernstige, onschuldig vrolijke jongelieden, bevielen den woestaard niet. Nadat hij door zijn schandelijk gedrag de haren van zijnen vader vergrijsd, zijnen naam geschandvlekt en de onschuld eener argelooze maagd vermoord had, maakte hij van de gelegenheid, dat onze compagnie naar de grenzen trok, gebruik zich uit de voeten te maken. Zijn verwoest ligchaam was niet bestand tegen de vermoeijensissen van den oorlog; door allen verafschuwd en gemeden, gevoelde hij zich een vreendeling; welligt — dat hier bij kwam, dat zijn Belgisch bloed ten voordeele zijner landgenooten besliste; genoeg, hij pakte zijne biezen en gaf aan de dienst van ziekenvader bij de Belgen boven het vrije edele jagerleven de voorkeur.“

„Die vervl..... malenger! gelukkig, dat er niet veel aan verbeurd is; alleen één man meer op wacht, hoewel hij toch in den laatsten tijd al geen dienst meer deed.“ Tot zoo ver ons discours in de societeit. Doch gelijk ik in het begin van dit hoofdstuk reeds met een woord aanmerkte, dezelfde oorzaken hebben meestal dezelfde gevolgen. In later tijd bij een ander wapen mij in dienst

bevindende, ben ik getuige geweest van onderscheidene voorbeelden van desertie, die, hoe verschillend ook van aanleiding, echter meestal het gevolg waren van liederlijkheid en dronkenschap. Enkelen waren maar de slagtoffers van verleiding door anderen: éénen slechts heb ik gekend, van wien men schijnbaar zoude gezegd hebben, hij deserteert in koelen bloede, hoewel het van achteren bleek, dat zijne verbeelding reeds door bedriegelijke beloften misleid was. Op zekeren morgen, dat ik als brigadier met twee manschappen, waarvan hij er een was, patrouille moest rijden, wendde hij plotseling zijn paard om, rende, eer wij er op verdacht waren, den weg op naar de Belgische grensscheiding, en hoewel ik nog een schot op hem loste was hij spoedig uit het gezigt verdwenen.

Dit was destijds, helaas! meer het geval, vooral onder die manschappen, die plaatsvervangers voor anderen waren. Deze hadden te veel geld, maar al te spoedig waren de groote sommen, waarvoor zij hunne vrijheid hadden verkocht, opgeteerd, dan kwam het te late naberouw, men wist zich niet, gelijk wij en anderen, met de in vergelijking geringe soldij te behelpen, men liep wegens dienstovertreddingen herhaalde straffen op, kreeg een berooid hoofd, en eindigde met desertie. Dit was het lot, het uiteinde van zoovelen, wier gebeente reeds lang verbleekt is in de bergachtige streken van Spanje, of in de woestijnen van Afrika (*). Tot besluit van dit zoo belangrijk onderwerp, wil ik hier eene ervaring mededeelen, uit mijne eigene ontmoetingen, die tevens tot een bewijs verstrekken zal,

(*) Het is den lezer voorzeker bekend, dat de meeste deserteurs van 1830—37 naar Spanje, bij het leger van Don Carlos ingedeeld, of naar Algiers bij het vreemdelingen-korps gezonden werden.

hoe men, met de beste beginselen, in nuchter door zwaarmoedigheid vervoerd, tot desertie kwam.

Het was in den winter van 1835 op 36, gevolge eener *affaire de Coeur*, reeds ruim op nieuw vrijwillig in dienst was getreden regement ligte dragonders. Het was in het maand Februarij. Mijn regement betrok de tieren aan den kant van Valkenswaard, en he daar dat ik eenigen tijd met verlof naar Ho. Bij mijne terugreis kwam ik tegen den diligence op Maastricht terug, en stapte plein voor de hoofdwacht af, juist op den mijne compagnie stond aangetreden voor het Ik meldde mij op staanden voet als van komen aan. De opperwachtmeester mijner gaf mij voor mij en mijn paard een billet k teleurstelling! alles liep zamen om de sombere en maar ten einde den lezer met mijn gemoedstoestand bekend te maken, moet ik te gaan, dat ik op nieuw weder veertien in de genoegens en gemakken eener beschaafde levenswijze gesmaakt had, dat ik alle pogingen vergeefs, had in het werk gesteld, om mijn de mij zoo afkeerig geworden dienst (hierover verkrijgen.

Stel u voor, lezer, dat gij in zoodanige na veertien gelukkige dagen, u des avonds midden in den barren winter, in het kanton een dorp aan de grenzen; verplaatst opperwachtmeester u beveelt een uur ver het dorp verwijderd, uw paard en harnachement

vervolgens weder een uur ver aan de andere zijde van het dorp uw nieuw kwartier te gaan opzoeken. Eindelijk eerst nog naar het hooimagazijn om te fourageren; om dan ten laatste, geheel alleen, zonder kameraad, dit nieuwe slechte, smerige, afgelegene kwartier te betrekken. Nog met de ziel, in mijne verbeelding, in Holland, stond mij alles tegen. Mijn geheel vervlogen leven lag voor mij, nooit zal ik de gewaarwordingen van dien dag vergeten. Ik gebruikte dien avond geene spijzen. Vroegtijdig begaf ik mij uitgeput en afgemat naar het verblijf, of liever hok, mij en mijn paard aangewezen; het was eene soort van in eene kamer afgeschoten koestal; mismoedig wierp ik mij op mijn armoedig leger, doch wist mij niet met mijn paardendecken te verwarmen. En zal dit leven zóó nog vele jaren duren? Zal daar welligt nooit een einde aan komen? Dit waren de angstige, wanhopende vragen die in mijnen geest oprezen. Koortsachtig sprong ik op, (ik had mij gekleed nedergelegd) zadelde mijn paard, laadde en onderzocht mijne wapenen, en leidde eindelijk mijn opgetuigd paard in stilte den stal uit. Helder scheen de maan, doch dit hield mij niet terug, ik was immers van het hoofd tot de voeten gewapend, en bovendien zoo dicht bij de grenzen! Reeds zat ik in den zadel, toen eensklaps, als door eene hoogere ingeving, mijne jeugd, mijne overtuiging, mijn beter gevoel in mij ontwaakten, en mij voor den geest traden. In een oogenblik was ik teruggekeerd, en even geheimzinnig waren paard en ruiter spoedig aan de rust overgegeven. Mijn goede beschermgeest had mij gered, en ik dankte den Almagtigen Bestuurder mijner raadselachtige lotgevallen, dat Hij nog bij tijds mijne oogen had geopend voor den afgrond, waarin ik welligt voor altijd mij zoude gestort hebben.

Zoo herinner ik mij ten slotte van op zekeren namiddag het paard van mij zich losrukte. Doordien wij zeer dicht lagen, had dit paard in vollen ren grensscheiding overschreden. Goede re vrees voor berisping, dat wij niet beter deed mij op het losse paard den vlugte een oogwenk was ik de grenzen over; gevlugte paard door eenen heiboer opge was edelmoedig genoeg, het mij terug t dien ik hier nu bij toeval door grens was overrompeld geworden, zou het dan hebben gehad dat ik gedeserteerd ware?

HET VOORGEVOEL.

(Vóór den Veldslag.)

Van deze geheimzinnige, nu eens betwivededigde, nu eens opgevijzelde, dan eel den mensch toegekende gave, kan ik hier d bejegende of door anderen ondervondene, d voeren.

In de akademiestad had ik vóór den jeugdig onderofficier van goeden huize le die bij het regiment lansiers n°. 10 in diens het inrukken in België, zag ik hem in morgen voor het eerst als tweede luitenant wacht der 2^e divisie terug. H....., zoo slachtsnaam, was zeer droefgeestig, ja, som Ik zocht hem deze stemming te ontnemen.

doen opmerken, hoe zijne vroegere wenschen zoo buitengemeen voorspoedig waren bekroond door zijne bevordering in rang, dat niet iedere kogel zijnen naam droeg, dat ons leven in Gods hand stond en wat dies meer zij. Niets echter mogt baten, H..... was en bleef zwaarmoedig, en wij verlieten elkander op het marktveld te Sint-Truijen. Voor het laatst echter drukte ik zijne hand, zijn voorgevoel had hem niet bedrogen. Eerst na den gesloten wapenstilstand bij Leuven, vernam ik zijn droevig uiteinde. Hij had den dood op het slagveld gevonden. In den bloeienden leeftijd van 21 jaren, had een vijandelijke kanonskogel dat jeugdig leven reeds uitgebluscht. Een oude snorbaard, een wachtmeester zijner sectie, deelde mij nog de bijzonderheid mede, dat hij den anders moedigen jongeling, bij het chargeren op een door kanonstukken gedeekt quarré van den vijand, als met geweld bij den teugel vooruit had moeten trekken, zoo kleinmoedig had dat voorgevoel van zijnen vroegtijdigen dood den ongelukkige gestemd. In het oogenblik echter, dat hij zijn ouden moed terug kreeg, en het kommando gaf om te chargeren, velde het doodend lood den jeugdigen strijder ter neêr. Toen de oude mij dit verhaalde, was hij niet in staat zijne aandoening te bedwingen. Met moeite onderdrukte hij een traan, doch verzekerde mij, dat zijne sectie den dood van hunnen braven luitenant dapper had gewroken.

Het tweede voorbeeld was van minder bloedigen aard, en bewijst daarentegen hoe ver de verbeelding den mensch kan vervoeren, en hoe bespottelijk men zich maakt, zich aan zoodanigen overdreven angst over te geven.

Wij waren des morgens met onze jager-kompagnie het verradelijk stadje Diest binnen getrokken, en hadden voor-

zeker geene rede, een al te gunstig denk
 goede trouw der inwoners te koesteren;
 bij, vooreerst, een verraderlijk schot door
 Leuensch student gelost op een officier de
 sche schutterij, en ten anderen, het ophal
 moord- en wapentuig uit de huizen der
 deze dag zoude nog door meer verradelijke
 kenmerkt worden. Naauwelijks hadden wij
 tenbij 15 of 16 jagers, bij den bierbrouwer
 kwartier betrokken, dat juist door een e
 schutters verlaten en door een tiental lan
 werd, of, nadat wij ons gemakkelijk h
 verzochten de jager H en ik aa
 huizes eene afgezonderde plaats, om in s
 ven naar onze betrekkingen in het vaderl
 H was gansch niet op zijn gema
 tijd loosde hij zware en diepe zuchten.
 gende en belangstellende vraag, wat hen
 eindelijk het noodlottig antwoord voo
 wist eigenlijk aan die beklemdheid en
 naam te geven; doch hij had een vo
 sterven zoude. Ik verzekerde hem, da
 doch zoodanig als alle menschen weten
 dat zij eenmaal moeten sterven. Hij
 zeide: „Neen ik heb een voorgevoel,
 dezen veldtogt zal sneuvelen.“ Ik ra
 trekkingen toch niet door deze dwaashe
 vervolgens spraken wij meer in het
 mogelijkheid van op jeugdigen leeftijd
 dit gaf aanleiding tot zeer ernstige er
 denkingen, die echter eensklaps door
 werden gestoord. H en ik

tafeltje in een na evenredigheid even smal of naauw vertrek, dat op de groote binnenplaats der brouwerij uitzag, en waarschijnlijk door den eigenaar gebruikt werd voor een kantoortje om betalingen te doen aan het werkvolk. Men genoot uit dit kamertje een dubbel uitzigt, aan de achterzijde op de binnenplaats, aan de voorzijde door de groote ingangpoort op de straat. Nu wilde het toeval dat, terwijl H..... en ik door de engte van het vertrek, bijna met de hoofden tegen elkander zaten te schrijven, er plotseling op den achtergrond der binnenplaats of uit de waterwerken van de rivier, waardoor de brouwerij gedreven werd, een schot viel, waarvan de kogel zóó dicht langs onzer beider hoofden snorde, dat onze haren gezengd werden; verschrikt en als versteend staarden wij elkander aan. H..... was zoo bleek geworden als de dood, hij werd zeker versterkt in zijn voor gevoel. Voor dat wij nog tot bewustheid kwamen van onzen schrik, ontstond er op de binnenplaats, zoowel als voor op de straat, een nog luidruchtiger tooneel. De kogel, die tusschen ons beiden was doorgegaan, had een jeugdig soldaat der 18^e afdeeling doodelijk getroffen, te gelijker tijd hadden de op de binnenplaats met hunne paarden bezig zijnde lansiers, aan den rook, die uit het raderwerk opsteeg, den moordenaar ontdekt. Deze was een knecht uit de brouwerij, een gespierde Luikerwaal met een vuurrooden baard; den moordenaar met fourage-strikken te knevelen, was het werk van een oogenblik. Hoe gespierd de onverlaat ook ware, hoe wanhopend en razend hij zich ook verzette, hij vermogt niets tegen de verontwaardiging en tegen de overmagt. De lansiers sleepten hem de plaats af op de straat. Doch daar werd hij, door de kameraden van den door hem vermoorden flanker, zoo verbitterd

ontvangen, dat eene op het ger
moord toegeschotene wacht niet
mishandelingen der soldaten te
hoofdwacht had bereikt, was hij
geslagen. Hij won ten minste
Weimar de moeite uit, om hem,
als die Leuvensche student, des
aan de poort te laten opknoopen.

Zes jaren later, — en met dit
dit hoofdstuk over het voorgevoe
later reed ik op een morgen in k
rier van mijne kompagnie. Wij zo
of vier regementen ligte kavallerie
op de heide bij Eindhoven, opene
Junij van het jaar 1836. Nooit za
Toevallig zag ik om, en ontdekte e
wagen, wár naast eenige officieren
draafden. Lagchende vroeg ik der
het veld gingen, dat er zoodanige
nomen?

„Men kan niet te veel voorzorgen
deze, „het is voor het eerst dat gij
maakt; men kan niet te veel voorzorg
er heet toe met chargeren, houd u
zadel, te meer, daar gij nog geen v

Was het de bewustheid mijner mi
kunst, was het angst, schrik of een v
het was alsof plotseling eene ijskoude
leden voer.... doch de krijgsmuziek,
het vrolijk gezang, dat uit de regeme
dreef spoedig die naargeestige stemmi
des namiddags lag ik reeds met een v

de tijdelijke ziekenzaal te Eindhoven. Bij het doorwaden van een wen, dien wij in de hitte der charge niet mogten omrijden, had ik, of liever mijn regter been, van een steigerend paard van mijnen voorman in het eerste gelid een noodlottigen slag bekomen, zoodat ik al spoedig, door bloedverlies afgemat, uit mijn gelid naar de achterwacht, naar de doctors moest rijden. Een knappe kerel van een doctor beval mij af te stijgen, zoodat ik de reeds verbrijzelde beenpijp geheel doortrapte. Daar lag ik, arme drommel! en werd weldra, onder eene brandende hitte, op de noodlottige ziekenwagen van 's morgens naar de tijdelijke ziekenzaal te Eindhoven vervoerd. Door de kundige behandeling van den waarnemenden officier van gezondheid doctor Fischer, en de zorgvuldige opassing van den officier van de 3^e klasse Braackman, wier beider namen ik hier dankbaar vermeld, was ik, na een verblijf van eenige maanden, in zooverre hersteld, dat ik, leunende op een kruk, het hospitaal konde verlaten, en mij naar mijn regiment te Asten, in de Peel, konde begeven.

Oirschot, December 1836.

EEN AVONTUUR OP EEN VERLOREN POST OP
DE OIRSCHOTSCHHE HEIDE.

N°. 1. EEN MONSTER.

Donkere wolken vlogen door het zwerk, bulderend gierde de storm van rondom, en zweepte de toppen van het dennenbosch, aan welks uitersten zoom ik als schildwacht geplaatst was, heen en weder; geen ster zelfs

verlichtte dit nachtelijk woest tooneel met
 schemering. Voor mij lag de onafzienbare h
 het dorp Oirschot en de stad Eindhoven, in
 plaats, gedurende de onlusten met België, in
 gecantonneerd lag. Ik was niet op mijn gem
 eenigzins beangst, welligt door de avontuurlij
 waarmede mijne kameraden elkander al
 schertsende in den vooravond onderhouden
 waarna ik, als stilzwijgend toehoorder, c
 liggende, half droomende en wakende, gel
 hoe het zij, ik, die anders geene vrees
 niet, zoo als anders, dadelijk present, toer
 stem van den korporaal mij bij mijn nomme
 roepen, om den zich nog op post bevindende
 af te lossen. Schoorvoetende had ik mij
 dwongen gang naar buiten opgemaakt, en w
 ik mij daar, gelijk ik boven zeide, op een
 verloren post. In het begin wandelde ik,
 door den zoom van het dennewoud beschut
 op en neder. Sombere denkbeelden doork
 ziel en spookten de vreemdste schrikgestalte
 ontstelde verbeelding; ik dacht ook aan d
 het vaderland, en geraakte in eene weemoed
 en beklagenswaardigen toestand. Hij, aan
 een der gewigtigste posten van Neêrlands
 toevertrouwd, werd weekhartig!.... Gelu
 stormbui zich in een hevigen stortregen
 werd genoodzaakt in mijn onderaardsch gen
 den regen mij te verschuilen; reeds sch
 voet er in gezet, toen ik gewaar werd, dat
 zwart voorwerp in verborgen hield, dat ik,
 bare duisternis, niet in staat was te
 te

Was het een mensch of was het een dier? of was het?... hemel! mijne haren rezen te berge!... was het welligt een dier geheimzinnige wezens.... aardmannetjes — waarvan men elkander een oogenblik te voren de ijselijkste verhalen had medegedeeld. Op eens vermande ik mij, want ik was op het punt, door mijne dwaze vrees, in mijne eigene oogen belagchelijk te worden. Ik trad dus twee pas achteruit, velde mijn geweer en roerde, met de punt van mijn bajonet, dat donkere voorwerp in mijn onderaardsch wachthol zachtkens aan; het beweegde zich en liet een dof geknor hooren; angstig, verschrikt, trok ik mijn geweer terug, niet wetende wat ik van deze nachtelijke ontmoeting moest denken. Terwijl ik altijd in eene verdedigende en tevens aanvallende houding, maar altijd besluiteloos, voor het hol, als op de plaats genageld, bleef staan, verdiepte ik mij in allerlei gissingen. Bevonden zich op deze woeste heide ook wilde dieren? Maar de landlieden hadden mij immers verzekerd, dat er zich, behalve de dassen, zelfs geene wilde zwijnen meer in deze heidevlakten bevonden, om niet eens van wolven of beeren te spreken, waarvan zelfs de vooronderstelling ongerijmd zoude toeschijnen. Maar wat kon het dan toch zijn? Genoeg! ik had den moed niet, het verder te onderzoeken. Mij liever aan den regen willende blootstellen, dan een onzekeren strijd met dit geheimzinnig onbekende monster aan te gaan, besloot ik, in angstige verwachting, het uur mijner aflossing te verbeiden. De lezer lagche mij toch hier niet uit, daar nacht en eenzaamheid dikwijls den moedigsten krijgsman vervaard en beangst maken. Het laatste gedeelte dezer twee-uursche wacht scheen mij eene eeuwigheid toe. Eindelijk was de lang gewenschte stond daar; de korporaal met mijnen op post

komenden kameraad lagchten mij da rapport van mijn avontuur had gem wij dadelijk tot den aanval. Doch verbazing, toen wij, na lang sjourren een wezen uit het hol in de hoogte de nog altijd voortdurende duisternis, onderscheiden; het had zich zoo vast en hield zich zoo loodstijf en zwaar, meeste inspanning van krachten, niet Nadat ik mijne consignes aan de opg overgegeven, stelde de korporaal mij op de kruislings gehoudene geweren gelegene wacht te dragen, dat ons echa zaam en moeilijk, vrij wel gelukte. J ons midden geen Alex. Ver Huell bevone en nieuwsgierigheid met zijne geestige schetsen, die op aller gelaat stond uit met den vreemden last eensklaps de w traden en dien in het midden der w nedervleiden. Het zoude in waarheid tafereel voor een of ander Genre-schilder

Bij het schijnsel van de wachtlantaar nu iets, dat naar eene menschelijke doch in zulke wonderlijk-bont-gekleurd wikkeld, dat het nog altijd raadselac welke caste van het menschengeslacht gedrogt behoorde.

Daar wij toch geen geluid, hoe men stootte, aan het voorwerp konde ontlo zacht gesteun en gebrom, zoo besloot men te wachten; of misschien deze meer licht selachtig verschijnsel zoude verspreiden;

monster in een achterafhoek van het wachthuis gelegd, terwijl wij ons in de zonderlijkste gissingen verdiepten.

N°. 2. DE OOSTERWIJKSCHE MOPPEMEISJES REDDEN MIJ
UIT DEN BRAND.

Wanneer men vier-en-twintig uren op wacht is geweest, gevoelt men, na de aflossing, eene koortsachtige huivering, en daar men dien tijd, als het ware, tusschen slapen en waken heeft doorgebracht, doet men het best, de helft van den dag in beweging te blijven; zoo was dan ook mijn gewone gang naar een der menigvuldige koffijhuizen (z66 hadden wij de herbergen verdoopt) van het volkrijke dorp Oirschot.

Een luid gejuich klonk mij buiten uit de gelagkamer tegemoet; nieuwsgierig om de oorzaak dezer natuurlijke soldateske blijdschap te vernemen, verhaastte ik mijne schreden, en trad de gezelschapskamer binnen. In 't midden van het vertrek stond een menschelijk figuur, zoo het dezen naam mogt dragen, in lompen gewikkeld, omhangen met eene oude kapot, in den vorm van een overjas versneden, het mager verbleekte gelaat was gedeeltelijk met sluike nederhangend haar bedekt, ook het hoofddekseel was een oude, zoogenaamde bomvrije, chakot der plattelandsche schutterij. Nimmer heeft vóór of na dien tijd eenige vermomming zulk een vreemden indruk op mij gemaakt, dan het aanschouwen van dit uit de maatschappij verbannen wezen. Al spoedig bemerkte ik, bij naauwkeuriger waarneming, dat het geheimzinnig monster van het nachtelijk tooneel en dit schepsel een en dezelfde persoon was. Doch wie was hij? Vanwaar kwam hij? Gelijk ik hoorde, wist niemand der dorpelingen dit te beantwoorden. De eenige lichtstraal,

die men in dit raadselachtig duister was de overlevering der dorpelingen, dat tien jaren geleden, op zekeren dag eens had laten zien, en van dien tijd af, van algemeen medelijden beschouwd, voedsel en deksel verzorgd, tot nu toe Voorzeker zou zijn lot nog dragelijk had men niet al spoedig eene neiging in die al tot eene zeer groote, ja, zelfs die hem geklommen was: het was de neiging drank; kwaadwilligen en laaghartigen, overal, dus ook op het land vindt, makende, hadden den raadselachtigen o wijls zóódanig met dit verderfelijk voc men hem veeltijds bedwelmend, gelij doode, op den openbaren weg gevonden eerder verergerde dan verbeterde, was belangstelling der eenvoudige landlieden bijgeloovige vereering (*) in die van de veranderd, zoodat, ten gevolge hiervan, dien aard was geworden, dat hij met de de heide of het bosch tot zijn leger hun de kring of het doode aas tot zijnen wolfshonger moest betwisten. V huisman hem nog een nachtverblijf in schelf, en wierp hem voor een godsloon, of overgeschoten brok toe, waarvoor hij

(*) Tot regt verstand van dit en hetgeen volzegt, dat men, in het Noordbrabant van den geongelukkigen en van het verstand beroofde dorps met eene bijna heilige vereering behandelde, en hen betoond, onder de buitengewone werken van

zinnige bokkensprongen, de kinderen op het erf vermaakte; maar thans, nu zijn roem als dorpsheilige in de benaming van „Weerwolf“ veranderd was, liet men de honden op hem los, of de knechts dreven, met knuppels gewapend, hem van het erf af, zoodra hij zich slechts in of nabij het dorp durfde vertoonen.

Innig begaan met zoo veel verdorvenheid, peinsde ik over de vreeselijke laagte, waartoe de mensch kan zinken. Sedert het leger de grens-kantonnementen had betrokken, was het er met den kleinen Loochie, zoo noemden hem de soldaten, niet op verbeterd; want overal, waar hij wist dat slechts krijgslieden bijeen waren, daar vertoonde hij zich, en het noodlottig gevolg dezer bezoeken was altijd, dat de kleine generaal, volgezopen gelijk een zwijn, het wachthuis of de gelagkamer uitwaggelde. Dit was ook thans het geval; alles wat slechts burlesk en triviaal is, iedere voorstelling of klucht, hoe onkiesch en vreemd, bevat den ruwen soldaat; verveling, gebrek aan bezigheden, doen hem de gelegenheid aangrijpen om zich te vermaken, en wat een ander zoude walgen, levert hem meestal het grootste genot op; de betere laat zich door den woestaard medeslepen, en zoo tracht men zich, op verschillende wijzen, de vervelende uren van het langwielig en eentoonig kantonnementsleven te vervrolijken. Met gretige teugen zwelgde hij het eene glas voor en het andere na in; de misselijkste kunsten moesten door hem verrigt worden; de vreugde werd hoe langer zoo luidluchtiger; men begon eindelijk, gelijk een bal, met hem te kaatsen; ik voorzag een vreeselijk tooneel, en dacht een middel uit, om de baldadigheid mijner beschonkene kameraden te stuiten. Hun een nieuw genot tot afleiding aan te bieden, was het eenige middel,

om den ellendeling uit de handen van de te redden. „Jongens!“ zeide ik, „gij we gen jaarmarkt is; onze danseressen, de moppemeisjes, zijn al in het dorp gekor reeds sommige van gezien en gesproken.“ naten! wat zullen wij de beenen van „B gaan. Het zijn ware soldaten-engeltjes, den oogige bekjes! Jongens! jongens! wat d pret hebben!“ Het was reeds meer dan z te ontvlammen. Een donderend hurrah ge mijnen inval, de list was gelukt; en terwijn hoop uitriep: „komt, jongens! dan maar popjes hier gehaald! Wat scheelt het vroeger of later beginnen;“ stooft de deur uit en zóó vond de heerlijk gehavende vrieheid. Thans was ik met het kereltje te naauwernood vier voet lang); maar verwondering toen het verachtelijke, maar genswaardige wezen, mij in eene sierlijk zijne dankbaarheid uitdrukte. Sprakeloos gedrogt aan; vreeselijke vermoedens doch, ofschoon ik wederkeerig hem beantwoordde en deze tegenstrijdigheid deren, zoo was de roes van den dronkaard geklommen, dat ik slechts half verwarde konde krijgen, welke niet voldoende sluijer, die op zijn persoon en zijne het dorp rustte, op te heffen. Na hem den kastelein te hebben aanbevolen, verscheijning met het voornemen den volgenden dag omtrent den geheimzinnigen wonderman aan de zo verliet ik de h met mijnne naspor voert te zet

Het spreekwoord, dat de mensch dikwijls de rekening buiten den waard maakt, werd ook aan mij bevestigd. Voor dat ik den volgenden morgen mijn verder onderzoek omtrent den kleinen Loochie kon voortzetten, was mij dit reeds belet, doordien wij nog dienzelfden nacht eensklaps bevel kregen, onmiddellijk op marsch te gaan. Eindelijk was dan het zoo lang en vurig gewenschte uur geslagen, dat een einde maakte aan het vervelende kantonnementsleven. Het „voorwaarts!“ door den vorstelijken mond uitgesproken, bragt, gelijk een elektrische schok, het geheele leger in beweging. Zoo was aan het vadsige leven een einde gekomen, om voor de woeligste bedrijvigheid en werkzaamheid plaats te maken. Eer de morgen daar was, hadden wij het uiterste grensdorp H..... reeds bereikt, alwaar de twee brigades der divisie zich zouden concentreren, en waar dus de verschillende wapenkorpsen zich gelijk in één brandpunt zouden te zamentrekken.

Van des morgens zes tot twee ure duurde de aanmarsch dier moedige en geoefende krijgsbenden. Het was een treffend schouwspel, een eenig voorbeeld in de geschiedenis der volken, al het edele, al het jeugdige, de bloem van zulk eene kleine, eensgezinde natie, tot hetzelfde doel vereenigd, met den vurigsten moed bezielde te zien.

Hoopvol trokken de dappere scharen onder luide kreeten de uiterste grensbrug over en.... maar genoeg; het is mijn plan niet eene schets van den veldtocht, maar wel van eene daarbij ondervondene „Herinnering“ te geven. Allen die dit lezen, zal het genoegzaam bekend zijn, hoedanig dit tijdvak der Vaderlandsche geschiedenis

beslist en geëindigd is!! Ik kwam heelt
 tiendaagschen veldtocht terug; de zucht voor
 leven was mij bijgebleven, en toen mijn
 en ik ook als vrijwilliger ontslagen werd,
 dienst bij een ander wapen: verscheiden
 Thans was ik eene schrede hooger geklommen
 van voetknecht ruiter, dat is, in plaats van
 meester, de slaaf van een paard geworden;
 toch het onderscheid tusschen de dienst
 en de ruitery. Het moge grootscher
 toeschijnen, wanneer men een regiment
 ziet voortrennen, terwijl de zon zich
 afspiegelt, — men moge medelijdend
 voortslependen infanterist beklagen; doch
 naar den schijn, en ons oordeel zal doch
 wanneer wij, na geëindigden marsch, beide
 kwartieren gadeslaan. Ik wil echter den
 ger met militaire vergelijkingen ophouden, le
 den draad onzer herinnering weder opneme
 zoo verre zij betrekking heeft op haren
 geheimzinnigen held.

Men schreef 1836 in plaats van 1830,
 van den tijd aan te duiden; ik lag met
 voor de tweede maal in deze streken
 hetzelfde dorp Oirschot.... Niets dat
 de mensch; ernstiger gestemd, vond ik
 werkring; andere kameraden, ook de
 veranderd, ten gevolge van den gedurigen
 de troepen. Ik kan echter niet zeggen, dat
 dering in hun voordeel was; de onschuld, te
 vrouwelijke jeugd, was vervlogen, en de
 kasteleins en de losbandigheid der boerenknap

toegenomen dan verbeterd. Daar dit alles dus mij een geheel nieuw tooneel voor oogen stelde, verwekte dit in mij ook nieuwe aandoeningen, en vorderde daarom ook geheel nieuwe beschouwingen. Doch bij dit alles had ik den kleinen dronkaard, generaal Loochie, vergeten.

Alsof het toeval zulks had uitgekozen, wederom bevond ik mij op mijne oude voorpost-wacht van voor zes jaren, maar met dit onderscheid dat hij thans in eene vedette herschapen was en dat het in plaats van nacht dag was. Uitgenomen eenige weinige voetgangers, die de bijzondere heidewegen insloegen, was de passage hier niet zeer druk; ik had dus de beste gelegenheid, om mij aan mijne fantastische droomerijen over te geven. In mijne nabijheid lag het kerkhof der kleine Protestantsche gemeente, dat met zijne groene sparren gelijk een Oase te midden dezer eenzame heide uitstak. Het was winter, de sneeuw bedekte de velden, als een doodkleed. Het was een treffend beeld van de nietigheid en ijdelheid des levens, maar ook eener kalme en sombere rust. Door het aanhoudend onbewegelijk staren op dit alles, geraakte ik ook langzaam in eene ernstige stemming. Maar hemel! waak of droom ik? Is het een spel mijner verbeelding? Wat draait daar zoo langzaam den hoek van het dennebosch om? Is het eene lijkstaatsie? O ja! het nadert, het trekt mij voorbij; men draagt een pelgrim, zat van de onrust des levens, naar zijne laatste rustplaats. Het was dus werkelijkheid en geen beeld mijner ontstelde fantasie. Even statig gelijk hij mij zoo even was voorbijgegaan, kwam de lijkstoet een oogenblik later terug. Ik merkte er vele bekende dorpelingen bij op, maar hetgeen mij vooral, bij deze gewone volksplegtigheden, een ongewoon verschijnsel toescheen, was de lijkkoets en de achter haar rijdende

staatsiekoets. Welk voornaam ingezeten had toch aan de natuur betaald? Of was het een vreemde die er zwak op had, alhier in het familiegraf te gelegd te worden? Brandende van onbevredigde gierigheid, verbeidde ik het oogenblik mijner af maar mijne kameraden wisten er mij ook niets zeggen. Zoodra dus de wachttijd was verstreken ik mij naar de zoogenaamde dorpsocieteit; zoude ik wel iets aangaande de begrafenis van de dag vernemen; doch ook dáár werd mijn verla bevreugd; teleurgesteld en mismoedig ging ik, dags volgens gewoonte, mijne omzwervingen re dorps voortzetten; van mijne jeugd af toch ha zaamheid iets aantrekkelijks en bekoorlijks voor en onwillekeurig rigtten zich mijne schreden naar plaats der dooden, en eer ik er om dacht stond ik eenvoudige hek waarachter zij nederlagen; doch hier niet alleen: bij het pas gesloten graf ontv eenen in het zwart gekleeden vreemdeling, van ee aanzienlijk voorkomen. Welligt was dit een de verwanten van den ter aarde bestelde, en eindelij zich dan de gunstige gelegenheid zoo onverwac mij opdoen, om mijne nieuwsgierigheid te bevrec voor den lezer het raadsel te ontknoopen. Maar ik dan niet de droefheid en de afzondering vreemdeling eerbiedigen? Doch op eens keerde om en kwam regelregt op mij af.

"Mijnheer," zeide hij, "uw verblijf op deze akker verraadt reeds uwe gevoelige en belang ziel; maar nog meer waarborgt mij uw gelaat en verzekert mij, dat, alhoewel een krijgsm menschelijk gevoel u niet vreemd is. De slag

„getroffen heeft, is van dien aard, dat zij de teederste
 „banden des bloeds verscheurd heeft, en schoon de over-
 „ledene door zijn gedrag, in den laatsten tijd zijns
 „levens, mijne achting onwaardig was, zoo kan dit nim-
 „mer de stem der natuur verdooven; ik gevoel dat ik
 „behoefte heb, mij, te midden van vreemdelingen, aan
 „eenig menschelijk wezen mede te deelen. Gij zult dus
 „mijne openhartigheid verschoonen en billijken.

„Kom, zetten wij ons hier op dezen heuvel, tegenover het
 „kerkhof ter neder, en ik zal u eene geschiedenis verha-
 „len, waaruit gij de zwakheid van het menschelijk hart en de
 „onstandvastigheid van den wil, zult kunnen leeren kennen.

„De ongelukkige, die daar tegen ons over nu sluimert
 „in den schoot des aardrijks en ik, waren zonen van
 „den heer W....., een der aanzienlijkste inwoners van
 „de hoofdstad der provincie L....., het bloeiende en
 „sterke M..... Rijk, en door zijne medeburgers ge-
 „eerd, ontbrak, volgens den schijn der wereld, niets
 „aan zijn geluk, en toch was die hoogverheven man,
 „te midden van den overvloed, armer dan de ellendigste
 „huurling; want hem ontbrak de grootste zaligheid van
 „het aardsche leven: hij miste huiselijk geluk. Te vroeg
 „had hij zijne echtgenoot, mijne zalige moeder verloren,
 „die hij, toen het te laat was, betreurde en haar bezit
 „terug wenschte; miskennis had haar, gelijk eene te
 „vroeg verwelkte bloem, vóór den tijd, ten grave doen
 „dalen. Helaas! wat werd er thans van mijne opvoeding
 „en die mijns broeders! aan vreemde zorg toevertrouwd,
 „berooft van de teedere moederzorg, bleef vader voor
 „ons een vreemdeling, en was het dus een wonder van
 „geluk, als er iets goeds van ons beiden terecht kwam
 „of groeide.

„ Bij latere ontwikkeling, besliste het oordeel
 „ leermeesters over de keus onzer levensbestemmi
 „ broeder werd voor de regtsgeleerdheid, ik
 „ koophandel opgeleid. Naauwelijks had mijn
 „ de hoogeschool van L..... betrokken, of wel
 „ er zulk eenen roep van zijne geleerdheid en sche
 „ heid uit, dat hij aller verwachting verbaasde
 „ trof; doch, helaas! toen hij voor de eerstema
 „ der rust in den schoot der zijnen kwam doe
 „ merkte ik nog wat meer dan alleen gelee
 „ hem op. Hij had, helaas! bij al zijne kun
 „ ook nog de verderfelijke neiging tot het dr
 „ wijn in zich ontwikkeld. Toenmaals was het
 „ kwade hebbelijkheid, eene valsche zucht o
 „ soms loszinnige studentenleven als een sterk
 „ schitteren; het was nog niet bij hem gewo
 „ geene volslagene gewoonte geworden; nog was
 „ dronkaard, maar toch bleek het, van achterer
 „ de kiemen dezer verderfelijke ondeugd met zich
 „ Zoo ging, helaas! in de gewone losbandigheid
 „ studentenleven van dien tijd, de akademische l
 „ spoedig voorbij, en brak de tijd aan, dat mijn bro
 „ wel met roem den doctoralen hoed bekwam. Gelu
 „ hij, ten gevolge zijner gehechtheid aan zijne v
 „ hebbelijkheid, niet op het denkbeeld kwam,
 „ aan dat eener vrouwelijke ziel te verbinden: hij
 „ ten minste niet de dubbele zonde op zijn gewe
 „ nog eene andere lotsbestemming in zijn verde
 „ maalstroom te hebben medegesleept; het sch
 „ alsof de geneigdheid voor den wijn, alle ande
 „ togten bij hem verdoofd had. In den beginne
 „ met den grootsten bijval voor de balie op; z

„maardheid breidde zich uit; zijn vertrouwen vermeer-
 „derde en hij bereikte het standpunt van allen mensche-
 „lijken roem. Mijn vader liet het hem niet aan de
 „middelen ontbreken, om al zijne wenschen te voldoen:
 „hij was trotsch op zulk een geleerden zoon. Ik voor-
 „zag reeds zijn zwaren val. Destijds hield hij zich
 „gedurende den loop van den dag in, en wijdde de uren
 „van den namiddagtijd aan zijne bacchanaliën en orgiën
 „toe. Langzamerhand ondermijnde en sloopte zulk eene
 „levenswijze de sterkste natuur, dus ook die mijns broe-
 „ders; vervolgens begon zij haren nadeeligen invloed op
 „den werkring en het ambt mijns broeders uit te oefe-
 „nen; hij werd onachtzaam in zijn beroep, slordig in
 „zijne kleeding. Zijne tot hiertoe schitterende welspre-
 „kendheid begon te verzwakken, zijne benijders juichten
 „in stilte en werden hoe langer zoo stouter; reeds bouw-
 „den zij hunne verheffing op zijnen val. Zij hadden
 „zich niet misrekend; want nu kwam mijn vader te ster-
 „ven, en wat voor velen eene verbetering is, was voor
 „hem eene noodlottige weldaad. Meester geworden zijnde
 „van onnoemelijke schatten, wilde hij met zijne ruwe
 „drinkgezellen de dartele maaltijden van eenen Lucullus
 „en Caracalla terugroepen. Dood voor de maatschappij,
 „werd de eene dag door den anderen in de grootste uit-
 „spattingen en in de dartelste losbandigheid doorgebracht.
 „Voor zulk eene grondelooze verkwisting is geen konings-
 „goed bestand, dus ook niet het aanzienlijk vermogen
 „mijns broeders. Weldra begon hij op den bodem
 „zijner geldkisten te tasten. Eindelijk was alles ver-
 „zwolgen, en niet lang bleef de dag uit, dat men mij
 „kwam berigten, dat het vaderlijk huis was verkocht,
 „en mijn broeder, beroofd van have en goed, gelijk een

„bedelaar door de straten dwaalde, en onder
 „hemel zijnen roes uitsliep; geen wijn m
 „bekomen, dronk hij nu sterken drank.
 „familieraad gehouden, en, hoe smartelijk
 „eergevoel, de leden der familie besloten e
 „ongelukkige aan de grenzen van het L.....
 „te besteden; doch het duurde niet lang of
 „dat hij van daar verdwenen was. Langen
 „wij in het onzekere, waarhenen hij gedwaald
 „nasporingen waren onzeker, tot dat wij nu v
 „tijd, op onze onvermoeide navragen in de c
 „het berigt ontvingen, dat alhier in het dorp
 „een ongelukkig voorwerp, dat hier twintig ja
 „verblijf had gehouden, overleden was. Helas!
 „het, de ongelukkige! en hetgeen mij hier we
 „gedeeld, overtuigde mij, dat hij den laagsten t
 „dierlijke dronkenschap bereikt had. Doch genoeg
 „man! spaar mijn gevoel, welligt was u de med
 „waardige bekend. Zijne asche ruste in vrede!“
 4 God beware allen die dit lezen voor zulk eene
 felijke neiging!

Zoo was dan eensklaps mijne nieuwsgierigheid
 daan, en de sluijer opgeheven, die op den gehe
 nigen vreemdeling gerust had. Hoedanig zal wel h
 van zulk eenen in de eeuwigheid zijn? Ontzettende, i
 wekkende vraag!... Hiermede eindig ik dit aando
 tafereel.

DE KRIJGSGEVANGENE.

Het was in 18...., kort nadat de dappere verded
 der Citadel van Antwerpen uit hunne krijgsgevangens

teruggekeerd, weder volgens hunnen rang en ancienniteit bij hun wapen waren ingedeeld, dat een mijner oude kameraden, een zeer achtungwaardig en kundig officier van gezondheid, op het Fort Loevestein gedetacheerd, mij ten sterkste drong hem, gedurende de zomervacantie, het vervelende, afgezonderde leven op het fort te komen korten. Vriendschap, maar bovenal de welligt niet meer voorkomende gelegenheid eene plek te betreden, waaraan zoo vele geschiedkundige herinneringen verbonden zijn, noopte mij om aan deze welgemeende uitnoodiging gehoor te geven. Ik begaf mij uit U..... over G..... naar Loevestein en werd door de officieren van het detachement allergulst ontvangen. Onder herinneringen van den veldtogt van 1830 en 31, ging het eerste middagmaal voorbij (ik was gast aan de officierstafel). Het gezelschap bestond uit den dapperen Majoor A...., den nog dapperder 1sten Luitenant B.... en den ridderlijken jeugdigen, 2den Luitenant L. v. K...., wiens broeder, als Majoor-kommandant van een vrijcorps, in 1831, den dood der helden gestorven was. Wij aten in de oude kasteeling, alwaar de monsterachtige moerbeziënboom, welks saprijke vrucht reeds de Groot en Hoogerbeets gelaafd heeft, eene lommerrijke beschutting voor de zonnestralen aanbiedt.

Ik zal den lezer evenmin vermoeijen met de beschrijving der sterkte, als met die van het gastvrij onthaal, bij den kommandant van het kasteel, alwaar eigenlijk krijgs- en staatsgevangenen gezet worden, genoten; genoeg, dat mijn vurig verlangen werd voldaan; ik betrad de kamers, die zoo vele maanden getuigen waren geweest van de overdenkingen en de zuchten onzer groote Staatsmannen, en wier wanden hun snakken naar vrijheid hadden beluisterd. Ik zag die poorten, waarvan huwelijksliefde de grendels

had verbroken; mijne oogen aanschouwden onuitwischbare schande van het twistzieke dien tijd, het onderaardsche salpeterhol, w lang zeven geestelijken gekerkerd werden. In het beminnelijk gezelschap der dochters van mandant, van het gezellig verkeer met den en de officieren had het aanschouwen van al vlekken in onze geschiedenis een somberen mijn gemoet uitgeoefend. Na een genotrij bij bekerklank en muziek gesleten, vergezel mandant mij naar mijne slaapkamer, die men bereiken of men moest zich eene verdieping de zoogenaamde kerk, naar eenen hoekvleugelgebouw begeben. Engelen-kopjes en satyrs-troepen en kaboutermannetjes warrelden in mijn do verhit hoofd ondereen. Op den achtergrond schimmen van de wijzen en helden van het 19de eeuw, met oogen en gebaren. Waakte ik? Onder mij hoorde ik de vreemdste geluiden mij zuchten en steunen; het was als of de schied vroegere gevangenen rondwaarden. Ik bemerkte van den droomenden tot den wakenden staat was gaan. Ik was helder wakker: ik hoorde werken ik zoo even schreef; mijne haren rezen te berge; ik mij wel op Loevestein bevinden? Ik begon te denken aan mijn eigen identiteit; welligt was het een den booze, die mij, met het beminnelijke gezelschap der dochters van den kommandant, begoocheld had schien was dat spel, die muziek, die wijn een eene soort van betoovering, om mij in zijne strik verwarren. Hoe het zij, ik kon den slaap niet

onrustig wierp ik mij nu op de eene dan op de andere zijde; duizendmaal keerde ik mij om; eindelijk verviel ik afgemat in eene doffe bewusteloosheid, waaruit de krachtige arm en nog krachtiger vloek van Kapitein H. mij onzacht wakker schudde... „Slaapkop!“ zeide hij lagchende, „zijt gij een oud soldaat, gij mankeert op het appèl! Reeds een uur zitten mijne vrouw en dochters u aan de ontbijttafel te wachten;“ (tot regt verstand van den lezer dient, dat ik, met onderling goedvinden, bij den kommandant van het kasteel, door de officieren van het fort, gebilletteerd was: op het kasteel sliep en ontbeet ik, aan de officierstafel op het fort gebruikte ik het middagmaal). Ik wreef verschrikt mijne oogen uit. Mijn hoofd was zwaar; loom en wezenloos staaide ik hem aan en vroeg hem, eerst nog beschroomd om mij niet belagchelijk te maken, wat mij gedurende den nacht zoo beangst had kunnen maken. Daar barstte hij plotseling uit: „Weet gij, bloodaard! wat gij hebt gehoord? Onder u, mijne kippen en eenden, wier hokken aan de grachten van het kasteel uitkomen. Boven u zitten drie of vier krijgsgesvangen Belgische officieren; gij weet wel, dezelfde, die gij elken dag tusschen de bajonetten der schildwachten ziet heen en weder kuijeren om een luchtje te scheppen; ja, een van die drommelsche kerels was mij onlangs bijna ontsnapt. Verbeeld u, de vent had zijne dekens aan reepen gesneden, en na zich er mede in de gracht afgelaten te hebben, en heelhuids beneden gekomen te zijn, had hij zich uit de voeten gemaakt; de provoostgeweldiger, die 'smorgens de ronde deed, meldde mij dat de vogel gevlogen was; gelukkig, dat hij den volgenden dag aan het H... veer in den Bommeler-waard werd opgevangen. Ha! ha! ha! spoken, mannetje? Gij

hebt gisteren avond te diep in den be
 in de oogen der meisjes gekeken. Ha!
 al lagchende kleepte ik mij en wij begav
 ontbijtzaal, hetzelfde vertrek dat men
 Hagen's Loevestein, op de titelplaat,
 Maar nu ik van de oogen der dochter
 mandant spreek, komt mij mijn ridderli
 Luitenant L. v. K..... voor den geest.
 verbeeld opgemerkt te hebben, dat de levendi
 met hare hemelsblauwe blikken en hare J
 eenigen indruk op zijn hart had gemaakt.
 van hare zijde putte het beminnelijke meisj
 wapenkamer harer aanvalligheden uit, om de
 krijgsman te verschalken; doch — ik had me
 hare aangewende pogingen — het mogt haar ni
 hem aan zijne sombere mijmerij te ontrukke
 hardnekkige stilzwijgendheid te verbreken. Ze
 zeiltogtje naar het naburig dorpie B..... —
 woonlijk bij het spelevaren de jeugdige harter
 meer naderen — bleef L. v. K. koel en afgetrokke
 eindelijk de gunsten der beide meisjes geheel
 aan de overige heeren van het gezelschap gewij
 Geen wonder dus dat ik, toen ik mij den v
 dag na het middagmaal alleen met den v
 zijne kamer bevond, hem naar de oorzaak van
 heime hartzeer vroeg, dat op zijn gelaat stond uit
 Doch hij was zóó verdiept in zijn fantastisch pia
 dat ik mijne belangstellende vraag voor een
 maal moest herhalen. Nadat hij zorgvuldig
 kamer had afgesloten, haalde hij van zijne borst
 keurige op zijde geborduurde portefeuille voor de
 bedekte die met duizende kussen, en vertoonde de
 e r

twintigtal, door eene nette vrouwenhand, geschrevene brieven.

Eindelijk verbrak hij het stilzwijgen, en deelde mij het volgende roerend verhaal mede:

„Gij weet dat ook ik gedeeld heb in het lot van die braven, die voor Belgisch verraad en Fransche overmagt moesten bezwijken, en na de overgave van de Citadel van Antwerpen als krijgsgevangenen naar Frankrijk werden vervoerd. St. Omer werd aan mijne kolonne als vaste verblijfplaats toegewezen. Hoewel in het begin de eischen eener gestrengte gevangenschap op ons werden toegepast, genoten wij toch al spoedig alle kleine vrijheden, die de waarlijk beleefde en goedhartige Franschman den krijgsgevangenen toestaat. Ik moet hier ter eere van het Fransche karakter bekennen, dat wij ons weldra met ons lot verzoenden. Wij werden toegelaten tot de koffijhuizen en societeiten der Fransche officieren. Onder dezen onderscheidde ik een bejaarden kolonel der kavalierie, zekeren graaf de Clanchy, die in de omstreken van St. Omer, een fraai landgoed, eigenlijk een oud ridder-kasteel bezat. Doch daar zijn ijver voor de dienst en zijn ongehuwde staat, hem het rumoer van den krijg boven het stille huiselijke geluk deden verkiezen, had hij het gebruik van dit landgoed aan zijnen broeder, graaf Felix de Clanchy, die tevens afgevaardigde van zijn departement en gehuwd was, afgestaan. Deze laatste bewoonde dit schilderachtig gelegen goed met eene beminnelijke gade, met een zoon en met eene nog beminnelijker dochter. Ik vind geene woorden om uit te drukken, wat mij eigenlijk zoozeer tot den eerbiedwaardigen kolonel deed naderen; genoeg! wij werden vrienden, en wel zóó innig, dat hij mij uitnoodigde, hem naar het landgoed van zijnen broeder te vergezellen. U de zalige

dagen te schilderen, die ik, arme krijgsgevangenen schoot dezer edele Fransche familie doorbraken is mijne taal te zwak, en mijne pen nog Doch bitter, zéér bitter werd mij dit genot achttienjarige Adèle, de eenige dochter van en ik hadden elkander voor een oogenblik gewelligt voor eeuwig van elkander gescheiden Mijne verschijning in dit beminnelijk huisgezin stillen vrede en de rust verstoord. Het scherper moeder had spoedig ons geheim doorgrond liefde van Adèle, verraadde zij onze betrekkingen graaf noch aan zijnen broeder den kolor die wij echter waren, dat wij waanden, dat die eeuwig zoude duren! Daar sloeg eindelijk het mijne krijgsgevangenschap gestaakt werd, en mijne blijdschap zoude hebben uitgemaakt, waargrootste droefheid; want ik moest Adèle, die vreemden hof, verlaten, zonder haar op Hebbodem te mogen overplanten. Radeloos, niet wist te doen, had ik in den angst van mijn hart mijn aan den braven kolonel medegedeeld. Ik was verover de kalme bedaardheid, waarmede hij veraanhoorde. "Ik had het gevreesd, kameraad!" "de schuld is eigenlijk aan mijne zijde, ik had begripen, dat gij nog te jong soldaat en te weinig het kartetsvuur van Adèle's oogen bestand zoudt had u dus niet aan deze vijandelijke batterij blootstellen. Heb ik het dus verkorven, zoo het weér goed maken; maar hoe hier, op eene redige wijze, den aftogt te blazen, zoodat beide er zonder kleérscheuren afkomen? Dat gij niet zijt gelijk uwe Adèle, dit is de minste zwarigheid."

uw stand en rang van officier en het ridderkruis van uwen vorst dat uwe borst versiert, wel tegen alle kwartieren van den oudsten stamboom kunnen opwegen; maar dat gij niet dezelfde godsdienstige gezindheid belijdt als de uitverkorene van uw hart, dit is van meer gewigt, vriendlief, en zal u vooral, van de zijde mijns broeders, tot nadeel verstrekken. Ik weet er dus niets op, dan dat ik mij als uw beider beschermer opwerp, om uwe zaak te bepleiten en den eersten storm af te wenden. De stem der eer, uw eed, uw pligt roept u terug naar uwen geboortegrond. Tracht eerst een hooger rang te verkrijgen, onderwerp u aan den wil der Voorzienigheid, wie weet hoe tijd en geduld alles ten beste doen keeren."

Ik wil geene nieuwe wonden openrijten bij de herinnering aan het hartverscheurend afscheid tusschen Adèle en mij; ik ga, uit dankbaarheid voor de genotene gastvrijheid, met stilzwijgen voorbij de woede van graaf Felix, toen hij hoorde, welk eene teedere betrekking er tusschen mij en zijne dochter bestond. In weêrwil van de tranen en gebeden van de gravin, van de redeneringen van den kolonel werd Adèle, na mijn vertrek, in een klooster gestoken; doch liefde zoekt list, en weet door kloostermuren heen te dringen. Tot hiertoe — getuigen deze brieven — wist het getrouwe meisje mijn hart te vinden. Mijn eenige hoop naast God is haar oom de brave kolonel; ik weet dat hij voor onze liefde waakt; hij en zijne schoonzuster houden het tegen, dat de graaf Adèle het doen eener gelofte afdwingt. Alle gewaagde plannen doorkruisen mijn brein, in oogenblikken van opgewondenheid ben ik tot de dolste stappen in staat. Nu eens wil ik een buitenlandsch verlof aanvragen, mij naar Frankrijk begeven, en Adèle uit het klooster schaken,

dan weder zoude ik in eene vlaag van een einde aan mijn leven maken. Bekl zonder Adèle kan ik niet gelukkig zijn hem op godsdienstige en wijsgeerige gro overdrevene van zijnen gemoedstoestand doch niets baatte. Met medelijden bezi hem, en hoopte dat ook de tijd dezer zielskranke zoude genezen.

Het was reeds jaren geleden, dat ik l stein had bezocht. Menigmalen was Merwestroom voorbij zijne oude veste ge tot hiertoe niets van den gullen ko zijne beminnelijke dochters, en noch ridderlijken L. v. K. gehoord, tot dat ik reis, in eene afgelegene provincie, ee vrolijke Fransche vrouw in den bloei l moette, en in haar de gelukkige echtgen ouden krijgsmakker terug vond. Alles mantische schaking of hartstogt tot stand

De moeder had eindelijk den vader verwe was tot kapitein bevorderd, had op nieu de hand zijner Adèle gedaan, en onderst beden van zijnen vriend den ouden kolonel de hardnekkigheid van den graaf gewek raakte op nieuw gevangen in de armen een vrouw, doch deze boeijen, zoo verzekerde zóó zoet te dragen, dat hij nimmer wensch te worden.

UIT MIJN VELDTOGT.

Er is, voorzeker, geen minder belangrijke veldtogt beschreven, zoolang er papier beklad en bedrukt is dan deze; doch de lezer wete dat ik niet schrijf voor krijgskundigen of geschiedschrijvers, maar zoo als ik opengelegd heb, voor mijne oude wapenbroeders, daar toch de meesten hunner door hunne deelneming ter bevordering van mijn gedenkboek getoond hebben, dat de geestdrift voor de goede oude zaak nog niet bij hen verflaauwd is, en geene andere denkbeelden het verlede uit hunne herinnering verdrongen hebben. Daarom, en daarom alléén heb ik het denkbeeld laten varen, een uittreksel te leveren van den veldtogt der studenten uit het tijdperk van 1830 en 31, te meer, daar dit toch reeds in de onderscheidene jaarboekjes der drie hoogeschoolen, Leijden, Groningen en Utrecht, staat opgeteekend en aldus voor de vergetelheid bewaard is gebleven. In mijn veldtogt zal ik dus alleen herinnerings-gewijze, overeenkomstig den titel van dit werk, de indrukken wedergeven van die gebeurtenissen, die mij het belangrijkste toeschijnen, en dus ook alleen voor diegenen mijner wapenbroeders schrijven, die door in-teekening getoond hebben, in den schrijver en in het onderwerp belang te stellen. Zoo komt mij als een der eerste indrukken onder anderen voor den geest een *souper* op mijn eerste wacht te O..... in Noord-Brabant.

I.

„ Men stelle zich voor een oud brandspuithuis, dat in een wachthuis geïmproviseerd en gemetamorphoseerd is. Op het gelaat der wachtdoenden staat uitgedrukt,

dat alles hun vreemd is. De vorige dagen nog op de gemakkelijke kamer in de academiestad, en heden nacht voor het eerst op wacht! Van tijd tot tijd sluipt er één weg naar het tegenover liggend bierhuis, en goochelt *à la Bamberg* ter sluiks een biefstuk binnen; dat waren de gelukkige door moeder toegestopte aristocraten of leden der staf, doch ik, arme proletaris! met nog een paar anderen, minder bedeeden, zat hongerig en verlangend uit te kijken, of onze kwartiergenooten met hunnen boer ons avondrantsoen niet eindelijk zouden komen aanbrengeu. Eindelijk laten zich een blaauwe kiel en twee klompen op den drempel van het wachthuis zien, gevolgd door twee jagers, waarvan de een eene lantaarn, en de ander eene mand en eene kruik met bier draagt. De boer zelf draagt de zoogenaamde potagie of moes in eene langwerpige ansjovis- of zoutpot.

„Ik zeg gnavond soamen, jongens!“ Met deze welkomstgroet stapt hij binnen; hem volgen onze kameraden op de hielen. „Wel dr..... wat een weér! dat is hier eene negerij om den hals te breken, bonsoir! jongelui, hoe gaat het je op je eerste wacht? Wij leggen bij dezen snuiter hier in kwartier, en hebben wel een half uur buiten het dorp moeten loopen, eer wij het huis vonden. Ziet hier heb je een rantsoen boterhammen; het lijken wel Utrechtsche theerandtjes, hoe heerlijk! hier heb je eene kruik gerstenbier, en hier... onze neger draagt jelui souper.“

Op dit alles antwoordden wij met eenen schuinlinkschen blik op de ansjovispot, die intusschen op het midden der bank wordt geplaatst, aan welks beide einden mijn kameraad en ik gezeten zijn.

„Hier hebt ge de ferketten jongens!“ hernam de boer.

„Wat is er in die pot, huisman? „ vroeg ik.

„Wel erpelen en eel, „ zeif de boer.

„Erpelen en eel, „ riep mijn kameraad verwonderd, „dat lijkt wel kost van den Bloksberg; laat zien, wij mogten wel halzen hebben als ooijevaars, om naar die eel (aal — paling) te duiken, en zouden veel van die ooijevaars nit de fabel van La Fontaine hebben. „

„Zeg, vriend neger! waar ligt die aal in den pot, en is er ook saus in? „ vroeg ik.

„Meende ge stip jongen, à wel den stip zulle is onder de erpels, „ zeif de boer.

Schaterend van lagchen namen wij, bij gebrek van borden, onze schako's, plaatsten die voor ons op de bank, dekten onze zakdoeken daarover, schudden de portie aardappelen op de oppervlakte, en doopten van tijd tot tijd de ijskoude aardappelen in den afgrond van stip, vischten daarbij een moot paling of een staart op, zoo dun als een pijpensteel, en verzekerden elkander op het woord van eer, dat wij nog nimmer zulk eenen vorstelijken maaltijd hadden gehouden, waarvan een Lucullus of Sardanius ons zeker onzen eetlust zouden benijd hebben. Langen tijd bleef het een spreekwoord te velde, „de stip ligt onder in den pot „

II.

Ik zoude nog vele soortgelijke voorbeelden van echt Meijerijche-Sibaritische brasserij kunnen bijbrengen; doch dit zoude zich slechts tot enkele voorbeelden bepalen, waar honderde andere van betere en smakelijk toebereide spijzen tegenover stonden; en in het algemeen zij ier, tot eer der gulle en welgemeende gastvrijheid der Noordbranders, de hulde gebragt die haar toekomst. Een sol-

daat moet eigenlijk voor lief nemen, wat hem wordt opgedischt, de eer moet bij hem het hoogste zijn, deze moet boven den buik gaan: de roem, niet deze, moet zijn afgod zijn. Dat een goed kwartier veel vergoedt, zal menig krijgsmakker die dit leest met mij toestemmen; niet altijd is men geneigd, of ook gespekt om zijn kwartier met de publieke tafel in het logement te verruilen, zooals sommigen onzer dwaas genoeg waren de twee of drie eerste dagen van ons verblijf te Tilburg te doen. Onder de wezenlijk goede kwartieren, die, zonder waarachtige vleeschpotten van Egypte te zijn, een blijvenden indruk op mij gemaakt en eene dankbare herinnering bij mij hebben achtergelaten, behoort in de eerste plaats dat van moeder v. H. uit Rosendaal. Deze goede zeventigjarige vrouw, met hare acht-en-zestigjarige dienstmaagd, bezat een ledekant dat van den tijd van Lodewijk de Dikke dagteekende, en waarschijnlijk voor hem en nog dikkere gemalin vervaardigd was, doch thans tal van miniatuur-menschen der XIXe eeuw konde bevatten. De goude oude sloof noemde het dan ook haar „Liedansie” (Lit. d'ange). Nu, er lagen thans alles behalve engelen in: integendeel, mijn vriend Simon, wiens stof thans reeds sedert jaren in Indië's verzengende luchtstreek, voor wiens doodenden invloed hij bezweken was, sluimert, vergeleek ons — wij waren met vier kameraden bij de beide oudjes in kwartier — bij de Gebroeders Klein Duimpje, met dat onderscheid, dat wij ons voor geen wilden man of voor geene toovergodinnen behoefden te beangstigen, vooral niet voor de laatsten; daar de bekoorlijkheden onzer goede oude vrouwtjes ons zeker niet zouden betooveren of verleiden. Ieder avond kwam de oude dienstmaagd, als eene tweede Martha ons, groote

lummels, als kleine kinderen toedekken en digtstoppen. Vrouwelijke gedienschtigheid en goedhartigheid vindt men toch onder elke luchtstreek, en kan zich zelfs in geen stand der maatschappij verloochenen.

Wie uwer, die er deelgenoot van is geweest, herinnert zich niet de heerlijke pruimentaarten uit „het Molentje E....., — de kinderen P. van G..... te Visserwijk, en zoovele andere vriendelijke *oasen*, in de woestijn van het kantonnementsleven, 'welks herinnering welligt bij velen door de ijsskoude werkelijkheid van lateren leeftijd is uitgewischt!

III.

Wanneer ik aan de goede moeder v. H..... denk, denk ik tevens aan een trek van verregaande onnoozelheid, ik mag wel zeggen bijgeloovigheid. Een onzer kwartiergenooten had van zijne zorgdragende moeder eene bezending gebraden varkenskarbonaden ontvangen, de ondergeteekende ook eene, door eene vriendelijke vrouwenhand gebreide wollen borstrok, — het was winter — allen waren feestelijk gestemd, zij, die niets hadden ontvangen, deelden even goedhartig in onze vreugde, alsof zijzelven eenig blijk van huiselijke zorg hadden bekomen. Om deze toch ook eenigzins in ons geluk te doen deelen, stelden wij voor, een ketel bisschop te maken. Moeder v. H. had een buurnichtje, de schoone Sjoë (Johanna), het schoonste meisje van R..... waarop het dorp met regt trotsch konde zijn; deze schoonste der schoonen moest ook van de partij wezen, anders was het spel niet volmaakt. Naauwelijks waren wij, inwendig opgewekt door de gloeiende bisschop, op de hoogte gekomen, zoo dat wij ons tot de zoldering voelden

aangetrokken, of wij begonnen, oud en jong, moeder van H... en de oude dienstmaagd, jagers, buurnichtjes en buurmeisjes, rondom de tafel te huppelen, toen een onzer in de vreugde zijns harten zich liet ontvallen, dat ook bisschop in den winter, zoo goed als punch, een overheerlijke drank was, of moeder van H... begon te beven en te lamenteren, zich te kruisen en te zegenen, doordien zij haar geweten bezwaard gevoelde, dat zij den bisschop had opgedronken?! o, vrome onschuld van zeventig jaren! mogt deze bijgeloovige vrees ook al aanstekend zijn geweest voor hare oude dienstmaagd, niet alzo voor hare beminnelijke nichtjes, die lieve kinderen lieten zich den nectar van den wintergod goed smaken, en dronken en dansten er dapper op toe: ik kan echter van de herinnering aan deze onschuldige vreugde niet afstappen, zonder het lot te beklagen van het nichtje van moeder v. H., een meisje, wier aanvallig schoon door de teekenstift van een onzer kameraden vereeuwigd is; hare beeldtenis prijkt in een der studenten-almanakken van dat tijdvak. Ook zij viel, helaas, als een der slagtoffers van verleiding! Een luitenant van een ander wapen, bij haren vader den molenaar van het dorp in kwartier, was de oorzaak van haren val. Zij viel, zij kwijnde, en — stierf! Schande op het hoofd van hem, die met opzettelijke boosheid zooveel schoons konde verwoesten!

HET HOSPITAAL.

Men moet zelf in een hospitaal, die groote herberg der ellende hebben gelegen, om er eene getrouwe naar het leven geteekende schets van te kunnen geven. Ver-

wacht echter niet, lezer! hier bijdragen te zullen ontvangen uit het dagboek van eenen geneesheer; dan zoude uwe verwachting te hoog gespannen zijn, en gij-zelf zeer teleurgesteld worden. Men begripe mij wel, wanneer ik onder de uitdrukking „hospitaal“ hier meer eene tijdelijke ziekenzaal, of hulp-veldhospitaal, en geen goed en deugdelijk ingerigt Rijkshospitaal bedoel. Dat, waarmede ik, tegen mijnen wil, kennis moest maken, was, gelijk ik reeds vroeger met een enkel woord vermeldde, de tijdelijke ziekenzaal te E..... Karakteristieker, zonderlinger personeel dan aan dit hospitaal verbonden was, heb ik zelden zoo vereenigd gezien. Verbeeld u een officier van gezondheid 2^e klasse, die waarnemend chef was, en uitgenomen zijnen dienstdag, zijn tijd met vechten, spelen en drinken doorbragt; het eerste was gewoonlijk een noodlottig gevolg van het laatste. Onverdragelijk trots op zijne in Duitschland verworven doctorale bul erkende hij geen meester boven zich. Nu het was jammer van den man, dat hij zoo zorgeloos was in zijn bijzonder leven, want hij was werkelijk ervaren in de kunst van beenen te kerven en beenen te genezen, dat heb ik aan het repareren van mijn been ondervonden. Verder bestond het personeel uit een ouden versleten magazijnmeester, een administrateur-directeur (een filister), die pretendeerde van eene oude Noordbrabandsche familie te zijn, op wier vermogen en aanzien de anders goede, hartelijke, zwakke man zich veel liet voorstaan, omdat hij van zichzelf geen fortuin of verdiensten meer bezat; voorts een intendant, een sergeant-ziekenvader, wiens vervaarlijke bakkenbaarden en zwaaijende armen men het nog konde aanzien, dat hij, als tamboer bij de pupillen van Napoleon, had gediend, zelfs al had

de goede man ù dit geen tienmaal vóór den middag, en even zooveelmaal na den middag, wanneer de brandewijn begon te werken, en andermaal des avonds, wanneer hij totaliter of drie kwart was, verteld. Eindelijk sloot de pokdalige sergeant-ziekenvader, met zijne chinesche restauratie en draagbaren winkel, dit edele personeel. De gouden ringetjes in zijne ooren waren de gouden vrachten zijner eerste winst; maar hij verkocht ook ter sluiks doosjes met bruine zalf van den scherprechter van 's Bosch, om, zoo mogelijk, sommigen te genezen, die door den officier van gezondheid der 3de klasse als ongeneeslijk waren opgegeven; pruintabak, Eindhovensche snuif, sigaren, in één woord al zulke versnaperingen die in een hospitaal voor een zes-maandelijksch verblijf, ja, dagelijks onmisbaar zijn. Voorts was hij gesorteerd in allerlei soort van weinig bruikbare schrijfbehoeften, en liet zich eindelijk zijn verboden jenever door de arme reconvaliecenten nog duurder betalen dan de Engelschen hunne opium door de Chinezen.

Zoodra, mijne wondkoorts genezen, en ik tot bewustheid gekomen was, dat ik mij niet meer op mijn paard, maar tengevolge van eenen, bij de zomermanoeuvres der kavallerie in 1836, bekomen slag van een paard met een gebroken doch thans gezet been op eene krib door een kunstverband, vastgebonden was, begon ik de voorwerpen en de personen te onderscheiden, die zich in de zaal der geblesseerden bevonden. Deze zaal der gewonden was beneden-vloers, zag uit over eene binnenplaats in den tuin; en was tegenover de keuken gelegen, waarvan zij door den grooten gang was afgescheiden. Aan weërszijden van dezen gang vond men de verblijfplaatsen van den sergeant-ziekenvader en van den portier. Het

Het was eene onderscheiding van in die zaal te worden opgenomen : eene schande daarentegen eene verdieping hooger te worden gebilletteerd. Deze bovenzaal had op de keper beschouwd, veel van de hel van Dante; doch het was een verblijdend verschijnsel, dat het zedelijk gevoel, en de zorg om ligchaam en ziel beiden niet geheel te verwoesten, bij het leger nog een hoogst weldadigen invloed uitoefenden.

Gelukkig intusschen, wanneer het zedeloos gedrag van zulke beklagenswaardigen, die lot en leven aan dierlijke lusten ten offer brengen, op anderen eene heilzame uitwerking heeft; en den voet terughoudt van die plaatsen, waar deugd en pligt, eer en geweten den doodsteek worden toegebracht. Hoe dit zij, ook in den toestand, waarin ik mij, óf in mijne krib, óf voortstrompelende op eene kruk, bevond, leerde ik den schat van gezondheid en vrijheid op hoogen prijs stellen; en toch verkrijgt, in zulk een verblijf, alles wat ons omringt, meerdere waarde, en worden de voorwerpen niet zoo achteloos voorbijgegaan. Hoe klein, hoe beperkt de wereld ook zij, waarin men zich beweegt, toch krijgt men ze lief, en hecht zich aan hare omgeving. Zelfs de lange slapelooze nachten hebben iets eigenaardigs voor gevoel en verbeelding. En welk eene leerschool mag men het noemen, om ernstig tot zichzelf in te keeren; om tot op den bodem van het hart, tot in de diepste schuilhoeken te blikken, om de laatste woorden van stervende lippen af te luisteren; om zuchten en gebeden op te vangen, om troost en bemoediging te geven op de reis naar die oorden, waar ons belooning of vergelding wacht; en waar onze werken ons zullen volgen; waar.... doch genoeg! De ernstige toon dien ik aansloeg, zal, zoo ik vertrouw,

wel voor geen mijner lezers een wanklank, maar een niet geheel onaangenaam rustpunt geweest zijn.

Levert eene ziekenzaal treurige tooneelen op: zij biedt ook lachverwekkende aan, al mogen ze dan ook ongezellig en lastig heeten. Zoo herinner ik mij altijd nog de nachtelijke rottenvangst, door middel van zandbakken. en pijpenkoppen. Gelijk een jager (het grapje had nog al dikwijls plaats), die in eene hinderlaag ligt, sprong dan deze of gene reconvalescent uit zijne krib, om, zoodra hij een zandbak hoorde nederklappen, den ongenooden gast sinjeur rattin er onderuit te halen, en hem onverbiddelijk aan den vuurgloed der kagchelpijp op te offeren. Alle bewegingen der handelende personen, die met hunne prooi bezig waren, het hinken en waggelen, schuifelen en brommen, en daarbij de somtijds zonderlingste uitvallen, dit alles wekten bij een tooneel, dat men anders met afgrijzen zoude hebben aanschouwd, de lachspieren niet zelden luid en hartig op. En was dan eindelijk de morgenschemering aangebroken, dan zag elk wakend oog naar den sergeant-ziekenvader en zijne broodmand uit. Met eene hem eigenaardige hebbelijkheid, deelde hij de karig afgewogene rations brood uit, waarbij het eenigermate karnemelkachtige gerstenwater werd toegediend, om daarna de gezondheids-soep, waarvan de bouillonkracht welligt in de magen der suppoosten was overgegaan, te nuttigen. De portier bleef dan niet in gebreken, de waren zijner draagbare bazar aan de belanghebbenden voor de ontelbaarste keeren aan te bevelen. Wat handen aan het lijf en beurzen op de borst verborgen had, luilakken en vluggen, die zich ziek hadden gemeld, om de dienst te ontduiken, of de wezenlijk herstellenden, ieder, zoo veel hij kon, tastte in de beurs

om zich versnaperingen, snoeperijen en zoetigheden, broodjes enz. aan te schaffen; terwijl de geblesseerden, wier wonden door tijd en rust moesten genezen, proviand van sigaren en tabak opdeden.

Zoo wisselde de eene dag den andere af. Mij was echter een buitenkansje ten deel gevallen, waardoor ik, te midden van dat eeuwig eenerlei, eenige afleiding had, die mij zelfs een bedrijvig, een werkzaam, bijna bureau-
listisch leven bezorgde. Het zij mijne lezers kennelijk, dat, zoodra men vernomen had, ik, gelijk men zich uitdrukte, goed met de pen te regt kon, al wat maar te schrijven had, op mij afkwam, en mij overstelpte met aanzoeken om minne- en brandbrieven op te stellen. (Een brandbrief beteekent hier een verzoek om geld.) De portier verkocht nu boeken postpapier, en dozijnen ouwels: en zeker is E.....'s post nooit zóó overladen geworden met papieren-boden dan in den tijd, dien ik in het hospitaal doorbragt. Men verdrong, uitgedost in de zonderlingste en bontste kleeding, weldra elkander, om zijne wenschen mij bekend te maken; en ik nam eindelijk ter stilling van het verward geschreeuw het besluit, om de rekwestranten naar rang en ancienniteit af te tellen; op dat elk, op zijne beurt, zijne wenschen behoorlijk zoude kunnen voordragen. Ik zal ze niet opsommen, al de verschillende soorten van verklaringen, gebeden, verlangens, mededeelingen, jaloersche beknorringen, die den hoofdinhoud dier geschriften uitmaakten, aan ouders, betrekkingen, vrienden en gelieven gerigt. Ik deed mijn best om ieder, zooveel mogelijk, genoeg te geven; en menige lauwer, bij den slottoon: „Wel man! wat ken je kostelijke brieven opmaken,“ viel mij ten deel. Wanneer ik menigmaal in afwisseling van stijl

en vorm uitgeput raakte, drong ik er op aan, dat men zelf zijne wenschen mij zoude voorzeggen. Zoo gaf een zekere Velthuis (eigen naam) mij een brief op aan zijn meisje. Ik zal de geheele missive in vorm, stijl en dialect hier niet opgeven, maar alleen zeggen, dat zijne lieve Mie eene duchtige schrobbering kreeg, omdat hij gehoord had, dat zij op de Veensche ossenmarkt voor de viool had gedanst, en dat, als hij met verlof kwam, hij den kerel met de sabel hartsteken dood zou steken, en dat lieve Mie een repplement zou hebben, dat zij voelen zou. De gloed der minnenijid verkoelde een weinig, en hij had voorts van zijn hartlapje betere gedachten, dat zij haren Oart (Aart heette de man) niet zoo gaauw zou vergeten; terwijl verder het aapje uit den mouw kwam, toen hij mij woordelijk het volgende dicteerde, dat ik nu zooveel mogelijk in zijnen tongval, om de rariteit, hier volgen laat: „Nou, stuur me maar een conponisie van eene gulde vijf-en-twintig cens, die kriege ze bij 't rigement allemaal, en dat is heel makkelijk en sinkuur, en dan gieven we 't aan onze fikteur en die hoalt er geld op bie 't postkantoor. Nou, Mie! denk wat je me beloofd hebbe, den avond toe we zoamen in de herberg woaren.“ enz. enz. „Nou Mie, lief zielsvriendin, ik leg al vijf weken aan de koors in E..... in het hospitaal; de dokter zegt dat 't niks is. Denk om tabaksduiten. Ik teeken dit niet met de pen, moar met mijn eigen bloed en met min

Oart Velthuus.

De man was regt in zijn nopjes: „daar kan ze 't nu meê doen“ zei hij; „maar ik hou toch veel van de meid,“ en hij las den brief nog verscheiden keeren over, en toen hij mij zijnen dank betuigd had, liet hij mij

zien, dat hij er zijn adres nog onder had geplaatst; welk *Postscriptum*, met eene pen als een zwavelstok gekrabbeld (hij kon een weinig schrijven), dus luidde en dat ik, voorgevende het goed voor mij zou zijn om het bij nadere briefwisseling te weten, de vrijheid nam op te teekenen, en dat ik hier letterlijk nederschrijf:

„Nota pene. As je me scieft zoo mo je op 't Edres zetten: aan Oart Velthuis in 't 4de Rissement ligte kaffelerie van de dragonders, in de vijfde kompanie van 't 2 iskedron in 't hospitaal te E..... Aprepros. Stuurt den brief met het koponsie maar onder t konfert aan den mottigen portier hier in 't hospitaal; die kerel heit me al wel vieftien stuivers gepoft. Adee Mie, adee me lief!

Ik dankte hem voor de vertrouwelijke mededeeling, en lieve Mie zou nu wel weten wat haar te doen en te wachten stond: beschuldiging, strafpredikatie en liefdesverzekering zou haar weldra een pleizierig uurtje schenken.

Ik vertrouw, dat, indien ik al de door mij geschreven brieven wilde publiek maken, menig uitgever mij goud in plaats van het hedendaagsche gebruikelijke honorarium zoude bieden voor een collectie minnebrieven, uit het tijdvak waarvan ik thans spreek.

Hadden mijne vingers, door die schrijfdrokte vrij wat te werken; mijne ooren werden daarentegen niet weinig vermoeid door allerlei vertellingen, in den soldatenstijl opgedischt. Ik durf niet beweren, of zij wel eene eigenaardige volksliteratuur zouden vormen, en nieuw licht zouden kunnen verspreiden over de zedelijkheid van het volkskarakter. Op ruwen en onbeschaafden toon werden de meesten verhalen voorgedragen, doorspekt met de zonderlingste uitdrukkingen en stopwoorden, waaronder

niet zelden, bij de, helaas! zoo gewone vloeken, de vreemdste en gecompliceerde de boventoon speelden. Een oud soldaat had altijd bijzonder veel liefhebberij in het verhalen van eene volkssage: „Hoe een soldaat in den hemel komt; „Een ander sneed dikwijls op van: „Mathiesen, hoe hij zijn wijf plaagde, gelijk de duivel Job“ e. d. te veel om te noemen. Bij de lastigste verveling nu, die mij, bij zulk zouteloos gesnap, maar al te dikwijls aangreep, had ik toch diep medelijden met velen dier raisonneurs, daar zij mij het bewijs leverden, hoe opvoeding, onderwijs, beschaving en opwekking van zedelijke beginselen bij de meesten verwaarloosd of verwoest waren. Een enkele echter vermaakte nu en dan het ziekengezelschap nog wel eens door een of anderen kwinkslag of koddige anekdote; maar wanneer er niet zeer veel van St. Anna onderliep, had het de eer niet van de menigte te behagen; en hoezeer ik, op mijne beurt, het gesprek wel eens poogde te brengen op andere onderwerpen; b. v. op onze vaderlandsche geschiedenis, op den roem onzer helden enz. ik vond over het algemeen weinig bijval; en besloot dan ook maar eenvoudig toehoorder te blijven; en daar ik ook hier de spreuk: „Alle dingen zijn wel oorbaar, maar alle dingen stichten niet“ in beoefening wil brengen, zoo eindig ik deze mijne beschouwing met de volgende opmerking en ontboezeming: Dat men in een hospitaal verschijnselen en karaktertrekken uit het soldatenleven aantreft, die men te vergeefs in het werkelijke leven zoude trachten wedervinden. Zoo heb ik, om iets te noemen, twee huzaren de zaal der geblesseerden zien binnenbrengen, die elkander in het kantonnement, in een tweegevecht op de sabel, heerlijk hadden toegetakeld, en thans naast elkander ge-

legerd, de trouwste kameraadschap jegens elkaar uitoefenden. Zulk een verblijf is en blijft, gelijk ik reeds zeide, toch eene leerschool voor het leven, zoowel van den in- als van den uitwendigen mensch. Het eenige wat men destijds in de tijdelijke ziekenzaal te E.....miste, was de zorg voor de hoogere belangen van den geest. Wie hiertoe geene eigene opgewektheid gevoelde, en een prikkel tot inkeer ter verbetering van hart en zeden noodig had, bleef verwaarloosd liggen.

En nu ten slotte: Ik kan en mag van mijne reeds zoo uitgebreide beschrijving van het hospitaal-leven in 't veld niet afstappen, zonder openlijk hulde toe te brengen aan de uitmuntende zorg en oppassing en aan de genees- en heilkundige behandeling der zieken, door de administratie zoowel, als door het personeel der officieren van gezondheid; en hoezeer ik niet op de hoogte sta om de kunstmatige operatie, het aanleggen der verbanden, het snijden van fitsels en wat dies meer zij, op hunne juiste waarde te schatten, zoo is het mij echter gebleken, dat deze regtschapene mannen den naam van vrienden en verzorgers der lijdende menschheid ten volle verdienden.

HET BIVOUAC.

Wie mijner lezers vermeent, dat een bivouac een Eldorado is, bedriegt zich. Wanneer er gekommandeerd wordt: „Stijgt af!“ of „geweren aan rotten!“ dan vindt men achter zich geen vriendelijk wenkend uithangbord van eene herberg met hare welbezette tafel en hare ruime stalling voor menschen en beesten. Integendeel, zoover het oog in den omtrek rondweidt, ziet men dikwijls niets

dan kale heuvels of dorre sparrebosschen, en aan den gezigteinder zoekt men te vergeefs naar den opgaanden rook van eenen schoorsteen, als het teeken dat ook hier menschen wonen. Het was, wel is waar, eenigzins beter gesteld en het tafereel niet zoo sterk gekleurd, toen wij in 1831 op den IJzeren-berg bij Leuven het bivouac opsloegen: van rondom in den omtrek vertoonde zich welvarende dorpen en nette landhuizen, die lagchend boven het groen der boomen uitstaken, doch deze allen waren thans door den schrik van den oorlog verlaten; en wat nog het ergste was; ook de ambulance was door de geforceerde marchen onzer divisie achtergebleven, zoodat er voor den nacht aan geene uitdeeling van vivres te denken was; op onzen laatsten marsch, die dertien volle uren had geduurd, met het doel om het leger van de Maas in te sluiten, en aldus den vijand te omsingelen, was het laatste stuk scheepsbesluit verslonden, de laatste teug uit de veldflesch gedronken, ja, om den brandenden dorst te stillen hadden vele het modderachtige water uit de naastgelegene slooten opgeslurpt; en thans moest ieder op goed of kwaad geluk als marodeur den berg afdalen, ten einde in de hier en daar in den omtrek verstrooid liggende dorpen of landhuizen voor zich en zijne kameraden op te speuren, wat aan het scherpziend oog van vroegere vrienden ontgaan was. Harde taak, voorwaar! En toch de ijzere noodzakelijkheid, wat zeg ik, de nood drong en de honger nog veel meer. Geene betere oefenschool voor den door weelde en overdaad verwenden jongeling dan een veldtogt met al zijne ontberingen, geen uitnemender gelegenheid om hem zelfstandigheid te leeren. Zie! daar gaat hij, die, toen hij student of rentenier was, iederen middag zijne tafel

bezet vond met de uitgezochtste spijzen, met de fijnste en keurigste wijnen, wien moederlijke zorg of vrouwelijke welwillendheid op de teederste wijze verraste; zie, daar gaat hij moedig en onbezorgd op marode om den door den geesel van den oorlog reeds te veel geteisterden landbouwer of dorpling zijne laatste bete broods of zijn laatste rund te ontkapen. Het geldt het regt van den sterkste; doch hij is een werktuig van willekeur en overmagt: zelf gedwongen, en door het lot voortgestuwd, treed hij, als wreker van vermeende belediging of gekrenkte regten op: hij kent maar eene roepstem, het Vaderland, en in deszelfs naam eischt hij van den inboorling, in wien hij zijnen vijand ziet, wat hij voor zijne behoeften noodig heeft, en mag blijde zijn hier of daar nog eenige ellendige overblijfselen van bedorvene en vertrapte veldvruchten of beschimmelden voorraad te verkrijgen. En, jongens! wat waren wij jagers in vergelijking van andere korpsen op onzen strooptogt nog gelukkig geweest? Wij hadden een zak erwten, een zak meel, wat roode kool, een mager varken, en eene koe uit de Egyptische hongerjaren buit gemaakt, doch het was alles geen goud wat er blonk. Met de koe ging het rekwireren niet zoo gemakkelijk als wij ons hadden voorgesteld. De ongelukkige eigenaar wilde die niet laten volgen, vóór dat een onzer op zijn verzoek om een *bon* hem een met grieksche of arabische letters bekrabbeld certificaat had ter hand gesteld, en dat door het hoofdkwartier wel zeker dadelijk zal gehonoreerd zijn. En wat de zakken erwten en meel aanbelangt; toen deze in de soepketel werden uitgeschud, wemelden het van levendige muizen, die echter weldra in den ziedenden soepstroom hunnen dood vonden; dit diende ten minste om het gemis van

balletjes aan te vullen, en wie weet of velen onzer in later leeftijd aan schildpad- of vermicelle-soep wel ooit zoo heerlijk zullen gesmuld hebben, als aan de soep op het bivouac van den IJzeren-berg bij Leuven. Ook met de slagterij ging het niet veel beter, en dit bloederig bedrijf wilde velen, thans zeer eerwaarde en zeer gestrenge heeren, al heel slecht van de hand gaan; doch des te beter smaakten de nog lillende met kruid ingewreven varkens-karbonade en biefstuk van de bil onzer uit de huid gevilde koe. Gelukkig hij, die op het een of ander erf een paar kippen had kunnen oploopen. Nadat men, zoo goed mogelijk, den eersten honger had gestild, vleide men zijne vermoeide leden op de moederaarde neder, doch ook deze rust was niet van langen duur. De op den kruin van den berg gevoeliger nachtkoude dan in de vlakke joeg hier en daar eenen slaper, half dommelende, naar het naastbij gelegen bivouac-vuur, alwaar de veldflesch van menigen gullen kameraad (destijds bestonden er in het veld nog geene afschaffings- of matigheids-genootschappen), de vaak uit de oogen dreef, en de levensgeesten tegen den nachtelijken nevel versterkte. Het was een allerkoddigst gezigt, van tijd tot tijd dezen of genen kameraad al rillende en bibberende naar het vuur te zien komen kruipen. Eindelijk had zich een tiental rondom hetzelfde verzameld. Men sprak de veldflesschen duchtig aan; men koutte, men rookte, weldra was weder alle leed vergeten, en bijna zoude men zich met zijnen toestand hebben kunnen verzoenen, ja, de jeugd, die niet zoo zwaar tilt, zoude haast gewenscht hebben, dat dit veldleven altijd maar zoo voort mogt duren. Nu het was toch ook een trotsch en ongewoon schouwspel, dat zich van rondom en zoo ver het oog reikte, aan den

gezigteinder opdeed. Rondom de zwijgende, in nachtelijk duister gehulde, aan den voet der bergen gelegene stad, zag men een krans van bivouac-vuren en de echo der bergen weërkaatste het gezang der, door geen en dagmarsch van dertien uren uitgeputte, nog moedige krijgers; en de toonen van dit nationaal gezang weërgalmden over de verraderlijke stad, en verstierven in de holle wegen. Bij het bivouac-vuur, aan welks vlammen ik mijne verstijfde leden koesterde, lag een in eenen ruitermantel gewikkelde krijger, in wien ik bij nadere kennismaking een ouden reeds lang vergeten vriend mijner jeugd wedervond. Jaren lang had hij onder Indie's gloeiende hemel de eer onzer wapenen gehandhaafd, en thans was hij met verlof in het vaderland gedurende den veldtogt bij den staf van het hoofdkwartier geplaatst.

Het gesprek werd nu levendiger en meer algemeen, en liep aanvankelijk over de gebeurtenissen van den dag, over den gesloten wapenstilstand, over den terugtogt, over den dapperen Hertog van Saxon-Weimar, over de laffe en overhaaste vlugt van zijnen neef Leopold, over den panischen schrik van het leger van de Maas. Toen wij eindelijk in de keus der onderwerpen van ons gesprek uitgeput raakten, deed de stafofficier het voorstel, dat elk op zijne beurt een onschuldig verhaal zou doen. Van een dier vertellingen laat ik hier eene korte schets volgen. Terwijl een bij het vuur liggend jager bezig was met behulp eener aardige marketenster een ratatouille, bestaande uit roode kool en varkensniertjes, gereed te maken, begon de officier: (hij heette J. de V....)

„Gij moet mij niet uitlagchen, maar wanneer ik het niet beter wist, zoude ik er op willen zweren, dat ik

van daag bij een van de bataillons een kerel heb gezien, die, volgens waarachtige overlevering, reeds voor jaren moet opgehangen zijn."

"Ha! ha! met uw verlot luitenant," riep een lange magere jager, "ik zou haast gelooven, dat de kracht uit de veldflesch in uwe hersenkast was verhuist, hi! hi! welk een contradictie."

"En toch, amice! zult gij mij moeten toestemmen, dat er onder die vreemde deserteurs, waarmede menig leger is overstelpt, al zeer leelijke schelmentroniën gevonden worden;" hernam de luitenant.

"Dat er eenig gespuis onder schuilt," antwoordde ik; "en dat menig eerlijke Hollandsche jongen gedwongen is in het gelid naast eenen welligt gebrandmerkten of geschavotteerden vreemdeling te staan, is wel zeker. Maar ik weet ook, dat het in tijd van oorlog niet anders kan, men bevordert de wervingen, en is blijde de sterkte van het leger op die wijze weder op den ouden voet te kunnen herstellen; doch het neemt niet weg, dat men een erg schelmen- en gaauwdievenpak krijgt, kerels waarop men in het uur van het gevaar niet kan vertrouwen."

"Wel het is immers bewezen," zeide een kleine jager met eene piepende stem; "dat dezelfde deserteurs, die aan de Pruisische grenzen zijn aangenomen en gekleed, uit de Noordbrabandsche kantonementen weder de Belgische grenzen zijn overgegaan, en door het Limburgsche heen zich ten tweedemale hebben aangegeven, en dus twee keeren handgeld hebben genoten. Neen! ik kan het niet uitstaan, dat die vreemde ridders ons telkens zoo onridderlijk bij den neus nemen. Ik zag het nog niet lang geleden bij het uitpakken van een ba-

taillon, dat zulk een kerel het vervloekte om voor den luitenant van zijne kompagnie zijnen ransel uit te pakken, ja, dat hij zelfs, toen de luitenant hem dreigde, er zich krachtig tegen verzette; en wat was het gevolg? de luitenant werd door den majoor S..., die ook uit den vreemde afkomstig was, voor veertien dagen geconsigneerd met huisarrest, omdat hij den slungel in zijne regtmatige verontwaardiging met den degen gewond had.

„Maar heb je dan die scène te O..... niet bijgevoond, mij dunkt die is overbekend, en heeft nog al éclat gemaakt,“ antwoordde ik.

„Neen! neen! toe dikke, vertel ons die eens;“ riepen allen.

„O — ja — ik — geloof — dat — ik het — ook — ge-zien — heb,“ zeide sergeant Faro.

„Was dat met dien Oostenrijkschen kapitein,“ vroeg de luitenant; „ik heb er wel zoo iets van gehoord; maar toch het regte niet; toe vertel het ons eens,“ (tegen zijnen oppasser). „Jan, stook het vuur wat op,“ (tegen mij) „daar, dikke, drink eerst eens voor den schrik, jongens! nu krijgen wij eene roovergeschiedenis; nu, als die uit is, heb ik er ook nog een, zoo zullen wij dien erg kouden nacht wel doorsukkelen. Brr! Brr! (hij wikkelt zich nog al digter in zijnen mantel).

Op eens echter beginnen al de rondom het vuur gelegerden het uit te schateren, juist toen ik van den Oostenrijkschen kapitein wilde beginnen, en toen ik de oorzaak bemerkte, moest ik in koor medelagchen. Verbeeld u, onze jager, die, met behulp der bekoorlijke markerstenster een ratatouille van roode kool en varkensnertjes bezig was gereed te maken, had zich in de schaduw zoodanig in de bekoorlijkheden dezer Hébé verdiept, dat

intusschen zijne gamelle (in welke het geregt op het vuur was opgezet), totaliter gesmolten, en de inhoud eene prooi der onverbiddelijke vlammen van het bivouac-vuur geworden was. Beschaamd slopen beide dilettanten weg, en lieten aan het gezelschap over zich in nog vreemder gissingen over hunne afgetrokkenheid te verdiepen. Doch deze interval belette niet mij tot de orde te roepen, en ik begon aldus mijn bivouac-verhaal:

„Kameraden! herinnert gij u nog wel dat hoekhuis bij dien draai van den weg, als men van Tilburg over Moergéstel te O..... het dorp inslaat; — ik meen dat huis, vóór dat men langs het stadhuis op het marktplein komt, — nu op dien hoek woonde in 31 een bakker, en hij dien bakker lag een kapitein der 12de afdeeling in kwartier. Gelijk bekend is, bestond die 12de afdeeling grootendeels uit allerlei vreemde kerels, die men had aangeworven om de gelederen voltallig te maken. Ik lag niet ver van den bakker bij den wagenmaker in kwartier, doch meer naar den uitgang van het dorp, en moest dagelijks dat hoekhuis voorbij, om naar de appèls of naar de wachtparade te gaan. Wij zullen zoo wat een week of drie te O..... gekantonneerd hebben gelegen, toen op zekeren namiddag, tegen den avond, na het middagappèl, de kompagnie van dien kapitein voor de opengeschovene ramen van zijn kwartier stond aange-treden, en de sergeant-majoor bezig was met het uitbetalen van het traktement. Juist wilde ik in den nauwen doortogt door de op een hoop staande soldaten heendringen, toen er van de zijde van Moergéstel eene patrouille marechaussées den weg kwam oprennen. Al zeer toevallig vroeg mij de kommandant der patrouille, of er bij een van de veldbataillons der 12de afdeeling

alhier gekantonneerd, geen kapitein in dienst stond, die een Oostenrijker was: „Dat hebt gij goed getroffen, wachtmeester,“ antwoordde ik hem. „Daar ziet gij juist uwen man in zijne kamer bezig met het uitbetalen zijner kompagnie. Doch wie beschrijft de verbazing aller aanschouwers, toen de wachtmeester van zijn paard sprong, en met een overgehaald pistool het huis, en vervolgens de kamer binnendrong, en in tegenwoordigheid zijner voltallige kompagnie den kapitein gevangen nam niet alleen; maar hem, als een misdadiger, door zijne onderhebbende manschappen stevig liet binden en knevelen. En wie was nu de kapitein? wat was de sleutel van dit raadsel? De kapitein was een Oostenrijksch deserteur, had vroeger tot eene veel geruchtmakende rooverbende behoord, een adellijken kapitein in Oostenrijkschen dienst vermoord en uitgekleet, en was met het signalement, en de monterring, ridderorde en het vermogen van zijn slagtoffer uitergerust, alhier onder dien adellijken naam vrijwillig in dienst getreden. De uitslag van het drama was, dat onze pseudo-kapitein dienzelfden avond nog naar de Pruissische grenzen werd vervoerd, en aldaar aan de Oostenrijksche policie, die hem had opgeëischt, werd uitgeleverd, om zijne regtmatige straf, den dood aan de galg, niet te ontduiken. En hiermeê sta ik de beurt aan den luitenant af, vermeenende aan mijne verpligting voldaan te hebben.“

„Ja, luitenant,“ zeide sergeant Faro; „gij zult vóór de reveille nog even tijd hebben, uwe roovergeschiedenis mede te deelen.“

„Het is juist wel geene roovergeschiedenis, sergeant; maar het gezigt van een kerel, dat ik onder die aangevorvene schelmen opmerkte, heeft eenige indrukken en

herinneringen mijner jeugd weder opgewekt, die ik u hier tot tijdkorting niet wil onthouden; en die des te belangrijker zijn, omdat zij voor jeugdige menschen eene leerzame strekking hebben, en waarachtig naar het leven geteekend zijn.

„In mijne vroegste jeugd werd ik opgevoed op het, aan de rivier den IJssel, in Overijssel, zoo bekoorlijk gelegen dorp W..., en wel in het nog bestaande aan den dijk bij den ingang van het dorp gelegene logement: „de halve Maan.“ Het was niet te verwonderen, dat men gedurende den staat van beleg der stad Deventer, door de mogendheden in die tijden van verwarring en onrust, bij het heen- en wedertrekken van vreemde troepen, dagelijks vreemde gezigten en andere personen te zien kreeg, waardoor de anders eenvoudige dorpelingen ook minder teruggetrokken waren jegens vreemdelingen. Zoo gebeurde het dan op zekeren nacht, dat er nog laat op de staldeur naast het logement sterk geklopt werd, juist op het oogenblik dat het geheele huisgezin zoude te bed gaan. Op het onderzoek van mijnen oom, wie nog zoo laat in den nacht wenschte binnengelaten te worden, verscheen de stalknecht met zijne stal-lantaarn, en lichtte eenen in een reismantel gehulde vreemdeling in het gezicht, die van het paard was afgestegen, en wiens bediende met nog een handpaard slechts op het oogenblik wachtte, dat de stalknecht de groote deuren zoude openstooten, om de dampende paarden in den warmen stal binnen te leiden. De vreemdeling volgde mijnen oom op den voet, en gaf zijne begeerte te kennen, om voor onbepaalden tijd „in de halve Maan“ zijnen intrek te nemen. Behalve zijn vervaarlijken oranjestrik, dien hij op de borst droeg; zoo boezeude zijne zuivere Hollandsche uit-

spraak en zijne oud-Hollandsche geslachtsnaam van Bentinck, gelijk hij zich uitgaf, mijnen oom alle gerustheid in. Hij betuigde een Hollandsch oranje-officier te zijn, die, wegens de onlusten en verdeeldheden, den Prins van Oranje naar Engeland gevolgd was, en thans in Engelsche dienst zijnde, met hoogst belangrijke dépêches voor den kroonprins (het was in den winter van 1813 op 1814), zich hier eenigen tijd moest ophouden. Daar de kroonprins van tijd tot tijd zich in deze streken vertoonde, zoo hoopte hij Zijne Hoogheid alhier te zullen ontmoeten. Vereerd met zulk een aanzienlijken gast, maakte mijn ligtgeloovige oom dit den volgenden dag onder zijne bekenden en bloedverwanten ruchtbaar. De meesten dezer, die tevens van de dorpsociëteit „in de halve Maan” lid waren, leerden al spoedig den vreemden gast kennen, en deze, die een geboren edelman scheen, vereenigde al die hoedanigheden in zich, die op den argeloozen dorpling zulk een magtigen indruk maakten, en hem zoo volkomen begoochelden en verblindden. Hij was een volleerd ruiter, een onvermoeid jager, een liefhebber van een hartigen dronk, was mild en vrijgevig, minzaam en gul, jegens en voor de armste bewoners van het dorp; en het konde dan ook niet missen of hij was spoedig de lieveling van het geheele dorp, zoowel van de mannelijke als van de vrouwelijke bevolking geworden. Allengs verkreeg hij dan ook toegang tot de meest vertrouwde en aanzienlijkste familiekringen, en er was geen vrouw of meisje, die den „Engelsche kapitein,” onder dien naam ging hij algemeen door, niet voor het volmaakste ideaal van mannelijke schoonheid en beminnelijkheid hield. Eindelijk geraakte onze Engelsche kapitein in W... zoo te huis, dat hij het logement de „halve Maan” verliet, en

in het dorp kamers huurde bij eenen kleedermaker, wiens geheele huisgezin, behalve zijn eigen ik, uit eene vrouw en eene huwbare dochter, Eva genaamd, bestond. Hier was hij weldra zeer op zijn gemak, en vooral met de dochter, die hem bediende, op een vertrouwelijken voet. Wie ook met hem weg liep, een neef van mij, die ook in het dorp woonde, maakte op het algemeen eene uitzondering. Hij wantrouwde den Engelschen kapitein van het eerste oogenblik af, dat hij hem had ontmoet, en was de eenigste der heeren, die nooit met hem op een gemeenzamen toon omging, hem niet aan zijn huis ontving, en niet met hem reed, jaagde of vischte; hoewel hij anders een hartstogtelijk liefhebber van de jagt was. Zoo was de winter voorbijgegaan en het voorjaar aangebroken, toen mijn neef V op zekeren dag, tegen den avond, langs den dijk van zijnen steenoven, naar het dorp terugkeerde. Op een half kwartier afstands er van had hij eene bende ketellappers ontdekt aan hunne langs den dijk grazende ezels, terwijl zijzelf beneden aan den voet van den dijk bezig waren, de dien dag in het dorp opgelopen bestellingen, gereed te maken. Mijn neef zag niet gaarne dat die gevaarlijke en ter slechter naam en faam staande gasten zich zoo dicht bij het dorp ophielden: doch, had hem het gezigt dier ketellappers reeds bevreesd; nog meer klom zijne bevreesding, toen hij van de dorpszijde den Engelschen kapitein, het pad benedensdijks zag afdalen, en met eenen der ketellappers al fluisterende een geheimzinnig gesprek zag aanknoopen. Overtuigd dat de Engelsche kapitein noch de ketellappers hem hadden ontdekt, spoedde hij zich huiswaarts, alwaar hij eene uitnoodiging vond, zich onverwijld (hij behoorde ook tot het dorpsbestuur) bij den schout der gemeente te

laten vinden. Maar wie beschrijft naar waarheid zijne verbazing, toen hij aan diens woonverblijf gekomen, aldaar eene afdeeling marechaussées met de paarden aan den teugel afgestegen vond, en van hen hoorde dat hun kommandant, aan den schout het signalement van den Engelschen kapitein, met bevel van gevangenneming, had overgebracht. Zoo waren dan zijne vermoedens maar al te gegrond geweest. De schout en secretaris met den kommandant der marechaussées, bevestigden het verslag der manschappen, en vertoonden hem het signalement en het bevel tot gevangenneming. „Ik heb u ontboden V.....” zef de schout, „omdat ik uwen moed en uwe lichaamskrachten ken, en wij u dus noodig hebben. Ga, om geen argwaan of achterdocht te geven, dezen avond volgens gewoonte, naar de dorpsocieteit, speel, al strijdt het u tegen de borst eene partij whist of l’hombre met den Engelschen kapitein; maar zorg, dat gij een kwartier na middernacht van het hoofd tot de voeten gewapend hier present zijt; dan gaat het op den Engelschen kapitein los; begrepen heer V....., precies kwartier na twaalfen present, tot dien tijd, vaarwel!” — Werktuigelijk begaf hij zich regelreht naar de dorpsocieteit, stelde in het voorbijgaan zijne vrouw gerust, en vond ook werkelijk den Engelschen kapitein, even geestig en vrolijk, onledig zijne partij l’hombre te spelen. Ik waag het niet te beoordeelen, wat er in het gemoed van V..... omging; het was hem niet mogelijk, zonder zich te verraden, langer dezelfde lucht met den vermoonden schoft in te ademen. Ongemerkt verliet hij de societeit, en maakte zich tot den nachtelijken togt gereed. Weldra had hij zich met den schout, den secretaris en de marechaussées aangesloten, en nu ging het met stillen tred

en ingehouden adem op het huis van baas Vl
hoedzaam en zacht klopte de schout aan de
reeds in een rustigen slaap gedompelde bew
lang kloppen opende eindelijk Eva, de dochter
Verwonderd over dit ongewone bezoek, en ove
nendringen van den schout, vergezeld van g
mannen, viel het arme schepsel in onmagt; t
marechaussee's reeds bezig waren de slaapkamer
Engelschen kapitein open te loopen. Doch het
laat, het nest was ledig en de vogel gevlogen
ontdekte dit aan het geopende schuifraam dat op de
uitkwam; al de schuifladen der bureau waren o
trokken en geledigd; geen spoor, dat eenig licht e
heldering konde geven, was te vinden. Nog waren
Vlak en zijne vrouw bezig, met hunne ongelu
dochter, die het meest te beklagen was, omdat zij
door dezen onverlaat had laten misleiden, toen de w
meester met zijne manschappen reeds te paard zaten,
den vlugteling na te rennen. Den volgenden dag, te
den avond, ontving de schout het volgende rapport
den Prefect uit Zwolle.

„Aan den Wel Edel Gestrengen Heer J.....
„Burgemeester van het dorp W....

„Wel Edel Gestrenge Heer!

„Ik acht mij verplicht u te melden, om alle poginge
tot vervolging van den persoon van C. Bentinck, oo
bekend onder den naam van kapitein Flug, te staken
daar het de onder mijn kommando staande brigade mare
chausee's gelukt is, heden morgen, omstreeks acht ure
den delinquent op de volgende wijze in handen te krijgen.
Nauwelijks was de naar W.... gedetacheerde patrouille

onverrichterzake teruggekeerd, toen de bij de brug over de rivier uitgezette schildwacht eenen, als kippenkooper, vermomden voetganger aanriep, die zich echter aan dit aanroepen niet scheen te storen, maar gerust zijnen weg ging. Thans legde de schildwacht zijn geweer aan om den kippenkooper neêr te schieten bijaldien hij een pas verder ging. Doch nu sprong de vermomde koopman over de leuning der brug, en trachtte, op zijne ben leunende, al zwemmende, den oever te bereiken. Hierop schoot de schildwacht den zwemmende tusschen het schouderblad, ten gevolge waarvan hij door bloedverlies niet in staat was den oever te bereiken, en aldus spoedig in handen kwam van de toegesnelde manschappen van de wacht. Ik betuig u echter mijnen dank voor uwen ijver en bijstand in dezen voorloopig betoond, en hoewel deze uwe pogingen verijdeld zijn, zal ik er niettemin ter gelegener tijd, eene eervolle melding van maken. Echter verheugt het mij, in het belang der algemeene veiligheid, dat het mij gelukt is eenen der gevaarlijkste en beruchtste boosdoeners meester te worden, die twintig jaren met alle nasporingen der justitie den spot heeft gedreven, en als rooverkapitein zich in het Benthemsche aan tallooze moorden en rooverijen heeft schuldig gemaakt. Het zal thans ook zeer gemakkelijk vallen zijne verdeelde en verstrooide bende op te vangen. De rondreizende ketellappers zijn ten minste in den loop van den dag, onder het dorp Raalte, door de marechaussee's geappréhendeerd.

Ik heb de eer mij met de meeste achting te teekenen :

Wel Edel Gestr. Heer,

Uw Gestr. Dw. Dienaar

DE C

Prefect van de monden van den IJssel.»

En wie was nu die beruch
verhaler, luitenant J. de V . . . ,
belangstelling aan zijne lippen h
stammeling uit een aanzienlijk
die, aan de hoogeschool te G
had gestudeerd, doch door zijn
lijk onder eene rooverbende was
de dageraad begint te schemeren
vuren beginnen hier en daar te
toont zich beweging en leven.
réveille! Vaartwel kameraden!
uitdeelen der vivres tegenwoordig
opstond om zich te verwijderen,
réveille geblazen, en wij hadde
op het bivouac doorgebracht.

Ik zou hier de herinneringen
sluiten, doch vermeen, er eene
ven, wanneer ik, bij de schil
't veld, *haar* voorbijging, wier
deel van het geheel, in het lev
wel in het kantonnement, in he
veld onmisbaar is. Ik bedoel d
de beschrevene omgeving, of i
langrijke rol spelen. Ik zal ni
de vlammenschiepende oogen d
soldaat een gevaarlijken invloed
ver (ondervinding en aanschou
wezen), vermelden, hoe zij in
heid menigen knevelbaard zij in
menschlievendheid aan den overtr
dag

voelige deelneming in het lot des strijders getuigt; vooral wanneer wij haar bezig zien, om, hier door het aanbren- gen van ververschingen of verkwikkingen, ginds door het verplegen van gewonden, elders om door het geven van raad en opbeuring, bij menigen vriendelijken lonk of knik, het leven van den soldaat te veraangenamen; en ter- wijl zij onvermoeid wasschen en plesschen, en den krijgsman verzorgen, verlaat zelden iemand ongetroost of onverkwikt haar kwartier of hare tent. Bovendien weten zij den moed van den rekrut aan te vuren; en waarlijk, menigeen draagt welligt een eerekruis, dat op hare trouwe en moe- dige borst niet misgeplaatst wezen zoude.

Ik herinner mij dat ik, onder vele dier heldinnen er eene heb gekend — in de wandeling Treesje genaamd, — die ik hier niet met stilzwijgen mag voorbijgaan. Zij werd voor de knapste en bevalligste van dit vrouwenkorps gehouden. Waar en wanneer wij haar zagen: het merinosche uni- formjakje stond Treesje het netst; — de zwart fluweelen hoed met oranje kokarde en zwarte pluim stond Treesje het kruijgst; altijd stapte de amazone bevallig en vrolijk voort, en geen wonder dus, dat, bij iedere halte of bij elke rust, hetzij bij exercitie of op marsch, elk hoofd- of ondergeschikt officier, bij de flinke deern eene ver- sterking kocht. Zij was weduwe en nog jong van jaren. Een zware last drukte haar op de schouders; en hoewel zij zich in weelde en overvloed had kunnen baden, wan- neer zij aan de stemmen der verleiding die haar in de ooren klonken had geluisterd: als weduwe en moeder van vijf kinderen wilde zij; gelijk zij zeide, „er veel liever met God en met eere doorheen worstelen „ De kolonel had haar met hare kinderen vergund, om, als ~~Frans~~ vrouw en marketenster, bij het regiment te blijven. Genoeg;

handiger en zindelijker waschvroplooiſter, vlugger marketenſter

Bij het regiment waren vele doch Trees wees vele aanzoeken moest een goed man en daarbij hare kindertjes hebben. Onder allen wachtmeesters, die bij haar brigadier S... de eenigste van wien hij niet om haren jenever maar om nog meer voor hem pleitte, — om h... was ook geen grooter kindergek S..., en terwijl ik dien man nog mij zijne instructiën in de rijkunst, de noegen nog eene hulde aan zijne k... heid te brengen. Trees had dus, me goed uitgekeken. Het consent tot op soldatenwijze ging Trees het twe...

De beide echtgenooten hadden elkteljk lief. En als andere vrouwen heid plaagden, antwoordde zij op mijn brigadier! » of: »je kunt er Het was soms belangwekkend te bezorgdheid zij hem in de rust, stegen, het zweet van het voorhoofd, een frissche teug ter verkwikking, bezorgdheid uit waarachtige liefde sproot, daarvan strekke het Bij gelegenheid dat wij, na de rust, voor den generaal renden wij over een ongelijk dan vennen of kuilen. Als een terrein heen. Ik zal het niet ligt een vergeeten.

die in het opsluitend gelid reed, bereed dien dag voor het eerst een jong zwart Normandisch paard, dat nog niet lang van de remonte bij het regiment was ingestoken, maar hemel! daar nadert hij met zijne sectie een gat in het terrein: hij struikelt, stort met zijn paard, en onder hetzelfde, in den kuil, en maar neen! de doodelijke bleekheid op het beeldschoone gelaat van Trees te beschrijven, hiertoe is mijne pen niet in staat. Dadelijk, als eene leeuwin, die hare jongen in gevaar ziet, vliegt zij naar den kuil, waarin man en paard nog liggen te worstelen, wie er het eerst uit zal komen; voorzigtig wikelt zij met mannenmoed en overspannen kracht, het regterbeen van den bewusteloozen brigadier uit den stijgbeugel los, trekt hem vervolgens met behulp van eenige manschappen van onder het steigerende paard en uit den kuil; zij bevochtigt en besprengt zijne slapen en lippen met water en sterken drank, en smaakt eindelijk de zalige voldoening haren brigadier weder de oogen te zien openen, »Goddank, hij leeft!» dit is de eenigste kreet die zij kan uiten: maar thans was de natuur uitgeput; thans is zij weder geheel vrouw, teedere vrouw: en de moedige Trees valt, door zoovele aandoeningen overstelpt, naast haren brigadier in onmagt neder. Bij zichzelf gekomen, hadden de omhelzingen geen einde; tranen vloeijden haar langs de wangen, en de geharde, onverschrokken krijgsman schaamde zich zijne zielsaandoeningen. Dit was de trouw eener marketenster! Zoo spreken liefkozingen en tranen sterker, dan de rijkste en beschaafde woorden. Dit was de taal der natuur en des ongekunstelden gevoels. Gelukkig het regiment dat zulke marketenster heeft! Eere de marketenster, die zóó, door haar gedrag, den strijderen ten voorbeeld is! En

met deze herinnering aan Treesj
zal, eindig ik deze afdeeling van

SCHUTTERS - G L O

Wat eischt
Het eischt
Zich Hollan
Aan eed en
Dit eischt r

Wat zoekt d
Het zoekt, d
Geluk en gr
Bij de oude
Bevestigd do
Dat zoekt mij

Van de vroegste tijden af, zoolang
Nederland bestonden, hebben zij den
van ons Vaderland uitgemaakt en
zij haardsteden en altaren verdedigden
zen hunner provinciën bewaakten,
moedig onder de oogen traden; altijd
zij, het bloed der Batavieren waardig
niet lieten aanranden; maar die tegen
belager handhaafden. Geen wonder
kroost van zulke vaders, in de jaren
op den wapenkreet van eenen nanen
dagen, nog wel door eenen tijdgeef
verguisden en gelasterden grooten
naar de wapens grepen, en
schouwspel aan het verbaasd
waarvan de schutterijen grooten
uitmaakten. En dankbaar moeten
durende glorie en gedachtenis
voor

gehele
of
de
van
Zoot,
Hollan
aanbood
de kern
wij het hi
het nag

kenen, welk een lot zoude ons bedreigd hebben, bijaldien ons verzwakt en verminderd staande leger, niet door rustige burgers ware aangevuld en versterkt. Welk een moed, welk eene opoffering, welk eene volharding! Ja, onverwelkte lauweren mogen uwe slapen omkransen, gij echte zonen van Nederland, dappere schutterijen! gij, die alle gemakken, alle voordeelen hebt verlaten, om als eene ondoordringbare muur onze grenspalen te beschermen. Terwijl in naburige landen van Europa, in tijden van gevaar, de schutterijen ontwapend en gewantrouwd worden, mag Nederland goed en bloed gerust en veilig aan zijne dapperen zonen toevertrouwen. Teregt zijt gij, o schutterijen! dan ook het oudste en eerste wapen van het leger; want in u berust de zenuw en de kracht van het Volk en van den Staat. Wel mag dan ook de laatste u op prijs stellen, en al zijne zorgen aan u toewijden. Hoe donker en benard ook de tijden mogen zijn, wanneer gij onze sterkten en onze vastigheden bewaakt, sluimert de landzaat gerust in, want hij weet, dat er een krijgsman op wacht staat, die in de kracht waakt van Hem, die Hollands beste wachter is. Doch ik zoude uwe nederigheid kwetsen, oude krijgsmakkers, hedendaagsche Schutters! bijaldien ik op dezen toon voortging uwen welverdienden lof uit te bazuinen, genoeg! gij smaakt eene zelfvoldoening, eene bewustheid, die geene eerezuil, geene ridderkruisen u kunnen schenken, — de bewustheid, de eer van den vaderlandschen naam, ja, het Vaderland gered te hebben. Voordat ik echter een meer ongedwongen toon aansla, en mijnen lezer in uw vestingen en kantonnementsleven invoer, zij het mij ten slotte nog vergund, er een enkel woord tot uwen roem bij te voegen. Geene der magtigste mogendheden van Europa

heeft tot hier toe op zulke krachtvolle
 lieden, op zulke in de kracht en
 mannelijken leeftijd verkeerende mannen
 dan oud-Holland in 1830 en 1831;
 van verbazing door den Franschen generaal
 den oogenblik na den wapenstilstand
 aan den generaal-majoor Destombes, toen
 opmarcheren van eenige bataillons
 rijen, uitriep: „welke soldaten! zijn
 waarop hem door den laatstgenoemde
 „Dat zijn Schutters!“ Hechtel en
 en Beeringen, zullen het aan de verste
 verkondigen, hoe bloedig de Noord- en
 Friesche, Overijsselsche en Geldersche
 streken, hoe sommige met hunnen
 bezegeld hebben! Dat waren uwe echte
 vaders, nijvere burgers, dat waren
 geleerden, uwe aanzienlijke, onafhankelijke
 mannen, die alles hadden achtergelaten
 alles hadden opgeofferd wat kostbaar
 dergelijk voorbeeld in de geschiedenis
 op, en ik zal gewonnen geven, dat
 dig is in de rij der Volken plaats
 gij, jeugdigen van jaren onder
 hier naar waarheid zoozeer den roem
 terijen verhef? het is omdat gij het
 volk gij afstamt, met welk volk
 zijt: gij behoort tot een volk
 dat u dit herinnerd wordt, dat
 voorgeslacht wordt gewezen, van gij
 onze, waarin de verpestende, vooral op
 selen, uwe zinnen begoochelt, u in
 slaet

u ontzenuwt, u verwijfd en verzwakt; u de daden van het voorgeslacht in een valsch daglicht voorspiegelt, uwe wijzen verkettert, uwe helden verguist, en u ontrouw tracht te maken aan uwe grootsche en verhevene roeping. Vertrouwt hen niet en waakt! want zoowel op het gebied van wetenschap en geschiedenis, als op dat der godsdienst, waart een geest rond, die, òf in het geheim, òf in het openbaar, door listige partijen voortgedreven, poogt in minachting te brengen, te verdraaijen of weg te redeneren, wat vroeger als nuttig en belangrijk, als op feiten gegrond, geloofwaardig en als heilig, als eerwaardig beschouwd werd. Ziet op uwe Schutters, bedenkt waardoor zij zulke kloeke daden hebben gedaan, volgt hunne voetstappen na, zoo zal er ten minste nog een overblijfsel van de deugd der voorvaderen in Nederland blijven voortleven; ja, die goede geest blijft, Gode zij dank! ook in onze dagen, in spijt van allen tegenstand, nog voortleven; bij die weinige braven, die er nog overig zijn van hen, die bij Waterloo tegen den Overweldiger van Europa hebben gestreden. Wordt dan nooit gemist op het appèl uwer jaarlijksche réunies; drinkt en klinkt op het heil van Vaderland en Koning; maar waakt voor het dierbare erfgoed, waarvoor onze vaderen eenen strijd van tachtig jaren gevoerd hebben, met het oog op Hem, wiens hoede en bescherming magtiger is dan de talrijkste legerbenden.

DE SCHUTTERS IN DE VESTINGEN.

Voor velen mijner oude kameraden, zal het aanroeren dezer snaar geene zeer lieflijke herinneringen opleveren, want daar treedt de lastige en moeilijke wacht- en garnizoensdienst hen plotseling voor den geest; op den

achtergrond rijzen als schrikbeelden de
 ren en posturen van plaatskommandanten
 judanten en vunsige kazernen op; maar
 een vertroostende balsem voor zoo vele
 den, tegenover, trouwe kameraadschap,
 venswijze van den krijgsmansstand; en
 vervelend menig uur op de bastion of
 schildwacht ook was, koutend en vrolijk
 in het goed verwarmde wachthuis toe,
 achter de gloeiende kagchel of op de
 eeuwigdurende op post doorgebragte uren
 eens improviseerde zich in de gelederen
 die het Bamberg in tours d'adresse niet
 dan weder zocht een ander, als buikspreek
 loef af te steken, en dankbaar zullen
 gedenken aan de schitterende talenten
 kunstenaars en operazangers, die, in
 mige vestingen, den roem van eenen
 Judels zouden doen tanen, en waarvan
 uit liefhebberij, den grond hebben
 loopbaan, die zij later met roem hebben
 veel afwisseling bragt soms een loos
 toonige vestingleven te weeg, hoe
 taurerend waren die biefstieken à
 ders niet veel beter dan schoenzolen
 toch malscher smaakten dan een
 Fortoni. Ik spreek hier natuurlijk
 den, van hen die zich voor veel
 genietingen aanschaffen konden, niet
 mels, die zich met kommiesbrood
 genéren, en als mieren opeengehoopt
 lingen, niet eens altijd in goed
 Gebouwde kaze

gerd waren. En ook, in dit voor den rustigen burger zoo vreemde garnizoens- en vestingleven, handhaafde de schoone sekse den roem haar door Schiller toegezongen; ook hier „vlochten zij hemelsche kransen in 't aardsehe leven.“ O! als die vestingen konden klappen, hoeveel stof voor minnekout, voor minnedichten, voor romantische drama's zouden zij opleveren; hoe menig schuttersbestaan is verhelderd door lief-lonkende blikken, hoe menige schuttersmaag versterkt door de lekkere beetjes van een roodwangig Noordbrabandsch keukenmeisje.

O! gij lieflijk Bergen-op-Zoom, met uwe nog liefelijker wachtposten en kazernen, wanneer gij geen leverworst en ansjovis met uw verfrisschend gerstebier had kunnen besproeijen, menig schutter en student zoude in uwe uit de Schelde opwalmende neveldampen verstikt, ja! in uwe stille sombere muren zijn weggekwind, en toch vergeet ik uwe ruime kazerne — alias postkantoor — met deszelfs weldoormesten tuin, uwe wel bezette koffijhuizen met hunne zonderlinge habitués en bekoorlijke hebés nooit!

Ten slotte wil ik hier nog eene daadzaak bijvoegen, die in eene onzer grensvestingen, in den tijd dien wij behandelen, is voorgevallen.

Bij gelegenheid dat een bataillon platteland-schutters, om geformeerd te worden, de vesting B... was binnengemarcheerd, verkreeg een der manschappen voorloopig een billet van inkwartiering bij den heer v. N....., lid van de regtbank, terwijl zijn Edelgestrenge wegens ambtsbezigheden afwezend was. De schutter, een Drenthenaar, had zijn billet afgegeven, doch de vrouw van den huize had dit, daar inkwartiering eene alledaagsche zaak was, niet ingezien, en onze afstammeling der Hunnen werd naar de keuken verwezen, waar hij zich

spoedig op zijn gemak gevoelde. De heer
 verwittigd, dat er een bataillon plattelant
 niet gekazerneerd waren, was binnen
 's middags aan tafel vragen, of er geen
 tier was gekomen? waarop mevrouw zijne
 woordde: "Neen, wel een schutter, zooals
 dit billet zult kunnen opmaken." "En
 billet: "Voor een officier!" "Dan is
 komen, en de luitenant weggebleven,"
 v. N..... Doch wie schetst zijne
 hij in de keuken ging, den luitenant
 Drenthsche persoonlijkheid voor zich
 dringende uitnoodiging om in zijnen fam
 schijnen, ten antwoord kreeg: "K dank
 toe blijft, maar bie de moagd in de keu

EERZUIJL,

OPGERICHT VOOR DIE

KWEEKELINGEN DER DRIE VADERLANDSCHE HOOGESCHOLEN

LEIJDEN, UTRECHT EN GRONINGEN,

DIE, IN 1830 EN 1831, GEDURENDE DEN NOOD VAN HET VADERLAND
VRIJWILLIG DE WAPENEN HEBBEN AANGEGORD. (*)

KORTE SCHETS DER LOTGEVALLEN VAN DE
KOMPAGNIE VRIJWILLIGE JAGERS DER LEIJDSCHER
SCHOOL, UITGETROKKEN 13 NOVEMBER 1830,
WEDERGEKEERD 23 SEPTEMBER 1831.

't Vaarwel gaaft ge aan uw boekense
En Pallas priesterkoren;
En deedt, voor 't blij ló vivat,
Het kríjgs- en marschlied hooren;
Met geestdrift hadt gij voor 's lands h
Uw arm, uw bloed, uw leven veíl;
Heel 't vaderland brengt u zín dank,
Bij feestmuziek en wapenklank.

J. v. H. Rz

Wanneer wij de geschiedrollen der laatste vijf-en-twintig jaren raadplegen, zien wij veelal tooneelen van waling en wanorde, het onregt over het regt de z behalen; van tijd tot tijd de troonen der vorsten

(*) Ik vertrouw met het oprigten dezer Eerzuil mijne vaderland lievende lezers eene dienst te bewijzen, vooral in enen tijd, waer tijdgenoot en nakomeling moeten worden ingelicht, hoeveel dankbaarheid zij, zoowel voor den nationalen roem als voor de wetenschap aan onze drie Hoogescholen verplicht zijn. Iedere hulde, die eene en moedigen gebragt, zal den taud des tijds verduren, die eedeklinken tot aan het verste nageslacht, en nog lu

hunne grondzuilen waggelen, de verblinde volken naar den afgrond voorthollen; godsdienst en vrijheid bespot en misbruikt tot een dekmantel van dweepzucht en bandeloosheid, en daardoor de rust der maatschappij gestoord en tot in hare grondvesten geschokt. Bleef onze geboorte-grond in den laatsten tijd ook al van dadelijke onheilen verschoond en van groote gevaren bevrijd: in 1830 en 1831 moesten wij, door de staatkunde aan België geklonken, in de gevolgen deelen, die de omwenteling te Parijs over België en ook over ons Vaderland uitstortte. Thans, 25 jaren na den afval van België, blijft het onpartijdig oordeel der geschiedenis zich gelijk, en dien opstand veroordeelen. Het was voor het Hollandsch hart reeds genoeg, dat de onafhankelijkheid van den vrijen grond werd aangerand, om naar de wapens te grijpen; en daarom gordden op den roep des konings tot den heiligen strijd, ook Leijdens kweekelingen de wapenen aan, indachtig aan het beginsel, waardoor hunne Hoogeschool gesticht was.

Nadat hun aanbod om het Vaderland te dienen, door Z. M. koning Willem I met welwillendheid en vertrouwen was aangenomen, stonden deze edele jongelingen, tot eene kompagnie vrijwillige jagers geörganiseerd, op den 13den November 1830 gereed om naar het leger aan de grenzen op te trekken, vast besloten hebbende om het kostbare, door de handen van edele jonkvrouwen vervaardigde, oranjevaandel ongeschonden in het Leijdsche Atheen terug te brengen, of in de verdediging en bewa-
ring er van te sterven. (*)

(*) De geest en het vaderlandsch gevoel, waardoor zij bezielde waren, is zoo geheel naar waarheid uitgedrukt in het: Vaarwel der

Door vele vrienden en bekenden tot Rotterdam zeld, vertrokken zij, na aldaar een dag te hebben toefd, met de stoomboot naar den Moerdijk, en, in den voormiddag te zijn aangekomen, legden zij eersten dagmarsch naar Breda te voet af. Hoewel nachts bij de burgers gehuisvest werden, waren hunner toch genoodzaakt, hunnen intrek in logementen voor eigene rekening, te nemen. Den volgenden dag betrokken zij reeds de voor hen bestemde zaal, in de kazerne ingerigte Militaire akademie, om hen aan soldatenleven te gewennen.

Het eigenaardige tooneel, gedurende hun verblijf in de kazerne voorgevallen, is te schilderachtig om het met stilzwijgen voorbij te gaan, daar het tevens bewijs oplevert, met welk een opgeruimden zin van brave studenten bezielde waren. Reeds den eersten avond van hun verblijf, besloot men het ruime vertrek een plegtigen optogt, in den trant der Akademische

Vaderlandsche Studenten, als vrijwillige jagers uittrekkende,
 onzen geliefden volksdichter Tollens:

Op, op! hoe ver de kruistogt zij;
 Hoe zwart de toekomst schijn'!
 Bewijzen wij in vest en veld,
 Nu 't Vaderland en Koning geldt,
 Wie 's Lands Studenten zijn.

Ten strijd, op Nassaus regt vertrouwd!
 Aan Neêrlands God geloofd!
 En keeren we eens uit veld en schans,
 Zoo lauwer' Mayors zegekrans
 Minervaas zonen 't hoofd.

Vaartwel, al wie ons dierbaar zijt!
 De horen schalt: wij gaan!
 Vaarwel, gij Akademiestad!
 En, zwijg, geliefd Iô vivat:
 De wapenkreet vangt aan!

optogten, in te wijden, waarbij het prachtig feestge-
 waad door een beddelaken en de lichtende fakkels door
 het flauwbranded nachtlucht werden vervangen. Terwijl
 een gedeelte van het korps aan deze burleske plegtigheid
 deel nam, lagen de overigen rustig op hunne kribben
 deze vreemde vertooning aan te zien. Onder het, met
 krachtige stem uitgegalmd, geliefd „Iö vivat“, zoude
 waarschijnlijk dit feestgedruisch tot laat in den nacht
 hebben voortgeduurd, zoo niet de in hunnen slaap ge-
 stoorde Rotterdamsche en Haagsche schutters, die in de
 naburige zalen gekazerneerd waren, van dezen Bredaschen
vesper natalis rapport hadden gemaakt, waardoor Leijdsche
 Studenten, voor het eerst in hun leven, gedwongen wer-
 den hunne legersteden te betrekken.

Op den 18den November ontving de kompanjie eene
 order, om naar het naburige en fraai gelegene Oosterhout
 te trekken, ten einde aldaar tot nader bevel gekanton-
 neerd te blijven. Menig uitstapje werd door hen naar
 het nabij gelegene Geertruidenberg gedaan, en vader
 Tindal zal het wel niet klappen, hoe in die dagen me-
 nige flesch Hochheijmer of Champagne in zijn koffijhuis
 is gesneuveld: het was bij hem ook goed en regt
 lief onder die lindeboompjes, met het uitzigt naar dat
 ruime, ja, zeker het ruimste marktplein in ons Vader-
 land. Ook naar 't Raamsdonksche veer, bij moeder Kaap,
 werd menige promenade afgelegd; ook daar zijn toen de
 noodige ververschingen niet gespaard. Dankbaar zullen de
 Leijdsche jagers altijd hun verblijf te Oosterhout her-
 denken, en zeldzaam zullen de wederzijdsche herinneringen
 hiervan worden uitgewischt. Op den 20sten November
 namen zij deel aan de expeditie naar Essche, welk
 dorp door den vijand verontrust werd, en keerden, na

een uittocht van twee dagen, zegevierend met een krijgsgevangenen van Essche over 's Prinsenhage Ginneke. Dáár echter was hun verblijf minder naam dan te Oosterhout, doch manmoedig en onverschrokken namen zij, gedurende de strenge koude, bij een soldatenmaal, de drukke dienst waar, en werden volsten zin des woords, hier eerst soldaat.

Later weder naar Oosterhout verplaatst, werden geregeld in den wapenhandel geoefend, en legden zij ijver op de tirailleur-dienst toe, of oefenden zich in schijfschieten.

Op den 10den December zagen zij met vreugde de Groningsche Akademiebroeders door Oosterhout trekken en mogten zich ten minste eenige oogenblikken deze dappere Friezen en Groningers verbroederen, dat dezen naar het leger optrokken. Op den 6den Januari van 1831 ontvingen de Leijdsche jagers bevel naar zes uren verder, in de nabijheid van Tilburg, naar Oosterwijk te marcheren.

Op den marsch derwaarts, maakten zij geene gename kennis met de armoedige kwartieren van zeer aan het midden eener barre heide gelegene Loon op het ook het vaderland der zwavelstokken. Oosterwijk — echter gedurende hun verblijf een hunner aangenaamste kantonnementen, welk genot bijzonder werd verhoogd door den bevallige in de nabijheid gelegenen Hondsborg, door door den gullen vriendschappelijken omgang met hunne te Tilburg gekantonneerde Utrechtsche Akademiebroeders, hoewel het daarentegen weder werd vergald door het verlies van twee wapenbroeders, en wel van den sergeant-instructeur Cuex, en van den, door baldadigheid gewonden en aan de gevolgen daarvan, te Dordrecht, overleden, medestudent

van **Haegen**. Ook mogten zij den 8sten Febr., den **verjaardag** van de stichting der Hoogeschool, op **militaire** wijze met parade en andere feesten **plechtig** vieren. Op den 4den Maart verliet het **dierbaar** geworden Oisterwijk, om op nieuw Oosterhout terug te trekken. De togt ging over **g**, alwaar de in bezetting liggende Utrechtsche **ten** hunne Leijdsche broeders een vriendschappelijk **de** deden.

22sten Maart echter werd dit kantonnement al net dat van Gilze verwisseld, alwaar zij de Gronflankeur-studenten afwisselden, die daarentegen kwartieren te Oosterhout zouden betrekken. Op kantonnements-verwisseling smaakten deze vrijhet het **genoegen** elkander eenige oogenblikken te **en**.

duurde niet lang of de kompaganie werd bij de **sie**, onder de bevelen van den luit.-generaal Meijer **le** eerste brigade, door den kolonel Stoecker **ge-**deerd, ingedeeld. Thans vertrokken zij, den 5den **jaar** Helmond. Doch hier genoten de studenten **gulle**, hartelijke ontvangst en goede kwartieren, **te** Oosterhout hadden ondervonden, doch dit **erd** hun wederom ruimschoots vergoed door de **de** behandeling van Eindhovens ingezetenen.

ijk, op den 25sten Julij, kort na den wapen-**er** geheele divisie, door Z. M. Willem I, ontving **gnie** het zoo vurig gewenschte bevel zich marsch-**e** houden, om de grenzen over te trekken en **id** onder de oogen te zien. Over de dorpen **laarthem**, Veldhoven, Steenzel en Eerzel, mar-**zij** aan het hoofd van de 1ste brigade der 3de

divisie naar de Eerzelsche heide, in de nabijhe Groot Wil-reit op de uiterste grenzen gelegen, en aldaar haar eerste bivouac op. In weêrwil der uitgedeelde vivres en van het ongewone van een getrootsten de Leijdsche jagers, als geharde zich tal van ontberingen en sliepen even gerust harden heidegrond als vroeger op hunne gemak studentenkamers.

Over Postel ging het nu naar Arendonk, alv het marktplein, onder den blooten hemel, de nacht doorgebracht. Van Arendonk marcheerde men, de Augustus, vroeg in den morgen, over Rethij en bivouakkeerde aldaar, onder aanhoudende stor des nachts op het kerkhof. Alhier deed men bi woners huiszoeking en vond een groot aantal wa

Den volgenden morgen — 5den Augustus — ging Olmen. De divisie joeg den vijand steeds voor en men ontwaarde in elk dorp dat men doortrok in overijling en verwarring de vlugt had gekoz het hoofd der kolonne naderde men eindelijk waar zich een 200tal vijanden genesteld hadden. een hollen weg, en tirailleur verspreid, werd weldra op de vlugt gejaagd en verstrooid, en verder over Beverloo naar Beringen. In de van Quaed-Mechelen ontstond eene schermutselir vijand, die echter uit het dorp werd verdreven, d de student Huët werd gewond, die later aan overleed. Thans begaf men zich op nieuw op Beringen, doch stootte hier onverwacht op den hen met een geregeld en wel onderhouden ontving. In weêrwil van hun gering getal dubbele overmagt des vijands, hielden zij

lig stand, maar het gelukte hun den vijand te ver-
 en, die zich naar de zijde van Diest terugtrok.
 deze zegenpraal kostte de compagnie een smartelijk
 in den dood van den student Beeckman. De plek
 hij was gevallen, en in welks onmiddellijke nabijheid
 ind zich had bevonden, getuigde van zijnen moed en
 rouw, zacht ruste zijne assche in vreemden grond!
 e student Stollé was aan beide beenen gevaarlijk
 . Den nacht van 6 op 7 Augustus werd, te
 n, in schuren doorgebracht, doch niet lang duurde
 na de vermoeyenissen van den dag, daar men
 slaap werd gewekt door het alarm van brand, en
 hevig woedde, dat verscheidene woningen eene
 r vlammen werden. Onzeker of welligt niet de
 jke hand des vijands dit vuur had ontstoken,
 ers voor de met ammunitie geladene caisons, die
 rkt stonden, namen de generaal Meijer en de
 toecker de bestmogelijke maatregelen om deze
 en weg te voeren. Spoedig daarop verlieten
 de stad, terwijl de noodige manschappen ach-
 m den brand te blusschen. Op een onbeploegd
 Coursel, werd nu den nacht doorgebracht, en
 ven gerust in. Den volgenden dag zette men
 en den marsch voort naar Berenbroek, alwaar
 oogenblik dat het bivouac op het kerkhof in
 oude gebracht worden, door eenige geweer-
 den vijand verontrust werd. Het zwakke
 groeide weldra tot een hevige fusillade aan,
 ig bosch, tusschen Kermpt en Berenbroek
 ! het tooneel van een bloedig en hevig ge-
 werd door 1700 man infanterie, doordien
 illerie door het terrein verhinderd werden

nuttig te zijn, tegen eene overmagt van 7000 het korps van den verrader Daine — gestreden alouden roem der Hollandsche wapenen gehand kompagnie Leijdsche jagers genoot hier de onderscheiding 200, zich te Berenbroek bevindenden tegen eenen aanval van den vijand, ver geen gewerschot verwijderd waren, te mogen l De invallende nacht maakte een einde aan he evenwel moest de kompagnie den ganschen n de wapens blijven. Met het aanbreken van de eenigde zich de tweede met de eerste brigade, met de geheele divisie, onder aanvoering van prinsen, den vijand te verjagen; ook de kompagnie in de eer van den dag deelen. Doch de vijand bosch des nachts reeds ontruimd, dat niet te n hevigheid van het gevecht getuigde. Het was onze dappere Friesche schutters zoo moedig, onder de oogen zagen, en vele Belgen in het den doen bijten, ja, man tegen man hadden Bij Kermpth hebben de Belgen ondervonden, landers zijn. Nu joeg men den vijand steeds uit, die met spoed den weg naar Hasselt had i doch op den weg naar Tongeren, door den Oranje, met kanon en ruitery zoo nadrukkeli rug werd gevallen, dat hij een aanmerkelijk v manschappen en wapens leed.

Den volgenden dag werd de kompagnie, na scheidene dorpen te zijn gemarcheerd, bij Br den straatweg naar Luik, op een uur afstand Truijen, gebivouakkeerd.

Den 10den Augustus ging de kompagnie met brigade over Thienen, Cumptich en Roosl

Bauterssem, om den nacht in het veld door te brengen. Doch naauwelijks in de nabijheid van het dorp gekomen, werd zij door den in een bosch genestelden vijand verontrust. Spoedig waren zij met de Groningsche en Noord-Hollandsche jagers in een levendig tirailleurvuur met den vijand gewikkeld. Tot laat in den avond nam de geheele kompagnie ernstig deel aan dat gevecht, en bleef met den vijand handgemeen, trok vervolgens op Cumplich terug, om in schuren den nacht door te brengen. Bij dit gevecht gaf de 1ste luitenant Dekker aan de kompagnie bliken van moed en bedaardheid, en werden de jagers Nieuwenhuis ernstig aan den voet, en Lehmans aan den arm gewond (*).

Op den 12den Augustus werden de hoogten voor Bauterssem, op den weg naar Leuven, wel eenigen tijd door de Belgen verdedigd; maar de prins van Oranje voerde zelf de 1ste divisie tegen den vijand aan. Dat het hier heet toeging, bewijst, dat het paard van den prins-veldmaarschalk, die zich in het midden der jagers bevond, door een kanonskogel doodelijk werd getroffen. Bij gelegenheid dat men zich regts af en tirailleur moest verspreiden, kreeg de jager P. J. van Nievervaart eenen geweerkogel tegen den buik, die gelukkig wat tegen eenen knoop afstuitte, waardoor hij er met eene ligte kneuzing afkwam. De zege bekroonde hier, na een hardnekkigen strijd, de Hollandsche wapenen: de vijand werd met groot verlies uit al zijne stellingen verdreven. De schrik sloeg hem in het hart; zelfs de persoonlijke tegenwoordigheid van zijnen koning was niet in staat hem

(*) Dat de Leijdsche jagers hier geducht in het vuur zijn geweest, bewijst alleen dat de luit.-kolonel van Valkenburg van de Groningsche jagers sneuvelde.

stand te doen houden. Den geheelen morgen strijd duurde waren de jagers *en tirailleurs* in geweest. Na de verwarde en overhaaste vlugt werd er geargumenteed over de overgave der middels ontving de compagnie bevel, langs een weg, eene in de nabijheid der stad gelegene abden dacht dat de vijand verscholen lag, te kennen, doch werd hier op eene verraderlijke een hevig kanonvuur begroet, dat dood en verwoede gelederen verspreidde. De vijand had trouw wapenstilstand verbroken. Na nog eenen nacht stad, in schuren of op bivouac, te hebben doctrok men, den 13den Augustus, ten elf ure, Le nen, alwaar zich reeds eene voorhoede bevond. Fransche leger, dat België was te hulp gesnelde.

De compagnie bragt den nacht op de wallen ven door. Den 14den begonnen de jagers hunnen terugtogt over Roosbeek naar Thienen, den nacht in eene zaal van het collegie doorbragte deze stad hadden zich nog eenige gevlugte van Daine verzameld, met het doel om het terug Hollandsche leger te beschimpen, zelfs was vermetel genoeg om het op het leven van den Oranje aan te leggen; doch de aanwezigheid Franschen maarschalk met zijnen staf en lijfwacht indrukwekkende houding van het Hollandsche leg hunne baldadigheid in toom. Vervolgens zette pagnie onder zware regenvlagen haren terugtogt d marschen voort, over Gorssum, Hasselt, Exel Hamont, en kwam, den 21sten Augustus, te Ein terug, alwaar zij vernam, dat sommige harer het verkrijgen eener bijzondere onderscheiding aan

koning waren voorgedragen; dan als studenten, overtuigd waren, dat allen hunnen pligt hadden vervuld en naar vermogen hadden medegewerkt tot het algemeen welzijn, bedankten zij voor de onderscheiding. Op den 29sten Augustus werden zij op de Woenselsche heide door Zijne Majesteit, vergezeld van geheel het koninklijk gezelschap, geïnspecteerd.

Eindelijk brak de dag aan, dat eene gunstige dispositie van Z. M. den studenten voorloopig verlof gaf naar hun geliefde Akademiestad terug te keeren, en hunne letteroefeningen weder op te vatten. Den 17den Septemb. verlieten zij Eindhoven, nadat de kolonel Stoecker eene schoone en treffende dagorder hun een hartelijk vaarwel had toegebracht; bereikten den 28sten van diezelfde maand, over Tilburg, Terheiden, den Moerdijk, en vervolgden nog dienzelfden dag de reis naar Dordrecht. Aldaar werden zij op eene treffende, onbekrompene wijze door de ingezetenen verwelkomd en onthaald, en zettend met dankbaarheid voor de zoo wel gemeende ontvangst vervuld, over Rotterdam en Delft hunnen, eenen zegelprael gelijkenden, togt naar de Akademiestad voort (

(*) Een welkomstgroet aan de Leijdsche studenten, bij hunne komst te Rotterdam, gebragt, en door eenen, voor Vaderland en Koninkrijk gloeienden, nu reeds overleden dichter (P. Wittigs), die aldaar woonachtig was, vervaardigd, getuigde van de opgewonden blijdschap en geestdrift die ook de stad aan de Maas vervulde, bij het wederzien der terugkeerende Akademiëburgers. Een paar coupletten van het stukje moeten bewijze verstrekken:

Ja, welkom, dierbre jongelingschaar,
 Gelauwerd en vereerd;
 Het welkom klinkt uit hart en snaar,
 Nu gij verwinnaars keert.
 Snel, snel naar Pallas tempelen heen,
 Aan de oevers van den Rijn,
 En toont ook thans in 't Leidsch Atheen,
 Wie 's Lands studenten zijn.

De ontvangst in het juichende Leijden is te v
 en te nauwkeurig in de jaarboeken der Akade
 studenten vereeuwigd, dan dat wij hier in herhalin
 te treden. Dit duldt ook ons bestek niet. Genoeg
 den op eene hunner waardige wijze door hunne leer
 door het bestuur, door bloedverwanten en vrienden
 komd. Zoo keerden zij terug van eenen togt, waa
 aandenken, hoewel met eenige smartelijke herinnerin
 paard, nogtans dierbaar en onvergetelijk zal blijv
 hun hart; maar wat het schoonst was: zij v
 zegevierende weêr; zij bragten het vaandel
 en ongeschonden terug: de Hollandsche naam
 hen verhoogd. Sommigen hunner hadden het
 bloed bezegeld, dat wanneer eenmaal in het Leijdsch
 de letteren met het zwaard moesten verwisseld
 de zonen of de opvolgers van de dapperen door v
 schetst, op nieuw blijken zouden geven van o
 trouw, en dat zij het aan de wereld zouden toonen
 ontaard te zijn van de deugden hunner Voorvaderen

WAPENING EN UITTOGT DER UTRECHTSCH
 STUDENTEN IN 1830.

Sol Justitiae illustra nos.
 Utrechtsche Studenten-almanak van

Nauwelijks was de oproevaan in België opgestoke
 of ook de studerende jongelingschap te Utrecht gevoe.

Vlecht thans door Mavors heldenkroon,
 Minerva's lauwerkrans;
 Zij beiden staan u even schoon,
 Versierd met d'eigen glans.
 Ga waar Minerv' u welkom groet,
 Betreed haar roemvol spoor;
 Zoo bloeit door wijsheid, trouw en moed,
 Het Leidsch studentenkor.

niet meer **tehuis** in de gehoorzalen der wetenschap, het grootste **getal** hunner gordde zich aan ten strijde, den grond **te** beschermen, waaraan zij zoo veel verldigd waren. Geliefde en geachte hoogleeraren wekhen openlijk op, en wakkerden hunne geestdrift aan. had Z. M. koning Willem I behaagd, de dienstaaing der studenten goedgunstig aan te nemen, en, op 7den October 1830, volgde er reeds eene beschikking het Departement van oorlog, waarbij eene kompagnie willige jagers van hen zoude worden opgerigt. Eene missie, bestaande uit de heeren: P. O. C. Vorsselman Heer, L. Metman en A. C. G. Suerman, hadden hunne estudenten buitengemeen aan zich verplicht door de loopige werkzaamheden hiervan vrijwillig op zich te en. Spoedig werd dan ook, onder toezigt van den eraal-majoor de Virieu, tot de organisatie van het korps overgegaan, en door de zorg des konings hun bekwaam en achtingswaardig opperhoofd, in den per van den kapitein, thans luitenant-kolonel D. E. helmie, en niet minder verdienstelijke officieren in de en 1ste luitnants H. J. van der Meij, C. J. Juta, n de 2de luitnants H. J. van Nouhuis en H. T. N. de de toegevoegd. Het was eene gelukkige keus; waarbij minder bekwame sergeants-instructeurs voor hen len uitgezocht. Weldra was de kompagnie door bijzonzorg gekleed, gewapend en geoefend, en meer en naderde de tijd, dat de weluitgeruste schaar zich Bergen op Zoom, de plaats harer bestemming, zoude ven; en het vertrek werd dus op den 11den November ald. Doch eerst zouden zij de door jonkvrouwelijke len vervaardigde vaandels ontvangen, wier uitreiking eene plegtige wijze, in tegenwoordigheid der Senaat,

hoogleeraren en andere militaire autoriteiten, in
 sonen van den luitenant-generaal Cort Heiliger
 generaal Tindal en van den generaal-majoor
 plaats had. Allen gaven hunne tevredenheid
 over de goede houding van het korps. Hierop
 het treffend afscheid van de curatoren der hooge
 en van hunne leermeesters: aan deze hadden
 waarnemende gouverneur van het gewest en de st
 regering aangesloten. De rector magnificus
 van Enschat, bragt der compagnie een treffe
 hartelijk vaarwel toe, en reikte hun uit naam
 dochters van eenige hoogleeraren een smaakvol
 duurd vaandel over, waarna de hoogleeraar Roc
 met eene dichterlijke uitboezeming de plegtigheid b
 terwijl de burgemeester Mr. Asch van Wijck, ui
 zijner dochter — eene achterkleindochter
 Hasselaar — het tweede vaandel uitreikte.

Den volgenden dag verliet de compagnie, door d
 den en zegewenschen van duizenden vergezeld, de
 Akademiestad, en ving haren uittocht aan met trel
 ten op Gorinchem. Tot aan de grenzen der pr
 werden zij door leermeesters, bloedverwanten en v
 begeleid, die hen met de vurige bede: "God
 hen; Hij voere hen behouden tot ons terug!" nast
 Tegen den avond van den 11den November
 trokken onze jagers Gorinchem binnen, nog
 vervuld van de aandoenlijke tooneelen van den
 gen, waarop zij hunne vrienden, betrekkingen e
 hun niet minder kostte, hunne Akademie verlaten
 Te meer trof hen derhalve de heusche wijze, wa
 door de ingezetenen ontvangen werden. Het wa
 militaire inkwartiering, die zij hier vonden, m

onthaal zoo als men aan vrienden geeft; ja wij durf er bij voegen, dat reeds toen die band van toegenegenh-
tusschen Gorinchems ingezetenen en Utrechts student
werd aangeknoopt, die naderhand nog sterker is toeg-
haald.

Eene toevallige oorzaak verlengde het verblijf der kom-
pagnie nog één dag; de stoomboot namelijk, voor ha-
overvaart naar Bergen op Zoom bestemd, werd te verge-
verwacht. Door deze vertraging vond zij gelegenhei-
eene eenvoudige hulde te bewijzen aan den held, wien
naderhand zoo grootelijks is verpligt geworden. Daar-
na hare aankomst, was de kompagnie, des morgens, door
den toenmalige opperkommandant der vesting, den kolon-
des Tombe, geïnspecteerd. Des avonds, ten negen ure, be-
gaven zich de jagers naar zijne woning en bragten he-
eene serenade, bestaande in het zingen van quartetten
door koren afgewisseld, welke met welgevallen werd aan-
genomen; terwijl een groote menigte van ingezetenen
door dit vreemde tooneel uitgelokt, hare deelneming o-
dubbelzinnig te kennen gaf.

Daar er den volgenden dag slechts een zeer ongeschi-
stoomvaartuig voorhanden was, ontving de kompagnie
order naar Oosterhout te marcheren. Het is ons een
droevige taak mede te deelen, dat zij reeds hier afsche-
nemen moest van een harer makkers, den jager J.
Meelboom. Eerst onlangs aan eene gevaarlijke ziekte on-
komen, had hij slechts zijner vaderlandsliefde gehoor ge-
geven, die hem drong, om mede uit te trekken. Maar
zijne krachten beantwoordden niet aan zijne geestdri-
Nimmer mogten zijne krijgsbroeders hem wederzien. Toen
zijne familie teruggekeerd, maakte eene uitteeren
ziekte, reeds den 5den Januarij des volgenden jaar

een einde aan zijn leven, dat voor zijne **betrekkingen** en de maatschappij zoo veel goeds beloofde. Zijn aandenken blijve in eere bij allen, vooral bij hen, die hem van nabij mogten leeren kennen!

Onder luide uitboezemingen voor het welzijn der stad, die haar zoo uitnemend had onthaald (*) vertrok de kompanie. De stoomboot, die haar naar Bergen op Zoom had moeten voeren, werd nu gebruikt, om haar over de rivier te zetten. Met moeite bereikte het ongelukkige vaartuig het midden van den stroom; maar hier geraakte het vast, waardoor de overvaart ongemeen vertraagd werd. Na vele vergeefsche pogingen, moest men eindelijk besluiten, om met kleine schuiten de jagers af te halen, die op deze wijze behouden de overzijde bereikten.

Nadat de kompanie te Oosterhout overnacht had, marcheerde zij, den 14den November, naar Rozendaal. Bij hare komst aldaar, werd zij, even als bij haren doortocht te Breda, door militaire muzik ingehaald, eene eer, die haar vooral genoeg deed, daar het een blijk der toegenegenheid was, waarmede zij door het leger werd ontvangen. Na uit Rozendaal, eveneens door de muzik der 5de afdeeling infanterie, te zijn uitgeleid, bereikte zij, den 15den November hare bestemming — de vesting Bergen op Zoom.

(*) Ten blijke hiervan strekke de volgende advertentie, in de Gorinchemsche Courant van den 14den November geplaatst:

D. E. Wilhelmie, kapitein, kommanderende de kompanie vrijwillige jagers, studenten der Utrechtsche Hoogeschool, heeft het genoeg, bij deze, uit aller naam, den hartelijksten dank aan de ingezetenen van Gorinchem te betuigen voor de buitengewone welwillendheid en het vriendelijk onthaal, dat zij in deze plaats hebben mogen ondervinden. Hij mag, op aller cenparige begeerte, openlijk de verklaring afleggen, dat Utrechts studenten zoo vele blijken van toegenegenheid immer op den hoogsten prijs zullen stellen en zich in het gunstig aandenken van Gorinchems ingezetenen op het dringendst aanbevelen.

Velen hunner vrienden, tot de Utrechtsche behoorende, die vóór weinige dagen naar deze plaats **trokken** was, verwelkomden reeds op eenigen afstand **jagers**, wie het aangenaam verraste, in deze streken, stadgenooten en zelfs medestudenten te moeten.

De generaal-majoor baron van der Capellen, te provinciaal-kommandant van Utrecht, thans bevel der vesting, nam de kompagnie dadelijk, na hare komst, in oogenschouw, en hierop begaf deze zich de haar aangewezen kazerne. Het voormalige post een groot en ruim gebouw in de Engelsche straat, eenigermate tot dit einde ingerigt en kon 140 jagers vatten. De overigen werden bij de burgers gehuisves

Hier bragten de jagers den proeftijd door van hun nieuwen stand. Het wachthuis, dat zij gewoonlijk **trokken**, stond aan de Boschpoort, en alsdan waren beide **bastions** Pucelle en Coehoorn aan hunne zorg toevertrouwd. Wanneer zij hier des nachts, onder gure n jaarsbuijen, geplaatst werden en gluurden of zij ook eens een vijand konden ontdekken, of langs de walle slopen, om de waakzaamheid hunner krijgsmakkers te verschalken, dan gevoelden zij, wat het zegt, voor het Vaderland te waken.

Het is waar, onder het gestreng toezigt van den plaatskommandant, moesten zij zich met de meeste naauwgezetheid onderwerpen aan alle kleinigheden van de dienst, die, hoezeer tot een groot geheel zamenwerkende, echter in strijd schenen met de onbekrompene denkwijze, aan hunne vroegere betrekking eigen. Maar ook hierdoor zag de kompagnie gaarne in hare eerste verblijfplaats de uitmuntendste oefenschool voor den jon-

gen krijgsman , en erkent nog dankbaar , hoeveel de vesting Bergen op Zoom verplicht is voor harding in de dienst. Behalve de nauwkeurige dieneming , werkten de menigvuldige exercitiën en haald schijfschieten hiertoe krachtdadig mede.

Vreemder nog dan de krijgsdienst , kwam de lieden het soldatenleven in de kazerne voor , inwendige dienst alles regelde. Wij kunnen tooneelen niet beschrijven , welke zich hier dagtoonden. Overal heerschte drukte en gewoel. lijkts ontwaakt , zag men brood en drank uitde hierna werd de soep opgeschept , en des midde de tuin , de plaats , de gang , met één woord heele gebouw met jagers vervuld , die het soberraal gebruikten , dat de kok met regtvaardige deelde. Waar men ging , stiet men op kamer of politiewachten , die voor orde en reinhmoesten. Voeg hierbij de bijzondere beweeg iederen jager , en de ongezellige drukte var is slechts zeer onvolkomen geschetst.

Doch ook hier bleek ras de kracht van jeueheid , goeden moed en eensgezindheid. Men onder elkander , en hetgeen van zoo veel juist hier vond eene nadere vereeniging der . Men begon zelf in allerlei huishoudelijke voorzien , ja , schafte zich kleine voorwerpe aan. Ook van de zolder werd partij getwas , door de vrouw van den sergeant Zoo de kompanie als waschvrouw geplaatst . studenten-societeit ingerigt , alwaar de n door hunne medestudenten uit Utrecht getgezonden , ter lezing lagen. Zelfs nam hij

vrolijke studentenaard den boventoon, en m
ho **orde** men des avonds de zalen van blijde zang
ga **lmen**. Daarom levert het kazerneleven te Berg
on **aangenaam** op zich zelf, door de wijze waarop c
het **wisten** in te rigten, vele genoegelijke herinnerin

Tot het opmerkenswaardige dat der kompag
Bergen op Zoom gebeurde, behoort vooral het
van **prins** Frederik der Nederlanden, toen Z. K.
den **17den** November, de vesting en haar garniz
oogenschouw kwam nemen. Het was de eerste ma
de **studenten** de eer genoten door een lid van het v
lijk **huis** geïnspecteerd te worden. Z. K. H. bet
den **kapitein** zijne hooge tevredenheid over de houdin
geofendheid der kompagne; terwijl hij, bij het opn
der **vestingwerken**, de jagers, die dien dag de wacht
trokken **hadden**, op de minzaamste wijze toesprak en
zijne **goedkeuring** verzekerde.

Nadat de kompagne omstreeks drie weken de vestin
dienst **had** verrigt, vertrok zij, den 4den December, na
het **naburige** Rozendaal, om geplaatst te worden bij h
leger **te** velde, onder bevel van den luitenant-genera
Van **Geen**. Niemand hunner kon zijne vreugde verbergen
eene **plaats** te verlaten waar hij zich opgesloten had ge
voeld; **te** meer daar hij nu spoedig in de gelegenheic
hoopte **te** komen den vijand onder de oogen te zien.
De **wapenstilstand** evenwel, voor korten tijd gesloten, en
vooral het **groot** getal troepen, dat toen te Rozendaal
gekantonneerd lag, beletteden dit laatste.

De kompagne bevond zich nu onder het onmiddelijke
bevel van den generaal-majoor Boreel, als kommandant
der troepen, in de genoemde plaats vereenigd. Hier werd
haar ruime **gelegenheid** gegeven, om zich in de velddienst

te oefenen. Zoowel de militaire wandeltochten als de militaire oefeningen, die dikwijls mogelijk gedaan werden, waarvoor de bewaking der voorposten en het doen van veldontdocking, met het aanbreken van den dag, de overigen met het geheele garnizoen tot dat de terugkomst der verkenning was. Ook het dagelijksche leven der jagers was veel meer aantrekkelijker. De voordeelen boven de militaire huishouding, die zij de gastvrije behandeling die zij bij veldvonden, en vooral de meerdere vrijheid op de plaats, dit alles maakte hun verblijf aangenaam. Daarenboven nam hier het belang van de jagers, door den generaal van Geen, bij aan 10 jagers, voor 6 dagen, goedgun-

Er viel evenwel binnen kort eene leger voor, waardoor ook de jagers deze moesten verlaten. Toen, in het laatste van 1813, de Belgen, niettegenstaande de gesloten vesting van Maast en deze vesting met eene belegering, minste den toevloed tot dezelve grootelijks besloot onze vorst om zich met de wapenen tot zijne regtmatige bezitting. Er kwam een kolonne geformeerd, waarvan zich de voorman generaal-majoor Boreel aangevoerd, onder het centrum, onder het commando van Saksen-Weimar, te Eindhoven de reservebrigade, onder het bevel van den Klerck van het 1ste bataillon grenadiers geplaatst werd. Bij deze laatste

de korpsen der drie Akademiën ingelijfd. De Utrechtsche en Groningsche studenten zouden te Tilburg, de Leijdsche te Oisterwijk gekantonneerd worden. Aldus werden, in een kort tijdsbestek de korpsen vereenigd, die, door eenheid van doel en aard, zoo naauw aan elkander verbonden waren.

Het was op den 7den Januarij 1831, dat de kompagnie, na eenen marsch van 2 dagen, waarbij zij den nacht te Breda had doorgebracht, Tilburg binnentrok. Wij zullen met haar eenige oogenblikken langer alhier moeten verwijlen; want aan deze plaats hechten zich de meeste en schoonste herinneringen van haar verblijf in Noord-Braband.

Eenige weken verheugden de jagers zich in de tegenwoordigheid van de kweekelingen der Groningsche Hoogeschool, de kompagnie vrijwillige flankeurs der 8ste afdeling infanterie, waartoe twee hoogleeraren als officiers behoorden, die vroeger kweekelingen der Utrechtsche Hoogeschool geweest waren. Reeds door gelijkheid van opleiding verbroederd, werden de beide kompagnien het nog meer door de gemeenschappelijke dienst, die zij hier voor het Vaderland waarnamen. Ook de welingerigte huizen, voor gezelligheid bestemd, leverden nieuwe punten van aanraking op, waardoor de vriendschappelijke omgang, zoowel tusschen de jagers onderling als met hunne krijgsmakkers, zeer werd bevorderd. In „den Roskam“ vooral, had bijna elken avond, eene vereeniging van studenten plaats, om te zamen de zangkunst te huldigen, als wilden zij zich eenigermate het gemis vergoeden dier genoegens, die in hunne Akademiestad het studenten-concert des winters opleverde.

Wat de dienst betreft, appèls, exercitiën en wachten

leverden niets op, dan eene steeds toenemendheid. De parade van den 13den Januari met het garnizoen voorbij den opperbevel het mobiele leger defileerden; die van den maand, voor hunnen brigade-kommandant, 28sten Februarij, op den geboortedag van pri hoewel deze met vreugde gevierd werd, zij dien aard, om er bepaald bij stil te staan.

Groote belangstelling daarentegen verwekte heid, die ter nagedachtenis van den luitenant den Nederlandschen held J. C. J. van Speijk, Wij behoeven niet uit te weiden over de daad, die hiertoe aanleiding gaf; deze is hart van ieder waren Nederlander gegrift. legerorder van den 11den Februarij, namen ter eere van zijnen heldenmoed, en ten deelneming in zijn verlies, gedurende drie dagen. Deze werd den 16den Februarij afgeleggenheid eener luisterijke parade, waarbij allen de uiterlijke teekenen van rouw gedragen. Algemeene deelneming kenmerkte deze echt vplegtigheid: vooral bij onze jagers, had de rodes helds de geestdrift ten top gevoerd. Iedere voelde zich, nog sterker dan te voren, trots om tot dat Hollandsche volk te behooren, dat op roemen kon, en een gedeelte uit te maken van dat van Speijk zijnen wapenbroeder noemde. derhalve, dat de kompagnie van heeler harte htoejuichte, om hem een nationaal gedenkrigten, en nog, vóór zij hiertoe was uitgenieder door zijne niet geringe bijdrage hier werken.

Was het een hartverheffend tooneel, onze jagers met hunne wapenbroeders, op echte krijgsmanswijze de uitvaart te zien vieren van den vaderlandschen held; van een gansch anderen aard was het feest, waartoe wij nu zijn genaderd, en hetgeen de meeste vrolijkheid ademde. Behoorde het eerste tot geheel Nederland, het laatste betrof meer bepaaldelijk de studenten; want het gold de voortreffelijke moeder, die hen opgeleid had, en, hoe ongaarne ook, hen echter zegenend had zien vertrekken. Het was de dag der stichting van Utrechts Hoogeschool, die allen, overeenkomstig deszelfs waardigheid, wenschten te vieren; te meer, daar hunne leermeesters door een rijk geschenk, bestaande in wijn, tabak en sigaren, hiertoe op de hartelijkste wijze hen aangespoord hadden.

De 25ste Maart was de gewenschte dag. Reeds vroeg wapperde de nationale vlag uit het logement den „gouden Leeuw,” dat voor een feestelijken maaltijd was ingerigt. Dezelve was zoowel van de Akademiezon als van den jagershoorn voorzien, en toonde dus de dubbele betrekking aan, waarin de dag zou gevierd worden. Dien ten gevolge had de kapitein, tegen 12 uren, eene groote parade voor de kompagnie gelast, welke door het schoonste weder begunstigd, en door de muziek der grenadiers, hiertoe welwillend verleend, begeleid werd, terwijl de goede stemming der jagers niet weinig tot het welslagen der plegtigheid toebragt.

Na den afloop vereenigden zich allen in het Protestant-sche kerkgebouw, ten einde de krijgsmansplegtigheid door eene Akademische te vervangen. Hier vertoonde zich eene vermenging van beiden, die een treffend geheel opleverde. De jager F. A. Bisdom ontving de kompagnie met eene fraaije orgelmuzijk. Weldra namen de jagers de plaatsen

in, welke zij in de gehoorzaal, als studenten, l
De officieren, zoowel der compagnie als anderen
den die van den Senaat. Waar de fasces stond
nu de vaandels geplaatst. De sergeant-majoor
pagnie **Vorsselman** de Heer beklom het spreekgr

Hij verplaatste zijne toehoorders in die gelukki
die zij zoo vreedzaam en vergenoegd in de beoef
letteren en wetenschappen doorbragten, en schil
in het bijzonder de heugelijke viering van deze
te Utrecht, hoe zij dan vroeger met geheele
plegtige gehoorzaal binnenvloeden, hetzij om c
oratie te hooren uitspreken of om aan hunne vriend
verdiende eermetaal te zien uitreiken, en hoe men
het uitspreken der dierbare namen hunner leern
zaal dan daverde van het duizendwerf herhaalde l
Hier tegenover stelde de spreker de doodsche s
mede dit feest nu gevierd werd. De gedach
alles voerde hem als van zelve, tot de verand
wijze en werkkring van zich en zijne wapenbro
hij drukte aller geest uit toen hij aanvoerde,
Utrechts studenten uiterlijke vrijheid en onafh
hadden moeten opgeven, hoezeer zij veel op
wetenschappen waren achteruitgegaan, echter
midden dezer ongedachte standverwisseling,
gebleven. Met geheel hun gemoed stemden
verklaring in, welke de spreker voor hen afle
" zullen de verwachtingen onzer leermeester
" kingen niet teleurstellen; studenten zullen
" in den verheven zin van dat woord, bemin
" wat schoon, waar en edel is. Strijden zullen
" dig strijden voor Vaderland en Oranje,
" zullen wij niet te kostbaar achten om met h

„ schendbaarheid van onzen grond en onzer regten te koo-
 „ pen; maar zoo eenmaal het vuur des oorlogs uitgewoed
 „ en ons jeugdig leven gespaard heeft, zoo eenmaal rust
 „ en vrede terugkeeren in ons Vaderland; o! mogen dan
 „ ook wij met eere den tempel der Muzen binnentreden
 „ en tot onze leermeesters kunnen zeggen: Wij hebben
 „ de letteroefeningen verlaten, wij hebben de wapenen aan-
 „ gegord, wij hebben gestreden voor Vaderland en Oranje,
 „ maar wij zijn studenten gebleven! „ Volgaarne staafden
 allen deze verklaring, door het geliefd „*Io Vivat* „ met on-
 beklemde borst aan te heffen en nooit welligt is dit lied
 met meer gevoel gezongen.

Hierdoor geheel en al in de studentenwereld verplaatst,
 bragt de redenaar hun nogmaals de geliefde leermeesters
 voor den geest, die ook dezen dag hunne hartelijke be-
 langstelling op de meest ondubbelzinnige wijze hadden te
 kennen gegeven, en naauwelijks was deze snaar aangeroerd,
 of het gebouw weërgalmde van het „*Vivat Academia!*
Vivant Professores! „

Nu wendde de spreker zich tot den kapitein en de ver-
 dere officieren der compagnie en gaf hun de verzekering
 van eene achting en vriendschap, welke niet bepaald zou
 worden door den tijd, onder hunne krijgskundige leiding
 doorgebracht. Hij voorspelde hun hoe naderhand in Ne-
 derland menig leeraar, menig geneesheer en regtsgeleerde
 en hier en daar ook een letterminnaar of sterrekundige
 zou gevonden worden, die hunne namen in zegenend aan-
 denken bewaren en niets vuriger wenschen zouden, dan
 om hun erkentelijkheid te betoonen. De toejuiching der
 jagers toonde, hoezeer deze betuiging ook die van hun
 gemoed was.

Bij zoo vele opwekking tot levendig gevoel, waren er

niet vele woorden noodig, om het nog hooger op
 ren, door de herinnering aan hetgeen het Vaderland
 in het vervolg van allen eischte. Uit éénen mond
 het *"wien Neêrlandsch bloed door de aderen*
 waarmede deze merkwaardige plegtigheid werd besl.

Des middags verzamelden zich meer dan 150
 het bovengenoemde logement, ten einde den heu
 dag met die vrolijkheid te eindigen, welke dien
 kenmerkte. De heer Klerk, als bevelhebber der
 Anthing, als plaats-kommandant, en de offici
 kompagnie, benevens de heer Seegers, als te
 officier van gezondheid, vereerden dezen maaltijd
 tegenwoordigheid. Gulle vreugde, telkens op
 levendig door de menigvuldige toasten, die met
 gedronken werden, en verhoogd door de muzij
 nadiers, heerschte bij alle aanwezigen. Me
 werd er geledigd ter eere der school, wier
 kweekelingen had vereenigd, en der leermeeste
 veel tot hun genoegen hadden bijgedragen.
 smaakvol versierd en werd des avonds van
 verlicht. Met één woord, alles werkte za
 luister van dezen dag, die het eerste en
 eenige vóórbeeld oplevert van een echt Aka
 op de grenzen des Vaderlands, te midden
 op oud-studentenwijze gevierd.

Eenige dagen later verliet de kompagnie
 door tusschenkomst der Mogendheden, de
 tricht verhinderd was, nam het leger e
 ling aan, terwijl tevens de mogelijkheid
 togt deszelfs organisatie wijzigde. Omst
 verscheen Z. K. H. de admiraal en
 prins Frederik der Nederlanden en na

van den luitenant-generaal van Geen over. Tegelijk werd het mobiele leger in 3 divisien, en elke divisie in 2 brigaden verdeeld. Wij laten hier de formatie der 2de divisie volgen, omdat het deze was, waarmede de jagers sedert bestendig verbonden waren.

Divisie-kommandant, Z. D. H. de luitenant-generaal hertog Bernard van Saksen-Weimar.

Chef van den staf, majoor van Gagern.

1ste Brigade.

Kommandant, de generaal-majoor baron des Tombe.
 Chef van den staf, kap. (naderhand majoor) de Petit.
 Komp. vrijwillige jagers der Utrechtsche hoogeschool.
 1ste bat. der 2de afdeeling Geldersche schutterij.
 1ste en 2de bat. der 7de afdeeling infanterie.
 1ste en 2de bat. der 12de afdeeling infanterie.

2de Brigade.

Kommandant, de kolonel Bagelaar.
 Chef van den staf, kapitein Forstner van Dambenois.
 Kompagnie koninklijke jagers.
 2de bat. der 4de afd. Zuid-Hollandsche schutterij.
 2de en 3de bat. der 2de afdeeling infanterie.
 1ste en 2de bat. der 18de afdeeling infanterie.

Aan deze divisie was, behalve eene afdeeling van het reservepark n° 1, toegevoegd de batterij veldartillerie n° 5, kapitein van de Beek, hetgeen den jagers te aangener was, daar zij met hen tot de reservebrigade had behoord, en alzoo bevorens eene kennismaking had plaats gevonden, die men wederzijds op prijs stelde.

Dewijl het hoofdkwartier der divisie te Eindhoven gevestigd worden, begaf de kompagnie zich, den April, naar Oirschot, om aldaar te overnachten. lonel Klerck nam op de meest vereerende wijze afscheid. Het is ons hoogst aangenaam, hier zijne spraak te kunnen bijvoegen, omdat het de woorden van eenen bevelhebber, wien onze jongelieden met de hoogste achting toedragen, en die er zich altijd genoeg van had gemaakt, hen zooveel mogelijk te pligten.

Mijne Heeren!

Eene nieuwe indeeling van het leger vordert uw trek van hier, en rangschikt u onder de 2de divisie infanterie, zoodat gij heden niet meer onder mijne orders als kommandant van de reservebrigade behoort.

De tijd, dien ik de eer had, u onder mijne bevelen te hebben, en dien ik met u in dit kantonnement doorbragt, is mij hoogst aangenaam geweest, en zal bij mij immer genoegelijke herinneringen doen geboren worden.

Gedurende het onaangename winterweder bewonderde ik u dikwijls. Volgaarne werden alle militaire diensten, tot in de kleinste bijzonderheden, door u verrigt. Gij wedijverdet hierin met oud-gediende krijgslieden, die ik menigmaal u ten voorbeeld aantoonde, en nimmer heb ik één ontevredenen onder u opgemerkt.

Gij hebt door uw voorbeeldig gedrag de achting en de vriendschap niet alleen van allen, die over u gesteld waren, maar ook van de inwoners dezer plaats verworven.

Van dit uw gedrag heb ik reeds, en zal ik ook op nieuw, bij eene voorkomende gelegenheid, aan Z. K. H.

den admiraal en kolonel-generaal melding maken, en beveel mij bij dezen in u aller aandenken en vriendschap, waarvan gij van mijne zijde kunt verzekerd zijn. Vaartwel!!

Den 6den April kwam de kompagnie te Eindhoven aan. Daar de hertog van Saksen-Weimar zich nog te Luxemburg, en de generaal des Tombe zich in Staats-Vlaanderen bevond, werd de divisie *ad interim* gekommandeerd door den kolonel Stoecker der 12de, de brigade door den kolonel Monhemius der 7de afdeeling infanterie. Spoedig echter verscheen de generaal des Tombe, en aanvaardde, op den 9den April, het divisie-kommando, waardoor de kolonel Stoecker de betrekking van den kolonel Monhemius overnam. Den 11den dier maand nam de generaal de jagers in oogenschouw, terwijl dezen zich verheugden, van nu af nader verbonden te zullen zijn aan den edelen krijgsman, op wien allen zulk een onbepaald vertrouwen stelden.

Behalve het bevel over de 1ste divisie, was den luitenant-generaal van Geen nog een bijzonder toezigt opgedragen over de geheele infanterie van het leger. Dien ten gevolge had Z. Exc. eene inspectie, op den 14den April, op de heide tusschen Eindhoven en Valkenswaard gelast. Van heinde en ver verzamelden zich de troepen. Aldus werd eene aanzienlijke magt bijeengetrokken. Het veelkleurige tooneel der korpsen, op onderscheidene wijze uitgerust, die elk door zijne eigene muziek voorafgegaan, achtereenvolgend opmarcheerden, leverde een verrassenden aanblik op, en niet minder boezemde de bijna onafzienbare kolonne, door de talrijke bataillons geformeerd, allen dat vertrouwen in, hetgeen op gevoel van eigene kracht steunt en den krijgsman zoo onontbeerlijk is.

Bij deze gelegenheid vernam de kompagnie, dat divisie eerstdaags voor de derde, die stond georganiseerd te worden, plaats maken en naar haar vorig kantonnement zich terugbegeven zoude. Reeds den 18den verliet zij Eindhoven, hoezeer met leedwezen. toch — dankbaar zal zij dit blijven erkennen — in Noord-Brabant, was zij met zooveel onderscheid ontvangen en behandeld geworden als hier; terwijl aangename ligging van Eindhoven, vooral bij de kene lente, haar ook van deze zijde, de meeste gens beloofde.

Wij vinden derhalve onze jagers, op den 18den te Tilburg terug, alwaar het hoofdkwartier, zoowel divisie als der brigade, gelegd werd. Zij werden hunne vroegere bekenden met veel hartelijkheid ontvaard. De dienst intusschen was alhier in meer dan één o: veraangenaamd. Niet alleen had het gunstiger jaarge haar veel minder bezwarend gemaakt; maar ook v de wachten geringer in getal, omdat door eene ste bezetting der dorpen van rondom, Tilburg zelfs tegen een aanval gedekt was. Wij moeten tevens melden, dat de generaal des Tombe den kapitein kompagnie een blijk zijner hoogachting gaf, door het plaatselijk kommando op te dragen, hetgeen sedert bijna overal, waar de kompagnie zich bevond stendig heeft uitgeoefend.

Toen de vorstelijke veldheer, den 25sten April, c gade inspecteerde, namen de jagers deel aan de manoeuvres, welke dien dag werden uitgevoerd. H de tweede maal, dat haar de eer te beurte viel. H in haar midden te zien. Deze gaf den kapitein de vleijende getuigenis aangaande de vorderingen,

Bergen op Zoom, door de compagnie gemaakt. Bij deze gelegenheid was het aan de soldaten strengelijk verboden hunne vreugd over de tegenwoordigheid van den zoon huns konings door luide toejuichingen te uiten. Niet dan onwillig zagen de jongelieden zich verplicht, hun gevoel te bedwingen. Uit vollen boezem derhalve klonk, na afgeloopene parade, het: „Leve prins Frederik! Leve Oranje!“ waarvan zij onwillekeurig gedrongen de lucht deden weërgalmen, toen Z. K. H. met zijnen staf hen voorbereed. Het stond dien geheelen dag op ieders geelaat te lezen, welk een ongemeen genoeg de tegenwoordigheid van den prins had teweeggebragt.

Intusschen begon de langdurige werkeloosheid van het leger velen te verontrusten. Zij hadden de wapens aangegord, om hunnen grond krachtadig te verdedigen, vervuld met de gedachte, om 'hiervoor gevaren uit te staan, ja, hun leven te wagen. Hunne geestdrift werd niet bevredigd door de militaire diensten die zij verrigten, noch door het rein houden der wapens, welke zij op eene andere wijze wenschten te gebruiken. Het vuur, hunnen leeftijd eigen, verdroeg zich niet met den tragen en slependen gang van protocollen. Het verlangen van hun eigen gemoed, de toestand huns vaderlands, waarvan de bovenmatige krachtsinspanning slechts eene aangenomene houding scheen, zonder verdere uitwerking, de laagheid en ellende, welke hunne tegenpartij dagelijks meer bloot gaf, de goede staat en uitmuntende geest onzer troepen, waarvan zij even zoo vele blijken zagen, derzelve eenparige begeerte, — met één woord, alles wat hen omringde, deed hen naar den strijd haken. Waken alleen, meenden zij, of de bemiddeling van Mogendheden, kon het groote pleit niet beslissen. Strijden was

aller wensch, als het gereedste middel, dat zij tot bereiking van het grootte doel, de redding van vaderland.

Hoezeer dus hun verlangen op eene beslissing bleven zij evenwel met ijver alle diensten waarnemen welke van hen gevorderd werden; want zij berustten vertrouwen in de wijsheid des konings. Zij hadden plechtige verklaring afgelegd: bereid te zijn om Z. M. dienen, waar en op welke wijze het Hoogstdenzelve hagen zou, en deze verklaring wilden zij ook doen. Het uur der vergelding, dat in hun gemoed lang vervuld was, moest in den Staat noodwendig vele zwarigheden vertraagd worden; maar hierop zij hopen, eens zou het slaan, en dan ook te lijker hunnen vijand in de ooren klinken.

Dat de jagers meer en meer tot den strijd voc werden, blijkt zoowel uit hunne exercitiën als hur rusting. Wat de eersten aangaat, de compagnie w in een nieuw gedeelte der krijgskunde geoefend, nar de evolutiën van linie. Sedert de groote manoeuv prins Frederik uitgevoerd, vereenigde zich, gedu geruimen tijd wekelijks, de geheele brigade nabij om dezelve onder haren bevelhebber verder aan Hierdoor werden deze troepen niet alleen bel eenen veldtogt, maar ook, hetgeen hierbij zoo lijk is, nauwer aan elkander verbonden.

Dan wij zeiden, dat ook de toerusting der en meer voltooid werd. Omstreeks dezen ti schaften zij zich voor eigene rekening zw: aan, als zijnde voor de jagerdienst meer het witte, dat zij tot nog toe hadden g deze gelegenheid mogten zij op nieuw een

vinden der ondersteuning van hunne leermeesters, nu het de wezenlijke belangen der kompagnie gold. Terwijl deze laatste ruim *f* 1200 bijeenbragt tot het genoemde einde, belastte een der hoogleraren zich met het verzamelen van het ontbrekende. Allen, die hieraan deel namen, mogen zich overtuigd houden van de dankbare gevoelens der jagers. Reeds vroeger had de kompagnie op eigene kosten aan zich verbonden, behalve den hoornblazer M. Bos, den heer G. J. Soeterik, die in de betrekking van sergeant-hoornblazer de regeling van de muziek op zich nam en met den meesten ijver behartigde. Door deze aanwinst werd weldra een korps hoornblazers geformeerd, dat der kompagnie geene oneer aandeed. Eindelijk is het ook hier de plaats om te melden, dat haar een veldwagen of caisson, met twee paarden, gevoerd door den treinsoldaat H. Kant, was toegevoegd.

Bij de gezindheid en wenschen tot een meer onmiddelijk krachtbetoon, zag de kompagnie reikhalzend uit naar de komst van den doorluchtigen prins, die hare divisie zou aanvoeren. Op den 9den Junij nam de hertog Bernard van Saksen-Weimar-Eisenach het kommando in persoon op zich. Men moet den invloed van een groot man zelf ondervonden hebben, om zich een denkbeeld te vormen van den eerbied, die zijne tegenwoordigheid allen inboezemde. Ieder rekende zich gelukkig hem te zien. Zijne grootsche mannelijke gestalte, gevoegd bij den roem zijns naams, waarvan allen door drongen waren, bragten hun onwillekeurig die voormalige helden voor den geest, wier ligchaamskracht hunnen moed en hun beleid evenaarde. Den volgenden dag nam Zijne Hoogheid geheel onverwachts de kompagnie in oogenschouw, en gaf haar toen reeds een blijk zijner toege-

negenheid door de verklaring, „dat hij 1
 eer rekende, een korps jongelieden bij
 hebben, dat door vaderlandsliefde,„ geli
 drukte, „zich zoo zeer onderscheidde; en
 hen ook in de gelegenheid te stellen, om
 digter hunne verknochtheid aan dat Vaderl:
 Welk een indruk deze weinige woorden
 maakte, zal uit het voorgaande ligtelijk w
 Zij wisten den hertog toen geene meer
 te bewijzen, dan door hem des avonds ee
 nade te brengen, die met blijkbare te
 ontvangen.

Bleek uit hetgeen wij vroeger gezegd
 de geestdrift der jagers meer en meer w
 openlijk vertoonde dezelve zich op den
 18den Junij. Des morgens was het feest
 parade gevierd, die echter veel van har
 door de afwezigheid der beide generaals,
 in het kamp bevonden. Maar des avonds
 de meeste jagers uit eigen beweging, op
 logementen, waar de muziek der 2de af
 zich deed hooren. De herinnering aan
 Nederland, op nieuw door de Fransche
 dreigd, in verband met den tegenwoordi
 datzelfde Vaderland, welke hen dien da
 betrekking deed viere, vervulde hen met
 die zich in vaderlandsche liederen en to
 uitstortten. Niet weinig bragt hiertoe
 digheid van een der onder-officieren, t
 toegevoegd, den sergeant Kielgast, die,
 de velden van Waterloo strijdende, de r
 diend. Allen, die getuige waren van d

zoo onvoorbereid geheel uit het hart opwelde, zullen zich met genoegende oogenblikken van oprecht gevoel te binnen brengen.

Eene treurige plegtigheid gaf aan die hooge stemming der jagers eenigzins afleiding. Op den 20sten Junij was de jager G. de Roo met eenige anderen niet ver van Moergéstel badende. Hij zonk! en twee zijner vrienden waren bijna de slagtoffers van hunne pogingen, om den ongelukkige te redden. Slechts de welberadenheid van der jager Ledeboer ontrukte dezen aan het dreigendste levensgevaar, maar niet eer dan den volgenden morgen werd het lijk van de Roo gevonden. De algemeene belangstelling was te groot, het ongeluk te treffend, dan dat niet alle zijne begrafenis op de meest plegtige wijze wenschten te wonen. Den 24sten dier maand had deze op het kerkhof bij Tilburg plaats.

Des morgens ten 10 uren kondigde het vierde peloton waartoe de overledene had behoord, den aanvang der plegtigheid aan door het eerste eereschot. Nu verliet de treur het sterfhuis. Hij werd geopend door de muziek der 2de afdeeling, hiertoe welwillend verleend. Deze was somber, treurig, indrukwekkend. De trommen waren in floers omhangen, alle speeltuigen van rouw voorzien. Hier volgde de kist, waarop een gedeelte van des overledenen wapens lagen. Zestien jagers, die met hem het meest lief vriend waren geweest, droegen de baar, terwijl de slipp door de vier sergeanten — studenten — gehouden werden. Zij werden voorafgegaan door het vierde peloton, dat in de vaandels der kompagnie in kolonne marcheerde, ommiddelijk gevolgd door den vader en verdere betrekking van den overledene, waarbij zich ook de kapitein der kompagnie gevoegd had. De hertog van Sakse

Weimar en de generaal des Tombe, genegen denten een blijk van warme belangstelling volgden hierop, vergezeld van hunnen staf en pagnie, zoowel als de vaandels droegen teeken rouw. Op aller gelaat stond innige deelneming. Langzaam en statig trok de stoet naar het kerk. zijne komst aldaar, werd hij door het tweede schot Eer het lijk ten grave daalde, trad de sergeant Vorrsselman de Heer voor, en drukte op de wijze zijne droefheid en die zijner wapenbroeders

Hier staan wij, mijne vrienden, bij het graf wapenbroeder, van een medestudent, van eenen vader bij het graf van zijnen zoc met ons — de vader bij het graf van zijnen zoc zijn gereed den ontslapene de treurigste dienst zen, — het is de laatste die wij hem bewijzen. Alles wat ons omringt, deze stille verblijfplaats den, dit graf, deze teekenen van droefheid en ons, om het geest tot innigen weemoed; al in woorden en in tranen. Hij, die daar zielloos heeft met ons de wetenschappen bemind en met ons heeft hij de wapenen aangegord en gedragen, door ons is hij tot aan deze groeve geworden, om — eenzaam in de stilte des graf. Als de aarde de plankenwoning bedekken zal, den vriend dien wij beminden, blijft ons nie herinnering over. — O, mogt die herinnering, waardig is, ook heilrijk wezen voor ons allen! wij het nu en altijd beseffen wie hij was,

zijn, helaas, zoo kortstondig leven verrigt heeft, welk voorbeeld hij ons heeft nagelaten.

Ik heb hem gekend den geliefde, die aan zijne wetenschappelijke studie, een hooge zedelijke waarde paarde. Ik weet het door gelijkheid van letteroefeningen; maar bovenal door een dagelijksch en vriendschappelijk verkeer weet ik het wie hij was, als mensch voor zijne medemenschen en voor zichzelf, als student voor de wetenschap die hij vereerde, als vriend voor hen, die hij zich tot vrienden had uitverkoren. — Naauwelijks had ik één jaar de Akademische loopbaan betreden, toen hij de zijne binnentrad. Zijne liefde voor de oude letteren en zijne kennis aan dezelve deed hem weldra deelgenoot worden van denzelfden letterkundigen vriendenkring, waartoe ook ik het geluk had mij te rekenen. Dáár was het zijne kunde en zijn smaak, zijne vlijt en orde en bovenal zijne vriendschappelijke gezindheid, die hem tot een sieraad maakte van deze vereeniging, waarin hij allen achting en toegenegenheid ruimschoots ontving.

Het lezen echter van de schriften der Ouden, werd door hem meer als eene uitspanning beschouwd: het was een ander boek, aan welks beoefening hij zijn geheel leven wenschte te wijden — het groote, schaars gekend boek der Natuur. Van dat boek, waarin zoo velen, ja wel nieuwsgierig bladeren, doch veelal gelijk kinderen die slechts op de fraaije prenten de oogen vestigen, verlangde hij juist en naauwkeurig den geheelen inhoud te onderzoeken, te lezen en te verstaan. De wiskunst, die wetenschap bij uitnemendheid, had hem den sleutel in handen gegeven, om in de geheimen van het alfabet in te dringen; en daardoor paarde hij aan vastheid van karakter eene scherpzinnigheid, die hem als den weter

schappelijken mensch kennen deden. In
 middelen toegerust, leerde hij uit het w
 den voortdurenden gang, de storelooze
 van die millioenen werelden, die ons o
 orde en eeuwige wijsheid worden gere;
 O! hoe menigmalen zag ik hem, als wij
 helderen avondstond, den prachtige
 schouwden, in sprakeloze aanbidding w
 neer hij de oneindigheid las van den
 naam met gloeiend schrift aan den
 staat. Dáár, in de school der natuur
 gevoelige ziel in heilige geestdrift voor
 verheven; en terwijl al het aardsche
 blikken verdween, gevoelde hij al de
 verheffende uitspraak: „Wij zijn van

Zóó stond hij als jongeling op de g
 levens onwrikbaar vast. Geene verl
 rusteloos streefde hij naar dat ideaal
 maaktheid, dat zijn geest zich gevor
 wandelde hij den koninklijken weg c
 die op den tempel der waarheid uitlo
 verachtte hij, al waren zij door het
 gewettigd. Zóó was hij in zijne w
 gezellige verkeer, geliefd bij zijne c
 ters, bemind bij zijne vrienden, tevr
 voor zichzelve.

En nu, — door de enge woning o
 sombere groeve nederzinken en met
 hoop van zijne betrekkingen, het sie
 die hij beoefende, de vriend van :
 hij gediend heeft. Zal dit dan, o t
 wezen dier deugd en kennis, die hij

zoo vele zinnelijke genoegens gekocht heeft? Zal hij daarom geleefd hebben, om slechts eene prooi van worm en made te worden? Zijn dit dan Uwe wegen, Hemelsche Voorzienigheid! dat gij den bloesem vernietigt, eer de vrucht zich kon vormen, dat gij den rijpenden halm ter neder slaat, eer hij de zorgen van den landman beloonde?

Maar neen, mijne vrienden! — het is niet hij, die hier in de aarde zal wegzinken, — het is het stoffelijk omkleedsel der onsterfelijke ziel. Hij, de vriend dien wij beminden, leeft in den hemel; en — leven zal hij in de herinnering van allen, die hem kenden en wisten te waarden.

De jager A. de Jongh, vriend en stadgenoot van den overledene, sprak hierop de volgende dichtregelen uit, die op allen eenen diepen indruk maakten:

Hier staan wij bij het graf, waar 't lijk in neêr zal zinken,
Des vriends, om vriendschapstrouw, ons allen lief en waard;
Wiens zielsoog over dood en graf reeds heen mogt blikken,
Wiens geest zich vrij verhefte en zweefde boven de aard.

Weent, vrienden, weent! waarom zoudt gij uw tranen schamen?
O! stort ze vrij om hem, die allen was tot vreugd;
Die minzaam, edel, braaf en veelbeloovend tevens,
Hier 't spoor betreden heeft van waarheid, pligt en deugd.

Wij staan in krijgsgewaad, niet om een held te treuren,
Die sneefde op de oorlogsbaan, door zwaard of pulvergloed;
O, neen! de droeve maar' klonk dondrend ons in de ooren:
„Uw vriend — hij heeft zijn graf gevonden in den vloed!”

Wij zwijgen, God regeert! wie zou Zijn doen bedillen,
Door welk een nacht ook hier Zijn weg onslujerd wordt:
De bloem, die 't hoofd hier boog, in d' eersten bloei des levens,
Die bloem prijkt nu in 't oord, waar zij verwelkt noch dort.

De brave leeft omhoog! wij
't Genot hem niet dat uit de Bron de
Neen! vall' ook hard en bang de vroege
Wij juichen om de vreugd, die thans z

En gij, die met ons weent; gij, diep be
Hij is uw tranen waard; zijn assche rust.
Zeg, van het graf gekeerd, tot troosttaal u
„ Ons kind draagt in zijn graf elks liefde

Bij het neêrdalen der kist, duidde
aan, hoe alle aardsche betrekkingen te
waren opgehouden. „ De heilige toon,
ontslaap'ne vrinden” werd met aandoen
Nu dankte de heer Messchaert, predikant
gezinde gemeente te Rotterdam, als vriend
de Roo, uit naam van den diep bedroefd
aanwezigen voor hunne deelneming in den
van hunnen wapenbroeder. Tevens spoorde
betrekking als Evangeliedienaar, hen op
telijke wijze aan, om dien godsdienstigen
meer aan te kweeken, die hier zoo uitnemend
blonken. Als laatste, treurige pligt, aan h
overschot te volbrengen, wierp elk der
eene schop aarde op het graf. De beide
gingen hierin voor, wier hartelijke deelnem
met eerbied en liefde vervulde. De aandoening
top, toen zelfs de weenende vader met eene
hand dit voorbeeld volgde: de kompagne dro
durende drie dagen rouw over haren vriend en br
Kort na deze gebeurtenis verliet de kompagne
plaats, welke getuige was geweest der voornaamste
tigheden door haar bijgewoond, en welke gedurende
half jaar haar op eene gulle wijze gehuisvest had. Toe

De divisie, den 8sten Julij, het kamp bij Reijen betrok, werd de kompagnie naar Oisterwijk verplaatst, aangezien volgens de bedoeling van het gouvernement, geene jagers kamperen zouden. Aangaande hun verblijf aldaar valt weinig merkwaardigs te zeggen, omdat het slechts van korten duur was. De bevallige ligging van het dorp, en vooral het vrije gebruik van den Hondenberg verschaften hun ook hier vele genoegens. Dagelijks begaf zich een groot aantal jagers naar dit heerlijke landgoed, hetgeen door de zorg van deszelfs bezitter, den curator onzer hoogeschool, den heer van Lijnden van Lunenburg, ten genoegens van vreemdelingen op eene voortreffelijke wijze is ingerigt. Hier genoten zij dus al het aangename, hetwelk eene schoone natuur, bij vriendschappelijken omgang, in zoo ruime mate schenkt. Ook bij de ingezetenen vielen hun vele blijken van gastvrijheid ten deel; terwijl eene levendige gemeenschap met het naburige Tilburg bestendig werd onderhouden.

DE TIENDAAGSCHE VELDTOGT.

Wij zijn genaderd tot de roemrijke dagen, welke de kroon hebben gezet op de opofferingen, door het Nederlandsche volk uit de edelste vaderlandsliefde gedaan. Een vreemdeling had den Belgischen sceppter opgenomen. Hij had gezworen de ingebeelde regten des oproers te zullen handhaven en zelfs een deel van ons oud grondgebied te overweldigen. Maar Hollands magt drukt den vijandelijken bodem, verslaat de legers, die haren zegetogt willen stuiten en sluit den nieuwen koning, nabij de hoofdplaats van zijn nieuw rijk, te midden zijner ver-

saagde benden, ten engste in. Hij ontkomt alleen eenen niet eervollen wapenstilstand te sluiten, wa slechts de ingeroepene, en spoedig verleende hulp vreemde overmagt den overwinnaar kan bewegen.

Bij deze gewigtige gebeurtenissen vergezellen onze jag hunne divisie op den geheelen togt door België. Hoez de ontmoedigde vijand haar den strijd bijna over ontzegde, bragt zij evenwel door hare stoute, snel bewegingen niet weinig tot de overwinning toe. De geschiedenis der divisie hangt nu ten naauwste met die de kompagnie te zamen. Wij zullen daarom beiden vereenigen, zoodanig evenwel, dat wij de laatste niet uit het oog verliezen. Voor het overige beschouwen wij, in verband met den veldtogt, hetgeen deze onmiddelijk voorafgaat, en volgt.

Op den 23sten Julij vond de merkwaardige wapenschouwing plaats, door onzen geëerbiedigden vorst over de troepen der 1ste en 2de divisiën gehouden. Dezelve was, hoezeer men dit toen slechts gissen en hopen kon, inderdaad het afscheid des konings aan zijne getrouwe onderdanen, toen hij ze, onder aanvoering van zijn doorluchtigen zoon, den vijand tegenzond.

Den vorigen dag was de kompagnie, tot de inspectie uit Oisterwijk naar Haansberg en Hultem gemarcheerd twee gehuchten onder Gilze en Reijen behoorende, alwaar zij den nacht in schuren doorbragt. Zij begaf zich den volgenden morgen ten 7 ure, naar de heide, wa zoowel de troepen van het kamp, als die uit de om liggende plaatsen zich vereenigden.

Ten 10 uren verscheen Z. M., vergezeld van zijne beide zonen en een aanzienlijken staf, terwijl ook HH. KE en HH. de prinses der Nederlanden en de zonen van de

prins van Oranje deze plegtigheid bijwoonden. Uitbundig was de vreugde der troepen op het gezigt van het eerste stamhuis. Openlijk gaven zij hunnen wensch te kennen om voorwaarts te trekken.

Na den afloop der inspectie, viel der compagnie, tegelijk met de koninklijke jagers, als zijnde de beide jagerkorpsen der kamperende divisie, de eer te beurt om de tent, waarin de koning zich ophield, de wacht te trekken. Onvergetelijk blijft het allen, hoe de vorst op deze gelegenheid met zijne zonen de gelederen doorgingen en vele jagers op de hem eigene, minzame wijze toespraken. Het was toen, dat Z. M. eenigen hunner te kennen gaf dat hij, onder Gods zegen, de zaken tot een goeden uitslag hoopte te brengen. Hij ontwaarde op nieuw de zindheid der jonge lieden uit de verklaring, dat niemand hunner de wapenen wenschte af te leggen, vóór dit groot doel bereikt was. — Dien nacht bragten de jagers hunne vorige kwartieren door, om den volgenden morgen naar Oisterwijk terug te keeren.

Eindelijk werd aan aller gespannene verwachting voldaan. De hertog van Saksen-Weimar vaardigde, den 1sten Augustus, de volgende krijgshaftige order aan zyne divisie uit:

N°. 8.

Dagorder voor de 2de divisie

Koning en Vaderland laten u den door u zoo lang wenschten roep van „voorwaarts!“ hooren.

Uw Vaderland en geheel Europa hebben de oogen u gevestigd. Als overwinnaars wordt gij terug verwelkomd en deze hoop zal niet te leur gesteld worden. Vermoedelijk wachten u, draagt dezelve zonder te klaagen.

Gij zult gevaren ontmoeten, die de besten van uw volk met u zullen deelen. Met de gevaren groeit de eer, en hare stem heeft nooit te vergeefs in het oor van een braven Hollander geklonken. Voorwaarts!

Kamp bij Reijen, den 1sten Augustus 1831.

De luitenant-generaal, kommanderende de 2de divisie infanterie,

(get.) Van Saksen-Weimar.

Denzelfden dag ontving de kompagnie bevel, om zich den volgenden morgen in beweging te stellen en de vijandelikheden te beginnen. Zij moest tijdig genoeg van Oisterwijk afmarcheren, ten einde, ten 6 uren in den morgen, te Hilvarenbeek aan te komen, waar alsdan de koninklijke jagers zich insgelijks zouden bevinden. Beide korpsen werden gelast, met het bataillon Geldersche schutterij zich te vereenigen. Allen moesten hier mondbehoefden ontvangen, welke in tijd van nood hun ten voedsel verstrekken konden. Onder het bevel van den majoor Schimmelpenninck, kommandant van dat bataillon, zouden zij zich naar Poppel begeven, alwaar dien dag het hoofdkwartier was bepaald.

Nu eerst was alles geest en leven. Iedereen maakte zich marschvaardig. De ontbrekende patronen en vuursteenen werden uitgedeeld, de geweren zorgvuldig nagezien, de sabels gewet, de ransels gepakt. Hier meldden jagers aan hunne geliefde betrekkingen de gewigtige tijding. Ginds maakten zij elkander deelgenoot hunner vreugde. Men dorst nauwelijks de wezenlijkheid gelooven, van hetgeen reeds zoo vele maanden gewenscht was. Hunne beelding schilderde hun de bloedige tooneelen van den oorlog; maar, waarom zouden zij het natuurlijkste gevoel

nderdrukken? ook zege en roem stonden in het verschie-
 zij zagen reeds België's toeleg verijdeld, Hollands eer
 gewroken, den vrede gesloten, — en eene billijke schei-
 ling daargesteld! —

Des nachts ten één ure begaven de jagers zich ~~op~~ marsch.
 Het plegtige van dezen stond vervulde allen met onbe-
 schrijfelijke gewaarwordingen. Te Hilvarenbeek wachtte
 hen nog eene aandoenlijke ontmoeting. De hoogleeraar
 van Heusde, die, ten einde nader bij zijne vrienden te
 zijn, zich juist te Tilburg bevond, was met zijn gezin
 herwaarts gekomen, om van hen afscheid te nemen. Nog
 hooren zij het bemoedigend „vaartwel“, dat hij hun toebragt,
 op een oogenblik, waar alles tot innige belangstelling op-
 wekte. Niemand kon zonder aandoening de woorden van den
 geachten leermeester aanhooren, toen hij hen dus aansprak :

„Ik kan niet van u scheiden, mijne vrienden, zonder u
 nog hier, op vaderlandschen bodem, toegesproken en vaar-
 wel gezegd te hebben. Gij hebt reeds veel gedaan; gij
 hebt rust en gemak, gij hebt de voortzetting uwer letter-
 oefeningen aan het belang uws vaderlands opgeofferd en
 niet weinig daardoor op onze landgenooten ten goede ge-
 werkt; ja, hetgene een uwer voorspeld heeft, hebt gij ver-
 vuld, gij hebt door uw voorbeeld den krijgsmann bij ons
 geleerd, hoe hij door wapenoefening, maar ook wat meer
 is, door zedelijk gedrag en braafheid, door volharding en
 standvastigheid, zich dien naam waardig maakt. En nu
 gaat gij de grenzen over om met den vijand te kampen,
 hebt moed, vrienden! Een Grieksch krijgsoverste,
 gij herinnert het u, zeide eens tot zijne wapenbroeders:
 „de prijzen der overwinning liggen daar in het midden
 tusschen ons en de vijanden, en de Goden zullen over de

zelve beschikken, maar de vijanden hebben den eed, dien zij den Goden gezworen hebben, geschonden, en wij hebben dien gehouden; is het dus twijfelachtig aan wien de Goden daar boven, zoo wij dapper strijden, die prijzen zullen toekennen — aan hen of aan ons? " Hebt moed, vrienden! Gij gaat gevaren te gemoet, waarin het op leven of nood zal aankomen; maar weet, daar boven leeft een God, die meenedigen straft en hen bijstaat, die voor de goede zaak, de zaak der eer en der gerechtigheid, die voor leven veil hebben. Nog eens dan, vrienden, houdt goed den moed en vertrouwt op God. Dit roepen u met mij uwe ouders, uwe bloedverwanten, uwe leermeesters, uwe vrienden, allen die u lief en dierbaar zijn, toe; het is de stem van die allen, de stem des vaderlands, die gij uit mijnen mond hoort, ja de stem van onze heilige godsdienst, die, waar het de eer des vaderlands betreft, tot moedig strijden en vertrouwen op God aanmaant. Ik zou met u willen optrekken, vrienden, en u vergezellen op uwen krijgstogt; want de zaak is zoo schoon, die gij gaat voorvechten, en mij valt het zoo moeilijk om van u te scheiden. Ik zou dat willen, edele jongelingen, niet om met u te strijden en u bij te staan in gevaren; hoe zou ik dit vermogen? maar om steeds bij u te zijn, om u te versterken in uw vertrouwen, om u raad te geven, waar het te pas mogt komen, om u te waarschuwen; want de palen van voorzigtigheid niet te overschrijden, is een der eerste pligten van den krijgsman. Doch wat ik welligt hierin voor u zou vermogen, dit hebt gij van uwen Wilhelme — uwen Wilhelme zeg ik — te wachten. U toch, hoofd dezer wakkere, manmoedige jongelingen, noemen zij zoo gaarne met deze uitdrukking van liefde en toegenegenheid, zoo dikwijls zij van u met elkander of met anderen spreken;

onzen **Wilhelmie** noemen zij u, en dit doen zij, omdat zij u niet alleen als hoofd en aanvoerder gehoorzamen, maar ook als een vader beminnen en eerbiedigen. Maar daarom is het ook, dat wij, ouders en vrienden **dezer** braven, hen aan uwe zorg en hoede, ook in het **heetste** der gevaren, gerustelijk toevertrouwen. Nu, gaat **dan** vrienden, onder het geleide van dit uw wijs en dapper opperhoofd, uwen **Wilhelmie** en van die onder hem **over** u het bevel te voeren, en zijner en uwer waardig zijn, gaat dan in deze kalme gemoedsstemming, waarin ik u allen zie, met God de grenzen over, den vijand te gemoet. Na moedigen kamp voor de schoonste zaak wachten **wij** u bij ons zegevierende terug. Vaartwel dan en denkt **aan** ons, wij zullen u, dit weet gij, dag en nacht en overal **in** gedachte vergezellen en Gode aanbevelen. Vaartwel, **vrienden!**"

De sergeant-majoor der compagnie was de **tolk** der gevoelens, welke zijne broeders bezielde. Hij **verzocht** den hoogleeraar, om hunne ouders en **betrekkingen** de stemming mede te deelen, waarin zij oud-Nederland verlieten, en de schoonen, wier vaandels zij **medevoerden**, de verzekering te geven, dat zij die eere**teekens** nimmer dan onbesmet zouden terugvoeren.

Spoedig hierna rukte de compagnie met de **beide** genoemde korpsen op. Bemoedigd traden zij eene **onzekere** toekomst te gemoet, waar ieder uur gevaren **hun** kon aanvoeren; want zij vertrouwden op God en hunne **regtvaardige** zaak. Juichend trokken zij de grenzen **over**, en het vaderlandsche "*Wilhelmus*" klonk voor het **eerst** weder op den bodem des oproers. Reeds vóór Poppel kwam hun waardige bevelhebber de hertog van Saksen-Weimar, hen te gemoet en een luid hurrah verkondigde de **vreugd** der

troepen. Het gezigt van den moedigen held boezede iedereen vertrouwen in.

Te Poppel vereenigde de kompagnie zich met de divisie welke des morgens uit het kamp bij Reijen was opgebracht. Aan dezelve waren 2 eskadrons lansiers toegevoegd. De 2de brigade, welke toevallig op de belangrijkste dager voormarcheerde, had haar hoofdkwartier te Welde gevestigd. De 1ste brigade lag op eene linie tusschen Welde en Poppel; terwijl de jagers met een eskadron lansiers en de batterij der divisie bij het hoofdkwartier geplaatst werden. Des middags kwamen de beide prinsen door. De prins van Oranje betuigde de jagers, die de wacht hadden, hoe hij met Gods hulp de zege hoopte te behalen. Het was de eerste maal, dat zij in hem hunnen opperbevelhebber begroetten. De tijding der overwinning door de 2de brigade, onder aanvoering van den hertog in tegenwoordigheid der prinsen, in den namiddag bij Ravels behaald, wekte aller geestdrift en naijver ten sterkste op. — Vóór meer dan twee eeuwen had het statenleger, met Maurits aan 't hoofd, dezelfde plaats bezet den nacht vóór het den Varax versloeg.

De volgende dag was bestemd tot de inneming van Turnhout, alwaar Niellon zijn hoofdkwartier had gevestigd. De kompagnie had order om de batterij der divisie te dekken. Bij Welde vereenigden zich beiden brigaden. Op de heide, regts van Ravels, werden de lansiers en tirailleur vooruitgezonden, om het bosch dat Turnhout omgeeft te onderzoeken. Hierin hadden Belgische troepen met 2 stukken geschut eene zeer voordeelige stelling genomen. Naauwelijks was de divisie op 1500 passen genaderd, of het vijandelijk vuur begon. De regter halve batterij, met de beide eerste peletons der jagers, werden

voorgebragt. Spoedig deed deze het vijandelijk geschut zwijgen en demonteerde zelfs één hunner stukken. Terwijl in de nabijstaande bataillons enkele kogels vielen, bragt het vuur onze jagers geen nadeel toe.

Nadat de brug over de beek de Aa, welke de vijanden afgebroken hadden, hersteld was, trok de eerste brigade er over, vergezeld door de halve brigade n°. 5, waarbij zich de beide eerste peletons der compagnie bevonden, en door de batterij twaalfponders n°. 7, welke tot Turnhout de divisie volgde. Het geheele bosch was door den vijand verlaten. Bij Turnhout wilden eenige Belgen nog tegenstand bieden en vuurden op onze troepen; maar ook deze vloden ras en de stad gaf zich over. Nu rukte de brigade zegevierend Turnhout binnen; de eerste stad, welke ons leger op den vijand veroverde.

Al spoedig was de groote, ruime markt door de Hollandsche troepen geheel gevuld. Hier aanschouwden de jagers voor het eerst den heilloozen vrijheidsboom met de Brabandsche vlag. Met gretige blikken, waarin de vreugde des overwinnaars te lezen is, staren zij de omringende voorwerpen aan en wenschen elkander geluk met de zegepraal hunner wapenen. Op eens verschijnt aan gene zijde van de markt een luisterrijke staf. Het zijn de zonen van hunnen vorst! Het plein weêrgalmt van de duizendwerf herhaalde juichtoonen. De prinsen rijden door de gelederen. Telkens stijgt de geestdrift hooger. Zij kent geene woorden meer om zich uit te drukken. De uitwerking van dit tooneel gaat alle beschrijving te boven.

Inmiddels had de 2de brigade, waarbij de andere halve batterij met de beide laatste pelotons der jagers gevoegd waren, zich op den Heijkant gerigt en oud-Turnhout bezet. De jagers en het geschut vereenigden zich even-

wel wederom met hunne brigade en kwamen doch verheugd van zin, te Turnhout aan. wel vermoeid,

Den 4den Augustus brak de divisie, ten 6 uren, op, en marcheerde op Kasterlée. Zij trok vervolgens de kleine Nethe over en kwam, ten 2 uren, te Gheel, afgemat van de brandende zonnehitte, maar zonder één vijand ontmoet te hebben. Het hoofdkwartier werd te Gheel zelf gevestigd, waar ook onze kompagnie met een groot gedeelte der troepen van beide brigaden bleef.

Den volgenden dag trok de divisie op de groote Nethe en vereenigde zich aan de andere zijde der rivier, bij Eijndhoudt. Men zette den marsch voort over Veerle, onder langs het bosch der abdij van Everboden. Eene patrouille lansiers zette zich links langs Tessengerloo in gemeenschap met de 3de divisie. Het 1ste bataillon der 7de afdeeling sloeg met eenige lansiers regts af, om Sichen alsook de bruggen op den Diemer te bezetten, en patrouilles uit te zenden naar Scherpenheuvel, en trok verder over het Zwertwater tot op de hoogte van Diest. Het bevallige en schilderachtige landschap, dat zich nu voordeed, voerde natuurlijk tot eene vergelijking met het gedrag van deszelfs inwoners: — de tegenstelling was al te groot. De stad werd onverdedigd ingenomen; want de bezetting was bij tijds gevlugt. Aan het hoofd der divisie bevonden zich, behalve den hertog, de beide prinsen. De kompagnie werd te Diest gekantonneerd.

De laatste dagen waren bijzonder vermoeijend geweest, juist omdat onze troepen geene vijandelijke magt te bevechten hadden gevonden. Derhalve werd, den 6den Augustus, tot een algemeenen rustdag verordend. Nogtans rustte men op dien dag niet. De genie zette ijverig de

verken ter verdediging voort, welke bij een mogelijken terugtocht, aan de divisie zoowel een goede stelling als een veiligen aftocht door de stad moesten verzekeren. De 2de brigade bezette Haelen en maakte zich meester van de bruggen over de Gette en de Velp. Een gedeelte onzer compagnie betrok te Diest de wacht, en een ander deel bekwam order, om een streng onderzoek naar wapenen bij de ingezetenen in te stellen, waarin zij ook naar wensch slaagden. De burgerwacht toch, ofschoon zij nu eerst in deze stad begon georganiseerd te worden, was echter bij eene proclamatie, die men nog aangeplakt vond, te gelijk met die der omliggende plaatsen, opgeroepen om, den 5den Augustus, des namiddags ten 5 uren, op de Grootte markt, te Diest, zich te vereenigen, ten einde tegen de Hollandsche „lafaards en brandstichters" te velde te trekken. Het bevreemde haar natuurlijk zeer, hierin door het onverwachte bezoek onzer troepen gestoord te worden. De jagers maakten, tot verligting der verdere marschen, zich meester van de lederen gordels, welke nu voor de Belgen nutteloos geworden waren. Zij hebben dezelve sedert bestendig bij hunne uniform gedragen, tot een aandenken aan de burgerwacht van Diest. Evenwel is het aan de overhaasting onzer troepen te wijten, dat zij eerst hier de oproeping van prins Leopold vonden, waarvan de snorkende taal zoo krachtig door hunne daden weérlegd is.

Het was insgelijks te Diest, dat men in eene dringende behoefte der compagnie voorzag. Een geneeskundige werd bij haar geplaatst, de heer J. S. Praetorius, officier van gezondheid der 2de klasse, bij de 12de afdeling infanterie, die ook in het vervolg aan de jagers zijne diensten wijdde.

Des Zondags marscheerde de divisie, de prinsen
 het hoofd, over Webbecom, Selck, Haelen, Don.
 Rummen op St. Truijen. Van Turnhout af geleek
 geheele marsch eerder op een zege-, dan op een v
 togt. Ofschoon zij den weg baande voor de 1ste divi
 vond zij nergens tegenstand. Hare meesterlijke beweg
 gen verrasten overal den vijand. Nergens verwachtte m
 haar, dan waar zij niet kwam. Waar zij kwam, vloed
 de vijandelijke benden. Schrik verspreidde zich vo
 haar uit. De stipte krijgstucht welke zij in acht nam
 bewees evenwel de ingezetenen, „dat geene wraakzuch
 hare legerspits vooraanging“. Vond zij hier en daa
 bliken van den zoo onregmatigen haat harer voormalig
 broeders; slechts hoogst zelden vond zij die van opge
 wondenheid ten gunste der slaafsche vrijheid, te voren de
 leuze tot den opstand, nergens van moed en zelfopoffe
 ring, in woorden zoo vaak geuit. De kompagnie bleef
 dien nacht te St. Truijen, alwaar het hoofdkwartier der
 divisie en der brigade zich bevond. Dat der 2de brigade
 was te Duras. De troepen lagen gedeeltelijk te St.
 Truijen, gedeeltelijk in de omliggende plaatsen.

Nu brak de gedenkwaardige 8ste Augustus aan. De
 divisie was bestemd, om Daine, die door de vereenigde
 3de en 4de divisien aangevallen werd, den terugtogt van
 Hasselt op Tongeren en Luik af te snijden. Maar de
 snelheid, waarmede de verrader het *sauve qui peut* ten
 uitvoer bragt, overtrof die van onze aanrukkende troepen
 Des morgens, ten 3 uren, stonden de troepen te St. Truije
 onder de wapens: ten 7 uren marscheerde de divisie af. D
 2de brigade trok, met de halve batterij n°. 5, op Her
 en vermoeide zich door het vervolgen van vlugtelingen
 De 1ste brigade trok naar Wimmerthingen, op 1 u

afstands van Hasselt, alwaar zij de schandelijke getuigen der verwarring vond, waarin het leger van de Maas zich had zoeken te redden. De weg was bezaaid met allerlei krijgsbehoefden, kleedingstukken, geweren, lansen, patronen, ransels, ja zelfs met eerloos verlatene veldteekenen. De geheele bagage van het leger, caissons, ambulances, smidswagens, administratiekisten en de stukken geschut, die een blijvend gedenkteeken ter eere onzer natie zullen uitmaken, vielen den overwinnaars in handen. Er was derhalve, hoe vurig de compagnie zulks ook gewenscht had, geene gelegenheid, om met den vijand slaags te raken. Met weinig moeite maakte de divisie, en ook de compagnie, vele Belgische soldaten, die zich hadden zoeken te verschuilen, krijgsgevangen. Hun getal beliep ongeveer 200.

De jagers werden, in sterke afdeelingen gesplitst, bij eenige boeren ingekwartierd. Iedere hut werd nu in een soort van wachthuis herschapeu, dat de noodige veiligheidsposten uitzette. Ieder wachthuis had deszelfs kommandant, die de regeling van het geheel op zich nam. Overal zag men doorslaande blijken van de bekwaamheid, die de jagers zich bereids verworven hadden, in het opsporen en smakelijk gereedmaken van het noodige levensonderhoud.

Daar het garnizoen van Maastricht Tongeren bezette, trok ons leger onmiddelijk na deze overwinning op Leuven en Brussel, ten einde den vijand in het hart des lands aan te tasten. De 2de brigade keerde denzelfden avond naar St. Truijen terug. De 1ste vertrok, na eenige rust genoten te hebben, midden in den nacht naar Loos; de jagers bleven den 9den Augustus te St. Truijen.

De volgende dag was die der inneming. De 2de brigade marcheerde op denzelfve de groote en kleine Gette over. Eenige verdreven de Belgen van de kapel N. 1 waarna onze troepen hen vervolgden. De over. Het was derhalve niet noodig, dat de tot ondersteuning aanrukte. Zij volgde tot alwaar ook de kompagnie vernachtte.

De divisie had alzoo voor het leger der Leuven geopend. Haar werd vervolgens de taak opgedragen, deze stad om te trekken. D nam zij eene andere rigting. Buiten de Houpoort te Thienen, vereenigden zich de troepen gene zijde der stad viel hun oog op de rookend hoopen van een groot gebouw (*ma campagne*), den vorigen dag de kracht van ons geschut had vonden. Te Thienen bleef de bagage der divisie. De lansiers werden vervangen door de brigade licht vallerie, aangevoerd door den generaal-majoor Boree bestaande uit de regementen dragonders n°. 4 en 5 het huzaren-regement n°. 6. Hierbij was de geheele terij rijdende artillerie n°. 1 en de helft van n°. 4 voegd. Alle maatregelen duiden aan, dat een veld op handen was. De divisie trok door eene heuvelachtige streek, langs Oirbeek, Meldert en Thourinne, op Thien en Nodebais. Het hoofdkwartier der divisie der 2de brigade bevond zich in de eerstgenoemde, der 1ste brigade met de jagers in de laatstgenoemde plaats. De straatwegen op Waveren en Namen, benevens de bruggen over de Dijle, werden sterk bezet. Des namiddags hoorde men een hevig tirailleurvuur. Eenige troepen der 2de brigade waren in het bosch van Meer-

daal bij St. Joris, met burgerwachten handgemeen geworden, die zij van daar verdreven.

De beslissende dag was gekomen. Den 12den Augustus zoude ons geheele leger bij Leuven den hoofdslag leveren aan het leger der Schelde, onder aanvoering van prins Leopold. De 1ste, 3de en 4de divisien moesten den vijand van Thienen af aanvallen, de 2de hem den terugtogt op Brussel afsnijden.

Nog vóór den dageraad rukte de divisie uit. De zon bleef lang in zwaren mist en nevel gehuld. Op de hoogte voorbij Neerijssche vereenigden zich de troepen. De 2de brigade maakte dien dag de voorhoede uit der divisie. De weg voerde langs moeilijke doortogten en over gevaarlijke bruggen. Na eenige uren vertoonde zich een bekoorlijk landschap. Bergen, bosschen en dalen wisselden elkander op de bevalligste wijze af. Van tijd tot tijd hoorde men het kanon van Leuven. Ieder schot was den soldaat ten spoorslag, om zijnen marsch te verhaasten. Bijna onafgebroken trok men door, langs Leefdael tot op den weg van Tervueren. De kavallerie, die vooruit was getrokken, had aldaar den generaal Belliard aangehouden. De divisie vervolgde haren weg, nog onbewust van het heillooze doel zijner komst. Zij trok den steenweg over langs Meerbeke, en naderde dien van Leuven op Brussel. De Fransche generaal, door den hertog naar deze stad teruggezonden, reed nu voorbij. De 2de brigade, met de batterij rijdende artillerij n°. 1, rukte voort tot op den straatweg van Brussel en bezette den IJzerenberg. De 1ste, met de veldbatterij n°. 5, vatte positie op de hoogte tusschen de straatwegen van Leuven op Brussel en op Tervueren. De batterij bestreek den laatstgenoemden weg. Terwijl deze beweging uitgevoerd werd, bespeurde men, hoe Belgische

lansiers op den weg naar Mechelen afrokken. begon de rijdende artillerie te vuren, maar op te afstand, om met vrucht te kunnen werken. De lerie begaf zich wel is waar, terstond naar den den weg, maar kon zulks niet spoedig genoeg do den Belgen hunne vlugt te beletten. Het eerste vuur was nu van dezen kant op den vijand gelos gelijker tijd deed zich het vuur aan gene zijde van ven hooren. Iedereen waande het slagveld voor zien. Een aanhoudende marsch van meer dan 10 had allen ten uiterste vermoeid; maar deze toonen nieuwe krachten op. Haastig beklom men de hoo die hen van den vijand schenen te scheiden. Men st zich tot den zoo lang gewenschten strijd. Nieman voelde meer vermoeidheid. De kapitein der kom had de noodige instructiën ontvangen. Aan de zek van te zullen vechten werd niet getwijfeld. Aller zocht den vijand. Vol ongeduld wachtte men het tot den aanval.

Dàar vertoonen zich eensklaps vijandelijke ruiters. Russell bevindt zich onder hen. De witte vlag waait aan. — Aller handen zijn op het beslissende oogenblik lamd. Algemeen is de neerslagtigheid. Het onbevred verlangen uit zich in bittere klagten. De hertog ontv den afgevaardigde, na het vernemen van zijnen last, verontwaardiging niet. Het vuur wordt gestaakt. De moeide soldaten werpen zich op den grond. Alles zw

In den namiddag begint op eens het vuur op nien en zelfs vrij levendig. De hertog had gevorderd, ingeval van wapenstilstand, ook de aftogt der Belgis troepen zou ophouden. Hieraan was niet voldaan. divisie trekt voorwaarts. De tirailleurs der 2de brig

drijven de vijandelijke tirailleurs uit een hollen weg op eene vlakte. Hier ondergaan deze eene hevige charge van de dragonders. De hertog zelf voert hen aan en geeft blijken van zijn onverschrokken moed.

Intusschen brengt een adjudant van den prins van Oranje, vergezeld van eenige Belgen, op nieuw de order, om ieder gevecht te staken, te gelijk met de voorwaarden der capitulatie. Men trekt terug. De dag is voorbijgegaan, zonder het gewenschte gevolg te hebben gehad.

Allengs viel de avond en men bereidde zich tot het bivouac. De geheele divisie bleef nu bijeen. Het nabijgelegen dorp Winxle was niet in staat, hare behoeften te vervullen. De jagers verschaften zich uit het dorp eenig slagtvvee, hetgeen ieder op zijne eigene wijze bereidde; maar dit stilde slechts gedeeltelijk den honger. Zij bekwamen met moeite eenig stroo en zochten, naast hunne geweren, zich hutten te bouwen. De duisternis viel. De wachtvuren verspreidden nog eenig licht. Velen ontvlugten bij dezelve de nachtkoude.

Den volgenden morgen werden hun levensmiddelen uitgereikt. De terugtogt was nu vastgesteld. Welk een indruk deze zekerheid op de jagers maakte, gevoelt slechts hij, die, na het doel zijner wenschen door eene langdurige inspanning bereikt te hebben, hetzelfde op eens ziet verdwijnen. Het leger der Schelde was in Hollands hand. Den hertog was de eere toegedacht, met zijne divisie de hoofdplaats van het verraad aan te tasten en het eerst binnen te trekken. In het gezigt van Brussel moesten zij de zege laten varen, zonder in de gelegenheid geweest te zijn, bewijzen van hunne dapperheid te geven.

Ten half twee uren trok de divisie, en aan het hoofd

derzelve de kompagnie zegevierend geheel Leuven van de poort naar Brussel af tot die naar Overal waren vensters, straten en koffijhuizen op van inwoners, die met nieuwsgierige, onbeschaamdken, of ook met angstige en vreesachtige gelaatstraden troepen opnamen en hunne schoone houdingprezen. De ontrolde vanen toonden der verbaasde demiestad ook de wapens van eene harer vroegere zcholen. De 3de en 4de divisie stonden grootende het geweer. Zij hadden des morgens de poorten De jagers zagen bij dezelve vele bekenden en medestudenten, tot de 2de ban der Utrechtsche sch behorende, ook velen hunner Leijdsche broeders. had Leuven zoo vele Hollandsche studenten bijeen. De kompagnie bleef gedurende haren terugtocht dig bij het hoofdkwartier der brigade, meestal dat der divisie. Zij trok dien dag tot op Lo, een klein dorp tusschen Leuven en Thienen. O zag zij nog vele sporen van het gevecht van den dag, opgeworpene versterkingen, vele lijken van n en van paarden. Een gedeelte der jagers betr nacht het landgoed van den heer des dorps, d graaf de Spoelburch, alwaar zij de afwezigheid graaf zich getroostten, door zich een goed o verschaffen.

Den 14den Augustus bragten de jagers te door, waar zij zich eenigzins herstelden van de vermoeijenissen. Vóór de kwartierbiljetten geren, werden hun de eerste brieven uit Holland Midden op de markt zittend of liggend, za geheele kompagnie, beurtelings met blijdschaandoening, de geliefde letteren lezen en herle

Nu verliet de compagnie Zuid-Brabant, en begaf zich vervolgens door het westelijke gedeelte van Limburg, in kleine dagmarschen, naar de oude grenzen terug. Te Duras, werwaarts de marsch, den 15den Augustus, voerde, werd haar de dagorder van den prins voorgelezen, waarbij Z. K. H. zijne tevredenheid over de troepen, de zege hunner wapenen en den terugtocht bekend maakte. Het hoofdkwartier der brigade was alhier op het prachtige slot des graven d'Oultremont gelegd, alwaar eenige jagers de wacht betrokken. De overigen werden bij de boeren ingekwartierd. Zoo dikwijls de jagers zich aan deze plaats herinneren, zullen zij ook de hartelijke zorg van den generaal des Tombe dankbaar gedenken, waarvan zij reeds gedurende den veldtocht zoo vele bewijzen hadden ondervonden. Niet alleen noodigde hij eenigen hunner aan de tafel der gravin, en werd de wacht, op zijn verzoek, door haar zeer goed onthaald; maar den volgenden morgen, vóór den afmarsch, gaf hij aan de geheele compagnie een blijk van dezelfde oplettendheid.

De jagers hielden, den 16den Augustus, nachtkwartier te Hasselt, en hierna achtervolgend te Lillo, een gehucht van Houthalen, te Hechtel en te Lommel. Het regenachtige weder verzwaarde de marschen, hoe klein deze ook waren. Armoede en gebrek waren algemeen in deze dorre streken. Hier en daar stonden uitgebrande huizen, als getuigen van de verwoestingen des oorlogs.

Eindelijk trok de compagnie, den 20sten Augustus, de grenzen over. Een dankbaar gevoel doorstroomde allen, nu zij behouden en zonder eenig verlies geleden te hebben, op nieuw den grond hunner vadersen betraden. Zij bleef dien nacht te Reusel en kwam den volgenden morgen, met eikenloof versierd, te Oirschot in haar kan-

tonnement aan. De roem hunner wapenen was de naar het Vaderland vooruitgesnelde; de schrik voor in België achtergebleven.

De dag van de komst der kompagnie te Oirsch ook de dag van de aankomst der hoogleeraren van Suerman en van Goudoever. Als afgevaardigden Senaat kwamen zij hunne leerlingen plegtig en verwelkomen. Een schitterend bewijs van de op inderdaad vaderlijke belangstelling, welke hunne leermeesters nimmer opgehouden hebben op de r fende wijze aan den dag te leggen! Ons geve er ons toe, en wij zijn er fier op aan Utrech school deze eere met het volste regt toe Overal en altijd was de Senaat de eerste, meest kiesche en edelmoedige wijze, de uiter gen der kompagnie ter harte te nemen. Waden, veraangenaamden die waardige mannen ver van de Akademie, en bragten ongedwonheid te midden der krijgsveld. Ja, door woordigheid spoorden zij haar aan tot volha is geene plaats in Noord-Brabant te noer kompagnie zich ophield, die niet de get hunne hartelijke en vereerende bezoeken. nieuw zijn zij de eersten, die haar het bli toeroepen. Alles duidt eenen band van lie door de edelste gevoelens geknoopt, le leerlingen ten innigste vereenigt, en leve vervolg een zekeren waarborg op van w kleefdheid.

Na het middagappèl van den 22sten de kompagnie zich op eene naburige weide hoogleeraar van Heusde haar in de volge

Welkom, brave jongelingen, welkom hier binnen de grenzen van het oude, door u zoo lang bewaakte en nu ook gewrokene Vaderland! Drie weken zijn er verlooppen, sedert gij de grenzen zijt overgetrokken en ik van u bij haar afscheid nam. Aandoenlijk waren die oogeblikken voor u en voor mij. Gij stondt u van uwe dierbaarste betrekkingen al meer en meer te verwijderen, en wist, dat, naarmate de gevaren zich zouden vermenigvuldigen, waaraan gij zoudt blootgesteld zijn, ook hunne zorgen en bekommelingen voor u toenemen zouden. En ik, — gij allen zijt mij zoo waard, lieve vrienden! en met u moest ik van één mijner zonen, mijnen oudsten, welligt voor altijd, afscheid nemen — nooit had ik mij zoo diep tot in het binnenste mijner ziel geroerd gevoeld, als in die oogeblikken. En toch bleef ik mijzelven meester; toch voelde ik mij in staat, om mijne stem tot u te verheffen, en u aan te moedigen tot den strijd. De zaak was zoo schoon, waarvoor gij de wapens had aangegord: het was de zaak des Vaderlands en der regtvaardigheid, en vrienden, uwe gelatenheid, de kalmte die ik op uw gelaat bespeurde, bragt van zelve mijn gemoed tot rust en kalmte.

Sedert dien dag, zoo gedenkwaardig voor u en voor mij — wie onzer zal dien immer vergeten? — zijn er drie weken verlooppen, en nu sta ik wederom hier voor u. Maar wij zien hier elkander, Gode zij dank, lieve vrienden, in andere omstandigheden, en voorwaar in eene andere gemoedsstemming weder. Ook sta ik hier voor u in hoogere betrekking. Het is als afgevaardigde van den raad onzer Hoogeschool, met deze mijne beide waardige ambtgenooten, uwe geliefde hoogleeraren Suerman en van Goudqever, het is als tolk der gevoelens van hen en van

al uwe hoogleraren, dat ik u dit hartelijk wel roepe. En niet zonder reden was het gewis, daartoe plegtig tot u afgevaardigd werden. In tusschentijd hebt gij den vijand, dien gij toen te ginge, ontmoet: heeft met u het leger van den Oranje aan het hoofd, in tien dagen tijds, des magt aangetast, verstrooid en vernietigd: heeft als een andere Caesar, door krijgsbeleid in dagen bragt, waartoe weken en maanden schenen gevord worden, zoodat hij ook als Caesar zoo eenvoudig naar waarheid zeggen kan: *veni, vidi, vici*. Maar gene nog meer is dan overwinnen, door die luister: aller zegepralen is de eere des Vaderlands, te voren onze vijanden, ja door de volken van Europa aang voor het oog van Europa gewroken en hersteld. alles is in dien tusschentijd geschied: ook gij hebt toe door moed en onverschrokkenheid, door standvastheid en volharding krachtadig medegewerkt: en zouden wij u dan niet met uwe lauweren komen en wenschen? Maar ziet nu ook, jongelingen, is het waarheid bevonden te zijn, wat ik toen tot ons en van onze vijanden zeide: „daar boven leeft God die regtvaardig is, den meenedigen straft, en bijstaat, die voor regt en gerechtigheid hun leven en ren?” Zij, die laaghartigen! schonden den eed, Koning en Vaderland gedaan, maar wij hielden dien, gij — op uwe vaan was het geschreven, gelijk het leus uwer harten was: *met God, voor Vaderland Koning*. Ziet! zoo viel het dan ook hun te beurt, v slagen, ja, veracht door hunne vrienden zelfs en begt stigers en helpers, veracht en bespot te worden, en zegevierende tot ons terug te keeren. Welkom dan n

eens, brave, heldhaftige jongelingen, welkom hier op oud vaderlandschen bodem, geluk met uwe lauweren!

Maar ook aan u is dit woord gericht, die over deze keurbende gesteld zijt, dappere krijgshelden van der Meij, Juta, de Ronde en van Nouhuijs, en aan u inzonderheid edele Wilhelmie — opperhoofd onzer braven. Veel zijn zij aan u verschuldigd voor de raadgevingen hun verleend, en nog meer voor het voorbeeld van zedelijkheid, van wijsheid, van kloek beleid en heldenmoed, dat gij hun tevens heb gegeven. Gij droeg er steeds roem op, over jonge wapenbroeders van zulk eenen aanleg, zulk eene opleiding, zulk een karakter het bevel te voeren: dit waardeerden zij in u — en daarom kost gij, gedurende dezen krijgstogt in gevaren op hen staat maken; want, is het niet zoo? als rotsen stonden zij waar het gevaar het grootste was. Ontvangt dan, edele krijgshelden! van ons, uit naam van onzen raad, ja, uit naam van allen die op hen betrekking hebben, de verzekering van aller dankbaarheid en hoogachting. Eerlang — dit hopen wij — zien wij u aan het hoofd dezer onze jongelingschap, in zegepraal binnen onze muren terugkeeren. Hoe zullen wij alsdan u allen met vreugde en gejuich ontvangen! Maar gij, jongelingen, zult behalve dien welverdienden roem, nog andere vruchten van uwen veldtogt plukken. Ons Vaderland heeft dezer dagen aan het thans zoo onzekere en weifelende Europa doen zien, hoe eene zelfstandige natie denkt en handelt, wat eene zelfstandige natie vermag. Wij — uwe leeraren — zochten u dit steeds dieper en dieper te doen beseffen; maar meer nog dan wij vermogten, zal dit uw handhaven onzer volkseer u tot zelfstandige wezens, die uit en door zichzelf regt en waarheid voorstaan, met andere

woorden , tot *echte Hollanders* gevormd
geve God !

Behoeven wij wel uit te weiden over c
ming , waarin deze treffende aanspraak
bragt ? De persoon die sprak , en die
in de vesting af , tot den aanvang van
hen meermalen door zijn bijzijn verhe
der leermeesters wier gemis zij zoo diep
de gedachte aan het achtbaar ligchaam
tolken waren , de herinnering aan het ve
zigten in de toekomst : — aan hem ,
welke gewaarwordingen dit alles moet v
den wij dezelve te vergeefs trachten te

Wat voor de studenten de plegtige t
leermeesters was , dit was voor het geheel
van den vader des lands. Ook op der
Z. M. was de liefde tot hem openlij
indruk , die de treffelijke rede van
onder den blooten hemel gehouden
stemming waarin de groote parade
vooral de algemeene vreugde , welke
dag vertoonde , in het bijzonder toen
Oirschot fraai verlicht was , zijn er zo
Maar treffender nog bleek die liefde ,
29sten Augustus , ten tweedenmale ,
andere gewaarwordingen , voorbij hur
Zooewel de koningin als hare beide zoon

(*) De Wel Eerw. heer Ds. van Laak spr
Psalm LXXII; 1: *O God! geef den Koning
gerechtigheid den Zoon des Konings.* De geheel
tegenwoordig.

benevens Hoogstderzelve gemalinnen en de beide oudste zonen van den kroonprins, vergezelden of volgden den vorst. Reeds vroeg was de kompagnie met de bezetting uit Oirschot gemarcheerd. Op de Agtsche heide hadden de 2de, 3de en 4de divisie, $7\frac{1}{2}$ batterij, 2 regementen dragonders, 1 huzaren- en 1 kurassiers-regement zich verzameld. Omtrent 40,000 man stond onder de wapenen. Een zegevierend leger, in prachtige slagorde geschaard en tot geestdrift opgewonden, of een geheel vorstelrijk gezin, van vreugde en aandoening overstelpt: — wij zouden inderdaad niet weten, welk schouwspel het schoonste van dezen schoonen dag moest genoemd worden; ware het niet juist die innige vereeniging van het Huis van Oranje en het leger, dat onder zijne banieren, de regten des Vaderlands had voorgevochten.

Bij eene dagorder van den 31sten Augustus betuigde de prins van Oranje aan het leger de tevredenheid van den vorst. Een bijzonder blijk van deze ontving tevens de kapitein Wilhelmie, daar hij, volgens dezelfde dagorder, tot ridder der 4de klasse van de militaire Willemsorde werd benoemd. Het is niet noodig hier bij te voegen, hoe aangenaam het der kompagnie was, haren aanvoerder op eene zoo vereerende wijze onderscheiden te zien.

TERUGKOMST DER VRIJWILLIGE JAGERS VAN DE
UTRECHTSCHER HOOGESCHOOL.

Na den terugtocht van het Hollandsche leger, was het gevoelen algemeen verspreid, dat er eene afdanking der vrijwilligers zou plaats hebben. De onzekerheid hieromtrent bezwaarde allen. Het is alzoo niet te verwonderen,

dat het verlangen der compagnie, om hare Akad terug te zien, voortvloeiende uit behoefte naar vating der studiën, en onderhouden door den s werkeloosheid, waarin zij na den veldtogt zich hoe langer zoo meer levendig werd.

Hoogst verblijdde derhalve de jagers het volg sluit, dat hun, den 16den September, werd med.

WIJ WILLEM, enz.

Gezien ons rescript van den 19den Augustus j waarbij wij de opening der Akademische lesse den 3den October hebben doen uitstellen, ten gelegenheid te behouden om de studenten, die nen ter verdediging van het Vaderland hebben den nieuwen Akademischen cursus van den begi laten bijwonen;

Overwegende dat, indien het belang van het voor als nog verbiedt, om de ontwikkelde k verminderen, datzelfde belang echter steeds vo de studerende jeugd niet langer, dan volstrekelijk is, van het bijwonen der Akademische l stoken worde;

Op het voorstel van onzen Staatsraad, a belast met de directie van het Ministerie va lansche zaken;

Onzen beminden Zoon, den veldmaarschal bevelhebber van het leger, gehoord,

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De kompaniën vrijwillige Leijds vrijwillige Utrechtsche jagers en vrijwillige G flankeurs, en de studenten der Hoogeschooler

neeën, die zich bij andere korpsen hebben gevoegd, zullen naar hunnent wederkeeren.

2. Aan dezelve wordt bij deze onze bijzondere tevredenheid te kennen gegeven, over den ijver met welken zij te wapen zijn gesneld, en over de loffelijke wijze, waarop zij zich in de vestingen, bij het leger te velde, en in den veldtogt van de door hen opgenomene verpligtingen hebben gekwet.

3. Wij behouden ons voor om hunne diensten nader in te roepen, wanneer het belang van het Vaderland zulks zal vorderen.

Onze beminde Zoon, de veldmaarschalk opperbevelhebber van het leger, is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschriften zullen worden gezonden aan de departementen van Binnenlandsche zaken en van Oorlog, tot informatie en narigt.

Gegeven te 's Gravenhage, den 13den September des jaars 1831, van onze regering het achttiende.

(get.) WILLEM.

Van wege den Koning,

(get.) J. G. de Meij van Streefkerk.

Te meer waren de jongelieden met hetzelfde ingenomen, daar de Vorst over hunnen arm bleef beschikken, en zij stellig van eene nieuwe oproeping verzekerd waren, zoodra de nood des Vaderlands zulks gebood. Alzoo werden hunne pligten tot het Vaderland met die tot de Maatschappij overeengebragt.

Volgens bekomene order, verliet de kompagnie, den 18den September, Oirschot. Vóór haar vertrek, nam de WelEerw. heer van Laak, die reeds vroeger zijne belangstelling in de jongelieden had aan den dag gelegd, een

godsdienstig afscheid van hen. Zij begaven zic naar het gebouw aan de Protestantsche eeredienst waar de veldprediker tot hen sprak, naar aanleid Eph. VI : 17.

De generaal-majoor des Tombe, met zijn geheel en vele officieren, begeleidden de jagers, die de muzijk der 12de afdeeling infanterie werden voorafg tot op een uur afstands van Oirschot. Moeijeli: het hun te scheiden van den waardigen bevelhebben wien zij gevoelens van onbepaalde hoogachting en baarheid koesterden. De generaal bragt hun het v, waarwel toe :

Officieren, onderofficieren, vrijwillige jagers, st. van de Utrechtsche Hoogeschool! Ingevolge bes! Z. M. den koning zal uw korps naar deszelfs Ak stad terugkeeren, ten einde gij in staat gesteld uwe studiën te kunnen voortzetten.

Met leedwezen zie ik een korps van onder mi: velen vertrekken, dat gedurende een jaar dat onder de wapens is, steeds blijken gaf deszelfs met lust, ijver en naauwgezetheid te vervullen.

In den kortstondigen maar roemrijken veldtog gij steeds het voorbeeld aan de geheele brigade, geduld alle vermoeijenissen en ontberingen, die oorlog onvermijdelijk zijn, door te staan.

Met genoegen mogt ik bij Ravels ontwaren gij gedurende eenigen tijd aan het kanonvuur de waart blootgesteld, die gelatenheid en bedaardhe u, welke steeds den krijgsman kenmerkt, die goed geplaatst heeft; hetgeen mij alstoen nog volle overtuiging gaf, met welk een goed g

tegen den vijand kondet worden aangevoerd; doch hij was te lafhartig, om ons de gelegenheid te verschaffen van de bajonet gebruik te kunnen maken: overal waar wij hem aantreffen, vlood hij!

Onze geëerbiedigde koning, willende uwen verdienste-lijken kommandant beloonen voor de wijze waarop hij u gekommandeerd en geleid heeft, benoemde hem tot ridder der militaire Willemsorde 4de klasse, hetwelk u tot een nieuw bewijs moet strekken, hoezeer Z. M. over het korps tevreden is.

Brave jongelingen! keert thans tot uwe zoo belangrijke studiën terug. Koning en Vaderland blijven op u rekenen, wanneer onze geboortegrond op nieuw mogt worden bedreigd, of zijne belangen uwe bescherming mogten vorderen; en het zal mij altijd tot eer en genoegen verstreken, u alsdan weder onder mijne onmiddelijke bevelen te mogen hebben. Vaartwel!

De kompagnie kwam tegen den middag te 's Hertogenbosch aan. Zij heeft naderhand uit de Staatscourant, van den 24sten September, vernomen, dat zij in die vesting op de plechtigste en vereerendste wijze is ontvangen en den volgenden morgen uitgeleid. Het onthaal, dat zij gedurende haar verblijf aldaar bij velen der burgers genoot, was van dien aard dat wij het liefst met stilzwijgen voorbijgaan. Zij nam alhier afscheid van hare oude vrienden, de flankeurs, Groningsche studenten, die op den marsch naar hunne Akademiestad, te gelijkertijd zich te 's Bosch bevonden.

Eene sterke tegenstelling met het vorige onthaal vond de kompagnie den volgenden morgen te Gorinchem. Hier wedijverden pracht en smaak met de hartelijkste toege-

negenheid, om haar op eene onvergetelijke wijze
 vangen. Naauwelijks is de stoomboot, waarmede
 overtocht volvoerde, in het gezigt der stad, o-
 schoten, afgewisseld door militaire muziek, span-
 ning verwachting ten hoogste. Het vaartuig nadert de
 Een groot deel van het garnizoen, begeleid door
 militaire autoriteiten, staat in volle rusting ver-
 De poort der vesting is op de meest smaakvolle
 met vaandels, eerekransen, festoenen en wapens
 en in eene prachtige eerepoort veranderd. Een
 van denzelfden loopt op een balkon uit, hetwelk op z-
 rust en waarvan fraaije tapijten afhangen, met eene
 heimzinnige rol voorzien. Ter zijde bezetten Gorinck
 schoonen en aanzienlijkste vrouwen den wal. Overal
 eene talrijke schare volks, als getuige harer be-
 stelling in het feest.

Op zooveel luister waren de jongelieden niet
 reid. Getroffen en opgetogen, konden zij naauwel-
 door luide toejuiching hun gevoel lucht geven.

Intusschen legt de stoomboot aan. De jagers ver-
 gen elkander, om het eerst den Vaderlandschen be-
 te drukken. Nadat zij zich in orde gesteld had-
 verwelkomde de generaal-majoor Muller, opperkomman-
 der vesting, die volijverig de feestviering bestuurd,
 op volgende wijze :

Moedige krijgsmakkers, edele jongelingen, die in
 veld van eer den roem van Utrechts Hoogeschool
 hoogd hebt! Helden, die den naam uwer dappere
 vaders waardig zijt, en onze vrijheid en onafhan-
 kheid ten koste van hun bloed verkregen, in den
 daagschen heiligen strijd, bevestigd hebt.

Heil, driewerf heil zij u allen !

Dank, eer en lof, den God van Nederland !

Welkom, hartelijk welkom op den Oud-Nederlandschen bodem, waarop wij u allen in welstand mogen wederzien en begroeten !

In Mavors velden werdt gij door het schild van Minerva gedekt.

In Pallas tempel gaat gij uwe krijgsbanieren plaatsen, tot een blijvend aandenken van uwe vaderlandsliefde en van uwen behaalden roem.

Gedoogt, zonen van Mars ! dat eene jeugdige, zedige jonkvrouwe, uit het oude geslacht der Brouëriussen van Nidek, door mijne echtgenoot tot u geleid, uwe strijdvanen met een eiken- en lauwerkrans versiere, tot een gedenkteeken der bewondering en hoogachting, die de schoone kunne uit Arkels oude veste u allen toedraagt.

Hierop geleidde mevrouw Muller, geb. baronesse von Dachne, de schoone jonkvrouwe tot het korps, die op de bevalligste wijze deze eerste kransen aan de vaandels vasthechte. Toen vervolgde de generaal:

Volijverig keert gij weder naar Pallas leerzalen. Ook daar, op die bane des vredes, wacht u een even schoone roem als die, met welken gij u thans in het veld des oorlogs hebt overdekt.

En mogt onze beminde koning nogmaals uit zijn verheven vaderhart, het zoo zeer ontzagverwekkende woord: „Voorwaarts!“ genoodzaakt worden uit te boezemen; dan, mijne dierbare krijgsmakkers ! dan en altoos roept gij van ganscher harte met ons: „Voorwaarts, marsch!“

„Alles voor Koning en Vaderland!“

Nu begaf de trein zich stadwaarts. Hij werd door de sappeurs der 14de afdeeling infanterie boers en hoornblazers. Hierop volgden detachementen der Drentsche schutter-artillerie, der vrijwillige risten, en der 14de afdeeling infanterie. Deze voorafgegaan door den plaats-kommandant, den luitenant kolonel Cloete met zijn staf, en gevolgd door een wacht van Gorinchemsche schutters van den 2den bataljon. Hieraan sloot zich de muzik der 14de afdeeling infanterie. Nu volgde de opperbevelhebber der vesting met zijn staf, vergezeld door het korps ingenieurs en de deputation uit de regtbank en het stedelijk bestuur. De marscheerden de jagers op, gevolgd door het geesteskorps officieren der bezetting. De trein werd gesloten door detachementen uit de genoemde korpsen.

De jagers tot het balkon genaderd, werden van zelve door drie jonge jufvrouwen met bloemen bestroefd. Ook werd nu de rol afgelaten, waarop de volgende diep gezongen regels stonden :

Hoe schoon blinkt Pallas krans, doormengd met krijgslaurieren !
 Hoe heerlijk huwt zich 't zwaard aan lier en zwanenschacht !
 Die glans omstraalt uw schaar, bestemd tot zegevieren,
 Hier door de magt des woords, ginds door der helden kracht.

De groote toeloop, zoowel van inwoners als vreemdelingen, zette den statigen optogt een buitengewonen luister bij. De menigvuldige vlaggen, die overal wapperden, getuigden van de algemeene geestdrift. Op de markt werden de jagers, namens de stad, door den burgemeester en den heer van Hoeij, vergezeld van de wethouders, hertelikelijk begroet. Nu begaf ieder zich naar zijn kwartier of liever hij voldeed aan de hem gedane uitnodiging, want de meeste burgers hadden er op aangedrongen.

jagers, die zij bij hunnen vroegeren doortogt hadden gehuisvest, op nieuw tot gasten te mogen hebben. Allen wachtte hier een feestelijk onthaal.

Maar deze geheele dag bleef aan openlijk vreugdebetoon gewijd. Ook des avonds was een prachtig feest in den Stads Doelen ter eere der jagers gereed gemaakt. Herwaarts werden zij op den bepaalden tijd door hunne gastheeren geleid. Alles was smaakvol tot de ontvangst ingerigt. Eene luisterrijke verlichting in de groote laan en tuin, met voortreffelijke decoratiën en chassinetten, boeide aller oog. De fraaije militaire muziek, welke tot laat in den nacht voortduurde, stemde iedereen tot vreugde, ja noodigde velen tot den dans uit. De opperbevelhebber der vesting, de burgerlijke en militaire autoriteiten, eene aanzienlijke vrouwenschaar, die het feest door hunne tegenwoordigheid versierden, verspreidden over hetzelfde die ongekunstelde vreugde, welke alle aanwezigen medesleepte. De sergeant Metman bragt bij deze gelegenheid openlijke hulde toe aan de edele jonkvrouwe, die des morgens de vaandels der compagnie bekranst had; waarna de sergeant-majoor Vorsselman de Heer, zoowel aan Gorinchems opperbevelhebber als aan deszelfs ingezetenen, warmen dank betuigde voor de vleijende wijze, waarop zij de studenten hadden ontvangen, en de verklaring aflegde, dat Arkels grijze vest in de gedenkboeken van Utrechts Hoogeschool met gouden letters zou blijven aangeteekend.

Den volgenden morgen verlieten de jagers deze stad, vervuld van dankbaarheid over de genoegens en de eer, welke hun ten deele waren gevallen. De tamboers en hoornblazers der bezetting, benevens de muziek der 14de afdeeling infanterie, geleidden hen tot buiten de vesting.

De heer plaats-kommandant, vele officieren en inw. namen alhier afscheid. Het „leve Gorkum!“ werd vuur door de jagers aangeheven. Kanonschoten verdigden hun vertrek.

Ingevolge het voorgeschrevene reisplan, marscheerde kompagnie dien dag tot Vianen. Ook hier werd zij telijk ontvangen. De burgemeester de heer Me vergezeld van de burgerlijke en kerkelijke autorit begroette haar reeds buiten de stad in bewoordinge van zijne belangstelling getuigden. In de stad vonden de jagers zich aangenaam verrast door het van een fraaijen eereboog nabij het raadhuis, welk de zorg van Vianens jufferschap, met bloemen, gu en vlaggen versierd was. De predikant der ge de heer van Duijl, sprak hen alhier hartelijk aa de ingezetenen vonden onze jongelieden eene gu vangst. Eene commissie, aan wier hoofd zich Mr. L. S. P. Dupper, te voren hun medestudent, onthaalde des avonds, in het logement „de Roos“, op een collation dat door dans en muziek naamd werd. De eereboog was fraai verlicht. de ingezetenen stelden alles in het werk, om ho der Utrechtsche studenten genoegelijk te maken

Den 21sten September deed de kompagnie ha in Utrecht. Deze geheele dag werd met een l vierd, waarvan het volgende slechts eene ze schets kan opleveren.

Nauwelijkjs de Lek overgetrokken, werder van wege de gemeente te Vreeswijk, door ha kant J. F. Wetter, voormaals kweekeling der school, dus begroet :

Het is met innig welgevallen , dat ik de vereerende taak op mij nam , om u op dezen onvergetelijken morgen , als de tolk van Vreeswijks gemeente , een hartelijk woord toe te spreken , edele jongelingen , eens voor het grootste deel mijne medeburgers aan Utrechts Hoogeschool.

Welkom , welkom heeten wij u allen bij het betreden van den bodem van dit schoone gewest , 't welk zich beroemt , zulk eene aanzienlijke schaar van fiere muzenzonen in deszelfs schoot voor het Vaderland te hebben opgekweekt.

Met God zijt gij vóór 10 maanden voor Vaderland en Vorst uitgetogen : met God hebt gij voor Vaderland en Vorst gewaakt en gestreden.

Ongeschonden zien wij uwe krachtvolle keurbende , onbezoedeld uwe vaan in ons midden terug.

Van Vaderlandsche vreugde klopt ons het hart bij den aanblik der onverwelkelijke lauweren , die uwe vaandelen sieren , en bij de gedachte aan het roemvolle kruis , dat eerlang ook uwe borst zal bedekken.

Geluk ! driewerf geluk ! brave jongelingen ! met deze uitkomst !

Dank , innige dank zij u toegebracht , ook door onze lippen , voor den moed en de geestdrift , waarmede gij het zwaard ter verdediging van de dierbare erve onzer Vaders aangorddet : dank voor de onbezwekene volharding , waarmede gij , meer dan 40 weken , noch vermoeienis noch ontbering , noch gevaren schroomdet ter beveiliging van Hollands oude grenzen !

Met eere hebt gij de taak , de schoone taak volbragt , die Vaderland en Koning , die ook wij van u allen verwachtten. —

Keert dan met edele zelfvoldoening derwaarts weder ,

van waar de stem van onzen geëerbiedigden Vorst en de nood van het oude en bedreigde Nederland u te wapen en ten strijde riepen !

Onze beste wenschen vergezellen u naar de plaats, waar gij voor Mars weder Pallas zult huldigen; voor het zwaard weder de penne zult voeren.

God almachtig, die u tot hiertoe ten zon en schild verstrekke, zij ook dáár verder uw leidsman, uw beschermer, uw vriend ! En moge, hetgeen Hij verhoede ! weder de nood des Vaderlands u oproepen naar het veld der eere; dan, wij durven dit van u allen verwachten, dan wendt ook Nederland wederom niet vruchteloos de oogen naar u henen, maar wordt met nieuwe geestdrift door u de baniere ontrold *met God, voor Vaderland en Koning !*

Leve dan de vrijwillige jagers van Utrechts Hoogeschool !! Leve het Vaderland !! Leve de Koning !!

Hierna hieven de leerlingen der dorpschool een toepasselijk en welluidend gezang aan.

Maar ook aan deze uiterste grenzen der provincie waren commissiën uit het Provinciaal Bestuur en uit de studenten, die door omstandigheden verhinderd waren mede uit te trekken, de jagers te gemoet gegaan. De heer van Lijnden van Sandenburg, gouverneur der provincie *ad interim*, vereerde hen met deze aanspraak :

Welkom, duizendmaal welkom, edele jongelingen, kweekelingen van de Hoogeschool in deze provincie naar Utrecht, den zetel van uwe wetenschappelijke leerschool, terugkeerende !

In het haghelijke tijdstip, toen onze geëerbiedigde

Koning de natie te wapen riep, waart gij van de eersten die daaraan beantwoordet, niettegenstaande gij bij uwe eerst begonnene of meer gevorderde letteroefeningen, nimmer naar menschelijke berekeningen u kondet verbeelden, tot de krijgsdienst geroepen, op het slagveld geplaatst te worden. Gij zijt opgekomen, te wapen gesneld, met ware geestdrift, om de zoo onregtvaardige en schandelijke aanranding der geheiligde regten van onzen Koning en van ons dierbaar Vaderland paal en perk te stellen! Achtenswaardige jongelingen, gij hebt u in dien bangen stond alle de vermoeijenissen, ontberingen en verloocheningen, aan eenen winter-veldtogt verbonden, laten welgevallen, de krijgstucht zoo voorbeeldig bij u gehandhaafd, uwen goeden naam zoo gewaarborgd, dat gij reeds, bevorens den korten doch glorierijken veldtogt in België, u eenen roem had verworven, welke u voor gansch Nederland en voor de nakomelingschap onvergeltelijk maakte. En nu in den heiligen strijd, ter handhaving van onze vertrapte eer en nationaliteit, hebt gij u tegen onze zoo bittere vijanden met kloeken moed staande gehouden, en tot de overwinning het uwe bijgedragen. Met lauweren bekroond, komt gij terug tot uwe vorige letteroefeningen; met het voldoende zelfgevoel van uwen pligt getrouw, aan de inspraken van uw geweten beantwoord te hebben, van het Vaderland en den Koning te hebben verdedigd! O, welk eene vreugde voor allen, die in betrekking tot u staan! Welk een wellust zal het voor uwe ouders, vrienden en betrekkingen zijn, u, met lauweren gekroond, aan hunne harten te kunnen drukken! en den Almagtige voor die gelukkige terugkomst, met een vrolijk gemoed, lof en dank toe te brengen!

Gaat dan, edele jongelingen, dappere krijgshelden, uwe vrienden en betrekkingen bezoeken, en dankt gezamenlijk den God uwer Vaderen, die u dit gelukkige tijdstip vergunt, en komt dan terug met verdubbelden ijver tot de beoefening der wetenschappen, welke u voor het Vaderland en voor de Kerk zoo dierbaar maken; — en komt het Vaderland weder in dien nood, dat uwe diensten door den Koning geëischt worden, komt dan weder met dienzelfden heldenmoed, de wapens voor dien heiligen strijd opnemen, en helpt andermaal het dierbaar Vaderland. O, wat zal de vervulling van dien heiligen pligt, nu aan Koning en Vaderland bewezen, u tot in den hoogsten ouderdom ten zegen en tot aangename nagedachtenis kunnen verstrekken! Hoe zult gij aan uwe vrienden, ja velen van u aan uwe kinderen alsdan kunnen vermelden: ook wij, wij waren eenmaal deelgenooten in dien heiligen strijd; wij, wij zijn ook te Hasselt of te Leuven geweest! Welkom dan, edele handhavers van de eer eener verdrukte natie, welkom op den heiligen grond uwer Vaderen! dit welkom weërgalme van alle zijden, en klinge tot in het binnenste van onze harten en die van alle getrouwe Nederlanders! —

En gij achtenswaardige bevelhebber en verdere officieren van dit zoo uitstekend jagerkorps, welkom met uwe onderhoorigen! dubbel welkom hen, zoo ik vertrouw, ongeschonden van ziel en ligchaam, weder terug te geleiden op de plaats van waar gij hen ontvangen hebt. Edele, achtenswaardige Wilhelmine, u vooral! die met zooveel beleid, trouw en dapperheid dit korps jongelingen aan uwe zorg opgedragen, geleiddet, zoo verstandig en doelmatig beheerdet, voor hunne zedelijke kracht zoo in als buiten het strijdperk ijverdet, met zoo veel liefde en

wijsheid voor alle hunne behoeften zorgdet, — , waardige bevelhebber, wordt de dank van alle de ouders, vrienden en betrekkingen der aan u toebetrouwde jongelingen ongeveinsd toegebracht. Zij zullen u nimmer vergeten, en ik verzeker mij, geen van die welke gij in den heiligen strijd hebt aangevoerd, zal mij logenstraffen als ik als tolk uit hunnen naam, u den opregten dank hunner harten toezegge. Overal, waar van het korps vrijwillige jagers, studenten van Utrecht zal gewaagd worden, zal de naam van Wilhelmie met geestdrift uitgesproken worden! —

Het verheugde de jagers, hier ook eenigen hunner vrienden en medestudenten terug te zien. De heer Heijlidij sprak, namens deze allen, hen op de volgende hartelijke wijze toe:

Als vertegenwoordigers der zich thans te Utrecht bevindende jongelieden, staan wij voor u, om u ook uit hunnen naam het hartelijk welkom toe te roepen. Gewichtig en treffend oogenblik! Onwillekeurig herinneren wij ons diezelfde plaats, welke gij vóór ruim 10 maanden betraadt, om den muitzieken vijand onder de oogen te gaan. Het is onze taak niet, u omtrent uw gehouden gedrag, gedurende dien tijd, eenige lofuitingen toe te voegen: de overtuiging, in dezen alles gedaan te hebben wat pligt, eer en het Vaderland van u vorderen, is waarlijk grootere belooning. Wij hoorden hetzelfde, onze verwachting werd niet te leur gesteld; ja, wij waren trots u medebroeders te mogen noemen. Geluk derhalve broeders, met uwe behaalde overwinning! Geluk met uwe behoudene terugkomst te dezer plaatse! Onze wenschen,

onze vurigste beden zijn niet te leur gesteld. Nimmer vergeten wij u; altijd hopen wij te denken aan de eervolle wijze, waarop gij de eer des Vaderlands en onzer Akademie hebt gehandhaafd.

Ook u, brave Wilhelmine en overige aanvoerders, wenschen wij geluk! Neemt onze opregte dankbaarheid aan voor de zorg en liefde, welke gij onzen broeders bewezen hebt. Dat ook voor u deze togt die herinnering nalate, welke dezelve zeker den aanvoerder van zulke braven belooft. Vereert ons met uwe vriendschap, en gij vrienden, makkers, bewijst ons weder steeds diezelfde, welke wij helaas zoo lang ontbeerden.

Blijft dezelfden, die gij waart:
Steeds opregt en gul van aard,
Nu wij ons wedervinden.

Gaarne hadden wij u dezen avond een blijk onzer erkentenis gegeven: omstandigheden hebben zulks verhinderd. Wij vertrouwen echter, dat het ook morgenavond u niet onwelkom zal zijn, waartoe wij u de gelegenheid aanbieden.

En nu vrienden, is onze taak volbragt. Niet alleen vele en sierlijke woorden geven opregte gevoelens te kennen. Reeds te lang hielden wij u, uwe ouders, vrienden en betrekkingen, die reikhalzend u te gemoet zien, op. Gaat derhalve broeders, en geniet in volle mate dat genoeg, die zaligheid, welke ieder regtgeaarden krijgsman eene zoodanige wederkomst belooft.

De kompagnie zette haren marsch voort door eene fraaije eerepoort, welke voor de woning van den burgemeester stond; terwijl de meeste huizen van Vreeswijk met vlaggen en groen versierd waren. Overal stonden

vrienden, betrekkingen en bekenden op den weg naar Utrecht; eene menigte rijtuigen bezette denzelfde. Het stadsjagt, waarop zich de Commissie uit de studenten bevond, begeleidde de kompagnie. Van hetzelfde deed zich eene fraaije muziek hooren, zoo door liefhebbers als meesters uitgevoerd. Op alle buitenplaatsen zag men festoenen en eerebogen. Te Jutphaas waren de meeste huizen van feestgroen, velen van vlaggen en toepasselijke opschriften voorzien. De geheele weg door dit dorp was aan beide zijden met fraaije guirlandes versierd, terwijl drie groote eerebogen den eenparigen groet der inwoners bevatteden: *Welkom gij braven, wier liefde is gebleken voor Vaderland en Vorst.*

Aan de grenzen der stad werden de jagers door een detachement lansiers ingehaald, en hetgeen haar bijzonder verheugde, drie harer medestudenten, J. H. Burlage, P. A. J. Beelaerts van Oosterwijk, en J. C. Palthe Wesenhagen, die als vrijwilligers bij de lansiers den veldtogt hadden bijgewoond, sloten zich hier aan de kompagnie aan. De plaatskommandant, de kolonel Grunenbosch, begroette haar; waarna de generaal-majoor de Virieu, die in eene zoo naauwe betrekking tot de studenten stond, hen dus verwelkomde:

Mijn^e Heeren!

Gelijk het mij tot een bijzonder genoeg heeft mogen verstreken, u, bij het vertrek naar het leger, een afscheidsgroet toe te roepen, zoo heb ik thans de eer en het geluk, u hartelijk te verwelkomen; ja, te verwelkomen uit eenen korten doch niet minder roemrijken veldtogt.

Het is met zelfvoldoening, mijne heeren! dat ik mij mag herinneren, hetgene ook ik heb kunnen toebrengen,

om u in staat te stellen tot het uitoefenen dier pligten, welke gij voor Vaderland en Koning vrijwillig op u genomen, en zoo loffelijk volbragt hebt.

Het is met niet minder zelfvoldoening, dat gij op uwe verrigtingen kunt terugzien; daar gij de goedkeuring van uwen Koning en den dank des Vaderlands hebt verdiend, en in volle mate moogt wegdragen.

Bij het hervatten uwer letteroefeningen zult gij altijd gereed zijn, indien het Vaderland uwen arm weder mogt behoeven, dien gaarne te leenen, en bij voortdoring te toonen, dat het niet te vergeefs op dien arm vertrouwt. Leve de Koning!

Vóór de Tolsteegpoort prijken twee fraaije piramiden met de namen Ravels en Leuven. Het plein bij dezelve was door eene eewacht afgezet. Hier bevonden zich de rector en assessoren van den Senaat. Treffend voor de jagers was deze begroeting hunner leermeesters. De rector, de hoogleeraar J. J. Wolterbeek, sprak hen in deze bewoordingen toe:

Welk een roerend schouwtooneel!

Gij, brave jongelingen! hartelijk geliefde kweekelingen onzer Hoogeschool! onder het geleide van uwe bevelhebbers, na eene edele pligtsbetrachting, met roem voor u en uwe betrekkingen, door Gods vaderlijke goedheid, behouden tot ons terugkeerd! Ja, edel was uwe bedoeling, toen gij nu bijna een jaar geleden, op 's Konings noodkreet „te wapen!“ uwe jeugdige krachten tot verdediging van eene schoone en regtvaardige zaak toegewijd hebt.

Neen, het was geene jeugdige opbruising, toen gij op

het levenwekkend woord van dienzelfden Koning „voorwaarts!“ met moed op 's vijands bodem getrokken zijt, om aan de misnoegde Belgen te toonen, dat het bloed onzer voorvaderen ook door uwe aderen stroomt. Omdat gij onze burgerlijke en godsdienstige vrijheid hoogacht; omdat gij het echte kenmerk van den waren vriend der vrijheid in gehoorzaamheid aan billijke wetten stelt; omdat gij eenen afkeer hebt van den lasteraar en van den meinedige, daarom hebt gij u alle opofferingen met standvastigheid getroost. Edel was dus uwe bedoeling, en hoe moeilijk ook de uitvoering moge geweest zijn, het einde is voor u allen roemrijk. Dank hebbe uw moed en uwe trouw. —

Gij hebt ons Vaderland in de moeilijkste oogenblikken bewaard, en voor de eer van Oud-Nederland met moed gestreden. Gij zijt ons meer dan ooit dierbaar. — Gij hebt den lof van onzen Koning, van uwe bevelhebbers, en van elken waren Vaderlander verdiend. Gij hebt uwe taak met luister volbragt. Gij hebt door uw voorbeeld getoond, dat onze Vaderlandsche Hoogescholen kweekhoven zijn van liefde voor Koning en Vaderland. Wanneer eenmaal de geschiedenis van dezen veldtogt met al de bewijzen van Vaderlandschen heldenmoed der vergetelheid ontrukkt zal zijn; wanneer eens het thans nog door valsheid en eene schandelijke staatkunde geblinddoekte Europa van zijne bedwelming zal ontheven zijn, dan zullen ook uwe namen onder die moedige verdedigers geteld worden, die hun goed en bloed voor Vaderland en Koning hebben opgeofferd, en het nageslacht zal uwe asch zegenen. Maar wat zouden wij menschen, zonder Gods bijstand vermogen! Dat hebt gij gevoeld, en daarom zijt gij met God voor Koning en Vaderland

uitgetrokken. Hem zij uwe hulde, zoo hier als in de tempelen, aan Zijne vereering toegewijd, nederig toegebragt. Boven alles worde in het hart van ieder uwer een blijvend gedenkteeken van diepen eerbied en vurigen dank opgerigt, kenbaar in eenen deugdzaam wandel.

Heil zij u, manhafte bevelhebber en verdere officieren dezer keurbende! voor uwe leiding en voorbeeld, onze brave jongelingen gegeven. U hadden wij onze dierbare panden met vertrouwen aanbevolen. Gij geeft ze ons ongeschonden terug: wij en zij allen zullen uwe gedachtenis steeds in zegening bewaren. Wij verheugen ons over de blijken van 's Konings goedkeuring u geschonken, en bidden God, dat Hij uw leven beware tot nut van het Vaderland en van uwe dierbare betrekkingen.

Nu dan, brave jongelingen! dit is de roepstem van elken waren Vaderlander, van elken inwoner van Utrecht, van al uwe leermeesters, hartelijk welkom! Geniet met eene u eigene nederigheid, als het schoonste kenmerk van ware grootheid, al die bewijzen van onderscheidende vereering, welke u bereid zijn.

Eerlang keert gij tot uwe letteroefeningen terug. Ook dáár zijn zoo wel pligten te vervullen als lauweren te verkrijgen. — Maar voor u zijn die pligten niet moeilijk te vervullen, wanneer gij die eenstemmigheid des gemoeds, die gematigdheid, die eensgezindheid, die ondergeschiktheid aan orde en wetten, die zedelijkheid behoudt, welke u in de krijgsdienst zoo roemvol onderscheiden hebben.

En wanneer gij, hetgene God verhoede! andermaal mogt te wapen geroepen worden, dan weifele niemand uwer zich aan onzen Koning aan te sluiten, en hem met zijn bloed bij te staan; want het belang van het Vaderland en van den Koning is één. Leve de Koning!

Nu marcheerden de jagers, vergezeld van de vrijwillige lansiers, de poort van hun geliefd Utrecht binnen. Zij werden voorafgegaan door het detachement lansiers, de rustbewaarders te paard, het korps muzikanten, de commissiën uit den Senaat en de studenten, en eenige hoofd-officiëren, terwijl een detachement schutters en eenige lansiers den trein sloten. De inwoners drongen met innige aandoening van rondom op de kompagnie toe, om haar hartelijk te verwelkomen. De jagers, het geleide en het volk, vormden een dichten drom, als door éénen geest gedreven. Zoo bewoog zich de trein langzaam voort. Hoog in de lucht weërgalmden de vreugdetoonen. Waar men de oogen wendde, alles getuigde van Utrechts vreugde en belangstelling. Geen huis, of het pronkte met eene vlag, welke het Akademiewapen aan de eene, een laurierkrans aan de andere zijde voerde. Geen venster, of het was bezet met toeschouwers. Ook deze juichten hunne vrienden, zonen, broeders toe. Zij wuifden, of bekransden, of bestrooiden hunne wapens met bloemen.

Aan het stadhuis werd de kompagnie door de Stadsregering verwelkomd. Aldaar waren ook de gouverneur der provincie *ad interim* en de Gedeputeerde Staten vereenigd; terwijl het bordes van het gebouw door eene edele vrouwenrij bezet was. De burgemeester, de heer van Asch van Wijck, sprak de jagers dus aan:

Weest welkom, edele jongelingen met uwe manhaftige bevelhebbers! binnen de stad, nu weder tot uw verblijf bestemd. Uwe lang gehoopte terugkomst vervult onze vurigste wenschen. — Gij hebt gevaren getart, vermoënissen verduurd; gij zijt voor Koning en Vaderland, onder de aanvoering van den Held van Waterloo,

moedig opgerukt tegen vijandelijke legers. „Trouw en volharding” was uwe leus.

Uw behoud is de weldaad eener beschermende Voorzienigheid; wij smeekten die af bij uw vertrek; wij eerbiedigen haar bij uw terugkeeren; — zoo voegt zich een verheven dankgevoel bij feestvierende vreugde.

Gij hebt lauweren behaald te Ravels en in den roemrijken dag van Leuven: dáár hebt gij gestreden voor eer en regt. Uwe edelmoedige zelfopoffering heeft niet dan schaarsche voorbeelden in latere eeuwen; zij voert ons terug in de ridderlijke tijden, toen vrouwelijke kiescheid toeliet, aan heldenmoed en deugd het zegeteeken toe te reiken. Vergunt dan, dat ook nu teedere handen uwe veldbanieren met lauweren omkransen.

En ontvangt tevens den welkomstgroet ter uwer eere, die door jeugdige stemmen zal worden aangeheven: zoo vereenigen zich eene gansche en dankbare erkentenis en eenstemmige vreugde.

Hierna werden nieuwe kransen aan de vanen gestrikt door de jonkvrouwen van Asch van Wijck en Beelaerts van Oosterwijk. De jongelieden gevoelden het, hoe streekend voor hun hart de vereering der schoonen is. Tevens hieven de kweekelingen der zangschool het volgende lied van den heer Christemeijer aan (*):

(*) Van hetzelfde werden aan de jagers exemplaren, van wege de Regering, uitgereikt. Zoo ook werden hun een dichterlijke *welkomstgroet* van den heer G. A. C. W. Marquis de Thouars, 2den Luitenant der 10de Afdeling Infanterie, en een Latijnsch vers van den heer G. Dornsciffen, te hunner cere vervaardigd, ter hand gesteld. De heer J. J. Verhoeff toonde zijne belangstelling in een dichtstuk, waarmede hij *hulde aan de vrijwillige jagers der Utrechtsche Hoogeschool* toebragt. — Voor al deze blijken van deelneming was de compagnie zeer gevoelig.

Wie vaderlandsche deugd waardeert,
 Vervreemd van pralerij,
 Wie mannenbraafheid hoog vereert,
 Verheff' den zang als wij!
 Die breng', met ons vereend van zin,
 Den blijden welkomstgroet;
 En stelle een vrolijk feestlied in,
 Voor fierheid, trouw en moed!

De bloem van Hollands dappre jeugd
 Keert roemrijk tot ons weêr.
 Zij keert, beproefd in moed en deugd,
 Bekroond met heldeneer.
 Dies viert men feest in Utrechts wal,
 En vlecht men bloem en krans:
 En rijst ons lied met blij geschal,
 De hoop des vaderlands.

Wees welkom, brave jonglingschaar! —
 Bij d' eersten wapenkreet
 Waart gij, voor haardstede en altaar,
 Tot heiligen kamp gereed.
 Uw' eed, den Koning aangeboôn,
 Deedt gij met roem gestand:
 Lof zij uw trouw, uw moedbetoon
 Voor Vorst en Vaderland!

Hij ding' naar roem van oorlogsmoed,
 Die stout den dood braveert,
 En waar de krijgsbrand 't hevigst woedt,
 Op duizend triomfeert, —
 Niet minder edel is de held;
 Wien, vreemd van gloriedorst,
 Volharding meer dan krijgsroem geldt,
 Voor 't heil van Land en Vorst.

De vijand dreigde, woest en stout,
 Gesteund door vreemde magt,
 Daar stond gij fier voor 's Lands behoud
 En 's Konings regt ter wacht.

Iô! triomf! Zoo lang de faam
 Van Leuven wagen zal,
 Minerva's zonen! blinkt uw naam
 Bij Hollands heldental!

Triomf! Wordt eens in later tijd,
 Door 't dankbaar nageslacht,
 Oranje's glorie in den strijd
 En Hollands trouw herdacht;
 Dan meldt men ook, in 't blij verhaal,
 Manhafte jagrenstoet!
 Na Nassau's roem en zegepraal,
 Uw wakkerheid en moed.

En wordt eens weêr — wat God verhoed'! —
 Onze erfgrond aangerand,
 Dan rekest op uw trouw en moed
 Weêr Vorst en Vaderland.
 Dan schaart ge op nieuw u om den troon
 Van Vader Willem heen,
 Dan voegt, bij voller lauwerkroon,
 Nog schooner eertrofeên!

Door de regering vergezeld, trok de compagnie naar het Vreeburg. Dit plein was in het vierkant afgezet door het garnizoen der stad en de schutters, die dezen heugelijken dag door eene groote parade vieren zouden. Bij de zaal van den schouwburg was een prachtig bordes gereed gemaakt, dat op acht zuilen rustte en door oranjeboomen omgeven was. Op hetzelfde stond een fraai schild, met het opschrift: *Hulde aan de Vrijwillige jagers der Utrechtsche Hoogeschool*; waarboven het Akademiewapen met vlaggen en zinnebeeldige teekenen prijkte. Alles was met kransen en guirlandes omhangen. De senatus amplissimus, de regering en vele autoriteiten waren hier bijeen; eene schaar aanzienlijke vrouwen en maagden ver-

hoogde den luister van dit schouwspel. Nadat de kompagnie zich voor het bordes geplaatst had, trad de president-curator Z. Exc. de baron van der Capellen op, en sprak haar in deze bewoordingen aan :

Verdedigers van het Vaderland ! Dappere jongelingen , uitmakende de kompagnie vrijwillige jagers ! Geliefde kweekelingen onzer Hoogeschool !

Ik gevoel mij ten hoogste vereerd , ik gevoel mij onuitsprekelijk gelukkig , u behouden in ons midden teruggekeerd , alhier plegtig te mogen begroeten en verwelkomen , uit naam van curatoren en hooggeleerden van Utrechts Hoogeschool !

Ouders kunnen hunne kinderen , waarop zij trotsch zijn , vrienden hunne vrienden , wier eer hun even dierbaar is als hunne eigene , met geen levendiger genoegen wederzien , dan wij u thans hier voor ons aanschouwen .

Diep waren wij getroffen , toen wij u , nu bijna een jaar geleden , brandende van moed , en bezielde met den heiligsten ijver , het zwaard zagen aangorden voor de dienst van Vaderland en Koning .

Verre van ons was de gedachte , om dat edel besluit , door u allen zoo eenstemmig als spoedig genomen , toen het dierbaar Vaderland het eerst door den snooden afval onzer zuidelijke landgenooten , toen onze dierbare onafhankelijkheid , dat palladium door onze dappere voorvaderen bezegeld , het eerst bedreigd werd , toen de Koning er hoogen prijs op stelde , ook u , brave jongelingen ! onder zijne vanen te zien opkomen , die edele opwelling te willen matigen of beteugelen . Neen , wij bewonderden uwe vaderlandsliefde , wij beaamden ten volle dat heilig voornemen , dat u aller harten vervulde .

Wij begrepen dadelijk, dat, hoezeer van ambtswege geroepen, om in tijden van rust en vrede u op alle wijze aan te moedigen tot bedaarde beoefening der letteren, en u alzoo tot wetenschappelijke vorming op te leiden, nu alles voor de heilige zaak moest zwichten.

Wij zagen u alzoo volgaarne uwe leerboeken tegen wapenen, uw verblijf in de leerzalen tegen het geruischvol leven der legers verwisselen. Waren onze harten, even als die van uwe dierbare betrekkingen en vrienden, bij uw vertrek van hier beklemd, omdat het ons, kortzigtige stervelingen, niet bekend was, welk lot een ieder van u in de wisselvalligheden des krijgs zouden kunnen treffen, wij waren er niettemin trotsch op, de kweekelingen onzer Hoogeschool het veld van eer met zulke gevoelens te zien intreden als u bezielde; wij vestigden onder den zegen des Allerhoogsten onze hoop op u; wij verwachtten veel van u, omdat wij die gevoelens kenden. — Want nimmer vertoonde zich in de roemrijke tijdperken onzer vroegere en latere geschiedenis meer geestdrift; nimmer blonk meer ware Vaderlandsliefde uit, dan onder u; gij waart gewis met den geest onzer eerbiedwaardige voorvaderen, die grondleggers van vrijheid en onafhankelijkheid, bezielde.

Ons oog was steeds op u gevestigd, want onder de wapenen, zoowel als in de gehoorzalen uwer leeraren, beschouwden wij u als de dierbare kweekelingen onzer Hoogeschool; kweekelingen, die voor haar niet konden verloren worden. Wij wisten het, dat gij Minerva zoudt blijven huldigen, toen Mars u slechts voor eenen tijd van hare dienst afriep.

Gestadig werden wij verheugd door de gunstige berigten omtrent uw gedrag, uwe krijgstucht, uwe opgebeurde on-

derwerping aan zoovele opofferingen en ontberingen, zoo geheel nieuw voor de meesten uwer, en die gij als oude krijgslieden wist te dragen. Wij verblijdden ons, telkens op nieuw te vernemen, dat uw lust om het Vaderland, met de wapenen, toen het nood was te dienen, uwen, vroeger aan den dag gelegden ijver, tot beoefening der wetenschappen evenaarde.

Ook toen, gedurende eenige maanden in den afgeloopen winter, uw ongeduld, om u met den vijand te meten, op eene harde proef gesteld werd, hebt gij u met gehoorzaamheid en bedaardheid aan die werkeloosheid onderworpen, en getracht u in den wapenhandel al meer en meer bekwaam te maken, om alzoo uwen gewapenden arm nog dienstig te doen worden voor den geëerbiedigen Koning en voor het geliefde Vaderland.

Toen eindelijk het zoo vurig gewenschte oogenblik verscheen, waarop bevolen werd den vijandelijken grond te betreden en den vijand te bestrijden, die het gewaagd had, onzen moed en onze dapperheid te honen; toen de erfgenaam des troons, de vorst dien wij allen beminnen en bewonderen, zich tot aller vreugd aan het hoofd onzer dapperen stelde; toen vond men u ten volle bereid, uw bloed voor Koning en Vaderland ten offer te brengen, en onder geleide van uwen onmiddelijken gebieder, op de schitterendste wijze te toonen, hoe hemelsbreed de gezindheid onzer Nederlandsche jongelingschap van die van naburige Staten verschilt. Ginds waren de studenten vaak de aanstokers en aanvoeders van oproermakers en rustverstoorders; — hier werden zij integendeel waardig bevonden, als de keur der natie, tot behoud van rust en tot verdediging van haardsteden en altaren op te treden. Op ons gezegend plekje gronds

beantwoorde de gezamenlijk studerende jeugd aan het geschal der krijgstompet met evenveel orde en regelmatigheid als zij in rustige tijden den tempel der wetenschappen was ingetreden. Hier was geen onderscheid tusschen godgeleerden en geneeskundigen, tusschen regtsgeleerden en beoefenaren der letteren en wiskunde; allen volgden ééne roepstem, allen dienden ééne zaak; dezelfde gehechtheid aan Koning en Vaderland, dezelfde liefde voor ware vrijheid en verlichting gloeide in aller harten.

Elk uwer staarde op den vederbos van den oppergebieder des legers, die ook nu, even als in vorige tijden, aan Europa geleerd heeft, hoe men moed aan uitstekende krijgskunde, hoe men dapperheid aan bedaardheid en gematigdheid kan paren. Ieder wenschte vuriglijk, onder het oog van dien vereerden held, te strijden, en het zijne bij te dragen tot den onsterfelijken roem van het Nederlandsche leger.

Heerlijk zijn die pogingen beloond. De God der heirscharen heeft onze wapenen doen zegevieren; Nederlands roem is in den tiendaagschen veldtogt schitterend gehandhaafd.

Wij kunnen den Almagtige daarvoor niet voldoende prijzen. — Maar wij kunnen dit evenmin voor uw behoud, te midden van zoovele gevaren die u bedreigden, en nimmer door u ontweken werden.

Gelukkig, driewerf gelukkig noemen wij ons, uwe gelederen voltallig te zien. Ons aller diep gevoelde vreugd is, Gode zij dank! door geene verliezen in den krijg gestoord. De voorzienigheid heeft over u gewaakt.

Uwe dierbare betrekkingen, uwe teedere moeders vooral, die zoo menig uur in pijnigende ongerustheid over het

lot harer zonen hebben doorgebracht, wenschen wij daarmede hartelijk geluk.

Heden is dan het tijdstip door 's Koning wil verscheenen, waarop gij, na zoo volledig uwe pligten te hebben vervuld, teruggekeerd zijt om het zwaard, tot zoolang het Vaderland u niet weder oproept, af te leggen. Gij keert uit den woeligen krijg tot uwe rustige bezigheden terug; maar welk eene zalige terugkomst! Gij hebt het bewustzijn van wel gedaan te hebben, gij draagt de dankbaarheid eener edele natie weg. Tot welke verschillende betrekkingen gij ook in het vervolg van tijd moogt geroepen worden, zal uw oor en uw hart steeds gestreeld worden door de erkentelijke betuiging uwer landgenooten: Hij is ook één van dezen, waarop het Vaderland roem draagt!

De Koning zelf heeft dit ook reeds op eene, voor u hoogst vereerende wijze gelieven te erkennen: Hoogstdezelve heeft u openlijk zijne tevredenheid doen betuigen. Bovendien heeft hij u met een zichtbaar blijk van die koninklijke tevredenheid willen vereeren. Hij heeft bevolen, dat een eereteken de borst van onze vrijwilligers zoude versieren. Hoe dankbaar zal elks hart onder dat zege-, onder dat eereteken kloppen. Welke aanmoediging voor u, brave jongelingen! om tot de stille beoefening der wetenschappen teruggekeerd, uwe vaderlandsliefde op nieuw door verdubbelden ijver en vernieuwde vlijt aan den dag te leggen; want op dien weg zal het u gelukken, ieder in zijne betrekking, duurzaam regt nuttige leden der maatschappij te worden. Mogt dat eerekruis tot in lengte van dagen, en nog lang nadat wij, die tot u spreken, voor een volgend en opkomend geslacht zullen plaats gemaakt hebben, op

uwe borsten prijken, en voor uwe kinderen en kinds-kinderen ten voorbeeld en ten bewijze strekken, hoe gij in uwe jeugd reeds getracht hebt aanspraak op de dankbaarheid uwer landgenooten te verwerven.

De verzorgers dezer Hoogeschool hebben u ook van hunne zijde, behalve met mijnen welkomstgroet, nog met een blijvend gedenkteeken willen verwelkomen, en plegtiglijk en voor het oog van alle hier aanwezenden, als verdedigers des Vaderlands, u dankbaar willen erkennen. Zij hebben getracht in weinige woorden, dien hartelijken en zoo diep gevoelden welkomgroet op een eermetaal te doen drukken, en verzoeken elk uwer daarvan het teeken uit hunne hand, die het u zoo gaarne toereikt, te willen aannemen.

Het is dan uit naam mijner geachte mede-curatoren, dat ik mij op dit plegtig oogenblik onder u ga begeben, om van hand tot hand aan ieder uwer de voor hem bestemde medaille uit te reiken.

Ook u, mijnheer de kapitein, kommandant dezer keurbende! verzoek ik eene dezer medailles te willen aannemen, als een aandenken van ons, en tevens u te willen overtuigd houden, dat al degenen die belang stellen in de jongelingen, over welke gij nog in dit oogenblik het bevel voert, uwe diensten dankbaar erkennen. Die jongelingen hebben in u niet alleen eenen gebieders, maar tevens eenen vader en eenen vriend gevonden: ik spreek gewis ook uit hunne ziel, wanneer ik u hier zeg, dat zij daarvoor altijd erkentelijk zullen blijven en gevoelen, hoeveel zij u schuldig zijn. Wanneer ons gefolterd Vaderland eenmaal weder, onder Gods zegen, tot rust en een eervollen vrede zal zijn teruggekeerd, en de rigting uwer loopbaan zoo geheel van de hunne zal afwijken,

vertrouwen wij vastelijk, dat er een hechte en blijvende vriendschapsband zal blijven bestaan tusschen den hoofdman der kompagnie vrijwillige jagers, studenten en zijne voormalige jagers. De heeren 1ste en 2de luitenants, de onder-officieren tot het leger behoorende, die zooveel tot de inwijding der studerende jongelingschap in de oefening der wapenen hebben bijgedragen, zullen mij gewis ook niet weigeren, hetzelfde aandenken uit mijne hand te ontvangen.

En thans, waarde en hoogst geachte jongelingen! wil ik u niet langer de vreugd onthouden van uwe ouders, uwe betrekkingen, uwe vrienden te gaan omhelzen, en aan uw hart te drukken.

En daar wij den Almagtige, die over ons aller lot beschikt, en u zoo genadiglijk bewaard en onder ons teruggebragt heeft, bidden dat hij de keur zijner zegeningen, over u en allen die u dierbaar zijn, uitstorte, geven wij eindelijk nog aan onze dankbare en geroerde harten lucht, door de uitboezeming, waaraan gij allen gewis gaarne deel neemt:

Leve de Koning! Leve het Vaderland! Leve de Prins van Oranje! Leve de Utrechtsche studenten, verdedigers van het Vaderland!

Z. Exc. begaf zich tot de jagers, en reikte aan ieder hunner, alook aan de vrijwillige lansiers, hierboven genoemd, een fraaijen bronzen gedenkpenning uit, welke aan de eene zijde het Akademiëwapen, aan de keerzijde, in een laurierkrans, de woorden: *Patriæ defensoribus Acad. Traject. civibus Curatores MDCCCXXXI* vertoont: — Op den rand is de naam van ieder jager gegraveerd. — De kompagnie, gevolgd door de overige troepen, defi-

leerde voorbij het bordes. Een kostbaar dejeuner werd haar vervolgens in de zaal bij den schouwburg door den president curator gegeven, hetgeen allen ten hoogste welkom was.

Het overige gedeelte van den dag werd den jongelieden de gelegenheid gegeven, om ook bij hunne familiën of vrienden de genoegens des wederziens te smaken. Aan hen, wier betrekkingen buiten de stad woonachtig waren, werden kwartierbiljetten uitgedeeld. Om strijd hadden de ingezetenen zich hiertoe aangeboden. Het is dus onnoodig te verhalen, hoedanig ook hier de ontvangst was. — Des avonds waren het stadhuis en meest alle woningen luisterrijk verlicht. Op vele plaatsen zag men chassinetten met toepasselijke zinnebeelden of opschriften. Van de Domstoren klonk eene verrassende muziek door geheel Utrecht. Overal was de volksvreugde zichtbaar.

Ook de volgende dag was voor de compagnie hoogst merkwaardig. Des morgens ten 12 uren vereenigde zij zich op het Vreeburg in groote tenue tot eene parade, die door vele ingezetenen met genoegten werd bijgewoond. Bij deze gelegenheid werd den jagers, van wege het Departement van Oorlog, bekend gemaakt dat zij van het oogenblik der aankomst, tot op het tijdstip dat de koning nader over hen mogt beschikken, met volkomene vrijheid daar ter plaatse zich konden begeven waar zij verkozen, terwijl zij ook gedurende dien tijd, niet tot eenige militaire tucht gehouden waren. De officieren, onder-officieren, hoornblazers en treinsoldaat van het leger bij de compagnie geplaatst, zouden volgens deze aanschrijving te Utrecht verblijven.

Des avonds waren allen door hunne medestudenten en stadgenooten in den schouwburg genoodigd. Dit geheele

gebouw was tot de ontvangst der gasten bestemd, wier talrijkheid alle verwachting te boven ging. Op het tooneel stond het Akademiewapen tusschen twee chassinetten met de opschriften: *Sodales sedalibus* en *civibus academicis grata civitas*. De gaanderijen droegen eene menigte vlaggen. Alle loges, het ruim der komedie, het tooneel, benevens de aanliggende zalen, waren met gasten van beide sekse, van alle rangen en standen opgevuld. Een welbezet orkest deed zich telkens hooren, afgewisseld door het gezang van den heer Feitlinger uit Amsterdam en dat der gasten. Met de meest doelmatige zorg werden iedereen verfrisschingen aangeboden.

Ten 10 uren werd een prachtig vuurwerk afgestoken. Schitterende vertooningen wisselden elkander af. De kunst scheen niets gespaard te hebben. Een groot kruis der Willemsorde, kanonnaden en pelotonsvuur bragten militaire voorstellingen voor. Een prachtige tempel van Minerva, met haar beeld en verscheidene altaren, benevens het Akademiewapen, ten opschrift voerende: *Erkentelijkheid en achting aan moed, vaderlandsliefde en trouw*, een meesterstuk van kunst, herinnerde aan de vernieuwde bestemming der teruggekeerden. Niet de gasten alleen, maar geheel Utrecht staarde dit schouwspel met bewondering aan.

Doch treffender dan dit alles, hoe luisterrijk ook, was de algemeene geest, de opgewondene vrolijkheid, de onderlinge eensgezindheid, de hartelijke vriendschap, welke het geheele feest kenschetste. Iedereen gevoelde zich gelukkig, en wilde ook zijne feestgenooten in dit geluk doen deelen.

Wij kunnen niet uitweiden over al de toasten, op welsprekende wijze ingesteld en met geestdrift gedronken.

Alleen zij het ons vergund, de bewoordingen te doen kennen, waarin de jongelieden hunne dankbaarheid uitstortten. De sergeant Metman bragt de hulde der compagnie aan de jonkvrouwe van Asch van Wijck:

Bijna een jaar geleden, geachte jonkvrouw! ontvingen wij uit uwe hand het veldteeken, hetwelk ons in den heiligsten strijd tot gids zoude verstreken. Toen wij, op de roepstem van onzen geliefden Koning, de wapens aangordden, wildet gij ons door dit geschenk een blijk geven van de groote belangstelling, die ook Utrechts schoonen stelden in de zaak van het Vaderland en den Vorst. Gij zaagt het toen reeds, op hoe veel prijs dit door ons geschat werd, en hoe het ons verheugde, er op uitgedrukt te zien, met welk beginsel en waarvoor wij dezen nieuwen werkring intraden. Doch ook bij het voortdurend gemis onzer geliefde betrekkingen en studiën, en onder de verschillende moeilijkheden, die wij ondervonden, konde er geen sterker spoorslag zijn, om met geduld en moed in de op ons genomene taak te volharden, dan de beschouwing van dit ons veldteeken en de herinnering aan hetzelfde verbonden. En nu wij, behouden teruggekeerd, mogen wederzien wat ons zoo dierbaar is, bekroonde ook uwe hand door den krans der overwinning, wat gij ons met zoo veel vertrouwen, vóór eenige maanden, ter hand steldet. Wij beschouwen dit, edele jonkvrouw! als een treffend bewijs van uwe goedkeuring in hetgeen wij deden, en achten het tot een onzer eerste pligten, u op deze voor ons zoo heugelijke feestviering daarvoor openlijk onzen dank te betuigen. Mogt ons weder de stem van onzen Koning en de nood des Vaderlands ten strijde roepen, dan kan er, ik ver-

zeker het u uit naam van ons allen, na het gevoel van onzen pligt te hebben gedaan, geene belooning aangenamer zijn dan zoodanige kransen uit de handen van zulke schoonen te ontvangen.

Hierna sprak de sergeant-majoor Vorsselman de Heer alle aanwezigen dus aan :

Medestudenten, wapenbroeders! Aan ons is het, om in dezen plegtigen oogenblik aan eenen pligt te voldoen, welks vervulling voor ons gevoel eene ware behoefte is, ik bedoel den heiligen pligt der dankbaarheid. Utrechts burgerij heeft altijd en onder alle omstandigheden, toen wij nog hier zoo rustig en vreedzaam ons leven aan de letteroefeningen hadden toegewijd; toen wij later ons uitrustten tot den heiligen strijd; toen wij eindelijk, op de stem van onzen Vorst, den grond van Oud-Holland verlieten, om tot de bewaking en verdediging onzer geheiligste belangen mede te werken, — altijd, zeg ik, en onder alle omstandigheden, heeft Utrechts burgerij ons de meeste en de ondubbelzinnigste bewijzen gegeven van hare hartelijke belangstelling en toegenegenheid. Maar nooit heeft die belangstelling schitterender in uiterlijke daden zich vertoond, dan op die gedenkwaardige dagen van gisteren en heden, toen wij, na eene afwezigheid van meer dan tien maanden, ons geliefd Utrecht, de plaats onzer letteroefeningen en onzer dierbaarste betrekkingen, wederzagen. Ja toen, niet slechts als burgers dezer Hoogeschool, maar ook als inwoners van deze stad, als ingezetenen van deze provincie, werden wij op de hartelijkste wijze toegesproken en verwelkomd. De voorzitter van het collegie van HH. curatoren heeft toen ons

op de luisterrijkste wijze onthaald, en daardoor een blijk gegeven van zijne hooge en vereerende goedkeuring, dat ons ten diepste getroffen heeft, en door allen op het hoogst gewaardeerd wordt. Maar niet slechts zij, die tot ons in eenige burgerlijke of letterkundige betrekking stonden, neen, alle ingezetenen van Utrecht, zonder onderscheid van rang of geslacht of ouderdom, hebben zich beijverd, om den luister onzer intrede op de smaakvolste en doelmatigste wijze te verhoogen. Die wimpels, die dàar wapperden uit uwe huizen, dat loof, dat uwe woningen versierde; die heerlijke werken der kunst, die ons oog daar zoo even aanschouwde; bovenal deze luisterrijke vergadering van achtingswaardige mannen, van edele vrouwen, van bevallige maagden; — alles wat wij zagen en hoorden, en ondervonden, getuigde van uwe deelnemende belangstelling in onze terugkomst. Diep zijn wij allen, ten diepste getroffen. Woorden ontbraken ons om de gewaarwordingen, die ons overmeesterden, uit te drukken; slechts in luide vreugdekreten kon het onbedwongen gevoel zich uitstorten. Zulk een onthaal overtrof alles wat de levendigste verbeelding zich voorstellen kon. Toen wij uittogen ten heiligen strijd, kenden wij geene andere drijfveer dan die van aan onzen pligt, aan de inspraak van ons geweten en de dringende bede van onzen vorst te voldoen. Die zelfvoldoening was immer voor ons de streelendste belooning, en deed ons de moeilijkheden en ontberingen onzer nieuwe betrekking met moed en tevredenheid verdragen. Maar de goedkeuring van zulk eene aanzienlijke vergadering, op zulk eene schitterende wijze aan den dag gelegd, is voor den vaderlandschen jongeling, die aan de wetenschappen zijn leven gewijd heeft, ook streelend tevens en vereerend.

Het is dan met dezen toast, dat wij onze opregte erkentelijkheid betuigen aan den heer gouverneur van deze provincie, aan den heer voorzitter en verdere curatoren onzer Hoogeschool, aan onze waardige leermeesters, aan onze medestudenten, die door wettige redenen zich verplicht zagen achter te blijven, aan de achtbare regering en aan alle ingezetenen van deze stad voor de treffende blijken hunner vereerende goedkeuring, die wij, op die gedenkwaardige en onvergetelijke dagen van den 21sten en 22sten September, van hen allen hebben mogen onder vinden; terwijl wij in de voortdoring hunner toegenegene belangstelling ons allen op het dringendst aanbevelen.

Doordrongen van dankbaarheid voor al wat hun, vooral in de jongst verloopene dagen was te beurt gevallen, gevoelden de jagers zich verplicht openlijk dezelve aan den dag te leggen. Zij droegen deze vereerende taak op aan eene commissie uit hun midden, bestaande uit: P. O. C. Vorsselman de Heer, A. C. G. Suerman, C. Star Numan, A. H. Pareau, L. Metman, L. van Haaf ten, P. M. G. van Hees, A. de Jongh en J. G. Blankenbijn. Het eerste werk van deze was hulde te doen aan de ingezetenen der gemeenten, welke zich zoo vele regten op de erkentelijkheid der jagers hadden verworven. Zij deed derhalve het volgende stuk in de Utrechtsche courant plaatsen, hetwelk in verscheidene andere papieren is overgenomen:

Utrecht, den 26sten September 1831.

Door onze wapenbroeders werd ons de aangename taak opgedragen, om, uit aller naam, nogmaals openlijk onzen gevoeligen dank te betuigen aan allen, die hebben mede-

gewerkt, om onzen togt naar Utrecht en onzen intogt aldaar onvergetelijk voor ons te maken.

De ontvangst, welke wij te Gorinchem gedurende 24 uren mogten genieten, waar wij ons voor het eerst wederom onder eene echt-Hollandsche bevolking gelukkig gevoelden, beantwoordde geheel aan de geestdrift, waarmede men ons des morgens had ingehaald. De heer generaal-majoor, opperbevelhebber der vesting, die zoo veel tot de regeling en leiding der vreugde van dien dag heeft toegebracht, de regering die ons op de plegtigste wijze begroet heeft, neme de verzekering onzer nederige erkentelijkheid goedgunstig aan! De stad die ons, ofschoon onbekend, en door geenerlei bijzondere betrekkingen aan haar verbonden zijnde, meer dan tien maanden geleden, toen wij des morgens Hoogeschool en ouders hadden verlaten, opnam, alsof zij ons dat gemis wilde vergoeden; die meer dan een jaar lang, zoo als geene andere stad in Nederland, met inlegering en doortogt van 's lands verdedigers is bezwaard geweest, en zich van dien last steeds onverdroten en liefderijk heeft gekweten, zoodat haar naam bij het geheele leger in zegening is; die naar dat leger een groot getal vrijwilligers uit haar midden heeft zien vertrekken; die ons nu wederom als hare kinderen ontving, heeft niet alleen aanspraak op onze duurzame achting en dankbaarheid, maar op die van de geheele natie.

Hartelijk en vereerend was de begroeting, welke de kompagnie te Vianen ten deele viel, waar regering en ingezetenen, zoowel binnen als buiten de stad, zich beijverd hebben om ons het verblijf aangenaam te maken. Niemand onzer zal de genoegelijke oogenblikken daàr doorgebracht vergeten.

Allen, die in de dorpen Vreeswijk en Jutphaas, die op de buitenplaatsen langs onzen weg, ons hunne deelneming op eene ondubbelzinnige wijze te kennen hebben gegeven; allen, die ons bij de eerste sohrede in dit gewest, plegtig en treffend welkom hebben geheeten, zij ons aller hulde en innige dankbetuiging toegebracht!

Verzorgers, hoogleeraren, studenten der Utrechtsche Hoogeschool! Edele achtbare regering dezzer stad! Ingezetenen van alle rangen en standen! Ééne stem slechts verheft zich onder ons over uwe luisterrijke en algemeene betuiging van vreugde, bij onze behoudene terugkomst.

Zagen wij op het uiterlijke alleen, de deugd der nederigheid en bescheidenheid, de schoonste eigenschap des jongelings, liep bij deze vorstelijke eerbetooning gevaar. Maar, wij zagen op het wezen der zaak: op uwe liefde voor ons en het lieve Vaderland, die gij in dagen van leed en kommer, door offers van schatten en onschatbaar menschenbloed, in oogenblikken van verademing, door feestelijke vereering van hen, in wie gij dezelfde liefde ontwaardet, aan den dag hebt gelegd! Wij gevoelden met aandoening, welk een onzichtbare, maar daarom niet minder hechte band thans alle klassen eener Maatschappij omslingert, die niet door vormen wordt zamengehouden, maar door de levendige werking van zedelijke krachten innig vereenigd is. Daarom heeft ons al die luister niet verblind.

Het is niet noodig langer met woorden te danken voor hetgeen niet met woorden vergolden kan worden. Van nu af aan, tot dat de stem van onzen geliefden Koning ons andermaal te wapen mogt roepen, verkeerem wij wederom in uw midden, onder uwe oogen. Daden zullen moeten bewijzen, in hoe verre wij waardig zijn geweest

de eere en achting, die ons van u mogten te beurt vallen, in hoe verre wij ten einde toe onze pligten jegens het Vaderland hebben vervuld. Want dat Vaderland ontslaat ons dan eerst van onze verplichtingen jegens zich, wanneer wij al onze krachten zullen hebben inspannen, om het verlorene in deszelfs dienst ten dienste van hetzelfde, wederom te verwerven.

Uwe liefde blijve óns op die baan vergezellen!

Namens de kompagnie vrijwillige jagers
der Utrechtsche Hoogeschool,
(volgen de onderteekeningen.)

De commissie begaf zich dienzelfden dag naar den president-curator, ten einde zoowel dezen in het bijzonder, namens hare wapenbroeders, dank te betuigen voor het vereerend onthaal hem geschonken, als door Z. Exc. aan het achtbare collegie de verzekering te geven van den hoogen prijs, dien zij op den gedenkpenning stelden, als een blijvend teeken van de achting en toegenegenheid hunner curatoren.

Het eenparig verlangen der jongelieden vorderde eveneens, dat hunne gevoelens aan de beide generaals werden kenbaar gemaakt, onder wier bevel zij hadden gestaan. De commissie zond derhalve de volgende adressen op:

Aan den Hoog Welgeb. Hoog Ed. Gestr. Heer
generaal-majoor baron des Tombe, kommanderende
de 1ste brigade der 2de divisie infanterie, van
het leger te velde.

Teruggekeerd in onze geliefde akademiestad, zagen wij ons de aangename taak opgelegd, om u, Hoog Welgeb.

Hoog Ed. Gestr. Heer! in naam van alle onze wapenbroeders, studenten der Utrechtsche Hoogeschool, onzen welmeenendsten dank aan te bieden voor de menigvuldige weldaden en genoegens, die wij onder uwe onmiddellijke bevelen hebben mogen genieten.

Al wat den krijgsman tot standvastigheid en ijver in het verdedigen der regtvaardige zaak kan aanmoedigen, dat erkennen wij met vreugde, aan u in ruime mate verschuldigd geweest te zijn, door velerlei verligting en veraangenaming van de moeilijke krijgsdienst, door vereerende onderscheiding, door wakkere aanvoering en luisterrijk voorbeeld. Wat daarenboven den krijgsman, bij het streven naar de volbrenging zijner belangrijke pligten, de schoonste belooning zijn moet, de goedkeuring van zijne geëerbiedigde opperhoofden, ook die toegeevende goedkeuring mogten wij van u op eene onvergetelijke en treffende wijze ontvangen, door uwe eervolle uitleiding en aanspraak, bij ons vertrek uit Oirschot.

Daarom, Hoog Welgeb. Hoog Ed. Gestr. Heer! zal, bij de gedachte aan hetgeen wij, uit liefde voor het Vaderland meenden te moeten doen, uw naam immer met achting en dankbaarheid vermeld worden door ons allen. Daarom zal die dankbaarheid en achting ons aansporen tot volharding in alles wat het Vaderland van ons zal eischen; en mogt de stem van onzen geëerbiedigden Koning ons nogmaals ten strijde roepen, dan zal het ons tot eene hooge eer, ons tot een waar genoeg zijn, op nieuw onder uwe onmiddellijke bevelen te staan en te strijden voor Koning en Vaderland.

Met deze geringe hulde aan verdiensten jegens ons, die wij nimmer naar waarde kunnen vermelden, vereenigen wij ons aller aanbeveling in uw vereerend aandenken

en den vurigen wensch, dat wij ons in uw duurzaam geluk zullen mogen verheugen, en dat uw naam nog langen tijd gepaard blijve aan de roemrijke pogingen ter handhaving van de eer en den roem van het dierbaar Vaderland.

Utrecht, den 1sten October 1831.

(volgen de onderteekeningen.)

Aan Z. D. H. den hertog Bernard van Saksen-Weimar, luitenant-generaal, kommanderende de 2de divisie infanterie van het leger, enz.

Doorluchtige vorst !

In den schoot hunner letteroefeningen teruggekeerd, kennen de vrijwillige jagers der Utrechtsche Hoogeschool geene grootere behoefte, dan om hunne erkentelijkheid te betuigen aan hen, aan wie zij zich door hunne vorige betrekking bij het leger, bijzonder verplicht gevoelen.

Onder deze bekleedt uwe Hoogheid de eerste, de aanzienlijkste plaats. Gaarne kwijten wij ons dus van eene taak, die ons door onze wapenbroeders opgedragen is en met ons eigen gevoel zoo zeer overeenstemt; en verzoeken wij uwe Hoogheid de dankbare hulde niet te versmaden van ons allen, van onze ouders en onze betrekkingen, voor de kiesche, verschoonende en vereerende onderscheiding, die ons steeds van uwe Hoogheid mogt te beurt vallen.

Het Nederlandsche leger vonden wij vervuld met den lof van eenen naam, die wij reeds lang bij de stille beoefening van letteren en wetenschappen, hadden leeren hoogachten en bewonderen. Van het eerste oogenblik af, dat wij de eer genoten door uwe Hoogheid in oog-

schouw te worden genomen, tot onze terugkomst in het Vaderland, na den veldtogt, mogten wij dagelijks onder vinden, dat uwe Hoogheid die liefde, welke zij voor de wetenschappen gevoelt, op derzelver jeugdige beoefenaren overbrengen wilde.

Het voegt ons niet den moed, het beleid en de trouw te verkondigen, welke uwe Hoogheid, ook in den jongsten veldtogt wederom, ten dienste van Nederland en Oranje, ten toon gespreid heeft; maar ons — de dagelijksche getuigen van uw veldheersbeleid, dat zich aan de persoonlijke dapperheid en onverschrokkenheid eens ridders zonder blaam en vrees paarde, — ons rees telkens, van uit de lange rij uwer doorluchtige voorvaderen, Doorluchtige Vorst! het beeld van dien voorzaat en naamgenoot voor oogen, die in den dertigjarigen krijg, aan Duitschland het verlies van den grooten Gustaaf vergoedde, en tot aan zijnen heldendood toe, aan de verdediging van gewetensvrijheid en regt den bijstand van zijnen heldenarm verleende.

Mogt, wat dezen niet te beurt viel, aan zijnen waardigen nazaat beschoren zijn! — de zegepraal te aanschouwen eener niet minder edele zaak, voor welke deze zijn leven heeft veil gehad, eener natie, wier eer en belangen ook hij tot de zijne heeft gemaakt, en die, daar onafgebrokene toewijding van alle krachten en persoonlijke opoffering meer dan het toeval der geboorte geldt, den hertog van Saksen-Weimar reeds lang tot hare voortreffelijkste landgenooten rekent.

Werd tot de bereiking van dat doel andermaal de hulp van onzen zwakken arm vereischt, wij zullen het altijd als onze hoogste eere rekenen, en als eene vleijende goedkeuring van Z. M. over ons gehouden gedrag, in-

dien wij wederom onder het bevel van uwe Hoogheid wierden geplaatst. Niets zoude onze ouders meer troosten bij het gemis hunner zonen.

Wij verzoeken uwe Hoogheid de verzekering te willen aannemen van de onbepaalde hoogachting en den eerbied, waarmede wij de eer hebben, namens alle onze krijgsmakkers, ons te noemen, Doorluchtige Vorst!

Utrecht, den 1sten Oct. 1831.

Van uwe Hoogheid de nederige en
onderdanige dienaren,
(volgen de onderteekeningen.)

Op dezen laatsten brief ontvingen zij het volgende antwoord, hetgeen, als een nieuw bewijs der tevredenheid van den vereerden bevelhebber, de jongelieden ongemeen trefte:

Aan de HH. vrijwillige jagers der Utrechtsche
Hoogeschool.

Mijne Heeren!

Eene korte afwezigheid heeft mij niet veroorloofd van u afscheid te nemen, toen het Z. M. behaagd heeft, om u van het leger te doen vertrekken. De vereerende brief, welken ik gisteren bij mijne terugkomst van u heb ontvangen, geeft mij heden eene aangename gelegenheid, om u schriftelijk die gevoelens uit te drukken, waarmede ik u gaarne mondeling vaarwel had gezegd.

Voor het gemis bij het leger dier edele jongelingen, welke steeds bij alle gelegenheden, het eervolste voorbeeld gaven, vind ik alleen eene schadeloosstelling in het denkbeeld, dat dezelve thans wederom aan de letteren en wetenschappen zijn teruggegeven, van welke alleen hoogere

vaderlandsche pligten hen tijdelijk hadden kunnen scheiden.

Ik wensch dan ook, dat uwe ijverige studiën door den vrede mogen begunstigd worden, indien dezelve, overeenstemmende met den ouden roem der Nederlanden, tot stand kan gebragt worden.

Maar, wanneer het Vaderland andermaal deszelfs eer en regt aan onze wapenen moet toevertrouwen, dan hoop ik — niet zonder u — de zegepraal nog te mogen aanschouwen dier goede zaak, voor welke ons nimmer eenige opoffering moeilijk zal vallen.

Mijne wapenbroeders! De hoogste tevredenheid over uw gehouden gedrag en over den geest, welken gij aan den dag hebt gelegd, gedurende al dien tijd, dat gij het leven van den krijgsman deeldet, hebt gij reeds uit den mond van Z. M. den koning, en van Z. K. H. den prins van Oranje vernomen; maar de opregtste blijken van persoonlijk vertrouwen kunt gij met regt van hem ontvangen, die gedurende zoo langen tijd onder u heeft geleefd, en die bij zoo menigvuldige gelegenheden, uwen moed, uwe volharding, in de dagen van gevaar, heeft bewonderd. Indien die dagen zich hernieuwen, zoo hoop ik, dat mijn wensch zal vervuld worden, om de vrijwillige jagers der Hoogeschool van Utrecht weder aan de spits mijner divisie te mogen zien.

Met deze gevoelens, mijne heeren en wapenbroeders! zeg ik u thans vaarwel, en beveel mij aan het goede aandenken van u allen aan.

Oirschot, den 5den Oct. 1831.

De luitenant-generaal,
(get.) B. van Saksen-Weimar.

Ons verhaal spoedt nu ten einde. Heugelijk was de aanvang der lessen, waarvan de jagers zoo lang waren verstoken geweest. De hoogleeraar A. Simons (*) opende dezelve met een dichtstuk, waardoor hij een duurzaam gedenkteeken ter eere der kompagnie heeft gesticht. Hetzelve werd door hem, den 10den October, in de Domkerk voorgedragen. De senaat, de jagers met hunne officieren, de overige studenten, eene groote schaar der aanzienlijkste ingezetenen woonden dit feest bij. De heer Brachthuijzer van Amsterdam, wijdde aan hetzelve zijn onvergelykelyk muziktalent. Beurtelings werden de toehoorders medegesleept door de liefelyke toonen van het orgel, hetgeen aller gevoel ten hoogste stemde, en door het vuur en de kracht van den dichter, wanneer hij het vreeselyke des oproers schilderde, of de vreugde der hereeniging bezong.

Daar bijna alle jagers nu wederom bijeen waren, was het hun eenstemmige wensch, met eene feestelyke serenade dengenen hulde te brengen, wien zij zoo hoogelyk verplicht waren. Den 11den October, des avonds ten 8 uren, verliet de trein de gehoorzaal, en begaf zich in krijgsmansdos naar den heer van Lijnden van Lunenburg, oudsten curator der Hoogeschool, die aan de jagers

(*) Reeds vroeger was de bijzondere belangstelling van dezen hoogleeraar gebleken in een hartelijken brief, aan de jagers toegezonden, met een pracht-exemplaar zijner verhandeling *over 't kasteel van Antwerpen*. — Men vergunne ons hierbij te voegen, dat de kompagnie meermalen bewijzen van dergelyke oplettendheid bekomen heeft, welke haar altijd hoogstaangenaam waren. Zoo vereerde de hoogleeraar Den Tex haar met eenige exemplaren van het afscheidslied van den heer Van Lennep aan de uittrekkende studenten, door een bekwamen componist op muziek gebragt; om niet te gewagen van onderscheidene geschenken van een anderen aard, met het meeste genoegen ontvangen, zoo als van de sigaren, welke de hoogleeraar Moll herhaalde reizen toegezonden heeft.

verhaalde, dat de prins van Oranje zijne tevredenheid over het korps schriftelijk had te kennen gegeven, naar den hoogleeraar A. Simons, bij wien zij ook den heer Brachthuiser begroetten, naar den burgemeester der stad en de jonkvrouwe, wier hand één hunner veldteekenen gestikt en nu ook bekranst had. De ligging der woonplaatsen bragt hen daarop bij den gouverneur der provincie *ad interim*, bij den heer Selle, controleur der posterij, die hunne belangen en die hunner betrekkingen immer met bijzondere welwillendheid had ter harte genomen, bij den Jhr. van Oldenbarneveld, genaamd Witte Tullingh, president der commissie tot het luisterrijke feest van den 22sten September, bij den generaal-majoor de Virieu, en bij den hoogleeraar van Goudoever, die met zijnen ambtgenoot Suerman, de eer en belangen der compagnie zoo zeer behartigd had. Hier begroetten zij de dochters hunner leermeesters, aan wie zij het andere vaandel verschuldigd waren. Nu bezochten zij den rector magnificus, die hun den brief mededeelde van den prins van Oranje, aan den president-curator gerigt. Eindelijk begaven zij zich naar den heer Heijlidij, bij wien eene commissie der studenten was vergaderd, wier hartelijke vriendschap op de onvergetelijke dagen hunner terugkomst aan de jagers zoo ondubbelzinnig was gebleken; hieraan toch wenschten deze, overeenkomstig hun gevoel te beantwoorden. Het deed hun leed, dat eene ziekte van den hoogleeraar van Heusde hen verbood, ook dezen hunne hulde te bewijzen. Wij behoeven overigens niet op te geven, welke bijzondere verplichtingen de jagers tot de opgenoemde personen voerden: dezelve zijn genoegzaam uit het voorgaande verhaal gebleken. Overal werd de commissie der jongelieden eervol ontvangen. Het

helle fakkellicht, de opregte blijdschap der studenten, de schoone muziek, door hunne gezangen afgewisseld, en meer nog, het ongewone van dit alles, na een jaaf doodsche stilte, wekten ten sterkste de deelneming des volks op, dat overal zamenvloeide. Na den afloop begaven zich de studenten naar hunne societeit, en besloten aldus in ongestoorde vreugde dezen heugelijken dag.

Door de goedheid van HH. curatoren kunnen wij hier den brief laten volgen, waarvan zoo even melding gemaakt is:

Tilburg, den 7den October 1831.

Met opregt genoegen ontving ik een exemplaar van den gedenkpenning, welken de curatoren der Hoogeschool te Utrecht op eene zoo doelmatige wijze hebben doen vervaardigen, om de trouw en de vaderlandsliefde der studerende jeugd in eervol aandenken te houden. Ik ben gevoelig aan de oplettendheid der heeren curatoren mijwaarts, en wil den gedenkpenning zorgvuldig bewaren; want de leerlingen uwer Hoogeschool hebben zich mijne genegenheid waardig gemaakt.

Ik teeken mij met alle achting:

Uw toegenegen

(get.) WILLEM, prins van Oranje.

Aan den heer baron van der Capellen.

Ook van hunnen Vorst ondervonden de jagers een bijzonder blijk van tevredenheid. Het behaagde Z. M., bij besluit van den 12den October, hunnen sergeant-majoor P. O. C. Vorsselman de Heer (helaas! in 1841 als hoogleeraar in de wis- en natuurkunde, te Deventer overleden), wiens verdiensten omtrent de compagnie alge-

meen erkend worden, te benoemen tot ridder der militaire Willemsorde 4de klasse.

Nog was aan een heiligen pligt te voldoen. Wijselijk had de theologische faculteit de godsdienstige viering van de terugkomst der jagers tot op de opening der akademiebeurten uitgesteld. Den 16den October sprak de hoogleeraar Roijaards, in de Domkerk, eene dankrede uit, naar aanleiding van Ps. XXIII. Hij wekte zijne vrienden op tot plechtige toewijding van krachten en vermogens aan hunnen Oppersten Leidsman en Beschermmer, omdat het voorledene hen tot herinnering hieraan en het tegenwoordige tot vereering van God leidde, terwijl de toekomst hen daarbij moed en vertrouwen inboezemde. — De commissie uit de jagers, betuigde naderhand den waardigen leeraar de gevoelens, waarvan allen doordrongen waren.

Zoo was dan afgelopen, hetgeen de terugkomst der compagnie onvergetelijk doet blijven, en waarvoor zij hare erkentelijkheid openlijk aan den dag heeft gelegd. Maar zoo was ook aan de hoogere stem der godsdienst gehoor gegeven: want geen vreugdebetoon alleen, of dank aan menschen toegebracht, kon, na zulk eene gelukkige uitkomst, voldoende wezen voor het hart van jongelingen, die met God ten strijde waren getrokken.

UITTOGT EN TERUGKOMST DER GRONINGER EN
FRANEKER STUDENTEN ALS FLANKEURS.

Maar schoon aller harten spreken,
Wie, volijfrig, onbezweken,
Trouw zwoer aan zijn Land en Vorst,
Wie zijn heldenaard dorst toonen,
Muzenzonen!
't Eerst ontvlamde uw edele borst!

Mr. J. VAN LENNEP.

Ook te Groningen was onder de studerende jongelingschap ter naauwernood de mare van den opstand in de zuidelijke provinciën (België) gehoord, of een aantal studenten vereenigden en verbonden zich door onderteekening, om voor het Vaderland de wapenen op te vatten. Doch deze geestdrift en het getal van hen die zich hadden aangeboden, werd nog aanmerkelijk vermeerderd, toen de hoogleeraar J. F. van Oordt, Jzn. zich, tot geruststelling der ouders van de jongelieden, aanbood zelf gewapend te willen uittrekken, en aldus met een voorbeeld van zedelijken moed en zelfopoffering zijne leerlingen voorging. Al spoedig werd dit aanbod der studenten ter kennisse Zijner Majesteit gebragt, en reeds, den 24sten October daaraanvolgende, ontvingen zij hierop eene gunstige dispositie, waarbij zij, als eene flankeur-kompagnie bij de 8ste afdeeling, werden ingedeeld, en bij welke de reeds genoemde hoogleeraar van Oordt, als ook de hoogleeraar W. Vrolik als 2de luitenants werden aangesteld. Deze organisatie geschiedde op last van den minister van oorlog de Eerens, door den generaal-majoor Everts, provinciaal-kommandant van Groningen en Drenthe, vóór het gebouw der studenten-societeit *Mutua Fides*, bij welke gewigtige gelegenheid zij den naam van vrij-

willige flankeurs ontvingen. Later werden nog sommige studenten van het Franeker athenaeum bij de kompagnie ingelijfd en nadat allen zich ijverig in den wapenhandel hadden geoefend, had, op den 25sten November, het plegtig uitreiken plaats van een rijk en fraai bewerkt vaandel aan de kompagnie vrijwillige flankeurs, bestaande uit 115 Groninger en 18 Franeker studenten, waarbij zich later nog 2 studenten van Gent voegden.

Zoo zag dan Groningens oude veste andermaal de kweekelingen zijner hoogeschool, even als in 1672, toen de stad door Barend van Galen, bisschop van Munster, belegerd werd, onder een vaandel vereenigd, en in hope mogt de hooggeleerde Lulofs hen toezingen:

- " Moge op uw' togt u deze vaan verzellen, •
- Zij, onder haar, door u, gevaar en dood getart,
- Keert roemrijk, of keert nooit in Gruno's oude wallen.
- blijft aan uw vaan getrouw!
- En naast de grijze vaan uit de oude heldentijden
- Prijkt dan ook feestlijk eens dit vaandel aan den wand
- En 't nakroost zal u eens teregt deez lofspraak wijden:
- " Als helden streden zij voor 't heilig Vaderland! " •

Door de hand van zedige en vaderlandsche schoonen met een vaandel bekroond, met de beste beden en zege-wenschen voor hunne bewaring achtervolgd, verlieten de vrijwillige flankeurs, op den 26sten November, huune geliefde Akademiestad. Hartroerend, doch tevens aanmoedigend, was het afscheid van curatoren, hoogleraren en achterblijvende studenten, van ouders en bloedverwanten, doch het Vaderland riep, aan hen allen zoo waard. Nu grepen zij, zonen der Muzen, het zwaard. Reeds hun uittogt door de provinciën Groningen en Friesland. getuigde van de opgewekte vaderlandslievende gezindheid

der bevolking. Men beseftte, men gevoelde, dat deze jeugdige geletterden uittogen ter verdediging van diezelfde regten, waarvoor de dappere Groningers en de vrije Friezen van den grijzen voortijd, goed en bloed hadden opgeofferd. Wat weemoed ook het harte vulde, dat men het edelste bloed welligt zoude moeten plengen op het altaar des Vaderlands; toch gaf men het vrijwillig, want de vrijheid en onafhankelijkheid van dat Vaderland was in gevaar! Neen! 't kroost der oude leeuwen kan niet slapen; bij:

't Woord: voor Holland! op, te wapen!
 Neen, zie die jonge leeuwenteelt!
 Hoe reeds ze een dof gebrul doet hooren! —
 Een noodkreet kwam haar sluimer storen
 En wees haar op der Vadren beeld.
 Zij zien den roem van vroeger eeuwen,
 Zij zien den strijd der oude leeuwen,
 Zij zien hoe, door Gods schuts omwald,
 De ruitren-volkren tent en baren,
 Zij zien den kamp van tachtig jaren,
 Zij zien hoe de Eerste Willem valt;
 Zij zien hun heldenvanen wapperen
 En — Vaderland! gij hebt weêr dapperen!

Zoo zetten zij hunnen reeds zegespellenden uittogt, na van Harlingen naar Amsterdam overgescheept te zijn, over Utrecht, Gorinchem, naar Breda voort, en werden al spoedig, onder de bevelen van den kolonel de Klerck, bij de afdeeling grenadiers ingedeeld, om in die eerste school van het leger verder zich in de krijgsdienst te bekwaamen. Van Etten trokken zij naar Tilburg, alwaar zij, gedurende zeven weken, gelijktijdig met de Utrechtsche studenten-jagers, de dienst waarnamen.

Op den 24sten Februarij 1831, kreeg de vrijwillige

flanqueur-kompagnie order, om, met het flankbataillon der grenadiers, de dorpen Gilze en Bavel te bezetten. Hier mogt de dienst reeds zwaar genoemd worden, doordien zij slecht waren ingekwartierd, ook moesten zij, bij beurten, met 30 man in eene schuur bivouakkeren, en elken nacht patrouilles maken naar de omliggende dorpen. En niettegenstaande al deze ongewone vermoeijenissen, zullen de flankeurs met genoegen aan deze harde leerschool gedenken, omdat zij er zelfstandigheid en volharding leerden: twee groote deugden, die in lateren leeftijd onmisbaar zijn.

Van hier echter vertrok men, den 23sten Maart, naar Oosterhout, doch bleef al zeer kort in deze aangename kwartieren, doordien men, op den 5den April, voor de tweede maal naar Tilburg op marsch ging. Van nu af bleven zij in de omstreken van Breda gekantonneerd, vanwaar zij met de brigade van den generaal Schuurman, van de 1ste divisie, onder den luitenant-generaal van Geen, op den morgen van den 2den Augustus, optrokken ter beteugeling van het oproerige België. Nu marcheerde de kompagnie aan het hoofd van het flankbataillon der grenadiers over Chaam, Baarle-Nassau, tot voorbij Baarle-brug, en had dien eersten dag 12 uren onder de wapenen doorgebracht. Het was hier dat onze Groninger en Franeker studenten het eerst het bivouac opsloegen. De een fourageerde hout en stroo, de ander sleepte levensmiddelen aan, een derde nam het bedrijf van kok op zich, en weldra mogt men zich met verwarmende spijs verkwikken. Doch niet lang mogt de rust in de open lucht duren, reeds, ten 2 uren des nachts, blies de reveille, en stonden zij al weder gereed om op te breken. Ten 3 uren des morgens begon de

marsch op Merxplas, en men bereikte langs kronkelwegen, uitgeput door zonnehitte en vermoeijenis, gefolterd door honger en dorst, des namiddags het dorp Voisselaar, nabij den straatweg tusschen Turnhout en Antwerpen. Het doel van dezen geforceerden marsch was, om, ware het mogelijk, den generaal Niellon, bij eene retraite naar den kant van Antwerpen, den pas af te snijden. Enkele achterblijvers van den vijand werden echter alleen gevangen genomen.

Anderhalf uur hierna kreeg de kompagnie order, naar het genoemd dorp te trekken en op het kerkhof te bivouakkeren, moest deelnemen aan de sterke politiewachten, ter bewaring der orde en ter surveillance der krijgsgevangenen. Ter naauwernood had men hier echter den maaltijd geëindigd, of de vijand begon het bivouac te verontrusten. Nu brak men op en posteerde zich op de heide, vóór den straatweg, doch daar de vijand zich niet liet zien, keerde de kompagnie, des avonds tegen half 9 uren, naar het bivouac terug. Den volgenden morgen trok men met ontrold vaandel Turnhout binnen, en ontving er billetten van inkwartiering.

Den volgenden morgen ging de marsch op Geel, en nu marcheerde onze studenten aan het hoofd van de kolonne der divisie, en kwam, ten 2 uren na den middag, aldaar aan, doch moest zich van wege de menigte troepen, vrij bekrompen in hunne kwartieren behelpen. Den 6den Augustus was het voor de brigade een rustdag, doch men moest des nachts ten 12 uren zich marschvaardig houden. Onder een hevigen stortregen trok men langs moeilijke wegen over Veerle naar Diest voorwaarts, alwaar men, des morgens ten half 9 uren, doornat aankwam. Van den kant van Hasselt hoorde men hier het

kanonvuur en dat der tirailleurs. Ten 4 uren waren zij, na hier nachtkwartier te hebben gehouden, in den morgenstond al weder onder de wapenen, en marcheerden nu langs Kermpst en Curingen, alwaar de weg met lijken was bezaaid, ten bewijze dat het hier schromelijk had toegegaan. Tegen den avond bivouakkeerde men in de nabijheid van de abtdij Herkenrath, en sliep wederom in de open lucht. Ook den tweeden dag bragt men, hoewel men hier bijna gebrek aan levensmiddelen en drinkbaar water had, op het bivouac door, altijd bemoedigd en versterkt door de hoop van een meer werkzaam deel aan de krijgsverrigtingen van het Nederlandsche leger te zullen verkrijgen.

En in deze hoop werden ook de studenten niet teleurgesteld, daar zij van dien dag af onder de weinigen behoorden, die, van de eerste brigade der eerste divisie, het geluk hadden zich met den vijand des Vaderlands te mogen meten.

Op den morgen van den 10den Augustus brak de brigade, ten 4 uren, van het bivouac op, sloeg den weg naar Diest in: eene in schijn wel rugwaartsche beweging, doch die hen nader bij den vijand moest brengen; en ook weldra bekwam men order, om links van den weg op Scherpenheuvel, tusschen Diest en Leuven, in de dorpen Weersbeek en Molenbeek, post te vatten. De studenten hadden de voorwacht, en moesten met de uiterste behoedzaamheid voorttrekken. Twintig flankeurs marcheerden aan de spits, en na een langzamen en gevaarlijken marsch, door holle en kronkelachtige wegen, bereikte men eindelijk de aangewezen dorpen Weersbeek en Molenbeek.

Men bivouakkeerde uit voorzorg op het bivouac, om-

dat men de inwoners niet vertrouwde; zoo waren er ongeveer twee uren voorbijgegaan, toen er op het onverwacht eenige schoten vielen. Hoewel weinig rust genomen, was de kompagnie spoedig op de been, en vormde weldra een keten van tirailleurs, doch op nieuw werd de moed teleurgesteld, daar de vijand op de vlugt sloeg en men naar het bivouac konde terugkeeren. Met moeite slaagde men er in eenige voeding en verkwikking te bekomen. Tegen den avond werden er op nieuw schoten gehoord, doch de digstbijgelegene kompagnien hadden geene hulp noodig, hoewel de studenten reeds onder de wapenen stonden: men nam echter des te meer voorzorg tegen den naderenden nacht. De meest mogelijke waakzaamheid werd thans aan de troepen en dus ook aan de studenten door hunnen overste Serraris aangeraden.

Bij de invallende duisternis paarde zich een digte stofregen. De flankeur Middendorp, zoo even van de wacht afgelost, werd achter een boschje, tegen den vallenden avond, onverhoeds in de kuit geschoten, doch de sluipmoordenaar werd niet gevonden. Dit spoorde te meer tot waakzaamheid aan. Zoo ging de nacht voorbij, en dankbaar voor de Goddelijke bewaring, trok men, des morgens ten 4 uren, weder tegen de hoogten op. Een majoor der garde civique, die den vorigen dag was gevangen genomen, moest tot gids dienen, en na zich met de divisie vereenigd te hebben, hield men in de nabijheid van St. Joris Winghe halt, en sloeg het bivouac op.

Op den gedenkwaardigen 12den Augustus, begaf men zich weder, ten 4 uren des morgens, op marsch en sloeg eenen hollen weg naar Lubbeek in. De studenten maakten op nieuw de voorhoede uit. Aan het einde van den weg

deed het tirailleurvuur de nabijheid des vijands ontwaren; de Belgen hielden zich in de korenvelden verscholen: voortmarcherende deed men den vijand gestadig wijken; doch door eene vergissing, die doodelijk had kunnen worden voor onze studenten, loste hier eene achterwaarts oprukkende sectie Hollandsche artillerie drie schoten, met blikke bussen op hen; gelukkig had men wat te hoog gepointeerd, zoodat alleen de flankeurs Cramer van Baumgarten en Roessingh ligt geblesseerd werden. De dwaling werd spoedig ontdekt; terwijl ook het vuur der Belgen, waardoor de flankeur Cleveringa in den schouder gewond was, verflaauwde. De luitenant van Pallandt had een schot in den rug gekregen, dat echter op den knoop van zijn jas afstuitte, en hem niet belette zijn kommando te vervolgen. Daar de Belgen nu hals over kop vlugtten, zette men hen door heggen en struiken, over hoogten en diepten na. Op deze wijze bereikte men het dorp Lubbeek, waar, in eene vlakte, op drie bataillons van den vijand, door onze kavallerie, eene charge werd gemaakt; en met zulk een gelukkig gevolg, dat, behalve de op het slagveld geblevenen, zes officieren en honderd manschappen gevangen werden genomen. Doch de vijand was ook hier niet te achterhalen, de weg was met weggeworpen ransels en wapenen bezaaid. En daar de vijand verder door de artillerie en andere aanrukkende kolonnes verjaagd werd, sloten de studenten zich weder aan het flankbataillon der grenadiers aan, en vereenigden zich met de eerste brigade, die bestemd was den straatweg tusschen Leuven en Mechelen te bezetten, en den vlugtenden vijand den pas af te snijden; doch dit oogmerk kon niet bereikt worden, daar het berigt van de aangevangene onderhandelingen ter capitulatie, alle voor-

waartsche bewegingen deed staken. Men vatte nu op eene hoogte vóór Leuven post, en ontving de tijding, dat er tot den volgenden dag, ten 12 uren, eene wapenstilstand was gesloten. Nu sloeg men het bivouac op, en ondervonden onze studenten de voor hunnen moed zoo bittere teleurstelling, dat men niet meer met den vijand handgemeen zoude worden, doordien deze bij zijne vlugt ook nog de hulp der Franschen had ingeroepen. Tot werkeloosheid gedoemd, aanschouwden zij de stad Leuven, en waren, bij de brandende hitte der zon, nog aan volkomen gebrek ten prooi, daar er niet werd gefou-rageerd, waardoor deze dag voor hen tot den vervelendsten en onaangenaamsten van den geheelen veldtogt ge- maakt werd.

Des avonds echter werd er een geheime wenk gegeven, dat het aan sommige hunner niet verboden zoude worden naar Leuven te gaan. Velen hunner maakten van dit verlot gebruik om de noodigste behoeften voor het bivouac in te koopen, zoodat bij hunne terugkomst ook de achtergeblevene makkers voor hunne ontbering werden schadeloos gesteld. De intogt van een Fransch leger in België werd maar al te zeer bevestigd, en bij de bekende dagorder van den prins van Oranje, werd de terugtogt van het Hollandsche leger bevolen. En al waren onze brave Groninger en Franeker studenten even als hunne Utrechtsche broeders, hoe moedig zij ook overal de gelegenheid hadden opgezocht, den vijand onder de oogen te zien, niet in de gelegenheid gebragt, hem, van wege zijne schandelijke vlugt, tot staan te kunnen krijgen, zij keerden naar hunne grenzen terug met de bewustheid hunnen pligt betracht te hebben; zij hadden zich al de vermoeyenissen, al de ontberingen van het kantonnements-

leven, van de velddienst en van het bivouac getroost; zij zouden ook volgaarne hun bloed en leven voor het Vaderland hebben opgeofferd. Doch hunne betrekkingen in het Vaderland dankten de bewarende hand der Voorzienigheid, die voor de wetenschappen hun leven te kostbaar geacht en genadig gespaard had, en weldra zouden zij tot hunne letteroefeningen terugkeeren. Over Diest, Veerle en Gheel ving nu, in gewone dagmarschen, de terugtocht aan, die zich alleen door slechte kwartieren en regenachtig weder kenmerkte, doch waarbij overigens niets bijzonders voorviel. Eerst in Turnhout herstelde men zich eenigermate in de betere rustplaatsen. Op den 19den Augustus marcheerde de kompagnie naar de Oud-Hollandsche grenzen, en betrad bij Baarle-Nassau, met een dankbaar gemoed den dierbaren Vaderlandschen grond. Voor het gemis dat zij echter hier, bij het gure en koude weder en slechte kwartieren, ondervonden, werden zij ruimschoots schadeloos gesteld door de op den volgenden dag aan hen voorgelezen order, dat aan de kompagnie Groninger en Franeker studenten tot nadere beschikking het haar reeds gunstig bekende Tilburg tot kantonnement zoude worden toegewezen, eene vereerende onderscheiding toch van de zijde hunner Koninklijke Hoogheden, doordien aldaar het vorstelijk hoofdkwartier gevestigd was, en zij, met het eerste bataillon grenadiers, de dienst zouden waarnemen. Over Riel en Korvel, trok men naar de bij Tilburg zoo schilderachtig gelegene wijk Veldhoven, alwaar de kwartieren waren aangewezen, en waar men eene gulle ontvangst en vrij goede huisvesting aantrof.

Op den 22sten Augustus werd de kompagnie, door den prins veldmaarschalk, Z. K. H. prins Frederik der Nederlanden en prins Albert van Pruisen, benevens de

drie jonge prinsen, zonen van den prins van Oranje, als ook door de prinsessen van Oranje en der Nederlanden geïnspecteerd. Bij het defileren ontving de kapitein der kompagnie van den prins veldmaarschalk eenen vleijende lofspraak over de goede houding der kompagnie, en later onderhielden de vorsten zich eenigen tijd met de flankeurs; en de prins van Oranje voegde sommigen hunner toe: „Brave jongelingen; ook gij hebt „u uitmuntend gedragen; ik ben zeer tevreden over u“, woorden, die door hen die ze hoorden, niet ligt zullen vergeten worden.

Op den 30sten Augustus werd de kompagnie, tegelijk met de eerste divisie, ook door Z. M. den Koning in oogenschouw genomen, bij welke voor het Vaderlandsch hart zoo heugelijke gelegenheid Z. M. aan den kapitein der kompagnie op nieuw zijne hooge tevredenheid over de studenten te kennen gaf. Niet lang daarna werden zij tot hunne blijdschap van het werkelooze kantonnementsleven ontslagen, daar het Z. M. den Koning behaagde, ook hen, even als hunne akademie-broeders der overige Hoogescholen, de voorloopige terugkeering tot hunne letteroefeningen te vergunnen. Allen keerden naar de Akademiestad terug, uitgenomen de student C. M. de Waal, die, ten gevolge der in den veldtogt geleden vermoeijensissen, op den 27sten September, in den ouderdom van 18 jaren, in het hospitaal te Breda, verwijderd van geliefde ouders en betrekkingen, bezweek. Geëerd en geacht blijve zijn aandenken, want hij is in de dienst zijns Vaderlands gestorven!

Op den 15den September werd eindelijk de zoo vurig verwachte order bekënd gemaakt, dat de kompagnie op den 18den daaraanvolgende den terugtogt over Gelderland,

Overijssel en Drenthe zoude aannemen, zoodat ze, op den 1sten October, de Akademiestad Groningen zoude kunnen binnentrekken.

Op den dag van hun vertrek uit Tilburg werden de studenten door den kommandant van de afdeeling grenadiers, den kolonel de Klerck, onder wiens regtstreeksche bevelen zij op eene voor hun gedrag, moed en krijgstucht vereerende wijze bijna het grootste gedeelte van den veldtogt hadden bijgewoond, hartelijk vaarwel gezegd, en trokken zij over Helvoort op 's Hertogenbosch. Hier deelden zij in dezelfde gulle voorkomendheid der ingezetenen, als de vrijwillige kompagnie jagers der Utrechtsche Hoogeschool, en marcheerden den volgende morgen bij dagmarschen over den Schaikschon hoek naar Grave, en van nu af nam de terugtogt der kompagnie het voorkomen eener feestelijke zegepraal aan, die, tot binnen Groningens muren, onafgebroken voortduurde. Even als te Grave werden zij vervolgens ook te Nijmegen door de burgerlijke en militaire autoriteiten, en vooral door de bewoners der vesting plegtig en vereerend ontvangen, geherbergd en uitgeleide gedaan. Dezelfde hartelijkheid viel hun ook te Arnhem ten deel, en wij zouden onze lezers vermoeyen, om hier niets voor hunne herinnering aan dien roenrijken tijd over te laten en alles woordelijk te willen herhalen. Zoo ging het ook te Zutphen, Deventer, Zwol, Meppel, Assen, waar overal feesten en bals ter hunner eere gegeven, toasten en aanspraken werden uitgebragt, lauwerkransen hen werden toegeworpen, tot dat zij eindelijk in eindeloozen triumf, op den 31sten September 1831, het naar hen reikhalzende en feestelijk juichende Groningen binnentrekken. Heil u, braven! gij hadt ridderlijk uwe taak

vervuld! Het zoude mij moeijelijk vallen de eerbewijzingen van blijdschap en hulde, die onze flankeurs hier te beurt vielen van het bestuur van de Hoogeschool en van de burgers, naar waarde te beschrijven, daar dit reeds zoo voortreffelijk door eene bekwame en getrouwe pen vermeld is in het „Gedenkboek der vrijwillige flanker-kompagnie der Groninger en Franeker studenten.“

Ook op hunne trouwe borsten prijkt het eermetaal van het op den vijand veroverd geschut gegoten; maar nog meer dan dit uitwendig teeken, zal de in hunne harten nog altijd gloeiende liefde voor het Vaderland, op hunne nakomelingen overgaan.

Ook in het thans, helaas! gesloopte maar van ouds beroemde Athenaeum Franeker, viel den dappere kweekelingen eene even en niet minder schitterende ontvangst ten deel, en wij eindigen deze onze korte schets met de woorden van den achtingswaardige hoogleeraar van Oordt, uitgesproken, op den 23sten October 1831, bij gelegenheid zijner eerste Akademische leerrede: „Weet gij, „waardoor in Oud-Nederland die krachtige geest ontwaakte, welke zoo velen vrijwillig de wapenen deed opvatten, en het gansche volk, met terzijdestelling van „alles, om den Koning zich deed scharen?“

„Wij zijn staande gebleven, wij hebben ons Vaderland „tot hiertoe behouden! blind moesten wij zijn, indien „wij daarin niet erkenden den vinger Gods. Was het „God niet, die u bewaarde, o jongelingen! toen gij na „den vermoeyendsten dag gelegerd waart op de hoogte, „in dien donkeren nacht, en van vijandelijke stroopben- „den omringd, en gij uwe wapenen nauwelijks zoudt „hebben kunnen gebruiken, en weinige vijanden in het „duister loerende, genoeg zoude geweest zijn, om menig

„uwer te vellen, gelijk zij een uwer gewond hebben?“

„Ik vergeet dien nacht niet, noch den angst die mij
„beknelde over u, die ik mede tot den heiligen strijd
„had aangemaand; ik vergeet niet de dankbare aandoe-
„ning, waarmede ik den dag zag aanbreken, en uitriep
„gelijk ik het nog zeg: God heeft ons bewaard!“

„Hebt gij het niet aanschouwd met uwe oogen, en
„gehoord met uwe ooren, dat het moordend lood over
„en langs onze hoofden zweefde, en ontwaart in onze ge-
„lederen, dat onze wapenen werden verbrijzeld, dat ver-
„nieling ons bedreigde; en er voor weinigen maar ont-
„koming scheen, en echter geen enkele werd gedood, en
„maar weinigen — en die nog ligt — werden gewond?
„Dat was een wonder in ieders oog; dat heeft ons
„geene menschenhand kunnen doen; was het u niet, als-
„of God zelf ons met een schild bedekte? Neen, zoo
„ongevoelig is niemand uwer, dat hij daarbij niet zoude
„opzien tot den Allerhoogste, niet erkennen: God heeft
„het gedaan?“

Krijgsmakkers! vergeet dan nooit de dagen van 1830 en 1831, brengt ze u telkens te binnen, verhaalt het gebeurde aan uwe kinderen, opdat het bewaard blijve voor het nageslacht. Vergeet het vooral niet in onze dagen, dagen van onzekerheid en dreigend gevaar. Maar laten wij elkander ook nu nog ernstig herinneren, dat wij nog niets meer hebben gedaan dan onzen pligt: laten wij hier den plechtigsten eed zweren, dat, zoo lang wij, vrijwilligers van 1830 en 1831, dien geest, dien eendragtsband bewaren, het Vaderland nooit reddeloos kan verloren gaan. Wij, broeders! willen den somberen tijdgeest driest onder de oogen zien, wij vertrouwen op dienzelfden God, die ons bij Hasselt en Leuven voor het verraderlijk lood des

vijands bewaarde. Die magtige Redder zal met het Vaderland, met ons en met onze kinderen zijn. Dan zal geen tweedragt van binnen, geen geweld van buiten ons deren of vervaard maken; dan staan wij pal in het uur dat de nood klimt, en moeten wij vallen, dan vallen wij als het laatste bolwerk van een voorgeslacht, dat, groot in den nood, op God vertrouwde....

Zoo blijve, tot den laatsten doodsnik en door alle tijden heen, in spijt van den verbasterden land- of tijdgenoot, onze en 's volks heilige en dierbare leus: Met God, voor Vaderland en Oranje! Leve de Koning, de naneef van den grooten zwijger, van Willem van Oranje, den redder des Vaderlands!

Ja, eenmaal zal geschiedenis
 Van Neêrlands roem in onze dagen
 Der burgren roem, die de uwe ook is,
 'k Voorspel 't met vreugd, niet min gewis,
 Dan van der Vaadren roem gewagen.

Het Vaderland blijft op uw daden staren,
 't Verwacht zijn heil van u en van uw moed;
 En, dreigt de nood, dan blinke, als ge u weêr zaâm moogt scharen,
 Uw vaderlandsche trouw in onverdoofbren gloed.
 Wat storm of strijd Euroop' dan schokke of moog' beroeren,
 Hoe duister ook voor ons de onzekre toekomst schijn',
 Ons Vaderland zal dan de strijd ook roemrijk voeren,
 Ons Vaderland — 't weet vrij en groot te ziju!

SLOT-RUBRIEK.

EEN, VOORAL VOOR KRIJGSLIEDEN, BELANGRIJK BIJVOEGSEL,

WAARIN DE

VOORNAAMSTE RIDDERORDEN WORDEN OPGESOMD,

DOOR

ONZEN BEMINDEN VORST WILLEM II

IN ZIJN LEVEN VERDIEND EN GEDRAGEN.

Wij noemen het eerst het kruis van Sint George, dat hij ontving van den koning van Engeland, na den slag van Waterloo. Met dat kruis wilde hij begraven worden.

De militaire orde van Maria Theresia van Oostenrijk.

" " " het Bad en gouden eereteken van Engeland.

" " " de kroon van Wurtemberg.

" " " den zwarten Adelaar van Pruissen.

" " " den witten Valk, van Saksen-Weimar-Eisenach.

" " " Sint Andreas, van Sint George en van Sint Wladimir van Rusland.

De militaire Willems-orde, de orde van den Nederlandschen leeuw, het Metalen kruis, de gesp voor XXX jaren effectieven dienstdtijd als officier, en de Luxemburgsche orde van de Eikenkroon.

WILLEM DEN DAPPERE, VOORGESTELD AAN
 AL ZIJNE OUDE WAPENBROEDERS
 VAN 1815 EN 1830.

Wapenbroeders !

Zoo is dan het stoffelijk overschot van onzen dapperen veldmaarschalk in de aarde gezonken. Hij rust op zijne lauweren , maar zijn roem zal nooit vergaan ; nog klinkt ons zijn : „ Voorwaarts krijgskameraden ! „ in de ooren. Ja , hij was een groot veldheer , en ik houde mij overtuigd , dat ik al zijne oude vereerders en getrouwe soldaten eene dienst bewijs , wanneer ik hier eene geregelde en getrouwe schets geef van het roemrijk krijgsmansleven van den braven en dapperen vorst , die even goed vader voor zijn volk als voor zijne soldaten was. Dan kunt gij het leven van uwen ouden veldmaarschalk , elkander op wacht of in de kazerne voorlezen , en een voorbeeld nemen aan den roem en de eer , die zulk een onverschrokken veldheer , bij zijn volk en de geheele wereld waardig is.

Willem Frederik George Lodewijk — zoo heette onze dappere Koning — werd , op den 6den December 1792 , in 's Gravenhage geboren. Hij was de oudste zoon van wijlen koning Willem I , en prinses Frederika Louisa Wilhelmina , dochter van den koning van Pruissen. Op tweejarigen leeftijd moest hij , ten gevolge der staatsgebeurtenissen , reeds zijnen geboortegrond verlaten , om , met de overige leden van zijn doorluchtig geslacht , als balling in den vreemde rond te zwerven. Zijne eerste krijgskundige opleiding ontving hij op de kadettenschool te Berlijn ,

onder den beroemden Constant. Van daar begaf hij zich, in 1809, naar de universiteit te Oxford, alwaar hij zich twee jaren toewijdde aan wetenschappelijke oefeningen.

Op zijn twintigste jaar, in 1812, vertrok onze jeugdige held met den rang van luitenant-kolonel naar het Engelsche leger in Spanje, alwaar de groote veldheer Wellington, zijn leermeester, tegen Napoleon, den vijand van de rust der wereld, streed. Spoedig wist de jonge prins zich door zijnen ijver zóó te onderscheiden, dat Wellington hem tot zijnen adjudant benoemde. Bij de belegering van Cividad Rodrigo was hij een dergenen, die de meeste lauweren inoogste, want hij was een der eersten die de wallen der berende vesting beklom. Bij de belegering van Bajadoz stormde hij de vesting binnen aan de spits eener afdeeling Engelschen, die hij had aangevuurd om met hem te overwinnen of te sterven. Niet minder moed betoonde hij bij de gevechten van Salamanca en Saragossa. Hij verwierf zich door daden den rang van kolonel op het slagveld; Wellington schonk hem zijn vertrouwen en zijne vriendschap; en de Engelsche regering den grooten gouden medaille van militaire verdiensten, waarop de namen Cividad Rodrigo, Bajadoz en Salamanca gegrift waren.

Doch nog luisterrijker klom zijne gloriezon, toen, in 1815, in de velden van Waterloo moest beslist worden, of ons dierbaar Vaderland al of niet zoude blijven bestaan. Aan hem, die in Spanje reeds zoo roemrijk voor de vrijheid van Europa tegen den algemeenen vijand had gestreden, werd het opperbevel over het Nederlandsche leger opgedragen; en hij bekroonde deze onderscheiding door eenen heldenmoed, die, zoo lang er getrouwe en dappere soldatenharten kloppen zullen, en Holland niet

geheel zal outaarden van den roem der vaderen , en Oranje in eere houdt , eeuwig in de herinneringen van het volk , en in de geschiedbladen en zangen der dichters zal blijven voortleven. Op den 16den Junij, bij Quatre-Bras , en op den 18den bij Waterloo , droeg hij door beleid en onverschrokken moed , zeer veel bij tot het behalen der overwinning.

Oranje wilde overwinnen of sterven. Hier klonk onzen brave Hollandsche jongens het eerst zijn : „ Voorwaarts krijgskameraden ! „ in de ooren. Zijne blikken zagen even scherp als die der oudste veldheeren , met hand en hoed wees hij het pad van eer aan zijne soldaten. Bij eene charge der ruitery kwam onze dappere Willem in het grootste gevaar ; hij was te midden der vijanden geraakt , doch door de eenvoudigheid zijner kleeding ontkwam hij het gevaar van gevangen genomen te worden. Met volharding streed hij aan het hoofd zijner getrouwe soldaten. En dat het er heet toeging , bewijst dat op dat punt alleen 30 Hollandsche officieren en 2,000 soldaten sneuvelen , behalve aan gekwetsten 115 officieren en 1,900 soldaten. Onder deze gekwetsten bevond zich ook onze dappere kroonprins. Waar hij verscheen gingen men onder den kreet van : „ Oranje boven ! „ met geestdrift op den vijand af. „ Houdt moed , kameraden ! houdt moed , mijne brave Hollandsche jongens ! „ roept de held van Waterloo ; en eensklaps treft hem een kogel in den schouder , hij acht dien niet , doch moest welhaast waggelende uit den strijd gedragen worden. Zijn eenigste troost was , volgens zijne eigene woorden , toen hij uit zijne door bloedverlies veroorzaakte bezwijming terugkeerde : „ Wij hebben geen duim breed gronds verloren ! „

Hoort verder de woorden van den 23jarigen held ,

in eene dagorder aan de Nederlandsche krijgslieden :

„Gaat voort, mijne landgenooten, het pad der eere te bewandelen, uw Koning erkent uwe verdiensten, het Vaderland eerbiedigt u; terwijl ik mijne wonden slechts gevoel, omdat zij mij van u verwijderd houden.

„Mijne eenigste wenschen zijn om, wederom met u vereenigd, den algemeenen vijand te bestrijden, en ons bloed en leven voor Koning en Vaderland moedig op te offeren.“

Doch wat behoef ik hier met flauwe trekken zijnen roem te schetsen, geheel Europa kent de loftuitingen door den grooten Wellington, na den veldslag van Waterloo, aan den prins geschonken: „Ik ken geen lof groot genoeg voor den prins van Oranje.“ De jonge krijgsheld, opgevoed in de school van den grijzen veldoverste, heeft zich, evenmin als de Nederlandsche troepen, door iemand der bondgenooten in ijver en goed gedrag laten overtreffen!

Krijgskameraden! zulk een veldmaarschalk voerde ons, soldaten en vrijwilligers van een later tijdperk, van dat van 1830 en 1831, ten strijde aan. Ja, ook toen was hij groot, toen hij, door vriend en vijand, miskend werd, omdat hij eer en goeden naam, ja zijn leven veil had voor het behoud van zulk een schoon geheel als België en Holland uitmaakte.

Ziet den vorst alleen in Brussel, te midden eener oproerige en wraak-ademende menigte: daartoe behoort persoonlijke moed, en dien bezat hij, de onvergetelijke dappere!

Doch uit Holland klonk hem slechts eene stem te gemoet: „Kom tot ons, tot ons alleen, tot uwe trouwe Hollanders!“ en spoedig stond hij aan de spits

zijner brave soldaten , zijner getrouwe vrijwilligers. Oranje, de eerste veldheer van zijnen tijd , stond aan het hoofd van een leger , zoo als welligt de geschiedenis geen tweede kan aanwijzen. En dit was geen zaamgeraapte hoop , uit huurlingen of onverlaten bestaande. Neen ! het was de bloem , de kern der natie , het waren de edelsten , de aanzienlijksten uit den lande , het waren telgen uit den nijveren en geachten koopmansstand , het waren vreedzame burgers , landlieden , jeugdige soldaten ; het waren eindelijk zelfs de kweekelingen der Hoogeschoolen , die hier het voorbeeld gaven hoe men de goede zaak , de zaak van orde en wet , moest verdedigen , terwijl in andere landen de studerende jongelingschap die met voeten durfde te vertreden !

Aan de spits van zulke legerbenden , stond de vorst weldra in het hart van België. Ja , de dagen van Boutersem , Hasselt en Leuven zullen voor Nederland altijd roemrijk blijven : ook dáár wuifde Oranje's vederbos onze benden vooruit. Ook dáár klonk ons het altijd moedige „Voorwaarts !“ in de ooren. Wie onzer herinnert zich niet hoe in die benarde dagen , de beminde veldmaarschalk , met zijnen broeder prins Frederik , dezen aanmoedigde , genen minzaam toesprak , allen voor hem wist in te nemen , en hoe beiden , zelfs gedurende de zwaarste marschen , het grootste voorbeeld gaven van bijna ongeloofelijke zelfopoffering bij het doorstaan van vermoeienissen en gevaren. Ook in den tiendaagschen veldtocht ontkwam de prins gelukkig aan een dreigend levensgevaar. Gij kent zijn onverschrokken antwoord : „Geef mij een ander ,“ toen zijn ros , bij Boutersem , door het vijandelijk lood werd getroffen. Doch ik zoude te weinig van uwe vaderlandsliefde verwachten , indien ik durfde te vooron-

derstellen, dat gij alles uit dien veldtogt zoudt vergeten. Neen! ik behoef niet alles op te teekenen, uw nadenken en herinnerings-vermogen zal mij reeds vooruit zijn. Want wat ook moge vergaan, de herinnering aan onzen dapperen veldmaarschalk vergaat nimmermeer.

Wanneer de grootste legerhoofden van vroegeren en lateren tijd, ja zelfs een Napoleon getuigde dat de prins van Oranje een der grootste veldheeren van zijnen tijd was, en dat hij zelfs persoonlijke achting voor het karakter van dien vorst koesterde, dan behoeven wij niet langer de eer en den roem van onzen onvergetelijken held te verdedigen.

Ja! hij was een geboren krijgsman, dat heugt zeker menig uwer nog, wanneer hij, bij eene inspectie of revue, dezen of genen krijgsmakker aansprak.

Hij was een geboren held, het bloed van eenen Willem den Zwijger, van eenen Maurits stroomde door zijne aderen. Kloekmoedig verdroeg hij de verliezen, in zijn geslacht geleden. Drie jaren vóór zijne regering werd zijne brave en beminde moeder uit dit leven opgeëischt. Drie jaren na zijne troonsbestijging ontviel hem zijn vader. En juist één jaar vóór zijn dood, zelfs op de eigen dagteekening van zijn overlijden, ontving hij de tijding, dat zijn geliefde zoon Alexander op een eiland aan verre kust, in den bloei des levens, was bezweken.

Onze gestorven veldmaarschalk is wel niet op het bed van eer gesneuveld, maar toch is hij niet minder roemrijk gestorven: hij is ten grave gedaald na ridderlijk en getrouw de belofte te hebben vervuld, op de grondwet eenmaal bezworen. Hij alleen bleef kalm en gelaten, toen alle troonen van Europa waggelden, want zijn troon was

op trouw en burgerzin gegrond. Zijn wensch was het, zijn volk gelukkig te maken.

Hij was niet alleen een dapper held, maar een gevoelig en weldadig mensch. Getuigen zijne tranen om het leed van anderen geschreid, getuigen zijne weldaden in stilte uitgedeeld: deze zijn alleen bij treurenden en lijdenden en bij God bekend.

En nu, wapenbroeders! hoe zullen wij het best de roemrijke nagedachtenis van zulk een groot koning, van zulk een vader van zijn volk, van zulk een veldmaarschalk, van Willem den dappere vereeren?

Dan alleen, wanneer wij trouw zweren aan Willem III, den edelen zoon van zulk een vader! dan, wanneer wij Oud-Hollands dierbaren grond, gelijk de held van Waterloo, met ons bloed verdedigen, en dan ook zullen wij, even als hij, met roem ten grave dalen. Ja! dit zullen wij, als wij zijne ridderlijke deugden navolgen, door getrouw te blijven aan orde en wet, door ons vertrouwen te vestigen op God, en eerbied te hebben voor de overheid, dan alleen zullen wij aan onze nakomelingen het onbezoedeld pand, de zinspreuk van de door Willem den dappere geschonkene ridderorde: *voor moed beleid en trouw*, eervol achterlaten; en hechter dan arduin leeft dan in alle Hollandsche harten de nagedachtenis van den hooggeroemden held!

Dan vreest Willem III niet, wanneer troon of Vaderland mogt bedreigd worden, want hij weet op welke soldaten hij in het uur van het gevaar kan rekenen; dan wordt de vaderlandsche moed gevreesd, de vaderlandsche vlag geëerd, de vaderlandsche trouw geloofd, en het zal een eeretitel blijven bij het Nederlandsche leger: „Ziet, ook hij behoorde eenmaal tot de helden van

Waterloo; of tot de vrijwilligers van 1830 en 1831! „

Ja, wapenbroeders! trotsch zijn wij en teregt, dat ook wij eenmaal voor de onafhankelijkheid van ons dierbaar Vaderland goed en bloed hebben veil gehad. En terwijl wij ons den traan in het mannelijk oog, over onzen ontslapen held niet schamen, roepen wij vol vertrouwen op de toekomst uit: „Leve Willem III! blijve het stamhuis van Oranje door God gezegend tot de laatste nakomelingschap!“

1830—1831.

FEESTDRONK, TOEGBRAGT AAN DE FEESTVIERENDE
LEDEN VAN DE VRIJWILLIGE JAGER-KOMPAGNIE DER
UTRECHTSCHER HOOGESCHOOL, OP DEN 12DEN
AUGUSTUS 1851, DOOR EEN JAGER VAN
HET DERDE PELOTON.

De zon van recht en plicht beschijnt op nieuw 't verbond
Van hen, die aan deez' disch Oud-Hollands roem gedenken,
Herinnring aan dien tijd zal in deez' heiligen stond
Genot bij 't hoorngeschal en 't beker-klinken schenken.

Jagers van 1830 en 1831! oud-studenten, die
destijds, als vrijwilligers bij andere korpsen den
veldtocht hebt medegemaakt!

Heil! driewerf heil, op dit feest der hereeniging!

Overeenkomstig mijn rapport aan mijn ouden sergeant van het derde peloton, door zorgen en teleurstellingen verhinderd, in persoon in u lieder midden te verschijnen, wil ik toch door een welmeenenden feestdrank, als in den geest, met u aanzitten. Nooit toch zullen wij ze ver-

geten, die roemrijke dagen, toen Utrechts oud-studenten van 1830 en 1831, op de koninklijke roepstem: „Te wapen!“ als één man het zwaard aangordden, om het door 't miltzieke België benarde Vaderland te hulp te snellen, en Oud-Hollands bedreigde regten te verdedigen. Altijd onvergetelijk zullen zij blijven, die dagen in wappendos en rumoer van den krijg doorgebracht, hetzij gij u verplaatst in het eentoonig kantonnementsleven, hetzij gij aan de op wacht gesletene uren of aan den veldtog zelve gedenkt. Ja, toont het aan de wereld, dat de dubbele band van het jager- en academie-leven, niet door den al vernielenden adem des tijds verstorven of vernietigd is. Dat vrij onze in vele opzigten karakterlooze tijd dit hernieuwd verbond schaamrood aanschouwe dat, van lage zelfzucht vervreemd, alleen den roem en het heil des Vaderlands bedoelt.

En zwijgen dan ook al, door de rust des tijds of die des doods, reeds vele dierbare monden in het stof, hunne onsterfelijke namen en verdienstelijke deugden zullen in de harten hunner trouwe wapenbroeders blijven voortleven; wij willen een heiligen feestdrank aan hunne schimmen toewijden. Plegtig en heilig zij u dan dit oogenblik der hereeniging. Dit aanzitten in den schoot der altijd milde *Alma mater*, zal u ontspannen van de zorgen des levens; en geen uwer zal het gewis zich ooit beklagen, op den 12den Augustus, in Utrechts wallen, op het ongewapend appèl verschenen te zijn.

Of zoude er wel ooit weder eene hereeniging plaats grijpen, waaraan zooveel roemrijks en zoets verbonden is, dan die van het tegenwoordige oogenblik? Bestond er ooit een band, om studenten van verschillenden zin en uiteenlopend karakter te vereenigen, dan was het

voorzeker het vrolijke, onbezorgde jagersleven; hier toch werden zij, die door rang en studiën van elkander verwijderd waren, door dezelfde behoeften en door dezelfde gevaren, naauwer en inniger vereenigd en bijeengebragt, en het tijdvak van 1830 en 1831 mogt eene *fideliteit* en harmonie aanschouwen, welks wedergade geen vroeger tijdperk kende, of geen later ooit weder zal opleveren!

Doch ziet! wat glinstert van verre in het schijnsel der nooit verduisterde Akademie-zon? Het naderend gedruisch dringt mij in de ooren, al komt het niet van de bergen, al schettert geen hoorngeschal daaronder, al wordt de ziel niet door siddering geschokt, toch zijn het de naar het feest stroomende jagers van 1830 en 1831. Ziet, zij snellen aan uit alle oorden des Vaderlands! Al zijn baard en lokken door den invloed des tijds vergrijsd, al zijn de sporen der levenszorgen reeds zichtbaar in de diepe voren van het voorhoofd, dat oog schiet nog levensvuur als vóór twintig jaren, die leden zijn nog rap en vlug, gelijk in den tijd, toen men onvermoeid zich de vervelendste marschen getroostte, of de wispelturigheid van het weder verduurde. Zoo heeft dan het rusteloos voortwentelende rad des tijds het oogenblik aangebragt, waarnaar zoo velen reikhalzend hebben uitgezien. Wat al zorgen worden hier vergoed, wat al geheime wenschen vervuld! Hier ziet men hem terug, van wien men door beroepspligten of afstand was gescheiden, wien men wel menigmaal met heiligen weemoed herdacht, doch sedert het onvergetelijk uur der intrede in het werkelijke leven niet met den hartelijken handdruk der vriendschap mogt begroeten. Neen! mijn deelnemend gevoel is te zwak hier dat plechtig oogenblik des wederziens, na zoo vele jaren afzijns, naar waarheid te schet-

sen! Hier ontmoet de vriend den vriend, de broeder den broeder! daar snellen zij elkander te gemoet, die oude krijgsmakkers, die in het afwisselend kantonnementsleven elkander dagelijks zagen; nu is de tusschenruimte van het verledene vergeten, en het is alsof het eerst gisteren was, dat zij elkander voor het laatst aanschouwden! het gisteren wordt heden, zij gevoelen zich weder verjongd, want het hart bleef onveranderlijk onder de wisselingen van het lot en van den onspoed des levens. Maar wat beteekent die blijde kreet der verrukking, aan het benedeneinde der feestzaal? wat al gewoel! wat al gejuich! Het is het binnentreden van eenen, om zijnen geestigen aan attisch zout zoo rijken omgang in zijnen tijd beroemden en beminden krijgsmakker — met dezelfde houding, op denzelfden toon als eertijds, meldt hij zich aan; — honderde handen strekken zich naar hem uit, en verwelkomen hem. Nu gevoelen allen zich op eens weder in den tijd van het krijgsmansleven verplaatst; en als door hetzelfde vuur ontvonkt; als door denzelfden geest beziel, ontblooten zij het hoofd, en — onder het hoorngeschal klinkt het geliefkoosd onvergetelijk *Iö vivat!* op nieuw van de lippen door de ruime zaal. Hoort! het is het plegtige heilige oogenblik der hereeniging, en als jeugdige studenten zingen de jagers van 1830 en 1831.

Iö vivat! Iö vivat!
 Het oogenblik is daar!
 Viel ons het afzijn lang en zwaar,
 Heil ons! wij zijn weêr bij elkaâr,
 Iö vivat! Iö vivat!
 Het heilig uur is daar!

Iö vivat! Iö vivat!
 Wat ooit bezwijk' of vall'!

Die broedertrouw is 't lot te groot,
 Zij groent nog over graf en dood;
 Iô vivat! Iô vivat!
 Ze is sterker dan 't heclal!
 Iô vivat! Iô vivat!
 Bloeije Utrechts Hoogeschool!
 Wat voor het woên des tijds ook zwicht'
 Nooit tane hier het schittrend licht,
 Iô vivat! Iô vivat!
 Van 't Stichtsche Kapitool!

Het gezang is geëindigd, en in menig mannelijk oog parelt een traan, maar het schaamt zich die tolken van het heiligst gevoel niet; nu sluit men zich al naauwer en naauwer aaneen; al hooger en hooger stijgt de vreugde, fijne scherts kruidt het genot van den maaltijd, menige dronk wordt ingesteld. Ziet! daar springt een der feestvierende jagers op: zijn hand grijpt naar den beker, drie malen zwaait hij het schuimend feestglas rond, en roept uit: „Broeders! onze veldmaarschalk van 1830 en 1831!“ — „Hij leve eeuwig in onze harten!“ roept een ander. „Het Vaderland!“ roept een tweede, en op nieuw klinkt het gezang:

Hij, die zijn Vaderland bemint,
 Dien hoogvereerden grond,
 Die niets zoo dierbaar heeft op aard,
 Zoo goed, zoo schoon, zijn hart zoo waard,
 Hij reik', te dezer stond,
 Mij gul en rond de broederhand.
 En stemm' in 't lied voor 't Vaderland;
 Neêrland! voor u leven wij,
 Neêrland! voor u sterven wij,
 Hij, die zijn Vaderland bemint,
 Hij huldigt ook zijn Vorst,
 En waar dan 's vijands overmoed,
 Den kreet des opstands hooren doet,

Daar zwelt hem de eedle borst
 Voor 's Lands behoud, voor Nassau's troon;
 Daar grijpt hij 't staal, en slaakt den toon:
Willem! voor u leven wij,
Willem! voor u sterven wij.

Nu is het mij als werden in heilige geestdrift nog eenmaal de roemrijke dagen van 1830 en 1831 herdacht; toen de kweekelingen der Hoogescholen hier het voorbeeld gaven, hoe men de zaak van orde en wet moest handhaven, toen zulk een veldmaarschalk als Willem II ons aanvoerde, en op de bane des roems blijken van moed en beleid ten toon spreidde, door de grootste veldheeren van Europa niet te overtreffen. Ik zie, door de herinneringen van het doorleefde tijdvak gesterkt en opgewekt door de leus der feestvierende jagers, hoe een hunner op nieuw den beker vult, en de toast: „Onze ontslapenen!” uitbrengt. Ernstig rijzen zij van hunne zitplaatsen op, en heffen bij dien plegtigen dronk statig aan:

Zing den heiligen toon
 't Lied aan onze ontslapne vrienden,
 Die hierboven 't loon,
 In de zoetste ruste vinden,
 Zij 't de blijde feesttoon niet,
 't Zij ook niet de toon der smarte;
 Neen! zij leven in ons harte,
 Want de braven sterven niet.

Zij zijn voorgegaan,
 Broeders! dat wij hen gedenken,
 En op 's levensbaan,
 Deugd en plicht onze offers schenken,
 Dan wordt ook voor ons een lied,
 Bij den grafkuil aangeheven:
 Ja, zij zullen eenwig leven,
 Want de braven sterven niet!

Een heilig gevoel heeft allen sprakeloos gemaakt, geen oog dat niet droevig staat; geene borst die niet geroerd is: eindelijk verbreekt een hunner die gewijde stilte: „Broeders!“ zegt hij; „oude krijgsmakkers van 1830 en 1831! Neen! de braven sterven nooit; nimmer vergete ons hart hunne daden; nimmer dit heilig, plegtig oogenblik van weemoedige herinnering; ja, de herinnering aan onze te vroeg gestorvene braven zij eene vermeerdering onzer feestvreugde. Voorzeker! onze feestvreugde zou niet volmaakt zijn, wanneer wij thans niet aan hunne loffelijke eerezucht, aan hunne lauweren, geplukt op het veld van eer en dat der letterkunde, aan hunne edele hoedanigheden, aan hunne broedertrouw, aan hunne stille deugden dachten. Nog eens roepen wij dus uit:

• Neen, de braven sterven niet! •

Wapenbroeders van 1830 en 1831! hoe zullen wij nu het best de roemrijke nagedachtenis van zulke braven vereeren?

Dat zullen wij, wanneer wij met hart en mond, voor het oog van Hem, voor wien niets verborgen is, maar die de opregtheid onzer beginselen en bedoelingen kent, den navolgenden eed zweren en dien getrouw blijven, die een onzer Vaderlandsche dichters ons op de lippen legt:

Nooit zal deez' grond de schand gebeuren,
 Dat hier een eervergeten rot,
 De Oranjevlag door 't slijk komt sleuren,
 Dat zweren wij bij 't regt en God!
 Die vlag zal onbezoedeld waaijen;
 Geen muiter zal hier leuzen zwaaijen,
 Waar 't Hollandsch hart een walg van heeft;
 Geen lasterspog den troon bezwalken,
 Geen huichlaar hier de trouw verschalken,
 Door bloedgeld, waar de vloek van God en mensch aan kleeft.

U heilge vrijheid van geweten !
 U schatten, u beschermen wij, —
 Geen vrijheid in vergulde keten,
 Bij harde zielen-dwinglandij,
 Wij willen orde, willen wetten,
 Die perk aan allen moedwil zetten,
 En schutten wat ons heilig is.
 Wij wenschen in de tempels stichting,
 Bij geestbeschaving en verlichting,
 Geen stinkende ongeltoorts in dikke duisternis.

Neen ! 't hart blijft ons van geestdrift gloeijen,
 Voor vrijheid, waarheid, eer en regt ;
 En nimmer worden slaafsche boeijen
 Door list of dwang ons aangelegd.
 Eer zullen onze laatsten sneven,
 Dan ons der moedwil prijs te geven,
 Hoe sluw hij ook ons erf genaak' ;
 Wij zweren 't met het volst vertrouwen : —
Met God en Willem van Nassauwen,
Gaan wij dan wêr ten strijd voor Neêrlands heilge zaak.

En nu nog een woord tot afscheid, wapenbroeders der vrijwillige jager-kompagnie van Utrechts Hoogeschool ! Spoedig zal voor de feestvierende het uur van scheiding slaan. Weldra wordt de handdruk der vriendschap niet meer gevoeld, dan keert het schitterende oog tot zijne gewone kalmte terug, en het gezang der vreugde wordt afgewisseld door de hoogere en ernstige verpligtingen van het werkelijke leven. Ieder uwer zal tot zijne beroepsbezigheden wederkeeren ; maar nooit zal het hart deze heilige hereeniging vergeten ; want edeler en beter gestemd, zult gij het maatschappelijk leven weder intreden.

Stellen wij het lot des Vaderlands verder met gerustheid in handen van Hem, die zoo zichtbaar, door alle tijden heen, onzen dierbaren grond beschermdde ; die, om

met onzen geschiedschrijver Hooft te spreken, „de bijstere buijen en bulderende baren breidelde, in het geweldigst haars woedens; in haar hollenden hevigheid leerde luisteren naar den teugel, om te wenden en keeren, gelijk tot het uitregten zijnes raads vereischt wordt.“ Dan zullen zelfs de listige aanslagen van bijgeloof of ongeloof kunnen medewerken, om het licht der waarheid met heller glansen te doen doorbreken, kerk en staat zullen dan niet door tweedragt geschokt, of door het verspreiden van verderfelijke, rust en orde verstorende beginselen ondermijnd worden; want het is en blijft eeuwig waar: Gods magt alleen is overmagt. En wat voorts ons eigen lot en leven betreft: het moge, onder vreugd of smart, langs effen of oneffen paden, voor allen eenmaal in eene hereeniging eindigen, waar geen krijgsgeschrei wordt gehoord, geen traan wordt geschreid; maar waar de olijf des vredes, door de onuitdoofbare stralen van de zon der geregtigheid beschenen, eeuwig groenen zal.

Zalig, van in den geest met u feest te hebben gevierd, roep ik u allen het vaarwel toe: Heil de edele jagerschaar van 1830 en 1831! Eere het onbevleete kompagnie's-vaandel! Eere onze dappere aanvoerders! Lang bloeije Utrechts Hoogeschool! Heil hare voormalige en tegenwoordige hoogleeraren en kweekelingen!

„ Vivant floeant crescant in aeternum ! ”

INHOUD.

	Bladz.
GEENE VOORREDE , MAAR EENE VOORSTELLING . . .	1
HET DANKBAAR VADERLAND AAN ZIJNE ONTSLAPENE HELDEN.	3
TE WAPEN ! TE WAPEN !	6
VOORWAARTS ! VOORWAARTS !	11
EERSTE EN LAATSTE KANTONNEMENTS-LIEFDE. . .	23
GEVAARVOL AFDWALEN EN EEN NACHTVERBLIJF TEGEN WIL EN DANK	31
VERRAAD EN UITREDDING	41
IJZERARM OF DE GEESTELIJKE SPITSROEDE. . . .	45
DE DESERTEUR	49
HET VOORGEVOEL. (VÓÓR DEN VELDSLAG.)	57
EEN AVONTUUR OP EEN VERLOREN POST OP DE OIRSCHOTSCHHE HEIDE.	
n ^o . 1. EEN MONSTER	62
n ^o . 2. DE OOSTERWIJKSCHE MOPPEMEISJES REDDEN MIJ UIT DEN BRAND	66
n ^o . 3. DE ONTKNOOPING VAN HET RAADSEL.	70
DE KRIJGSGEVANGENE.	77
UIT MIJN VELDTOGT	86
HET HOSPITAAL.	91
HET BIVOUAC	100

	Bladz.
SCHUTTERS-GLORIE	119
DE SCHUTTERS IN DE VESTINGEN.	122
KORTE SCHETS DER LOTGEVALLEN VAN DE KOM- PAGNIE VRIJWILLIGE JAGERS DER LEIJDSCHER HOO- GESCHOOL, UITGETROKKEN 13 NOVEMBER 1830, WEDERGEKEERD 23 SEPTEMBER 1831.	127
WAPENING EN UITTOGT DER UTRECHTSCHER STU- DENTEN IN 1830	139
DE TIENDAAGSCHE VELDTOGT	168
TERUGKOMST DER VRIJWILLIGE JAGERS VAN DE UTRECHTSCHER HOOGESCHOOL.	192
UITTOGT EN TERUGKOMST DER GRONINGER EN FRA- NEKER STUDENTEN ALS FLANKEURS	241
EEN, VOORAL VOOR KRIJGSLIEDEN, BELANGRIJK BIJVOEGSEL, WAARIN DE VOORNAAMSTE RIDDER- ORDEN WORDEN OPGESOMD, DOOR ONZEN BEMIN- DEN VORST WILLEM II IN ZIJN LEVEN VERDIEND EN GEDRAGEN.	258
WILLEM DEN DAPPERE, VOORGESTELD AAN AL ZIJNE OUDE WAPENBROEDERS VAN 1815 EN 1830	259
1830—1831. FEESTDRONK, TOEGEBRAGT AAN DE FEESTVIERENDE LEDEN VAN DE VRIJWILLIGE JAGER-KOMPAGNIE DER UTRECHTSCHER HOOGES- CHOOL, OP DEN 12DEN AUGUSTUS 1831, DOOR EEN JAGER VAN HET DERDE PELOTON.	266

